

မုံရွာမြို့

ကျေးဇူးရှင်လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး
စီရင်ရေးသားတော်မူသော

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒီပနီ

— ဇွဲ တပေရိပ်မြို့ —

အမှတ်-၁၇၂၊ ၃၃-လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့

ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး

ရေးသား စီရင်တော်မူအပ်သော

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒီပနီ

သာသနဓဇ သိရိပဝရ ဓမ္မာစရိယ

ဦးဘုန်းကျော်

ကြပ်မ ကြည့်ရှု ပြင်ဆင်သည်။

စွာပုံနှိပ်တိုက်

အမှတ်-၁၇၂၊ ၃၃-လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

စာအုပ်စာ ၁၃၄၂

ခရစ် ၁၉၈၀

ဘာသာရေးဆိုင်ရာစာမူပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့်အမှတ်(၅၄၇)

မျက်နှာဖုံး ခွင့်ပြုအမှတ်(၅၃၄)

ပုံနှိပ်ခြင်း

ပထမအကြိမ်

အုပ်ရေ - ၂၀၀၀

ထုတ်ဝေခြင်း

၁၉၈၀-ပြည့်၊ ဇွန်လ

တန်ဖိုး ၈-ကျပ်

အဖုံးရိုက်

ငွေ (ကာလခလေစက်)

ပုံနှိပ် / ထုတ်ဝေ

ဦးထွန်းရှိန် (မြ ၈၂၁၃၈) ဇွန်ပုံနှိပ်တိုက်၊ အမှတ်-၁၇၂၊ ၃၃-လမ်း၊ ရန်ကုန်မှ
ရိုက်နှိပ်၍၊ ဒေါ်ကြည်ဝေ (ယုဝတီကြည်ဝေ) (၀၉၇၈)၊ စိုးစံထိုက်စာစဉ်
အမှတ်-၁၄၈၊ ၄၈-လမ်း၊ ပုဇွန်စတင်၊ ရန်ကုန်မြို့မှ ထုတ်ဝေသည်။

ကျေးဇူးရှင်
လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး
ပုံတော်။

နိဒါန်း

နယ်ပြည်ကမ္ဘာမှာကျော် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာဂုဏ်တို့ဖြင့်
လယ်တီဆရာတော် ထက်အောက် ညာကြေ မြန်မာပြည်
တွင်သာမက၊ ကမ္ဘာ အရပ်ရပ်သို့

ဆန့်ကာ ရနံ့ကိတ္တိ ကျော်စောခြင်း ရှိတော်မူသော ပရိယတ္တိ ဝိသာရဒ
ပိဋကတ္ထယပါရဂူ အနෙကဂန္ထကာရက ဖြစ်တော်မူသော မုံရွာမြို့လယ်တီ
ကျောင်းတိုက်ကြီးကို အာဒိကမ္ဘိက တည်ထောင်ဖန်ဆင်းတော် မူသော
ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ပရိယတ္တိလိုလား အနယ်
နယ် အရပ်ရပ်မှ လာရောက် ခိုလှုံကြကုန်သော တပည့်အများ စာသင်
သားတို့အား ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ ဂဏ္ဍိ ကျမ်းစုံညီလျက်
ပို့ချတော်မူခြင်း၊ ပရိယတ္တိတာဝန် ပို့ချခြင်း၊ ရပ်နား အားလပ်သော
အချိန်များ၌ ပဋိပတ္တိ တာဝန်ကို အားသွန်ကြိုးပမ်းလျက် ကျင့်ကြံတော်
မူခြင်း ယင်းမှတစ်ပါး ပဋိဝေဓ အမြှိုက်သီးတို့ကို မိမိသာမက အားလုံး
သော ရဟန်းရှင်လူ ယောဂီဟူသမျှ ဓမ္မမြှိုက်ရည် သောက်သုံးကြည်လျက်
သံသရာနှုတ်ခမ်းသတ်၍ ဝဋ်စခန်းရပ်ရန် ကျင့်နည်းကြံနည်း အားထုတ်
နည်းဖြစ်တော်မူသော ဒီပနီကျမ်းပေါင်း မြောက်မြားစွာကို ပြုစုတော်
မူသောကြောင့် အင်္ဂလိပ်အစိုးရတို့ ပူဇော်သော အာဒိကမ္ဘိက အဂ္ဂမဟာ
ပဏ္ဍိတ ဘွဲ့တံဆိပ်နှင့်အင်္ဂလန်ဘုရင်မကြီးပူဇော်သောဒီလာစ် (ဒေါက်တာ)
ဘွဲ့ကို ခံယူရရှိတော်မူသည်။

(၁)

အနောက်မဇ္ဈိမသို့ ကြွချီ
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒီပနီ

ကျေးဇူးရှင် လယ်တီ ဆရာတော်
ဘုရားကြီးသည် ၁၂၆၅- ခုနှစ်
တပို့တွဲ လပြည့်ကျော် ၃-ရက်နေ့

တွင် မုံရွာမြို့ လယ်တီကျောင်းတိုက်ကြီးမှ အနောက်မဇ္ဈိမ အိန္ဒိယပြည်ရှိ
မဟာဗောဓိသို့ အဖူးအမြော် ကြွရာ မန္တလေးမြို့နှင့် ရန်ကုန်မြို့ အကြား
မီးရထားတွဲပေါ်၌ စီရင်ရေးသားတော်မူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပျို့ကဗျာ
လင်္ကာ (၁၃)ပုဒ်သည် အဓိပ္ပာယ်မြုပ်တိမ်သဖြင့် ဉာဏ်နုသေးသိမ်သော
ပုဂ္ဂိုလ်တို့ အလွယ်တကူ မသိရှိနိုင်သဖြင့် သင့်တင့်လွယ်ကူ သိမှတ်နားယူ
စေလိုသော ကရုဏာ စေတနာ ထက်သန်စွာ နှိုးဆော် အပ်ရကား-
မြန်မာစာဖတ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အစားစား ယောက်ျားမိန်းမဟူသမျှတို့
နားလည်သိရှိ အဓိပ္ပာယ်မိအောင် နှိုက်နှိုက်ကျွတ်ကျွတ် စကားလွတ်
မရှိစေပဲ ဥပမာ၊ ဥပမေယျ တို့ဖြင့် တင့်တယ်စွာ တန်ဆာဆင်၍ အဖြေ
အဖြစ်ဖြင့် “ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒီပနီ” ကျမ်းကို ရေးသား ပြုစုတော်မူ
ပေသည်။

ရွှင်လန်းကြည်သာ
ဇွဲ၏စေတနာ

ဓမ္မကထိက ဆရာတော်များနှင့် ဓမ္မဇယာဂီ
အလီလီတို့သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နှင့် စပ်သမျှ

ဟိုကျမ်း ဒီကျမ်း အချိန်မပန်းစေရာ ဇွဲ၏

စေတနာဖြင့် ကျေးဇူးရှင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ “ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒီပနီ”
ကျမ်းကို သေသပ်တည်ဝါ ခန့်ညားစွာဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ ဇွဲစာပေရိပ်မြုံနှင့်
ဇွဲပုံနှိပ်တိုက်က စက်တင်ပုံနှိပ်အပ်ပါသတည်း။

သာသနဓဇ သိရီပဝရ ဝပ္ပာစရိယ
ဦးဘုန်းကျော်

မာတိကာ

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	နိဒါန်း	(က)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အပျက်အရာဒိဋ္ဌိများ

၂။	မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအကျဉ်း	၁
၃။	နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၃-ပါး	၂
၄။	၆ ၂-ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ	၂
၅။	သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀	၂
၆။	သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးပါရှိနေပုံ	၆
၇။	သုတ္တန်ပါဠိတော်လာ ဒိဋ္ဌိ ၃-ပါး	၁၃
၈။	သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် ခပ်သိမ်းသော ဒိဋ္ဌိတို့၏ အမြစ်မူလဖြစ်ပုံ	၁၄

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပါဠိအနက်

၉။	ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဥဒ္ဓေသ ပါဠိတော်	၂၀
၁၀။	ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နိဒ္ဓေသပါဠိတော်	၂၀
၁၁။	ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဥဒ္ဓေသပါဠိတော်အနက်	၂၄
၁၂။	ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နိဒ္ဓေသပါဠိတော်အနက်	၂၅

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပျိုးလက်ခံများ

၁၃။	အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာပြဆိုသော ပဌမပျိုးလက်ခံ	၉၅
၁၄။	သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏ်ပြဆိုသော ဒုတိယပျိုးလက်ခံ	၉၅
၁၅။	ဝိညာဏ်ပစ္စယာ နာမရူပံပြဆိုသော တတိယပျိုးလက်ခံ	၉၆

စဉ်စာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၀၆။	နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ-ပြဆိုသော စတုတ္ထပျို့လင်္ကာ	၃၆
၁၇။	သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿာ-ပြဆိုသော ပဉ္စမပျို့လင်္ကာ	၃၇
၁၈။	ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ-ပြဆိုသော ဆဋ္ဌပျို့လင်္ကာ	၃၇
၁၉။	ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ-ပြဆိုသော သတ္တမပျို့လင်္ကာ	၃၈
၂၀။	တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ-ပြဆိုသော အဋ္ဌမပျို့လင်္ကာ	၃၈
၂၁။	ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ-ပြဆိုသော နဝမပျို့လင်္ကာ	၃၈
၂၂။	ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ-ပြဆိုသော ဒသမပျို့လင်္ကာ	၃၉
၂၃။	ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ-ပြဆိုသော ကောဒသမပျို့လင်္ကာ	၃၉
၂၄။	သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာ သမ္ဘဝန္တိ ပြဆိုသော ဒွါဒသမပျို့လင်္ကာ	၄၀
၂၅။	ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ-ပြဆိုသော တေရသမပျို့လင်္ကာ ...	၄၀

ပျို့လင်္ကာအဖြေများ

၂၆။	ဗောဓိရတနာ-ချီ ပဌမပျို့လင်္ကာအဖြေ	...	၄၀
၂၇။	ဝဋ်ခင်းဝဋ်နွယ်-ချီ ဒုတိယပျို့လင်္ကာအဖြေ		၄၀
၂၈။	ခြောက်ပါးဝိညာဉ်-ချီ တတိယပျို့လင်္ကာအဖြေ		၅၂
၂၉။	ထင်ရှားစေ့စုံ-ချီ စတုတ္ထပျို့လင်္ကာအဖြေ....		၆၁
၃၀။	ဓာတ်မှန်အကြည်-ချီ ပဉ္စမပျို့လင်္ကာအဖြေ		၆၆
၃၁။	ဖဿခြောက်မည်-ချီ ဆဋ္ဌပျို့လင်္ကာအဖြေ		၇၅
၃၂။	သုခဝေဒနာ-ချီ သတ္တမပျို့လင်္ကာအဖြေ		၈၄
၃၃။	တဏှာခြောက်မည်-ချီ အဋ္ဌမပျို့လင်္ကာအဖြေ		၉၅
၃၄။	စွမ်းရည်ပြင်းထန်-ချီ နဝမပျို့လင်္ကာအဖြေ		၁၀၄
၃၅။	ဘဝစွမ်းရေ-ချီ ဒသမပျို့လင်္ကာအဖြေ		၁၀၉
၃၆။	သန္ဓေဇာတိ-ချီ ကောဒသမပျို့လင်္ကာအဖြေ		၁၁၅
၃၇။	သန္ဓေဇာတိ-ချီ ဒွါဒသမပျို့လင်္ကာအဖြေ		၁၃၈
၃၈။	ဝဋ်သံသရာ-ချီ တေရသမပျို့လင်္ကာအဖြေ		၁၄၀

(c)

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နိဿယ			စာမျက်နှာ
၃၉။	ပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပါဠိတော်			၁၅၉
၄၀။	ပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အနက်			၁၅၉
ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အဓိပ္ပာယ်				
၄၁။	အဝိဇ္ဇာကင်းပြတ်၍ ဝိဇ္ဇာအလင်းဓာတ်ဖြစ်ပုံ			၁၆၁
၄၂။	မဖောက်မပြန် အမှန်သစ္စာဖြစ်ပုံ			၁၆၃
၄၃။	အသိနှင့်ထောက်-သတိနောက်ဖြစ်ပုံ			၁၆၅
၄၄။	အာဂန္တုက, အာဝါသိက အဝိဇ္ဇာ ၂-မျိုး			၁၆၈
၄၅။	သင်္ခါရမှုကြီးဖြစ်ပေါ်ပုံ			၁၇၅
၄၆။	နိဗ္ဗာနဓာတ်ကြီးအကြောင်း			၁၈၅
၄၇။	နိရောဓဓာတ်ကြီး၏ ဂုဏ်ကျက်သရေ			၁၉၈
၄၈။	နိဂုံး			၂၀၃

မာတိကာ ဖြီးပြီ။

ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော် တုရားကြီး

စီရင်တော်မူအပ်သော ကျမ်းစာများ

၁။ အနတ္တဒီပနီ။	၂၂။ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်
၂။ အနတ္တပုစ္ဆဝိသဇ္ဇနာ။	သစ္စာလင်္ကာကျမ်း။
၃။ အနတ္တ ဝိဘာဝနီ ပါဠိ	၂၃။ ဂမ္ဘီရကဗျာကြီး။
နိဿယ။	၂၄။ ဂမ္ဘီရကဗျာ ဒီပနီပါဠိ။
၄။ အနတ္တာနိသံသ။	၂၅။ ဂါရဝ ဝိနိစ္ဆယပါဠိ။
၅။ အနတ္တ ဒီပနီကျမ်းသစ်။	၂၆။ ဂုဏ်တော် ၉ ပါးနှင့်
၆။ အနုဒီပနီပါဠိ။	ဘာဝနာ ၄၀။
၇။ အမိန့်တော်ပြန်တမ်း။	၂၇။ ဂေါဏသုရာ ဒီပနီ။
၈။ အလင်းကျမ်း။	၂၈။ စတုသစ္စ ဒီပနီ။
၉။ အန္တရာယ်ကင်းဘုရားရှိခိုး	၂၉။ စက်ပရိတ်တော်ကြီး။
အကျဉ်းအကျယ်။	၃၀။ စေတိယင်္ဂဏဝိနိစ္ဆယ။
၁၀။ အန္တရာယ်ကင်းပဗ္ဗာဇနိယ	၃၁။ ဧဠိဏမ္မ ဒီပနီပါဠိ
ဏမ္မဝါ။	နိဿယ။
၁၁။ အာဇီဝဌမက အဆုံး	၃၂။ ဒါနာဒီ ဒီပနီ။
အဖြတ်။	၃၃။ ဒီဃာသန ဝိနိစ္ဆယ။
၁၂။ အာနာပါနဒီပနီ။	၃၄။ ဒွန်ရဟန်းကမ္မဝါ။
၁၃။ အာဝေနိက ဂုဏ် တော်	၃၅။ ဓမ္မဒီပနီ။
ပါဠိ နိဿယ။	၃၆။ ဓမ္မ စကြာ နှင့် အနတ္တ
၁၄။ အာဟာရဒီပနီ။	လက္ခဏ သုတ် ပါဠိတော်
၁၅။ ဣဏပရိဘောဂ ဝိနိစ္ဆယ။	နိဿယ။
၁၆။ ဥပသမ္ပဒ ဝိနိစ္ဆယ။	၃၇။ ဓာတ် ကမ္မဋ္ဌာန်း
၁၇။ ဥပေပအလင်းပြကျမ်း။	ကျမ်းသစ်။
၁၈။ ဥတ္တမ ပုရိသဒီပနီ။	၃၈။ နိယာမ ဒီပနီ။
၁၉။ ကမ္မဋ္ဌာန ဒီပနီ။	၃၉။ နိရုတ္တိ ဒီပနီပါဠိ။
၂၀။ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး။	၄၀။ နိရုတ္တိဒီပနီ နိဿယ။
၂၁။ ခရစ်ယန်ပုစ္ဆာ အဖြေ	၄၁။ နိဂ္ဂဟဩဝါဒကထာ။
ကျမ်း။	၄၂။ နိဗ္ဗာန ဒီပနီ။

၄၃။ နိဗ္ဗာနဝိသုဒ္ဓိနာ။
၄၄။ နိဗ္ဗာနမဂ္ဂဒီပနီ။
၄၅။ နိုင်ငံတိုင်း-လယ်တီ ပုစ္ဆာ
အဖြေပေါင်းချုပ်။
၄၆။ နိုင်ငံခြား-လယ်တီပုစ္ဆာ
အဖြေပေါင်းချုပ်။
၄၇။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒီပနီ။
၄၈။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အကျဉ်း
လင်္ကာ။
၄၉။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အကောက်။
၅၀။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒီပနီ ပါဠိ
နိဿယ။
၅၁။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒီပနီ။
၅၂။ ပဓာနသုတ် ပါဠိတော်
နိဿယသစ်။
၅၃။ ပရမတ္ထဒီပနီပါဠိ။
၅၄။ ပရမတ္ထဒီပနီ နိဿယ
(ပ-ဒု)
၅၅။ ပရမတ္ထ သံခိပ်ကျမ်း။
၅၆။ ပရိဝါသ ကမ္မဝါ။
၅၇။ ပဉ္စသီလ ဝိနိစ္ဆယ။
၅၈။ ပဉ္စဂီတဒီပနီ ပါဠိ။
၅၉။ ပုဏ္ဏောဝါဒ ကမ္မဋ္ဌာန်း။
၆၀။ ပြင်သစ် ပုစ္ဆာ ဝိသုဒ္ဓိနာ
ကျမ်း။
၆၁။ ပါရမီဒီပနီ။
၆၂။ ဗုဒ္ဓ ဘာသာ၊ ပြာဟုဏ
ဘာသာ - ဘာသာ
ရှင်းလင်းချက်။
၆၃။ ဗောဓိပက္ခိယဒီပနီ။

၆၄။ ဘယဝိနာသကဒီပနီ။
၆၅။ ဘာဝနာဒီပနီ။
၆၆။ ဘာသာရေးလယ်တီပုစ္ဆာ
အဖြေပေါင်းချုပ်။
၆၇။ မဟာသရဏကုံကြီး ပါဠိ
နိဿယ။
၆၈။ မဟာသယနဒီပနီ။
၆၉။ မဟာသဓာကျေးစေခန်း
ရတု။
၇၀။ မင်္ဂလသုတ် ပါဠိတော်
နိဿယ။
၇၁။ မဂ္ဂဒီပနီ။
၇၂။ မူလပရိယာယ သုတ္တတ္ထ
ဒီပနီ။
၇၃။ မိုးပရိတ်တော်ကြီးနှင့်
မိုးဇာတိ။
၇၄။ ရုပ်ပွား ဆင်းတု ပုစ္ဆာ
အဖြေ။
၇၅။ ရုပ်ပိုင်း အကျဉ်းနှင့်
သုတ်ပါဠိတော်။
၇၆။ ရူပဒီပနီ။
၇၇။ ရောဂန္တရ ဒီပနီ။
၇၈။ လက္ခဏ ဒီပနီ။
၇၉။ လက္ခဏာတော်ကြီး
ဘုရားရှိခိုး။
၈၀။ လန်ဒန်ဒီပနီပုစ္ဆာ
ဝိသုဒ္ဓိနာ ပါဠိနိဿယ။
၈၁။ ဝဿ ဝါသိက ပုစ္ဆာ
ဝိသုဒ္ဓိနာ။

၈၂။ ဝိနယ သံခိပ်ကျမ်း။
 ၈၃။ ဝိကာလ ဘောဇန အဆုံး
 အဖြတ်။
 ၈၄။ ဝိနိစ္ဆယ သူစိကျမ်း။
 ၈၅။ ဝိပဿနာ ဒီပနီ။
 ၈၆။ ဝိရတီ သီလဝိနိစ္ဆယ။
 ၈၇။ ဝိဝဋ္ဌဒီပနီ။
 ၈၈။ ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂ ဒီပနီ။
 ၈၉။ သရဏဂုံ ဝိနိစ္ဆယ
 ကျမ်းသစ်။
 ၉၀။ သသင်္ခါရ အသင်္ခါရ
 ဝိနိစ္ဆယ။
 ၉၁။ သင်ပုံးကြီးသံခိပ်။
 ၉၂။ သစ္စတ္ထ ဒီပနီ။

၉၃။ သတ္တ ဌာန ကောသလ္လ
 ဒီပနီ။
 ၉၄။ သတ်ပုံသံခိပ်။
 ၉၅။ သဒ္ဓသံခိပ်ကျမ်း။
 ၉၆။ သစ္စသနဒါယဇ္ဇ ဒီပနီ။
 ၉၇။ သာသန ဝိသောဓနီ။
 ၉၈။ သစ္စသနသမ္ပတ္တိ။
 ၉၉။ သိက္ခာဂဟဏဝိနိစ္ဆယ။
 ၁၀၀။ သီလ ဝိနိစ္ဆယ။
 ၁၀၁။ သုကုမာရ ဒီပနီ။
 ၁၀၂။ သောမနသုပေက္ခာ
 ဒီပနီ။
 ၁၀၃။ သံဝေဂ လေးချိုးနှင့်
 အဓိပ္ပာယ်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒီပနီ

နမော တဿ အဂ္ဂတော အရဟတော
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အချက်အရာ ဒိဋ္ဌိများ

အနာနှင့်ဆေးသင့်အောင်ပေးမှ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်၏ အချက်ကို ရှေးဦးစွာ ပြဆိုပေအံ့။ ဆေးနည်းကို များစွာ သိသော်လည်း အနာ၏ လက္ခဏာကို မသိခဲ့လျှင် အကျိုး မထွန်းကားလှ။ အနာ၏ လက္ခဏာကိုသိမှ သူ့အနာနှင့်သူ့ဆေး နေရာကျပေး၍ အကျိုးထွန်းကား ရာ သကဲ့သို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာ-ဟူသော အမြိုက်ဆေးကြီး၏ အချက် အရာ ကိလေသာ-ဟူသော အနာဝိသေသကို သိအပ်၏။ ကိလေသာ-ဟူသော အနာဝိသေသ ဆိုသည်ကား-အကျဉ်းအားဖြင့် ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ၂-ပါးတည်း။ အကျယ်အားဖြင့် ဒိဋ္ဌိသည် နိယာမမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီး ၃-ပါး၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၆၂-ပါး၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀၊ ဤမှတစ်ပါး လောက၌ ရှိရှိသမျှ သော ဒိဋ္ဌိစု၊ ဤအလုံးစုံသော ဒိဋ္ဌိမျိုးတို့သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာ၏ အချက်အရာ အနာမျိုးတို့ပေတည်း။ ဝိစိကိစ္ဆာသည်လည်း အဘိဓမ္မာ၌ လာသော ဝိစိကိစ္ဆာ ၈-ပါး၊ သုတ္တန်တို့မှာလာသော ဝိစိကိစ္ဆာ ၁၆-ပါး။

ဤဝိစိကိစ္ဆာစု ယုံမှားမှုတို့သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာ၏ အချက်အရာ အနာမျိုးစုပေတည်း။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားကို သိသောဉာဏ်သည် ထိုဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ အနာမျိုးတို့ကို ပယ်ဖျောက်နိုင်၏။

နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၃-ပါး။ နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီး ၃-ပါး ဆိုသည် ကား နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ၊ အဟေတုက၊ အကိရိယဒိဋ္ဌိ ဤသုံးပါးတည်း။ နတ္ထိက ဒိဋ္ဌိဆိုသည်ကား-သတ္တဝါတို့ကို ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုးကို ပေးတတ် သော ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ-ဟူ၍ မရှိဟု ယူခြင်းသည် နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ မည်၏။ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ ဆိုသည်ကား- သတ္တဝါတို့မှာ ရှေးအကြောင်း ဟူ၍ မရှိဟုယူခြင်းသည် အဟေတုကဒိဋ္ဌိမည်၏။ အကိရိယဒိဋ္ဌိဆိုသည်ကား ကောင်းမှုကိုပြုသော်လည်း ကောင်းမှု-ဟူ၍ မဖြစ်၊ မကောင်းမှုကိုပြုသော် လည်း မကောင်းမှု-ဟူ၍ မဖြစ်ဟု ယူခြင်းသည် အကိရိယ ဒိဋ္ဌိ မည်၏။ ကံနှင့်ကံ၏ အကျိုးကို လုံးလုံးပယ်သော ဒိဋ္ဌိကြီး ၃-ပါးတည်း။ ဤဒိဋ္ဌိကြီး ၃-ပါးကိုသန်သန်ယူသောသူသည် သေသည်၏အခြားမဲ့၌ ငရဲသို့သာ အမြဲ ကျ၏။ ဤဒိဋ္ဌိကို မစွန့်သမျှ ကာလပတ်လုံး ငရဲ၌သာ ဘဝအဆက်ဆက် ဖြစ်၏။ ကမ္မာပျက်၍မှ မလွတ်ရ။ ကံ၊ ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်သောလူမျိုး တို့မှာ ဤဒိဋ္ဌိကြီး ၃-မျိုးမရှိကြ။ ကံ၊ ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်မှု မည်သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို သိသော ဉာဏ်၌ တစိတ်အားဖြင့် ပါဝင်၏။

၆၂ ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ ၆၂-ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမျိုးတို့သည် လည်း လူသာမန်တို့၌ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိမျိုး မဟုတ်ကုန်။ အပါယ်ပဋိသန္ဓေကို ပေးနိုင်သော ဒိဋ္ဌိမျိုးလည်း မဟုတ်ကုန်။ ထိုအယူကို မစွန့်သမျှ သံသရာမှ မလွတ်နိုင်ရုံသာ ရှိ၏။ သဿတ ဒိဋ္ဌိ ၄၄-ပါး၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ၁၈-ပါး၊ ၂-စုပေါင်း ၆၂-ပါး ဖြစ်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို သိမှ ထိုဒိဋ္ဌိမျိုးကို လွန်နိုင် သည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ကို မသိလျှင် ဒိဋ္ဌိတို့၏အတွင်းမှာ နေရသည်။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-၂၀။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-ဆိုသည်ကား-အနုပုထုဇဉ် လူမြင်တိုင်းမှာ ရှိကြသော ဒိဋ္ဌိ ၂၀-ပေတည်း။ ရူပက္ခန္ဓာ၌ စွဲလမ်းသော ဒိဋ္ဌိ ၄-ပါး၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ၄-ပါး၊ သညက္ခန္ဓာ၌ ၄-ပါး၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ၄-ပါး၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ၄-ပါး၊ ပေါင်း ၄-ပါး ၅-လီ ၂၀-ဖြစ်၏။

- (က) ၁-ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ ၂-ရူပဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ
၃-အတ္တနိ ဝါ ရူပံ၊ ၄-ရူပသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ။
- (ခ) ၁-ဝေဒနံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ ၂-ဝေဒနာဝန္တံ ဝါ
အတ္တာနံ၊ ၃-အတ္တနိ ဝါ ဝေဒနံ၊ ၄-ဝေဒနာယ ဝါ အတ္တာနံ။
- (ဂ) ၁-သညံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ ၂-သညာဝန္တံ ဝါ
အတ္တာနံ၊ ၃-အတ္တနိ ဝါ သညံ၊ ၄-သညာယ ဝါ အတ္တာနံ။
- (ဃ) ၁-သင်္ခါရေ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ ၂-သင်္ခါရဝန္တံ ဝါ
အတ္တာနံ၊ ၃-အတ္တနိ ဝါ သင်္ခါရေ၊ ၄-သင်္ခါရေသု ဝါ အတ္တာနံ။
- (င) ၁-ဝိညာဏံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ ၂-ဝိညာဏဝန္တံ ဝါ
အတ္တာနံ၊ ၃-အတ္တနိ ဝါ ဝိညာဏံ၊ ၄-ဝိညာဏသ္မိံ ဝါ
အတ္တာနံ။

(ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်)

၁-ရူပံ၊ ရုပ်ကို။ အတ္တတော၊ ကိုယ်ဟူ၍။ သမနုပဿတိ၊ စွဲမြဲ
ထင်မြင်၏။ ၂-အတ္တာနံ ဝါ၊ ကိုယ်ကိုမူလည်း။ ရူပဝန္တံ၊ ရုပ်ရှိ၏
ဟူ၍။ သမနုပဿတိ၊ စွဲမြဲထင်မြင်၏။ ၃-အတ္တနိ ဝါ၊ ကိုယ်၌မူ
လည်း။ ရူပံ၊ ရုပ်ကို။ သမနုပဿတိ၊ စွဲမြဲထင်မြင်၏။ ၄-ရူပသ္မိံ ဝါ၊
ရုပ်၌မူလည်း။ အတ္တာနံ၊ ကိုယ်ကို။ သမနုပဿတိ၊ စွဲမြဲထင်မြင်၏။

(နောက်ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့မှလည်း ဤနည်းအတိုင်း အနက်ဆိုလေ။)

ရုပ် ၂၀-ပါး သရုပ်၊ ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော
မဟာဘုတ် ၄-ပါး၊ စက္ခု၊ သောတ၊ သာန၊ ဇီဝှာ၊ ကာယ၊ ဟဒယ
ဝတ္ထုရုပ် ၆-ပါး၊ ရူပ၊ သဒ္ဓ၊ ဂန္ဓ၊ ဓသ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ ဂေါစရရုပ် ၅-ပါး၊
ဣတ္ထိဘာဝ၊ ပုရိသဘာဝ ဘာဝရုပ် ၂-ပါး၊ အသက်ဟူသော ဇီဝိတရုပ် ၁၊
ဩဇာဟူသော အဟာရရုပ် ၁၊ အာကာသ ဟူသော ပရိစ္ဆေဒရုပ် ၁၊
ကိုယ်အင်္ဂါ လှုပ်ရှားခြင်း အမူအရာ ဟူသော ကာယဝိညတ်၊ အသံ
အင်္ဂါ လှုပ်ရှားခြင်း အမူအရာ ဟူသော ဝစီဝိညတ်၊ ဝိညတ်ရုပ် ၂-ပါး၊
ပေါ့ပါးခြင်းအမူအရာဟူသော လဟုတာရုပ်၊ နူးညံ့ခြင်းအမူအရာဟူသော
မုဒိတာရုပ်၊ ရုပ်တို့၏ အမူ၌ လျော်ကန်ခြင်း ဟူသော ကမ္မညတာရုပ်၊
ဤကား ဝိကာရရုပ် ၃-ပါး၊ ရုပ်တို့၌ ဖြစ်ပွားခြင်း ဟူသော ဥပစယရုပ်၊

အစဉ်တည်ခြင်း ဟူသော သန္တတိရုပ်၊ အိုမင်းရင့်ဆွေးခြင်း ဟူသော
ဇရတာရုပ်၊ ပျက်ဆုံးကွယ်ပခြင်း ဟူသော အနိစ္စဘာရုပ်၊ ဤကား
လက္ခဏာရုပ် ၄-ပါး။

ဤ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ရုပ်စုတွင် ဖောဠဗ္ဗ ဆိုသည်ကား ပထဝီ၊ တေဇော၊
ဝါယော ဟူသော မဟာဗုဒ္ဓိ ၃-ပါးကိုပင် မခေါ်သည်။ ထို့ကြောင့်
ဖောဠဗ္ဗအတွက်နှင့် ရုပ်အရေအတွက် မတိုးရ၊ ရုပ် ၂၀-ခု ဖြစ်၏။

ရုပ်၌ သက္ကာယ ၁၁၂။ အနုမတဂ္ဂ သံသရာ ကမ္ဘာ အဆက်ဆက်
စကြာဝဠာအနန္တ၊ သတ္တဝါအနန္တ၊ မြေကြီး၊ မြင်းမိုရ်၊ သတ္တရဏန်၊
သမုဒ္ဒရာ၊ နေ၊ လ၊ နက္ခတ်တာရာ၊ နတ်ပြည် ၆-ထပ်၊ အကနိဋ္ဌတိုင်
အောင်သော ပြဟ္မာစသော အလုံးစုံကို အကုန်သတ္တုချသော် ရုပ်အဖို့
အားဖြင့် ၂၀-ခုသော ဓာတ်သား အမှန်ရ၏။ ရုပ်၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ
၄-ပါးကို ဟောတော်မူသောကြောင့် ရုပ် ၂၀-ခုကိုတည်၍ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ
၄-ပါးနှင့်မြောက် ပွားသည်ရှိသော် ရုပ်၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပေါင်း ၁၁၂-ပါး
ဖြစ်၏။

ဝေဒနာ၌ သက္ကာယ-၇၂။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ စက္ခုသမ္ပယုတ္တ
ဝေဒနာ၊ သောတသမ္ပယုတ္တ ဝေဒနာ၊ သံာနသမ္ပယုတ္တ ဝေဒနာ၊ ဇိဝှာ
သမ္ပယုတ္တ ဝေဒနာ၊ ကာယသမ္ပယုတ္တ ဝေဒနာ၊ မနောသမ္ပယုတ္တ
ဝေဒနာ-ဟူ၍ ဝေဒနာအပြား ၆-ပါး၊ ၎င်း ၆-ပါးကို သုခ၊ ဒုက္ခ၊
ဥပေက္ခာ ၃-ပါးနှင့် မြောက်ပွားသည်ရှိသော် ဝေဒနာ ၁၈-ပါး ဖြစ်၏။
၎င်း ဝေဒနာ ၁၈-ပါးကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါးနှင့် မြောက်ပွားသည်
ရှိသော် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပေါင်း ၇၂-ပါး ဖြစ်၏။

သညာ၌ သက္ကာယ-၂၄။ သညာက္ခန္ဓာ၌ ရူပသညာ၊ သဒ္ဓသညာ၊
ဂန္ဓသညာ၊ ရသသညာ၊ ဖောဠဗ္ဗသညာ၊ ဓမ္မသညာ-ဟူ၍ အာရုံ၏
အပြားအားဖြင့် သညာ ၆-ပါးဖြစ်၏။ ၎င်းသညာ ၆-ပါးကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိ
၄-ပါးနှင့် မြောက်ပွားသည်ရှိသော် သညာက္ခန္ဓာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပေါင်း
၂၄-ပါး ဖြစ်သည်။

သင်္ခါရ၌ သက္ကာယ-၂၄။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့်
သင်္ခါရက္ခန္ဓာအပြား ၅၀-ရှိသည်တွင်စေတနာတခုကို ပဓာနပြု၍ ဆိုသည်
ရှိသော် ရူပသဉ္စေတနာ၊ သဒ္ဓသဉ္စေတနာ၊ ဂန္ဓသဉ္စေတနာ၊ ရသသဉ္စေတနာ

ဖောဋ္ဌဗ္ဗသဉ္ဇေ ဂနာ၊ ဓမ္မသဉ္ဇေတနာဟူ၍ အာရုံ၏အပြားအားဖြင့်သင်္ခါရ ၆-ပါးဖြစ်၏။ ၎င်းသင်္ခါရ ၆-ပါးကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါးနှင့်မြှောက်ပွား သည်ရှိသော် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပေါင်း ၂၄-ပါး ဖြစ်၏။

ဝိညာဏ်၌ သက္ကာယ-၂၄။ ဝိညာဏ်က္ခန္ဓာ၌ စက္ခုဝိညာဏ်၊ သောတဝိညာဏ်၊ သာနဝိညာဏ်၊ ဇိဝှာဝိညာဏ်၊ ကာယဝိညာဏ်၊ မနော ဝိညာဏ် ဟူ၍ ဒွါရ၏ အပြားအားဖြင့် ဝိညာဏ် ၆-ပါးဖြစ်၏။ ၎င်းဝိညာဏ် ၆-ပါးကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါးနှင့်မြှောက်ပွားသည်ရှိသော် ဝိညာဏ်က္ခန္ဓာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၄-ပါး ဖြစ်၏။

သုဿင်္ဂေါယန-အမြဲတယ်။ ဤသို့လျှင် ရူပက္ခန္ဓာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၁၁၂-ပါး၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ၇၂-ပါး၊ သညာက္ခန္ဓာ၌ ၂၄-ပါး၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ၂၄-ပါး၊ ဝိညာဏ်က္ခန္ဓာ၌ ၂၄-ပါး၊ ငါးရပ်လုံးကို ပေါင်းသည်ရှိသော် တယောက်၊ တယောက်သောသူမှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပေါင်း ၂၅၆-ပါး ဖြစ်၏။ ဤ ၂၅၆-ပါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ ပုထုဇဉ်သတ္တဝါမှာ ဖြစ်လေရာရာ အမြဲပါ၏။

သံသရာဝဲဂယက်-သူ့ စနက်။ ငရဲကြီး ဂ-ထပ်ဆိုသည်လည်း ဤ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ အပွားအစီးပင်တည်း။ ဥဿဒ ငရဲပေါင်း ၁၂၀-ထပ် ဆိုသည်။ ဤသက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ အပွားအစီးပင်တည်း။ အသူရကဿဆိုသည် လည်း ဤသက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ အပွားအစီးပင်။ ပြိတ္တာအမျိုးမျိုး၊ တိရစ္ဆာန် အမျိုးမျိုး ဆိုသည်လည်း ဤသက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ အပွားအစီးပင်။ ၆၂-ပါး သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဆိုသည်လည်း ဤသက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ အပွားအစီးပင်။ ၃-ပါး သော နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီး ဆိုသည်လည်း ဤသက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ အပွားအစီး ပင်။ ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးဆိုသည်လည်း ဤသက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ အပွားအစီးပင်။ ဤ ၂၅၆-ပါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိကိုမပယ်နိုင်သေးသောပုထုဇဉ်သတ္တဝါ တို့သည် လူ့ပြည်မှာသဌေး၊ သူကြွယ်၊ ပဒေသရာဇ်၊ ကေရာဇ်၊ စကြာမန္ဒာတ် စည်းစိမ်ကို ရရှိခံစား၍ နေကုန်သော်လည်း ရင်ထဲ၊ နှလုံးထဲမှာ ၂၅၆-ပါး သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီး ဝင်းဝင်းတောက် ထိန်ထိန်ညီး အပြီးပါရှိ၍ နေကုန်၏။ ယခုနေ့သေလျှင် နက်ဖြန်အဝီစိမ်းစာ ဖြစ်နိုင်ကုန်၏။ နတ်ပြည် ၆-ထပ်မှာ နတ်မင်း၊ သိကြားမင်းစည်းစိမ်ကို ရရှိခံစား၍ နေကုန်သော်

လည်း ရင်ထဲ၊ နှလုံးထဲမှာ ၂၅၆-ပါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိငရဲမီး ဝင်းဝင်း
 တောက် ထိန်ထိန်ညီး အပြီးပါရှိ၍နေကုန်၏။ ယခုနေ့ စုတေလျှင် နက်ဖြန်
 အဝီစိမ်းစာဖြစ်နိုင်ကုန်၏။ သုဒ္ဓါဝါသမူတပါးသော ရူပ၊ အရူပဗြဟ္မာဘုံ
 မှာ အဗြဟ္မာမင်းစည်းစိမ်ကို ရရှိခံစား၍နေကုန်သော်လည်း ရင်ထဲ၊ နှလုံး
 ထဲမှာ ၂၅၆-ပါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိငရဲမီး ဝင်းဝင်းတောက် ထိန်ထိန်ညီး
 အပြီးပါရှိ၍ နေကုန်၏။ ယခုနေ့ စုတေလျှင် နက်ဖြန် အဝီစိမ်းစာ ဖြစ်နိုင်
 ကုန်၏။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးပါရှိ၍နေပုံ

ရင်ထဲ၊ နှလုံးထဲမှာ ၂၅၆-ပါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိငရဲမီး ဝင်းဝင်း
 တောက် ထိန်ထိန်ညီးအပြီးပါရှိ၍နေပုံများကိုထင်ရှားအောင်ပြုဆိုဦးအံ့-

ရုပ်၌ငရဲမီးတောက်ပုံ။ ရူပက္ခန္ဓာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပေါင်း ၁၁၂-ပါး
 ရှိသည်တွင် ပထဝီမှာ ၄-ပါး၊ အာပေါမှာ ၄-ပါး၊ တေဇောမှာ ၄-ပါး၊
 ဝါယောမှာ ၄-ပါး၊ စက္ခုမှာ ၄-ပါး၊ သောတမှာ ၄-ပါးစသည်ဖြင့်
 ရုပ် ၂၀-ပါး အကုန်ဝေဖန်၍ သိအပ်၏။ ပထဝီမှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီး
 ၄ ချက်တောက်ပုံကို ရှေးဦးစွာပြုဆိုပေအံ့။ ပထဝီဆိုသည်ကား မြေဓာတ်
 တည်း၊ ဓာတ်မြေတည်း၊ ပရမတ်မြေတည်း၊ မိမိတို့၏ကိုယ်ခန္ဓာခက်မာသည်
 ဟူ၍၎င်း။ နူးညံ့သည်ဟူ၍၎င်း အများသိကြသော သဘောအခြင်းအရာ
 မျိုးသည် ကိုယ်နှင့် ပြည့်ရှိကြ၏။ ထိုအခြင်းအရာမျိုးသည် ပထဝီမည်၏၊
 မြေဓာတ်မည်၏၊ ဓာတ်မြေမည်၏၊ ပရမတ်မြေမည်၏။ ထိုဓာတ်မြေကိုပင်
 ရံခါငါပြု၍ စွဲလမ်းပြောဆို၏။ ရံခါ ငါ့မှာခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှုရှိသည်ကို
 ပြု၍ စွဲလမ်းပြောဆို၏။ ရံခါငါ၌ ခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှုရှိသည်ကိုပြု၍ စွဲလမ်း
 ပြောဆို၏။ ရံခါ ခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှု၌ ငါ့မှီသည်ကိုပြု၍ စွဲလမ်းပြောဆို၏။

ထို ၄-ချက်တွင် ခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှုကို ငါပြု၍စွဲလမ်းပြောဆိုသော
 အခါ ပထဝီ၌ ‘၁-ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ’ ဟူသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ
 ငရဲမီးတောက်မှုဖြစ်၏။ ငါ့မှာခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှုရှိသည်ကိုပြု၍ စွဲလမ်းပြော
 ဆိုသောအခါ ပထဝီ၌ ‘၂-ရူပဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ’ ဟူသော

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးတောက်မှုဖြစ်၏။ ငါ၌ ခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှုရှိသည်ကို ပြု၍ စွဲလမ်းပြောဆိုသောအခါ ပထဝီ၌ ‘၃-အတ္တနိ ဝါ ရူပံ သမနုပဿတိ’ ဟူသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးတောက်မှုဖြစ်၏။ ရံခါ ခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှု၌ ငါ့ရှိသည်ကိုပြု၍ စွဲလမ်းပြောဆိုသောအခါ ပထဝီ၌ ‘၄-ရူပသ္မိ ဝါ အတ္တာနိ သမနုပဿတိ’ ဟူသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးတောက်မှု ဖြစ်၏။

ပဌမစွဲလမ်းချက်မှာ ခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှုကိုပင် ငါပြု၍ စွဲလမ်းသည်။ ငါနှင့် ခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှုကို တခုတည်း ယူသည်။ နောက် ၃-ချက်မှာ ငါတခြား၊ ခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှု တခြားထား၍ စွဲလမ်းသည်။ ၁-ငါ သိလေ့ရှိသည်။ ၂-ငါ၌ သိလတည်သည်။ ၃-သိလ၌ ငါတည်သည် ဟူသော စကား ၃-ရပ်ကဲ့သို့တည်း။ ၁-ငါသည် ရှေ့၊ ငွေ ဥစ္စာ ရှိသည် ဖြစ်၏။ ၂-ငါ၌ ရှေ့၊ ငွေ ဥစ္စာတည်၏။ ၃-ရှေ့၊ ငွေ၊ ဥစ္စာ၌ ငါမို့၏ ဟူသော စကား ၃-ရပ်ကဲ့သို့ ၎င်းတည်း။ ငါသည်ပင် ရှေ့၊ ငွေ တည်းဟု ငါနှင့် ရှေ့၊ ငွေတခုတည်းယူသော ပဌမအချက်ကား ရှေ့၊ ငွေ၌ မရ။ ငါနှင့် တခြားစီထား၍ ယူသော နောက်အချက်သည်သာ အပ ဥစ္စာစု၌ ရ၏။ သိလဥပမာ၌ကား ၄-ချက်ပင် ရ၏။ ငါသည် သူ့ အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ကြဉ်ရှောင်၏ဟု စွဲလမ်းထင်မြင် ပြောဆိုမှုကား ငါနှင့်သိလကို တခုတည်းယူသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါသည် သိလ ရှိသောသူတည်း။ ငါ၌ သိလတည်၏။ သိလ၌ ငါတည်၏ဟု ထင်မြင် ပြောဆိုမှုကား ငါနှင့်သိလကို တခြားစီထား၍ ပြောဆိုမှုတည်း။ အခွဲ အခြမ်းခက်ခဲသော အရာဖြစ်၍ ဥပမာနှင့် ပြလိုက်သည်။

အကြမ်းအားဖြင့် ပြဆိုသော် - မိမိကိုယ်မှာ ကေသာ၊ လောမာ၊ နခါ၊ ဒန္တာ၊ စသည်ဖြင့် ပထဝီကောဋ္ဌာသ ၂၀-ရှိသည်တွင် ဆံပင်သည် ပင်လျှင် ငါ၊ အရေ သည်ပင်လျှင် ငါ၊ အသားအရိုး သည်ပင်လျှင် ငါ-ဟု ထင်မြင် စွဲလမ်းပြောဆိုမှုကား ပဌမသက္ကာယဒိဋ္ဌိတည်း။ သူများကဲ့သို့ ငါ့မှာလည်း ဆံပင်ရှိသည် စသည်ဖြင့် ထင်မြင်စွဲလမ်း ပြောဆိုမှုကား ဒုတိယ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါ၌ ဆံပင် တည်သည် စသည်ဖြင့် ပြော ဆိုမှုကား တတိယ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိတည်း။ အရိုး၌ ငါတည်သည်၊ အသား၌

ငါတည်သည် စသည်ဖြင့် ထင်မြင် ပြောဆိုမှုကား စတုတ္ထ သက္ကယ ဒိဋ္ဌိတည်း။ လောက၌ မိမိကိုယ်ခန္ဓာနှင့် စင်ယှဉ်၍ ငါဟူသောစိတ် သဘောနှင့် ပြောဆိုကြသော စကားစု အလုံးစုံသည် ထို ၄-မျက်မှ အလွတ်မရှိပြီ။ လိုရင်းပဓာနမှုကား ထိုခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှု ဟူသော ဓာတ်မြေ သဘော အခြင်းအရာကို ဝါပြု၍၊ ငါဟု ထင်မြင်၍၊ ငါဟု စွဲလမ်း၍ ပြောဆိုမှု ဟူသော ပဌမအချက်သာ လိုရင်းတည်း။

ထို့ကြောင့် နောက်နောက်သော တရားတို့မှာ ပဌမအချက်ကို ဆိုပေအံ့။ ဖွဲ့စည်းမှုကို စွဲ၍ ငါ ဟု ဆိုသောအခါ အာပေါ၌ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါပူသည်၊ ငါနွေးသည်၊ ငါအေးသည်၊ ငါချမ်းသည်ဟု ဆိုသောအခါ တေဇော၌ စွဲသောဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါလှုပ်ရှားသည် ဟု ဆိုသောအခါ ဝါယော၌စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါကြည့်သည်၊ ငါမြင်သည်ဟု ဆိုသောအခါ စက္ခု၌ စွဲသောဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါကြားသည်ဟု ဆိုသောအခါ သောတ၌စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါနံသည်ဟု ဆိုသောအခါ ဗံသန၌စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ အချို့၊ အချဉ် အရံသာကို ငါသိသည်ဟု ဆိုသောအခါ ဇိဉ္ဇာ၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ကိုယ်၌ တွေ့ထိသောအမှုကို ငါသိသည်ဟု ဆိုသောအခါ ကာယ၌စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ အဆင်းကို ငါပြု၍ ဆိုသော အခါ ရူပ၌စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ အသံကို ငါပြု၍ဆိုသောအခါ သဒ္ဒါ၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ အနံ့အရသာ တို့၌လည်း ထိုနည်းအတူ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗမှာ ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယော ၃-ခုတို့အတိုင်း ဆိုလေ။ မိမိကိုယ်ကို ငါယောကျ်ားဟုဆိုသောအခါ ပုမ္မာဝရုပ်၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါမိန်းမ ဟု ဆိုသောအခါ ဣတ္ထိဘာဝရုပ်၌စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ကြွင်းသော ရုပ်တို့ မှာလည်း ဤနည်းတူဆိုလေ။ ငါကြီးရင့်ပြီ၊ ငါကြီးရင့်လတ္တံ့၊ ငါအိုပြီ၊ ငါ အိုရလတ္တံ့ဟု ဆိုသောအခါ အနိစ္စတရုပ်၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။

ဤသို့လျှင် အနိဋ္ဌဖြစ်သော ဇရာရုပ်၊ မရဏရုပ်တို့မှာပင် သက္ကယ ဒိဋ္ဌိငရဲမီး တောက်ချေသေး၏။ ကြွင်းသောရုပ်တို့မှာ အဘယ် ဆိုဖွယ်ရာ ရှိအံ့နည်း။ မိမိကိုယ်ကိုဆိုမှသာ သက္ကယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ မိန်းမ၊ ယောကျ်ား ဟူသော ထင်မြင် စွဲလမ်းချက်နှင့် မည်သူ မြင်သည်၊ မည်သူကြားသည် စသည်ဖြင့် ဆိုရာ၌လည်း သူတပါးတို့၏

ရုပ် ၂၀-ခုတို့မှာ စွဲသော မိမိ၏ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပင်တည်း။ ခက်မာမူပုဗ္ဗ၊ အေးမူ စသည်ဖြင့် အစိတ်အစိတ် မခွဲခြမ်းမူ၍ တကိုယ်လုံးကို တခုတည်း ဖြစ်၍ ငါဝါ-ဟု စွဲသော ဒိဋ္ဌိ၊ သူတပါးကို မည်သူ မည်ဝါ-ဟု စွဲသော ဒိဋ္ဌိ၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဟု စွဲသော ဒိဋ္ဌိစုလည်း သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိချည်းပင်။

ရှာက္ခန္ဓာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီး ဝင်းဝင်းတောက် ထိန်ထိန်ညီးဖြစ်ပုံ ပြီး၏။

ဝေဒနာ၌ ငရဲမီးတောက်ပုံ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ၇၂-ပါးသော သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိတို့တွင် စက္ခုသမ္ပယဇာဝေဒနာသုံးပါး၌ ငရဲမီးတောက်ပုံကို ဆိုအံ့-မျက်စိဖြင့် ထိုထိုဝတ္ထုကိုမြင်၍ စိတ်သာသာယာယာ ရှိသည်ကိုစွဲ၍ ငါကြည့်၍ကောင်းသည်ဟု စိတ်ဖြစ်သောအခါ စက္ခုသမ္ပယဇာ သုခ ဝေဒနာ၌ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ဝါ ကြည့်၍ မကောင်းဟု စိတ်ဖြစ်သော အခါ စက္ခုသမ္ပယဇာ ဒုက္ခဝေဒနာ၌ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ကောင်းသည် ဟူ၍လည်း အထူးမဖြစ်၊ မကောင်းဟူ၍လည်း အထူးမဖြစ်။ ဝါမြင် သည်-ဟု စာမည စိတ်ဖြစ်သောအခါ စက္ခုသမ္ပယဇာ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ၌ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ထို့အတူ ထိုထိုအသံကို ကြားရာ၌၎င်း၊ ထိုထိုအနံ့ကို နံရာ၌၎င်း၊ ထိုထို အချို၊ အချဉ် စသော အရသာကို သုံးဆောင်ရာ၌၎င်း၊ ကိုယ်အင်္ဂါတွေ့မှု၊ ထိမှုတို့၌၎င်း၊ စိတ်နှင့် ကြံစည်မှု တို့၌၎င်း ကောင်းသည်ဟူ၍ တချက်၊ မကောင်းသည်ဟူ၍ တချက်၊ သာမည လျစ်လျူစိတ်မပျိုး တချက်၊ ဤ သုံးချက်မှာ ဒိဋ္ဌိသုံးမျိုးစီ ဆိုလေ။ ငါချမ်းသာသည်၊ ဝါကောင်းသည်၊ ငါအရသာရှိသည်-ဟု စိတ်ဖြစ်သောအခါ သုခဝေဒနာ၌ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ဝါကျင်သည်၊ ဝါနာသည်၊ ဝါနှလုံးမသာသည်၊ ဝါ စိတ်မကောင်းသည်-ဟု ဖြစ်သော အခါ ဒုက္ခဝေဒနာ၌ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။

ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးတောက်၍ နေကြပုံ အမြက် ပြီး၏။

သညာ၌ ငရဲမီးတောက်ပုံ။ သညာက္ခန္ဓာ၌ ၂၄-ပါးသော သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိတို့တွင် ရူပသညာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးတောက်ပုံကို ဆိုပေအံ့-အမိဝမ်းမှ ဖွားရာ၌ ဤကား အမိ၊ ဤကား အဖ၊ ဤကား အရှေ့၊ ဤကား အနောက် စသည်ဖြင့် သိတတ်၊ မှတ်တတ်သောတရားကို သညာက္ခန္ဓာဆိုသည်။ ထိုထို ဝတ္ထုကို မြင်ရာ၌ ဤ သူကိုဝါသိ၏၊

ဤ အမှုကို ငါသိ၏-ဟု စိတ်ဖြစ်သည်ကား ရူပသညာ၌ ဖြစ်လော
ဒိဋ္ဌိတည်း။ ကြွင်းသော အာရုံငါးပါးကို သိရာတို့၌လည်း ဤနည်းအတူ
ဆိုလေ။

သညာက္ခန္ဓာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးတောက်ပုံ ပြီး၏။

သင်္ခါရ၌ ငရဲမီးတောက်ပုံ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ၂၄-ပါးသော
သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့တွင် ရူပသဉ္ဇေတနာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးတောက်ပုံကို
ဆိုပေအံ့-ထိုထိုသူကို၎င်း၊ ထိုလို ဝတ္ထုကို၎င်း၊ ထိုထိုအမှုကို၎င်း မျက်စိ
ဖြင့် ကြည့်ရှု၍ ကိုယ်အင်္ဂါ၊ နှုတ်အင်္ဂါ၊ စိတ်အင်္ဂါဖြင့် ဗျာပါရ ပြုရာ၌
ငါသွားသည်၊ ငါပြုသည်၊ ငါပြင်သည် အစရှိသည်ဖြင့် ဖြစ်သောအခါ
ရူပသဉ္ဇေတနာ၌ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ကြွင်းသော အာရုံငါးပါးတို့၏
အတွက်နှင့် ဗျာပါရစိုက်ရာတို့၌လည်း ဤနည်းတူ သိလေ။ စေတနာမှ
ကြွင်းသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတရားတို့၌လည်း ထွေထွေလစလာ ဝါကြံသည်၊
တရစ်ပတ်ပတ် ဝါကြံသည်-ဟု ဖြစ်သည်ကား ဝိတက်၊ ဝိစာရတို့၌
ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ထိုထိုအမှုကို ဝါအားထုတ်သည်-ဟု ဖြစ်သည်ကား
ဝီရိယ၌ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါနှစ်သက်သည်-ဟု ဖြစ်သည်ကား
ပီတိ၌ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ဘယ်ဟာကို ငါလိုချင်သည်၊ ငါရချင်သည်၊
ငါပြုချင်သည်၊ ငါသွားချင်သည်၊ ငါရောက်ချင်သည်၊ ငါပြောချင်
သည်၊ ငါဆိုချင်သည်၊ ငါကြည့်ချင်သည်-ဟု ဖြစ်သည်ကား ဆန္ဒ၌
စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။

ဟုများဟော်နှင့်စပ်၍ ဘယ်တရားကို ငါမသိ၊ ငါမမြင်၊ ငါမထင်
သည်ဟု ဖြစ်သည်ကား မောဟ၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ မကောင်းမှုနှင့်
တွေ့လျှင် ငါမရှက်တတ်၊ ငါမကြောက်တတ်-ဟု ဖြစ်သည်ကား
အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပ တို့၌စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ သားမယား၊ ပစ္စည်း
ဥစ္စာတို့၌ ဘယ်ဟာကို ငါလိုချင်သည်၊ ငါခံစားချင်သည်၊ ငါခင်သည်၊
ငါမင်သည်၊ ငါချစ်ခင်စုံမက်သည်၊ ငါသားယာ တွယ်တာသည်ဟု
ဖြစ်သည်ကား လောဘ၌စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါစိတ်ဆိုးသည်၊ ငါစိတ်
ပျက်သည်၊ ငါမုန်းသည်၊ ငါမြင်ပြင်းသည်-ဟု ဖြစ်သည်ကား ဒေါသ၌
စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါအညံ့မခံနိုင်၊ ငါမလျှော့နိုင်၊ ငါမနှိမ့်ချနိုင်-ဟု
ဖြစ်သည်ကား မာန၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါအယူမှားသည်-ဟု

ဖြစ်သည်ကား ဒိဋ္ဌိ၌စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါငြူစူသည်၊ ငါဝန်တိုသည်၊ ငါနုမြောသည်-ဟု ဖြစ်သည်ကား ဣဿာ၊မစ္ဆေရတို့၌ စွဲသောဒိဋ္ဌိတည်း။ မိမိပြုခဲ့ဘူးသော မကောင်းမှု ဒုစရိုက် အတွက်နှင့်ငါစိတ်ပူသည်၊ ငါနုလုံးပူသည်၊ ငါမအေးနိုင်သည်-ဟု ဖြစ်သည်ကား ကုက္ကုစွ၌စွဲသောဒိဋ္ဌိတည်း။

တရားဓမ္မနှင့်စပ်လျှင် ငါငြီးငွေ့တတ်သည်၊ ငါပျင်းရိတတ်သည်ဟု ဖြစ်သည်ကား ထိနု၊ မိဒ္ဓ၌ စွဲသောဒိဋ္ဌိတည်း။ ရတနာသုံးပါးဂုဏ် စသည်တို့၌ ငါမယုံကြည်နိုင်၊ ငါယုံမှားသည်၊ ငါနုလုံးနှစ်ခွဲရှိသည်၊ ငါဒိဟရှိသည်-ဟုဖြစ်သည်ကား ဝိစိကိစ္ဆာ၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ဘုရားဂုဏ်စသောအာရုံ၌ ငါကြည်ညိုသည်၊ ငါကြည်ဖြူသည်၊ ငါနုလုံးကြည်သည်-ဟု ဖြစ်သည်ကား သဒ္ဓါ၌စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ကောင်းသောအမှုတို့၌ ငါမမေ့တတ်၊ ငါအမှတ်ရသည်-ဟု ဖြစ်သည်ကား သတိ၌စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ မကောင်းသော အမှု၌ ငါရှက်တတ်သည်၊ ငါကြောက်တတ်သည်-ဟု ဖြစ်သည်ကား ဟိရိ-ဩတ္တပ္ပ၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါဥပုသ် သီတင်းစောင့်ထိန်းသည်၊ သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ငါကြဉ်ရှောင်သည်-ဟု ဖြစ်သည်ကား သီလကုသိုလ်၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ အဒိန္နာဒါန်မှ ငါကြဉ်ရှောင်သည် စသည်တို့၌လည်း ထိုနည်းတူသိလေ။

ဤရှေ့ကား သင်္ခါရက္ခန္ဓာတရားတို့၌ အသီးသီး ဒိဋ္ဌိမီးတောက်၍ နေပုံကို ပြဆိုချက် ပြီး၏။

ဝိညာဏ်၌ ငရဲမီးတောက်ပုံ။ ။ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ၂၄-ပါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့တွင် အဘယ်သူကို-အဘယ်ဝတ္ထုကို ငါမြင်သည်၊ ငါကြည့်သည်၊ ငါရှုသည်-ဟု ဖြစ်သည်ကား စက္ခုဝိညာဏ်၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါကြားသည်၊ ငါနားသည်၊ ငါနားထောင်သည် ဟု ဖြစ်သည်ကား သောတဝိညာဏ်၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ငါနံသည်၊ ငါမွှေးသည်-ဟု ဖြစ်သည်ကား ဃာနဝိညာဏ်၌စွဲသောဒိဋ္ဌိတည်း။ အချို၊ အချဉ်အရသာကို ငါသိသည်-ဟု ဖြစ်သည်ကား ဇီဝှာဝိညာဏ်၌ စွဲသောဒိဋ္ဌိတည်း။ အပူ၊ အချမ်း၊ အကြမ်း၊ အနုတို့ကို တွေ့ထိ၍ ငါသိသည်-ဟု ဖြစ်သည်ကား ကာယဝိညာဏ်၌ စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ မနောနုလုံးနှင့် ငါကြုံသည်၊ ငါတွေ့သည်၊ ငါသိသည်-ဟု ဖြစ်သည်ကား မနောဝိညာဏ်၌စွဲသော ဒိဋ္ဌိတည်း။

[ဤကား ဝိညာဏ် ၆-ပါး၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မီးတောက်ပုံကို ပြဆိုချက်တည်း။]

အပေါင်းအားဖြင့် ခန္ဓာငါးလုံးကိုခွဲ၍ ငါ-ဟူ၍၎င်း၊ ငါသွားသည်၊ ငါလာသည်၊ ငါပြုသည်၊ ငါပြောသည်၊ ငါဆိုသည် အစရှိသည်ဖြင့်၎င်း အပေါင်းကိုခွဲ၍ စွဲလမ်းပြောဆိုသမျှသည်လည်း ဒိဋ္ဌိချည်းပင်တည်း။ ပုဂ္ဂိုလ် အဟုတ်ရှိ၏၊ သတ္တဝါ အဟုတ်ရှိ၏၊ လူအဟုတ်ရှိ၏၊ နတ်အဟုတ်ရှိ၏၊ မိန်းမ အဟုတ်ရှိ၏၊ ယောက်ျား အဟုတ်ရှိ၏၊ ငါအဟုတ်ရှိ၏၊ သူတပါးအဟုတ်ရှိ၏-ဟု မှတ်ထင်ခြင်း အရင်းခံရှိကုန်ကြသော ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့သည် ငါ-ဟူသောစကား၊ ကိုယ်-ဟူသောစကားကို တလောကလုံးတအုန်းအုန်း ပြောလည်းပြောကြကုန်၏။ ပြောတိုင်းပြောတိုင်းလည်း စိတ်အထင်ပါကုန်၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ပြီးသော အရိယာတို့သည်ကား အပြောမူ အမျှးနည်းတူပင် ပြောကြကုန်၏။ စိတ်အထင်မူကား မရှိပြီ။ ငါ-ဟူ၍ ပြောကြကုန်သော်လည်း စိတ်မှတကယ် ငါဟုတ်သည်ဟု မထင်ကြကုန်ပြီ။ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိအချက်မှစ၍ ဒိဋ္ဌိနှင့်စွဲလမ်းထင်မြင်သည်လည်း ရှိသည်။ သညာနှင့် စွဲလမ်းထင်မြင်သည်လည်း ရှိသည်။ စိတ်ဝိညာဏ်နှင့် စွဲလမ်းထင်မြင်သည်လည်း ရှိသည်။

ဒိဋ္ဌိဂတသမုယုတ်စိတ်နှင့် စွဲလမ်း ထင်မြင်သောအခါ၌ ဒိဋ္ဌိနှင့် စွဲလမ်းထင်မြင်သည်။ ထိုစိတ်မှတစ်ပါးသော အကုသိုလ်စိတ်၊ မဟာကုသိုလ်စိတ်တို့နှင့်စွဲလမ်းထင်သော အခါ၌မူကား သညာ၊ ဝိညာဏ်တို့နှင့်စွဲလမ်းထင်မြင်သည်။ ဤပြဆိုခဲ့ပြီးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့ကို မပယ်နိုင်သမျှ ကာလပတ်လုံး လူဖြစ်သော်လည်း အပါယ်လေးပါး တံခါးဟင်းလင်း၊ နတ်၊ သိကြားဖြစ်သော်လည်း အပါယ်လေးပါး တံခါးဟင်းလင်း၊ ဗြဟ္မာဖြစ်သော်လည်း အပါယ်လေးပါး တံခါးဟင်းလင်းသာ နေကြ၏။ စိတ်နှလုံးထဲမှာ ငရဲမီးထုပ်ပေါင်း ၂၅၆-ပါးကိုရင်ခွင်ပိုက်လျက်နေကြ၏။ စိတ်နှလုံးထဲမှာ ငရဲကြီး ၈-ထပ်ဖြစ်လေရာရာအပြီးပါ၍ နေကြ၏။ ကုသိုလ်ကံအခွင့်ရ၍ လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝကို ရကြသော်လည်း ရင်ထဲမှာ ငရဲမီးထက်ကြပ်ပါ၍ နေသောကြောင့် စိတ်နှလုံးအေးရန် အခွင့်မရှိ။

ဤကား ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိထော်မှာ လာသော သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ ၂၀-ကို မိမိတို့ကိုယ်ဝယ် အတပ်ဒိဋ္ဌိ သိမြင်ကြရန် အမြဲမျှဆိုလိုက်သော စကားရပ်တည်း။

သုတ္တန်ပါဠိတော်လာ ခိဋ္ဌိ ၃-ပါး

ယခုအခါအဘိဓမ္မာဝိဘင်း ပါဠိတော်၌၎င်း၊ သုတ္တန်ပါဠိတော်၌
၎င်း ဟောတော်မူသော ခိဋ္ဌိ ၃-ပါးကို ပြဆိုပေအံ့....

တတ္ထ ကတမာနိ တီဏိ တိတ္ထာယတနာနိ—

၁—ဣဓေကစွော သမဏော ဝါ ပြာဟ္မဏော ဝါ ဧဝံဝါဒီ
ဟောတိ ဧဝံခိဋ္ဌိ၊ ယံ ကိဉ္ဇာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော ပဋိသံဝေဒေတိ
သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ၊ သဗ္ဗံ တံ ပုဗ္ဗေကတ
ဟေတုတိ။

၂—ဣဓေကစွော သမဏော ဝါ ပြာဟ္မဏော ဝါ ဧဝံဝါဒီ
ဟောတိ ဧဝံခိဋ္ဌိ၊ ယံ ကိဉ္ဇာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော ပဋိသံဝေဒေတိ
သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ၊ သဗ္ဗံ တံ ဣဿရနိမ္မာန
ဟေတုတိ။

၃—ဣဓေကစွော သမဏော ဝါ ပြာဟ္မဏော ဝါ ဧဝံဝါဒီ
ဟောတိ ဧဝံခိဋ္ဌိ၊ ယံ ကိဉ္ဇာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော ပဋိသံဝေဒေတိ
သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ၊ သဗ္ဗံ တံ အဟေတု
အပစ္စယာတိ။

ဤ ပါဠိတော်၌ (၁-သဗ္ဗံ တံ ပုဗ္ဗေကတဟေတု။ ။ ၂-သဗ္ဗံ
တံ ဣဿရနိမ္မာနဟေတု။ ။ သဗ္ဗံ တံ အဟေတု အပစ္စယာ။ ။
ဤအဖျား၊ သုံးခွန်းသာ ကွဲလွဲသည်။)

တတ္ထ၊ ထိုစကား၌။ တီဏိ၊ သုံးပါးကုန်သော။ တိတ္ထာယတနာနိ၊
တိတ္ထိ ဖြစ်ကြောင်းတို့သည်။ ကတမာနိ၊ အဘယ်သည်တို့ နည်းဟူ
မူကား....။

၁—ဣဓ၊ ဤလောက၌။ ကေစွော၊ အချို့သော။ သမဏောဝါ၊
ရဟန်းသည်၎င်း။ ပြာဟ္မဏောဝါ၊ ပုဏ္ဏားသည်၎င်း။ ဧဝံဝါဒီ၊ ဤသို့
ဟောလေ့ရှိသည်။ ဧဝံခိဋ္ဌိ၊ ဤသို့ ယူလေ့ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။
အယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော၊ ဤသို့ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ အပေါင်းသည်။ ကိဉ္ဇာ၊
တစုံတခုသော။ ယံ သုခံ ဝါ၊ အကြင်ချမ်းသာကို၎င်း။ ယံ ဒုက္ခံ ဝါ၊
အကြင် ဆင်းရဲကို၎င်း။ ယံ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ၊ အကြင် ဥပေက္ခာဝေဒနာ

ကိုရင်း။ ပဋိသံဝေဒေတိ၊ ခံစား၏။ တံ သဗ္ဗံ၊ ထိုခံစားသမျှသော အမှုသည်။ ပုဗ္ဗေကတဟေတု၊ ရှေးရှေးဘဝတို့၌ ပြုခဲ့ဘူးသော ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံကြောင့်သတည်း။

၂-တံ သဗ္ဗံ၊ ထိုခံစားသမျှသော အမှုသည်။ ဣဿရနိမ္မာနဟေတု၊ လောကကို အစိုးရသော ထာဝရဘုရား ဖန်ဆင်းခြင်းကြောင့်သတည်း။

၃-တံ သဗ္ဗံ၊ ထို ခံစား ရသမျှသော အမှုသည်။ အဟေတု၊ အကြောင်းရင်း ဟူ၍လည်း မရှိ။ အပစ္စယာ၊ အကူ၊ အပံ့အကြောင်း ဟူ၍လည်း မရှိ။

ပဌမဒိဋ္ဌိကား-လောက၌ သတ္တဝါတို့ တွေ့ကြုံ ခံစား ကြသော ချမ်းသာ၊ ဆင်းရဲ ဟူသမျှသည် ရှေးကံဟောင်းကြောင့် သတည်း-ဟူလိုသည်။

ဒုတိယဒိဋ္ဌိကား-ထာဝရဘုရားဖန်ဆင်းသောကြောင့်-ဟူလိုသည်။

တတိယဒိဋ္ဌိကား-အကြောင်းမရှိ၊ အခွင့်သင့်ရာ ကြုံတွေ့ ခံစား ကြရသည်-ဟူလိုသည်။

ပဌမဒိဋ္ဌိကားနိဂဏ္ဌတက္ကတုန်းတို့၏ အယူတည်း။

ဒုတိယဒိဋ္ဌိကား-ယခုကာလ ပသီလူမျိုး၊ ခရစ်ယာန် ဘာသာဝင် လူမျိုးတို့၏ အယူတည်း။

တတိယဒိဋ္ဌိကား-အဟေတုကံ ဒိဋ္ဌိတည်း။

ပဌမဒိဋ္ဌိသည် ကံအယူသန်လှသော ဧါတို့ မြန်မာလူမျိုးတို့မှာ လည်း ရှိ၏။ ဟိန္ဒူလူမျိုးတို့မှာ နဖူးစာရှိရာ ဆင်းရဲ၊ ချမ်းသာ စီးစားရ သည်ဟု ယူကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး အမျိုးမျိုးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့သည် ရှိကြ ကုန်လေ၏။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် ခပ်သိမ်းသော ဒိဋ္ဌိတို့၏ အမြစ်မူလဖြစ်ပုံ

အမြစ်မူလသက္ကာယသား။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-သည် ခပ်သိမ်းသော ဒိဋ္ဌိတို့၏ မူလအမြစ်တည်း။ လောက၌ အလုံးစုံသော မြက်သစ်ပင် ဟူသမျှသည် မျိုးစေ့မှပေါက်ဖွား ဖြစ်ထွန်းကြကုန်၏။ မျိုးစေ့သည် မြက်

သစ်ပင်တို့၏ မူလဗီဇဖြစ်ခဲ့၏။ မျိုးစေ့ရှိခဲ့လျှင် ဘယ်ခနရာမှာ မြက်သစ်ပင်
မပေါက်ဟု မဆိုရ၊ မျိုးစေ့မရှိ၊ မျိုးပြတ်သွားလျှင် မြက်သစ်ပင်
အပေါက်ငြိမ်း၏။ မျိုးမပြတ်လျှင် အပေါက်မငြိမ်း၊ ဤအတူ စိတ်နှလုံး
ထဲမှာ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ အပြီးပါနေသမျှ ကာလပတ်လုံး ကမ္ဘာပျက်၍မူ
ငရဲက မလွတ်ရသော ဒိဋ္ဌိကြီးကို ယူကြသော လူမျိုး၊ နတ်မျိုးမှာ
ဖြစ်ခဲ့လျှင် ထိုဒိဋ္ဌိကိုပင် ယူလတ္တံ့၊ ၆၂-ပါးသော ဒိဋ္ဌိတွင် တပါးပါး
သော ဒိဋ္ဌိကိုပင် ယူသော လူမျိုး၊ နတ်မျိုးမှာ ဖြစ်ခဲ့လျှင် ထိုဒိဋ္ဌိ၌ပင်
ယူလတ္တံ့။

စိတ်နှလုံးထဲမှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အပြီးပါရှိ၍ နေသမျှကာလပတ်လုံး
ပဉ္စာနန္တရိယ ကံကြီးဝါးပါးလည်း အပြီးပါရှိ၍ နေတော့သည်။ ဒုစရိုက်
ဆယ်ပါး အပြီးပါရှိ၍ နေလေတော့သည်။ ဘယ်မကောင်းမှုမျိုး ဘယ်
အမိုက်အမဲမျိုး၊ ဘယ်အမှောက်အမှားမျိုး ငါ၌မဖြစ်လတ္တံ့ -ဟု တစုံ
တခုမျှ မရှိ၊ လူ့ပြည်မှာ လူဖြစ်သော်လည်း ရင်ထဲမှာ အပါယ်လေးဘုံ
အပြီးပါ၏။ နတ်ပြည် ၆-ထပ်မှာ နတ်မင်းကြီး၊ သိကြားမင်းကြီးဖြစ်သော်
လည်း ရင်ထဲမှာ အပါယ်လေးဘုံ အပြီးပါ၏။ ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာ ဗြဟ္မာ
မင်းကြီး ဖြစ်ရသော်လည်း ရင်ထဲမှာ အပါယ်လေးဘုံ အပြီးပါ၏။
ထောင်ဒဏ် အမှု အပြစ်သင့်ကြသော လူနှစ်ယောက် ရှိသတတ်၊
တယောက်သောသူမှာ ထောင်သို့ ကျလေ၏။ တယောက်သောသူမှာ
ထောင်ကျနေရက် မပေးသေး၊ ထောင်သို့ကျလေသော သူမှာ ထောင်မှ
လွတ်ခွင့်သို့ တရက်ထက် တရက် နီး၍ သွား၏။ ထောင်သို့ မကျသေး
လော သူမှာ ထောင်ကျခွင့်သို့ တရက်ထက် တရက် နီး၍ သွား၏။
ဤအတူ အပါယ်သို့ ကျရောက်၍ နေကြသော သူတို့မှာ အပါယ်မှ
လွတ်ခွင့်သို့ တနေ့ထက် တနေ့ နီး၍ သွားကုန်၏။ လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်
ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ နေကြကုန်သော ပုထုဇဉ်တို့မှာ အပါယ်ကျခွင့်သို့
တနေ့ထက် တနေ့ နီး၍ သွားကုန်၏။ ထို့ကြောင့်....

တေဿ အာနန္ဒ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေ အညာဏာ အပ္ပဋ္ဌိဝေဓာ
တန္တာကုလဏဇာတာ မုဉ္ဇပဗ္ဗဇာတာ သကုဏ ဂုဏ္ဏိကဇာတာ
အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ သံသခရံ နာတိဝတ္တန္တိ....။

ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။

အနက်။ အာနန္ဒ၊ အာနန္ဒာ။ တေဿ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဿ၊ ဤပဋိစ္စသမုပ္ပါဒသဘောကို။ အညာဏာ၊ မသိခြင်းကြောင့်။ အပ္ပဋ္ဌိဝေဓာ၊ အသိဉာဏ် မပေါက်ခြင်းကြောင့်။ ဣမေ သတ္တာ၊ ဤ ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့သည်။ တန္တာကုလကဇာတာ၊ မသင်နိုင်သောယက်ကန်းထွေး အူပေါက်ကဲ့သို့ ထွေးရှုပ်၍ နေကုန်၏။ မဉ္ဇုပဗ္ဗဇာတာ၊ ဖြူဆံ့ မြက်ဇတာ၊ ပြိန်းမြက်တောကဲ့သို့ ထူထပ်၊ ရှုပ်ထွေး၍ နေကြကုန်၏။ သကုဏဂုဏ္ဏိတဇာတာ၊ စာပေါင်းသိုက်ကဲ့သို့ ထွေးယွက်၍ နေကြကုန်၏။ အပါယံ၊ ချမ်းသာကင်းရာဖြစ်သော။ ဒုဂ္ဂတိံ၊ မကောင်းသဖြင့် လားရာဖြစ်သော။ ဝိနိပါတံ၊ အလိုဆန္ဒကင်း၍ ကျရာဖြစ်သော။ သံသာရံ၊ သံသရာကို။ နာတိဝတ္တန္တိ၊ မလွတ်နိုင်ကြကုန်။

(ဒေသနာတော်အနက်)

တန္တာကုသလကဇာတာ။ ။ တန္တာကုလကဇာတာ - ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကား-တယောက် တယောက်သော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ နှလုံးထဲမှာ ၂၅၆-ပါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိနှင့်တကွ ပြဆိုပြီးသော အပြစ် ဒေါသမျိုးတွေ အသင်္ချေ ရှုပ်ထွေး၍ နေကြသည်-ဆိုလိုသည်။ မဉ္ဇုပဗ္ဗဇာတာပုဒ်၊ သကုဏဂုဏ္ဏိကဇာတာ-ပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ထိုနည်းအတိုင်း သိလေ။

ဝိနိပါတံ သံသာရံ။ ။ ဝိနိပါတံ သံသာရံ-ပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကား ထိုသို့နှလုံးအတွင်း ရှုပ်ထွေး၍ နေကြကုန်သော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့သည် ဘယ်ဘုံကစုတေလျှင် ဘယ်ဘုံသို့ ငါသွားမည်-ဟု မှန်းတမ်း၍ သွားနိုင်ကြကုန်သည်မဟုတ်၊ စုတေသည့်နောက် ရောက်လိုရာ ရောက် ကျလိုရာ ကမ္မသကာ ကံချရာဟု ပေါက်လွှတ်ဓမ္မတာ ထားကြရကုန်၏။ တပေါင်း၊ တန်ခူးအခါ လေမုန်တိုင်းတိုက်၍ ကြွေကျကုန်သော သစ်ရွက်တို့သည် အညွှာကလွတ်လျှင် ကျစရာနေရာကို ရွေးချယ်၍ ဘယ်နေရာမှာ ငါကျမည်ဟု မှန်းတမ်း၍ ကျနိုင်ကြကုန်သည်မဟုတ်၊ ရောက်မိရောက်ရာ ရောက်၍ ကျမိကျရာ ကျလေကုန်သကဲ့သို့ ထိုအတူ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တန်းလန်း ရှိကြကုန်သော သူတို့သည် အထက်ဆုံး ဖြစ်သော ဘဝဂ်ဘုံကပင်သော်လည်း နေ့စေ့၍ စုတေသောအခါ ရောက်ချင်ရာရောက်၊ ပေါက်လွှတ်ကျကုန်သည်သာတည်း။

တပေါင်း၊ တန်ခူးအခါလေပေ့တိုက်၍ အထက် ကော်ခင်းကင်သို့ ရောက်ကြကုန်သော သစ်ရွက်ခွက်၊ မြက်ခြောက်၊ အမှိုက်သရိုက် တို့သည် သင့်တင့်ရာ နေရာကို ရွေးချယ်၍ ဘယ်နေရာမှာ ငါတို့ကျမည်ဟု မှန်းတမ်း၍ ကျနိုင်ကြသည်မဟုတ်။ ရောက်မိရောက်ရာရောက်၍ ကျမိ ကျရာ ကျကြလေကုန်သကဲ့သို့၎င်း၊ မိုးဦးကျ၊ နွေဦးပေါက်သောအခါ အညာ တော တောင်တို့မှ မြစ်ကြောင်း၊ ရေကြောင်းမှာ မျော၍ လာကုန်သော အမှိုက် သရိုက်တို့သည် ဘယ်သောင်မှာ တင်မည်၊ ဘယ်ကမ်းမှာ တင်မည်ဟု မှန်းတမ်း၍ တင်နိုင်၊ ဆိုက်နိုင် ကြကုန်သည် မဟုတ်။ ရောက်မိရောက်ရာ ရောက်ကြလေကုန်သကဲ့သို့၎င်း၊ ထို့အတူ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တန်းလန်းရှိကြကုန်သော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ သတ္တဝါတို့သည် တဘဝမှ၊ တဘဝသို့ စုတေကြသောအခါ ရောက်မိရောက်ရာ ရောက်၍ ကျမိ ကျရာ ကျကြလေကုန်သည် သာတည်း။ ဤသို့လျှင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၅၆-ပါး တဲ့ည်းဟူသော လေ့ပြင်း မှန်တိုင်း လှိုင်းကြမ်း၊ ရေကြမ်းမှာ မျောပါး၍ နေကြကုန်သော ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့၏ တဘဝမှ တဘဝသို့ ပြောင်းလဲမှု၊ ကျချင်ရာကျ ရောက်ချင်ရာရောက် ပေါက်လွှတ် လျောက်လျှား နေကြမှုကို ဝိနိပါတ် သံသခရံ-ဟူ၍ ဆိုသတည်း။

အတောင်မျက်စိ-စုံသည့်ငှက်သို့။ ။ ရင်တွင်း၊ နှလုံးတွင်းမှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိမီး ငြိမ်းကုန်ပြီးသော ဝိသာခါ၊ အနာထပိဏ် အစရှိသော သူတို့မှာမူကား တဘဝမှ တဘဝသို့ ပြောင်းရွှေ့ကြသောအခါ မိမိတို့ စိတ်ကြိုက်ရှိရာ၊ ကောင်းမြတ်ရာ ဘုံဘဝတို့ကို ရွေးချယ်၍ ပြောင်းရွှေ့ ကြရကုန်၏။ စိတ်ကပင် အထူး ကြံရွယ်မှု မရှိကြသော်လည်း ယုတ်ညံ့ သော ဘုံဘဝသို့ ကျရောက်ခြင်း မရှိကြရကုန်ပြီ။ စောင်းမြတ်ရာ ဘုံဘဝ သို့သာ ရောက်ကြရကုန်၏။ ဥပမာ ဆိုသည် ရှိသော်ကား-မျက်စိအား၊ အတောင်အားဖြင့် ပြည့်စုံကြကုန်သော ကျေးငှက်တို့သည် မိမိတို့ အလို ရှိရာ စိတ်ပျော်မွေ့ရာ သစ်ပင်တစ်ခုမှ သစ်ပင်တစ်ခုသို့၊ ဥယျာဉ်တစ်ခုမှ ဥယျာဉ်တစ်ခုသို့၊ တောတစ်ခုမှ တောတစ်ခုသို့ စောင်းကင် ခရီးဖြင့်သွား ပျော်ပျော် ပါးပါး သွားလာ ပြောင်းရွှေ့ ကြကုန်သကဲ့သို့တည်း။ ရင်တွင်း၊ နှလုံးတွင်းမှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိမီး ငြိမ်းသဖြင့်လည်း အလုံးစုံသော ဒိဋ္ဌိမီး၊ အလုံးစုံသော ဒုစရိုက်တို့သည် ငြိမ်းကြလေကုန်၏။ ရင်ထဲ၊

နှလုံးထဲမှာ အမြဲပါရှိ၍ နေကုန်သော အပါယ်လေးဘုံတို့သည် အကုန် ကွယ်ပျောက် ကြလေကုန်၏။

အပါယ်လေးဘုံတို့သည်သာ ကွယ်ပျောက် ကုန်သည် မဟုတ်ကုန် သေး၊ ထိုသက္ကာယဒိဋ္ဌိမီး ငြိမ်းကုန်ပြီးသော သူတို့သည် လူဖြစ်သော်လည်း စည်းစိမ်ဥစ္စာ၊ အလိမ္မာဉာဏ်၊ ဂုဏ်သိန်ကြီးမြတ်သော အမျိုး၌သာဖြစ်ကြ ရကုန်၏။ ယုတ်ညံ့သော အမျိုး၌ ဖြစ်ခြင်းမရှိကြကုန်ပြီ၊ နတ်ဖြစ်ရာ၌လည်း ထို့အတူပင်၊ အလိမ္မာမမှုမှာလည်း တဘဝထက်တဘဝ အလိမ္မာတိုးတက် ၍သာ သွားကြကုန်၏။ မလိမ္မာသောအဖြစ်သို့ မရောက်ကြကုန်ပြီ။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိရှိကြသော သတ္တဝါတို့မှာမူကား ယနေ့နတ်မင်းကြီး၊ သိကြားမင်းကြီး၊ နက်ဖြန်ခါ ခွေး၊ ဝက်၊ ခြေ၊ ပရုတ်၊ သန်း၊ ကြမ်းပိုး၊ ယခုနေ့ သီလဝန္တကြီး၊ နက်ဖြန်ခါ ဒဗ္ဗ၊ သူခိုး၊ မုဆိုး၊ တံငါ၊ ယခုနေ့ ဈာန်အဘိညာဉ်ရသမာဓိရင်ကြီး၊ နက်ဖြန်ခါ ပဲ့သဘင်အလယ်မှာ လူပျက်ကြီး၊ ယခုနေ့ ကျမ်းတတ်၊ စန်တတ် ပညာရှိကြီး၊ နက်ဖြန်ခါ အရူးအသွပ် ဥမုတ္တဏ၊ လူအာ၊ လူနှမ်းကြီး ဖြစ်နိုင်သော သဘောရှိကုန်၏။ ဤသို့လျှင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရှိကြကုန်သော သူတို့၏ အပြစ် ဒေါသ အနန္တကို၎င်း၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိမီး ငြိမ်းကုန်ပြီးသော သူတို့၏ အကျိုးအာနိသံသ အနန္တကို၎င်း၊ စောင်းစွာ သိကြသဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တည်းဟူသော ပါဗဓမ္မကြီး၏ ကြောက်ဖွယ်၊ လန့်ဖွယ်၊ ရှုံ့ဖွယ်၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်သော သဘောသည် အလွန်ထင်ရှားကြကုန်ရာ၏။ ရင်တွင်း၊ နှလုံးတွင်းမှာ ငါ ငါ-ဟူသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိမီး တထိန်ထိန် တညီးညီး တောက်သ၍ နေကြသော မိမိတို့ ကိုယ်အဖြစ်၏ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော လေ့မုန်တိုင်းမှာ လွင့်၍ပါသော မြက်မှိုက်၊ သစ်ရွက်မှိုက်၊ မြစ်ရေအယဉ်မှာ မျော၍ပါလာသော မြက်မှိုက်၊ သစ်ရွက်မှိုက်တို့၏ အလားကဲ့သို့ သံသရာအလား၊ ဘဝအလား ကြောက်ပါးလိလိ ရှိ၍ နေကြသော သဘောသည်လည်း ထင်ရှားကြကုန်ရာ၏။

ဘုရားသာသနာနှင့် ကြုံကြိုက်သော ဘဝ၌သာလျှင် ငါ ငါ-ဟူ၍ စွဲလမ်းမှုကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိမူ၊ ငရဲမီးတောက်မှု-ဟု သိနိုင်သည်။ ဘုရားသာသနာပသို့ ရောက်၍ သွားလျှင် မဟာမဂ္ဂ အသင်္ချေပင် ကြာသော်လည်း သက္ကာယဒိဋ္ဌိဟူ၍ သိပေါက်၊ သိလမ်းမရှိ မှောင်အတိ ဖုံးလွှမ်းလေ

တော့သည်။ ဤသည်ကား-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကိုသိသောဉာဏ်သည်ဆေးကြီးမည်၏။ ထိုဆေးကြီး၏ အချက်အရာ အနာဆိုး၊ ရောဂါဆိုးစား ဒိဋ္ဌိတရားတည်းဟု သူ့အနာနှင့်သူ့ဆေး နေရာကျအောင် အနာလက္ခဏာကို ပြဆိုသော အခန်းတည်း။

ဝိစိကိစ္ဆာရှစ်ပါး၊ တဆယ့်ခြောက်ပါးတို့သည်လည်း အနာဆိုး၊ ရောဂါဆိုးတို့ပင်တည်း။ သို့သော်လည်း ထို ဝိစိကိစ္ဆာ တရားတို့သည် သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ၏ အစီးအပွားတို့ သာတည်း။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရှိလျှင် ရှိကုန်တော့သည်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကွာလျှင် ကွာကုန်တော့သည်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငြိမ်းလျှင် ငြိမ်းကုန်တော့သည်။ ထို့ကြောင့် ဝိစိကိစ္ဆာကို အကျယ် မဆိုပြီ။ ။ပြီး၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အချက်အရာ ဒိဋ္ဌိများ ပြီး၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပါဠိ-အနက်

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဥဒ္ဓေသပါဠိတော်

အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ၊ နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ၊ သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော၊ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ၊ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ၊ ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ၊ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ၊ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿု ပါယာသော သမ္ဘဝန္တိ၊ ဝေမေတဿ ဣဝတဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ။

(ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အကျဉ်း ဥဒ္ဓေသ အဘိဓမ္မာဝိဘင်းပါဠိတော်)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နိဒ္ဓေသ ပါဠိတော်

။ တတ္ထ ကတမေ အဝိဇ္ဇာ။ ဒုက္ခေ အညာဏံ ဒုက္ခသမုဒယေ အညာဏံ ဒုက္ခနိရောဓေ အညာဏံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒါယ အညာဏံ၊ အယံ ဝုစ္စတိ အဝိဇ္ဇာ။

၂။ တတ္ထ ကတမေ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ။ ပုညာဘိသင်္ခါရေ အပုညာဘိသင်္ခါရေ အာနေညာဘိသင်္ခါရေ၊ ကာယသင်္ခါရေ၊ ဝစီသင်္ခါရေ၊ စိတ္တသင်္ခါရေ။ တတ္ထ ကတမေ ပုညာဘိသင်္ခါရေ၊ ကုသလာစေတနာ ကာမာဝေရာ ရူပါဝေရာ ဒါနမယာ သီလမယာ ဘာဝနာမယာ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ပုညာဘိသင်္ခါရေ။ တတ္ထ ကတမေ အပုညာဘိသင်္ခါရေ။ အကုသလာစေတနာ ကာမာဝေရာ၊ အယံ ဝုစ္စတိ အပုညာဘိသင်္ခါရေ။ တတ္ထ ကတမေ အာနေညာဘိသင်္ခါရေ၊ ကုသလာစေတနာ အရူပါဝေရာ၊ အယံ ဝုစ္စတိ အာနေညာဘိသင်္ခါရေ။ တတ္ထ ကတမေ ကာယသင်္ခါရေ၊ ကာယသဉ္ဇေတနာ ကာယသင်္ခါရေ ဝစီသဉ္ဇေတနာ ဝစီသင်္ခါရေ မနောသဉ္ဇေတနာ စိတ္တသင်္ခါရေ၊ ဣမေ ဝုစ္စန္တိ အဝိဇ္ဇာပစ္စယော သင်္ခါရာ။

၃။ တတ္ထ ကတမံ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ။ စက္ခုဝိညာဏံ သောတဝိညာဏံ ဃာနဝိညာဏံ ဇိဝှိဝိညာဏံ ကာယဝိညာဏံ မနော ဝိညာဏံ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ။

၄။ တတ္ထ ကတမံ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ။ အတ္တိနာမံ အတ္တိ ရူပံ၊ တတ္ထ ကတမံ နာမံ၊ ဝေဒနာသညာ စေတနာ ဖဿော မနသိကာရော၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ နာမံ၊ တတ္ထ ကတမံ ရူပံ၊ စတ္တာရောစ မဟာဘူတာ စတုန္တံ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ ရူပံ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပံ၊ ဣတိ ဣဒဉ္စ နာမံ ဣဒဉ္စ ရူပံ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ။

၅။ တတ္ထ ကတမံ နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ။ စက္ခာယတနံ သောတာယတနံ ဃာနာယတနံ ဇိဝှိယတနံ ကာယာယတနံ မနာယတနံ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ။

၆။ တတ္ထ ကတမော သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော။ စက္ခု သမ္ပယော သောတသမ္ပယော ဃာနသမ္ပယော ဇိဝှိသမ္ပယော ကာယ သမ္ပယော မနောသမ္ပယော၊ အယံ ဝုစ္စတိ သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော။

၇။ တတ္ထ ကတမော ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ။ စက္ခုသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ သောတသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ ဃာနသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ ဇိဝှိသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ ကာယသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ မနောသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ။

၈။ တတ္ထ ကတမော ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ။ ရူပတဏှာ သဒ္ဓိ တဏှာ ဂန္ဓတဏှာ ရသတဏှာ ဖောဠဗ္ဗတဏှာ ဓမ္မတဏှာ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ။

၉။ တတ္ထ ကတမံ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ။ ကာမုပါဒါနံ ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ သိလဗ္ဗတုပါဒါနံ အတ္တဝါဒုပါဒါနံ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ။

၁၀။ တတ္ထ ကတမော ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ။ ဘဝေါဒုပိ ဓေန အတ္တိ ကမ္မဘဝေါ အတ္တိ ဥပပတ္တိဘဝေါ၊ တတ္ထ ကတမော ကမ္မ ဘဝေါ၊ ပုညာဘိသင်္ခါရော အပုညာဘိသင်္ခါရော အာနေဉ္စာဘိသင်္ခါရော၊ အယံ ဝုစ္စတိ ကမ္မဘဝေါ၊ သဗ္ဗံ ဘဝဂါမိကမ္မံ ကမ္မဘဝေါ၊ တတ္ထ ကတမော ဥပပတ္တိဘဝေါ၊ ကမ္မဘဝေါ ရူပဘဝေါ အရူပဘဝေါ

သညာဘဝေါ အသညာဘဝေါ နေဝသညာနသညာဘဝေါ ကေဝေါ
ကာရဘဝေါ စတုဝေါကာရဘဝေါ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေါ၊ အယံ
ဝုစ္စတိ ဥပပတ္တိဘဝေါ၊ ဣတိ အယဉ္စ ကမ္မဘဝေါ အယဉ္စ ဥပပတ္တိဘဝေါ၊
အယံ ဝုစ္စတိ ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ။

၁၁။ တတ္ထ ကတမာ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ။ ယာ တေသံ တေသံ
သတ္တာနံ တမ္ပိ တမ္ပိ သတ္တနိကာယေ ဇာတိ သညာတိ ဩက္ကန္တိ နိဗ္ဗတ္တိ
အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ခန္ဓာနံ ပါတုဘာဝေါ အာယတနာနံ ပဋိလဘော၊ အယံ
ဝုစ္စတိ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ။

၁၂။ တတ္ထ ကတမံ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ။ အတ္ထိ ဇရာ
အတ္ထိ မရဏံ၊ တတ္ထ ကတမာ ဇရာ၊ ယာ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ တမ္ပိ
တမ္ပိ သတ္တနိကာယေ ဇရာ ဇီရဏတာ ခဏှိစ္စံ ပါလိစ္စံ ဝလိတ္တစတာ
အာယုနော သံဟာနိ ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပါကော၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဇရာ။ တတ္ထ
ကတမံ မရဏံ၊ ယာ တေသံ တေသံ သတ္တခနံ တမ္မာတမ္မာ သတ္တနိကာယာ
စုတိစဝနတာ ဘေဒေါ အန္တရဓာနံ မစ္စု မရဏံ ကာလကိရိယာ ခန္ဓာနံ
ဘေဒေါ ကဠေဝရဿ နိက္ခေပေါ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ဥပစ္ဆေဒေါ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ
မရဏံ။ ဣတိ အယဉ္စ ဇရာ ဣဒဉ္စ မရဏံ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာ
မရဏံ။

၁၃။ တတ္ထ ကတမော သောကော။ ဉာတိဗျသနေ ဝါ ဖုဋ္ဌဿ
ဘောဂဗျသနေ ဝါ ဖုဋ္ဌဿ ရောဂဗျသနေ ဝါ ဖုဋ္ဌဿ သီလဗျသနေ
ဝါ ဖုဋ္ဌဿ ဒိဋ္ဌိဗျသနေ ဝါ ဖုဋ္ဌဿ အညတရညတရေန ဗျသနေ
သမန္နာဂတဿ အညတရညတရေန ဒုက္ခဓမ္မေန ဖုဋ္ဌဿ သောကော
သောစနာ သောစိတတ္ထံ အန္တောသောကော အန္တောပရိသောကော
စေတသော ပရိဈာယနံ ဒေါမနဿံ သောကသလ္လံ၊ အယံ ဝုစ္စတိ
သောကော။

၁၄။ တတ္ထ ကတမော ပရိဒေဝေါ။ ဉာတိဗျသနေ ဝါ ဖုဋ္ဌဿ
ဘောဂဗျသနေ ဝါ ဖုဋ္ဌဿ ရောဂဗျသနေ ဝါ ဖုဋ္ဌဿ သီလဗျသနေ
ဝါ ဖုဋ္ဌဿ ဒိဋ္ဌိဗျသနေ ဝါ ဖုဋ္ဌဿ အညတရညတရေန ဗျသနေ သမန္နာ
ဂတဿ အညတရညတရေန ဒုက္ခဓမ္မေန ဖုဋ္ဌဿ အာဒေဝေါ ပရိဒေဝေါ
အာဒေဝနာ ပရိဒေဝနာ အာဒေဝိတတ္ထံ ပရိဒေဝိတတ္ထံ ဝါစာပလခပေါ
ဝိပ္ပုလာပေါလဘလပေါလခလပနာလဘလပိတတ္ထံ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ပရိဒေဝေါ။

၁၅။ တတ္ထ ကတမံ ဒုက္ခံ။ ယံ ကာယိကံ အသဒတံ ကာယိကံ
ဒုက္ခံ ကာယသမ္ဘယဇာတိ အသတံ ဒုက္ခံ ဝေဒယိတံ ကာယသမ္ဘယဇာ
အသတော ဒုက္ခော ဝေဒနာ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဒုက္ခံ။

၁၆။ တတ္ထ ကတမံ ဒေါမနဿံ။ ယံ စေတသိကံ အသတံ
စေတသိကံ ဒုက္ခံ စေတောသမ္ဘယဇာတိ အသတံ ဒုက္ခံ ဝေဒယိတံ စေတော
သမ္ဘယဇာ အသတော ဒုက္ခော ဝေဒနာ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဒေါမနဿံ။

၁၇။ တတ္ထ ကတမော ဥပါယာသော။ ဉာတိဗျသနေ ဝါ
ဖုဋ္ဌဿ ဘောဂဗျသနေ ဝါ ဖုဋ္ဌဿ ရောဂဗျသနေ ဝါ ဖုဋ္ဌဿ သီလ
ဗျသနေ ဝါ ဖုဋ္ဌဿ ဒိဋ္ဌိဗျသနေ ဝါ ဖုဋ္ဌဿ အညတရညတရေန ဗျသ
နေ သမန္နာဂတဿ အညတရညတရေန ဒုက္ခဓမ္မေန ဖုဋ္ဌဿ အာယာသော
ဥပါယာသော အာယာသိတတ္တံ ဥပါယာသိတတ္တံ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဥပါယာ
သော။ ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိတိ
ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သင်္ဂတိ ဟောတိ၊ သမာဂမော
ဟောတိ၊ သမောဓာနံ ဟောတိ၊ ပါတုဘာဝေါ ဟောတိ၊ တေန ဝုစ္စတိ
ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိတိ။

(ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အကျယ်နိဒ္ဒေသ အဘိဓမ္မာဝိဘင်းပါဠိတော်)

ခန္ဓာကိုယ်နှင့် ဓမ္မစေတီကျောင်း ဥပမာ။ ဓာတုစေတီ၊ ဓမ္မ
စေတီ၊ ပရိဘောဂစေတီ၊ ဥဒ္ဓိဿစေတီ ဟူ၍ စေတီလေးပါး ရှိသည်တွင်
ဓမ္မစေတီကို ကို.ကွယ်လိုသောသူသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာ ပါဠိတော်
ကြီးများကိုရှေ့ပြား၊ ဝှေ့ပြားများရေး၍ ကိုးကွယ်ရသည်ဟု ကျန်းဂန်တို့မှာ
လာသည်တရပ်၊ ဓမ္မာနုဿတိ တည်ရှိသောသူ၏ခန္ဓာကိုယ်သည် စေတီ
ကျောင်းနှင့် အလှားတူသည်။ လူ၊ နတ်တို့ ပူဇော် ထိုက်သည်ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်
အဋ္ဌကထာမှာ လာသည်တရပ် ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း ရှစ်သောင်း လေးထောင်
သည် ငါဘုရားကိုယ်တော်စား ဘုရားအရာ၌ တည်သည်ဟု ဟောတော်မူ
သည်တရပ်၊ ဤသို့လှသော အရာများကို ထောက်၍ ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
ဒေသနာ အကျဉ်း၊ အကျယ် ပါဠိတော်ကြီးများကို အရံကျက်၍ အသက်
ထက်ဆုံး အမြဲဆောင်ရွက်သောသူသည် ယောကျ်ားဖြစ်စေ၊ မိန်းမဖြစ်စေ
ဓမ္မစေတီ ကျောင်းတော်နှင့် တူ၏။ လူ၊ နတ်တို့ ရှိခိုးပူဇော်ခြင်းကို
ခံထိုက်၏ဟု သိအပ်၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဥဒ္ဓသပါဠိတော်-အနက်

အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ၊ အဟုတ်အမှန်ကိုမသိမြင်မထင်မလင်းမှု ဟူသော အကြောင်းတရား ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင်း။ သင်္ခါရာ၊ ပစ္စုပ္ပန်အမှု၊ သံသရာအမှုတို့ကိုပြုစုပျိုးထောင်ခြင်းဟူသောသင်္ခါရမှုတို့သည်။ သမ္ဘဝန္တိ၊ ဖြစ်ပွားကုန်၏။ သင်္ခါရပစ္စယာ၊ ပစ္စုပ္ပန်အမှု၊ သံသရာအမှုတို့ကို ပြုစုပျိုးထောင်ခြင်းဟူသော သင်္ခါရတရား ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့်။ ဝိညာဏံ၊ ဘဝသစ်၌ ဝိညာဏ်သစ်ဖြစ်ပေါ်မှုသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။ ဝိညာဏပစ္စယာ၊ ဝိညာဏ်သစ် ဖြစ်ပေါ်မှုကြောင့်။ နာမရူပံ၊ နာမ်အစု၊ ရုပ်အစုသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။ နာမရူပပစ္စယာ၊ နာမ်အစု၊ ရုပ်အစုဖြစ်ပွားမှုကြောင့်။ သဠာယတနံ၊ ဒွါရ ၆-မည် အကြည် ၆-ပါး သဠာယတနတရားစုသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။ သဠာယတနပစ္စယာ၊ ဒွါရ ၆-မည်၊ အကြည် ၆-ပါးထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့်။ ဖဿော၊ အာရုံကိုတွေ့မှုဟူသော ဖဿ ၆-ပါးသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။ ဖဿပစ္စယာ၊ ဖဿ ၆-ပါးထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့်။ ဝေဒနာ၊ အာရုံကိုခံစားမှု ဟူသောဝေဒနာ ၆-ပါးသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။ ဝေဒနာပစ္စယာ၊ ဝေဒနာ-၆-ပါးထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့်။ တဏှာ၊ ဝတ္ထုအာရုံကာမဂုဏ်ကိုခင်မင်တွယ်တာသာယာကပ်ငြိသော တဏှာခြောက်ပါးသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။ တဏှာပစ္စယာ၊ တဏှာခြောက်ပါး ထင်ရှားရှိနေမှုကြောင့်။ ဥပါဒါနံ၊ မလွတ်နိုင်၊ မခွါနိုင် ပိုင်ပိုင်စေးချဲ့ အတွယ်မြဲသော ဥပ 'ဒါနံတရားသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။ ဥပါဒါနပစ္စယာ၊ ဥပါဒါနတရား ထင်ရှားရှိနေမှုကြောင့်။ ဘဝေါ၊ လောကံအစီးအပွား၊ သံသရာအစီးအပွား ဟူသော ကံတရား၊ ဝိပါကံတရားစုသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။ ဘဝပစ္စယာ၊ ပစ္စုပ္ပန်စီးပွားမှု၊ သံသရာစီးပွားမှု ထင်ရှား ရှိနေခြင်းကြောင့်။ ဇာတိ၊ အဖန်ဖန် ပဋိသန္ဓေနေမှု ထင်ရှားရှိနေခြင်းသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။ ဇာတိပစ္စယာ၊ ပဋိသန္ဓေနေမှု ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့်။ ဇရာမရဏံ၊ အဖန်ဖန် အိုမင်း ရင့်ဆွေးမှု၊ သေဆုံးမှုသည်။ သေ၊ က ပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿာယာသာစိုးရိမ်ပူဆွေးမှု၊ ငိုကြွေးမြည်တမ်းမှု၊ ပင်ပန်းဆင်းရဲနှလုံးမသာယာမှု၊ သက်ကြီးရွှက်ငင် ပင်ပန်းမှုတို့သည်။ သမ္ဘဝန္တိ၊ ဖြစ်ပွားကုန်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ကေဝလဿ၊ သုခမဘက် သက်သက်သော။

တေဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ၊ ဤဒုက္ခအစုံ၏။ သမုဒယော၊ ဖြစ်ပွားခြင်းသည်။
ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

(ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အကျဉ်း ဥဒ္ဓေသ ပါဠိတော်အနက် ပြီး၏။)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နိဒ္ဓေသပါဠိတော်-အနက်

၁။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ အဝိဇ္ဇာ၊ အဝိဇ္ဇာဆိုသည်ကား။
ကတမာ၊ အဘယ်နည်း။ ဒုက္ခ၊ ဒုက္ခသစ္စာတရား၌။ အညာဏံ၊ မသိခြင်း
အမူလည်းတပါး။ ဒုက္ခသမုဒယော၊ ဒုက္ခပွားများကြောင်းဖြစ်သော အမြစ်
မူလတရား၌။ အညာဏံ၊ မသိခြင်း အမူလည်း တပါး။ ဒုက္ခ နိရောဓေ၊
ဒုက္ခ၏ကုန်ဆုံးချုပ်ငြိမ်းရာတရား၌။ အညာဏံ၊ မသိခြင်းအမူလည်းတပါး။
ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋ္ဌိပဒါယ၊ ဒုက္ခကုန်ဆုံးချုပ်ငြိမ်းရာသို့ ရောက်ကြောင်း
ဖြစ်သော အကျင့်တရား၌။ အညာဏံ၊ မသိခြင်းအမူလည်းတပါး။ အယံ၊
ဤမသိခြင်းလေးပါးကို။ အဝိဇ္ဇာ၊ အဝိဇ္ဇာဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၂။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ၊ အဝိဇ္ဇာဟူသော
အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါတို့ဟူသည်။
ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်း ဟူမူကား။ ပုညာဘိသင်္ခါရော၊ ပုညာဘိ
သင်္ခါရလည်းတပါး။ အပုညာဘိသင်္ခါရော၊ အပုညာဘိသင်္ခါရလည်း
တပါး။ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော၊ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရလည်း တပါး။ [ဤ
သုံးပါးတရပ်]။ ကာယသင်္ခါရော၊ ကာယသင်္ခါရလည်း တပါး။ ဝစီ-
သင်္ခါရော၊ ဝစီသင်္ခါရလည်း တပါး။ စိတ္တသင်္ခါရော၊ စိတ္တသင်္ခါရလည်း
တပါး။ [ဤသုံးပါးတရပ်]။ တတ္ထ၊ ထိုနှစ်ရပ်တို့တွင်။ ကတမေ၊ အဘယ်
တရားသည်။ ပုညာဘိသင်္ခါရော၊ ပုညာဘိသင်္ခါရမည်သနည်း။ ကာမာ-
ဝစရာ၊ ကာမာဝစရဖြစ်သော။ ဒါနမယာ၊ ဒါနဖြင့်ပြီးသော။ သီလ-
မယာ၊ သီလဖြင့် ပြီးသော။ ဘာဝနာမယာ၊ ဘာဝနာဖြင့်ပြီးသော။
ကုသလာ စေတနာ၊ ကုသိုလ်စေတနာသည်၎င်း။ ရူပါဝစရာ၊ ရူပါဝစရ
ဖြစ်သော။ ဘာဝနာမယာ၊ ဘာဝနာဖြင့်ပြီးသော။ ကုသုလာ စေတနာ၊
ကုသိုလ်စေတနာသည်၎င်း။ အယံ၊ ဤတရားစုကို။ ပုညာဘိသင်္ခါရော၊
ပုညာဘိသင်္ခါရဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ တတ္ထ၊ ထို ပဌမသုံးရပ်တွင်။

အပုညာဘိ သင်္ခါရော၊ အပုညာဘိသင်္ခါရဟူသည်။ ကတမော၊ အဘယ်
 တရားနည်း။ ကာမာဝစရာ၊ ကာမာဝစရဖြစ်သော။ အကုသလာစေတနာ၊
 အကုသိုလ်စေတနာတည်း။ အယံ၊ ဤအကုသိုလ်စေတနာကို။ အပုညာဘိ-
 သင်္ခါရော၊ အပုညာဘိသင်္ခါရဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ စာတ္ထ၊ ထို ပဌမ
 သုံးရပ်တွင်။ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော၊ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ ဟူသည်။
 ကတမော၊ အဘယ်နည်း။ အရူပါဝစရာ၊ အရူပါဝစရ ဖြစ်သော။
 ကုသလာစေတနာ၊ ကုသိုလ်စေတနာတည်း။ အယံ၊ ဤကုသိုလ်စေတနာ
 ကို။ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော၊ အာနေဉ္ဇာဘိ သင်္ခါရဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။
 တတ္ထ၊ ထို ဒုတိယသုံးရပ်တွင်။ ကာယသင်္ခါရော၊ ကာယသင်္ခါရ ဟူသည်။
 ကတမော၊ အဘယ်တရားနည်း။ ကာယ သဉ္ဇေတနာ၊ ကာယ ဒုစရိုက်၊
 ကာယ သုစရိုက် စေတနာ စသည်။ ကာယသင်္ခါရော၊ ကာယသင်္ခါရ
 မည်၏။ ဝစီသဉ္ဇေတနာ၊ ဝစီဒုစရိုက်၊ ဝစီသုစရိုက် စေတနာစသည်။
 ဝစီသင်္ခါရော၊ ဝစီသင်္ခါရမည်၏။ မနောသဉ္ဇေတနာ၊ မနောဒုစရိုက်၊
 မနောသုစရိုက် စေတနာစသည်။ စိတ္တသင်္ခါရော၊ စိတ္တသင်္ခါရမည်၏။
 ဣမေ၊ ဤတရားတို့ကို။ အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယာ၊ အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်း
 ကြောင့်။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရတို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊
 ဆိုအပ်ကုန်၏။

၃။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ သင်္ခါရပစ္စယာ၊ သင်္ခါရ-ဟူသော
 အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သော။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏ်-ဟူသည်။ ကတမံ၊
 အဘယ်တရားနည်း။ စက္ခုဝိညာဏံ၊ မျက်စိ၌ဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဏ်၎င်း။
 သောတဝိညာဏံ၊ နား၌ဖြစ်သော သောတဝိညာဏ်၎င်း။ ဃာနဝိညာဏံ၊
 နှာခေါင်း၌ဖြစ်သော ဃာနဝိညာဏ်၎င်း။ ဇိဉ္ဇဝိညာဏံ၊ လျှာ၌ဖြစ်သော
 ဇိဉ္ဇဝိညာဏ်၎င်း။ ကာယဝိညာဏံ၊ ကိုယ်တွင်း၊ ပြင်တခုလုံး အနှံ့ဖြစ်သော
 ကာယဝိညာဏ်၎င်း။ မနောဝိညာဏံ၊ နှလုံးအိမ်တွင်း၌ ဖြစ်သော မနော
 ဝိညာဏ်၎င်း။ ဣဒံ၊ ဤဝိညာဏ်ခြောက်ပါးကို။ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ၊
 သင်္ခါရကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏ် ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၄။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ၊ ဝိညာဏ်
 ကြောင့်ဖြစ်သော နာမ်၊ ရုပ်-ဟူသည်။ ကတမံ၊ အဘယ်တရားနည်း။ နာမံ၊
 နာမ်သည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တတ္ထ၊

၅။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဒေသပါဠိ၌။ နာမရူပပစ္စယာ၊ နာမ်၊ ရုပ်-ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သော။ သဠာယတနံ၊ တည်ရာခြောက်ပါး၊ တံခါးခြောက်ခု-ဟူသည်။ ကံတမံ၊ အဘယ်နည်း။ စက္ခာယတနံ၊ စက္ခု-ဟူသော အကြည်ဓာတ်မှန် တံခါးလည်းတပါး။ သောတာယတနံ၊ သောတ ဟူသော အကြည်ဓာတ်မှန် တံခါးလည်းတပါး။ သာနာယတနံ၊ သာန-ဟူသော အကြည်ဓာတ်မှန် တံခါးလည်းတပါး။ ဇိဉ္ဇါယတနံ၊ ဇိဉ္ဇါ-ဟူသော အကြည်ဓာတ်မှန် တံခါးလည်းတပါး။ ကာယတနံ၊ ကာယ-ဟူသော အကြည်ဓာတ်မှန် တံခါးလည်းတပါး။ မနောယတနံ၊ မနော-ဟူသော အကြည်ဓာတ်မှန် တံခါးလည်းတပါး။ ဣဒံ၊ ဤတရား စုကို။ နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ၊ နာမ်၊ ရုပ်ကြောင့် ဖြစ်သော ဓာတ်မှန် အကြည် တည်ရာခြောက်ပါး၊ တံခါးခြောက်ခုဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၆။ တတ္ထ၊ထိုဥဒ္ဒေသပါဠိ၌။ သဠာယတနပစ္စယာ၊ သဠာယတန-
ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နော၊ ဖြစ်သော။ ဖဿော၊ အစရှိကို
တွေ့ထိမှု-ဟူသော ဖဿသည်။ ကတမော၊ အဘယ်နည်း။ စက္ခုသမ္ပယောစ၊

စက္ခုအကြည်မှာ ဆိုက်တိုက်လာသော ရူပါရုံကို တွေ့ထိမှု-ဟူသော စက္ခုသမ္ဘာလည်းတပါး။ သောတသမ္ဘာသော၊ သောတအကြည်မှာ ဆိုက်တိုက်လာသော သဒ္ဓါရုံကို တွေ့ထိမှု-ဟူသော သောတသမ္ဘာလည်း တပါး။ သာနသမ္ဘာသော၊ သာနအကြည်မှာ ဆိုက်တိုက်လာသော ဂန္ဓာရုံကို တွေ့ထိမှု-ဟူသော သာနသမ္ဘာလည်းတပါး။ ဇိဉ္ဇါသမ္ဘာသော၊ ဇိဉ္ဇါအကြည်မှာ ဆိုက်တိုက် လာသော ရသာရုံကို တွေ့ထိမှု-ဟူသော ဇိဉ္ဇါ သမ္ဘာလည်းတပါး။ ကာယသမ္ဘာသော၊ တကိုယ်လုံးရှိ ကာယအကြည်မှာ တွေ့ထိလာသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို တွေ့ထိမှု-ဟူသော ကာယသမ္ဘာလည်း တပါး။ မနောသမ္ဘာသော၊ စိတိန္ဒလုံး-ဟူသော မနောအကြည်မှာ ထင်ပေါ်လာသော ဓမ္မာရုံကို တွေ့ထိမှု-ဟူသော မနောသမ္ဘာလည်း တပါး။ အယံ၊ ဤတရားစုကို။ သဠာယတနပစ္စယာ ဖသော၊ သဠာယတနကြောင့်ဖြစ်သော ဖဿခြောက်ပါးဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၇။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ ဖဿပစ္စယာ၊ ဖဿ-ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ ခံစား၊ စံစားခြင်း ဝေဒနာ-ဟူသည်။ ကတဗျာ၊ အဘယ်တရားနည်း ဟူမူကား။ စက္ခုသမ္ဘာသော၊ စက္ခုအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ ခံစား၊ စံစားမှုလည်းတပါး။ သောတသမ္ဘာသော၊ သောတအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ ခံစား၊ စံစားမှုလည်းတပါး။ သာနသမ္ဘာသော၊ သာနအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ ခံစား၊ စံစားမှုလည်းတပါး။ ဇိဉ္ဇါသမ္ဘာသော၊ ဇိဉ္ဇါအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ ခံစား၊ စံစားမှုလည်းတပါး။ ကာယသမ္ဘာသော၊ ကိုယ်အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ ခံစား၊ စံစားမှုလည်းတပါး။ မနောသမ္ဘာသော၊ မနောအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ ခံစား၊ စံစားမှုလည်း တပါး။ အယံ၊ ဤတရားစုကို။ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊ ဖဿကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာခြောက်ပါးဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၈။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ ဝေဒနာပစ္စယာ၊ ဝေဒနာဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်သော။ တဏှာ၊ တဏှာဟူသည်။ ကတဗျာ၊ အဘယ်တရားနည်း ဟူမူကား။ ရူပတဏှာ၊ အဆင်း၌ သာယာသော ရူပတဏှာလည်းတပါး။ သဒ္ဓတဏှာ၊ အသိ၌သာယာသော သဒ္ဓတဏှာလည်း

တပါး။ ဂန္ဓတဏှာ၊ အနံ၌ သာယာသော ဂန္ဓတဏှာလည်း တပါး။
ရသတဏှာ၊ အရသာ၌ သာယာသော ရသတဏှာလည်း တပါး။
ဖောဋ္ဌဗ္ဗတဏှာ၊ ကိုယ်အတွေ၌ သာယာသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗ တဏှာလည်း
တပါး။ ဓမ္မတဏှာ၊ စက္ခု၊ သောက စသော ဓမ္မာရုံ၌ သာယာသော
ဓမ္မတဏှာလည်း တပါး။ အယံ၊ ဤတရားစုကို။ ဝေဒနာပစ္စယာ
တဏှာ၊ ဝေဒနာကြောင့် ဖြစ်သော တဏှာဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၉။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ တဏှာပစ္စယာ၊ တဏှာ ဟူသော
အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သော။ ဥပါဒါနံ၊ အစွဲပြင်းထန် ဥပါဒါနံ
ဟူသည်။ ကတမံ၊ အဘယ်နည်းဟူမူကား။ ကမုပါဒါနံ၊ ကမဂုဏ်၌
စွဲလမ်းမှုဟူသော ကမု ပါဒါနံလည်း တပါး။ ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ၊ ဒိဋ္ဌိအယူ၌
စွဲလမ်းသော ဒိဋ္ဌုပါဒါနံလည်း တပါး။ သီလဗ္ဗတုပါဒါနံ၊ နှား၊ ခွေး၊
စသည်တို့၏ အလေ့အကျင့်၌ အထွတ်အမြတ် ထင်မှတ်စွဲလမ်းမှု ဟူသော
သီလဗ္ဗတု ပါဒါနံလည်း တပါး။ အတ္တဝါဒုပါဒါနံ၊ ခန္ဓာငါးပါးသည်
ငါတည်း၊ ကိုယ်တည်းဟု ပြောဆိုစွဲလမ်းမှုဟူသောသက္ကာယဒိဋ္ဌိခေါ်သော
အတ္တဝါဒုပါဒါနံလည်း တပါး။ ဣဒံ၊ ဤတရားစုကို။ တဏှာပစ္စယာ ဥပါ
ဒါနံ၊ တဏှာကြောင့်ဖြစ်သော ဥပါဒါနံဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၁၀။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ ဥပါဒါနံ ပစ္စယာ၊ ဥပါဒါနံ
ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နော၊ ဖြစ်သော။ ဘဝေါ၊ အစီးအပွား
ဟူသည်။ ကတမော၊ အဘယ်နည်းဟူမူကား။ ဘဝေါ၊ အစီးအပွားသည်။
ဒုဝိဓေန-ဒုဝိဓော၊ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ကမ္မဘဝေါ၊ ကောင်းမှုကံ၊
မကောင်းမှုကံ ဟူသော အစီးအပွားသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဥပပတ္တိ
ဘဝေါ၊ ဘဝသစ်သို့ ကပ်ရခြင်းတည်းဟူသော အစီးအပွားသည်လည်း။
အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တတ္ထ၊ ထိုဘဝနှစ်ပါးတို့တွင်။ ကမ္မဘဝေါ၊ ကံ အစီးအပွား
ဟူသည်။ ကတမော၊ အဘယ်နည်း။ ပုညာဘိသင်္ခါရော၊ ကုသိုလ်
ကောင်းမှုကို ပြုစုအားထုတ်ခြင်းလည်းတပါး။ အပုညာဘိသင်္ခါရော၊
အကုသိုလ် မကောင်းမှုကို ပြုစု အားထုတ်ခြင်းလည်းတပါး။ အာနေဉ္စ
ဘိသင်္ခါရော၊ အာနေဉ္စ ခေါ်သော အရူပဈာန် တရားကို ပြုစုအားထုတ်
ခြင်းလည်းတပါး။ အယံ၊ ဤတရားသုံးပါးကို။ ကမ္မဘဝေါ၊ ကံအစီး
အပွားဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ သဗ္ဗပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ ဘဝ
ဂါမိဏမ္ပိ၊ ဘဝတပါးသို့ ပို့ဆောင်တတ်သော ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှု

ဟူသမျှသည်။ ကမ္မဘဝေါ၊ ကံ အစီးအပွားချည်းသတည်း။ တတ္ထ၊
ထို ဘဝနှစ်ပါးတို့တွင်။ ဥပပတ္တိဘဝေါ၊ ဘဝသစ်သို့ ကပ်ရခြင်း အစီး
အပွားဟူသည်။ ကတမော၊ အဘယ်နည်း။ ကမဘဝေါ၊ ကမဘဝ
လည်းတပါး။ ရူပဘဝေါ၊ ရူပဘဝလည်းတပါး။ အရူပဘဝေါ၊ အရူပ
ဘဝလည်းတပါး။ (ဤလည်း ဥပပတ္တိဘဝသုံးပါးတရပ်)။

သညာဘဝေါ၊ စိတ်သညာရှိသော သညာဘဝလည်း တပါး။
အသညာဘဝေါ၊ စိတ်သညာမရှိသော အသညာဘဝလည်း တပါး။
နေဝသညာ နာသညာဘဝေါ၊ စိတ်သညာရှိသည်လည်းမဟုတ်၊ မရှိသည်
လည်း မဟုတ်သော နေဝသညာ နာသညာ ဘဝလည်း တပါး။
(ဤလည်း ဥပပတ္တိဘဝ သုံးပါး တရပ်)။

ကေဝေါကာရဘဝေါ၊ ရုပ်ခန္ဓာတခုသာရှိသော ကေဝေါကာရ
ဘဝလည်းတပါး။ စတုဝေါကာရဘဝေါ၊ နာမ်ခန္ဓာ ၄ ခုသာ ရှိသော
စတုဝေါကာရဘဝလည်း တပါး။ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေါ၊ ရုပ်၊ နာမ်၊
ခန္ဓာ ဝါးခုရှိသော ပဉ္စဝေါကာရဘဝလည်းတပါး။ (ဤလည်း ဥပ
ပတ္တိ ဘဝသုံးပါးတရပ်၊ ပေါင်း ဥပပတ္တိ ၉-ပါး။)

အယံ၊ ဤ ၉-ပါးကို။ ဥပပတ္တိဘဝေါ၊ ဥပပတ္တိဘဝဟူ၍။
ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အယဉ္စ ကမ္မဘဝေါ ဤကံအစီးအပွား
သည်၎င်း။ အယဉ္စ ဥပပတ္တိဘဝေါ၊ ဤဘဝသစ်သို့ ကပ်ရခြင်း အစီး
အပွားသည်၎င်း။ အယံ၊ ဤဘဝနှစ်ပါးကို။ ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ၊
ဥပါဒါနကြောင့် ဖြစ်သော ဘဝဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၁၁။ တတ္ထ၊ ထို ဥဒ္ဓေသပါဠိ၌၊ ဘဝ ပစ္စယာ၊ ဘဝဟူသော
အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်သော။ ဇာတိ၊ ဇာတိမည်သည်။
ဓာတမာ၊ အဘယ်တရားနည်း။ တေသံတေသံ သတ္တာနံ၊ ထိုထို သတ္တဝါ
တို့၏။ တမ္ပိ တမ္ပိ သတ္တနိကာယေ၊ ထိုထို သတ္တဝါမျိုး အပေါင်း၌။
ယာ ဇာတိ၊ အကြင်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ယာ သဉ္စာတိ၊
အကြင် ဓာတ်စု ဓာတ်ခဲအားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။
ယာ ဩက္ကန္တိ၊ အကြင် အမိဝမ်း၌ ဝင်ရောက်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။
ယာ နိဗ္ဗတ္တိ၊ အကြင် အသစ်ဖြစ်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ယာ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ၊
အကြင် ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ခန္ဓစနံ၊ ရုပ်အစု၊
နာမ်အစုတို့၏။ ယော ပါတုဘာဘဝေါ၊ အကြင် ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည်။

အတ္တိ၊ ရှိ၏။ အာယတနာနံ၊ စက္ခုစသော အာယတနတို့ကို။ ယော ပဋိ
လာဘော၊ အကြင် အသစ်ကဖန် ရပြန်ခြင်းသည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ အယံ၊
ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းကို။ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ၊ ဘဝကြောင့် ဖြစ်သော ဇာတိ
ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၁၂။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသ ပါဠိ၌။ ဇာတိ ပစ္စယာ၊ တဖန် အသစ်
ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ဟူသော ဇာတိကြောင့်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သော။ ဇရာမရဏံ၊ ဇရာ
မရဏဟူသည်။ ကတမံ၊ အဘယ်နည်း။ ဇရာ၊ ဇရာသည်လည်း။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။
မရဏံ၊ မရဏသည်လည်း။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ တတ္ထ၊ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်။ ဇရာ၊ ဇရာ-
ဟူသည်။ ကတမံ၊ အဘယ်နည်း ဟူမူတား။ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ၊
ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏။ တမ္ပိ တမ္ပိ သတ္တနိကာယေ၊ ထိုထိုသတ္တဝါမျိုးအပေါင်း
၌။ ယာ ဇရာ၊ အကြင် အိုမင်း ရင့်ရော် ခြင်းသည်။ ယာ ဇီရဏတာ၊
အကြင် ဟောင်းနွမ်း မျဉ်းရွမ်းခြင်းသည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ယံ ခဏ္ဍိစုံ၊ အကြင်
သွားကျိုးခြင်းသည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ယံ ပါလိစုံ၊ အကြင် ဆံဖြူခြင်းသည်။
အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ယာ ဝလိတ္တစတာ၊ အကြင် အရေတုန့်ခြင်းသည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။
အာယုနော၊ အသက်၏။ ယာ သံဟခနိ၊ အကြင် ဆုတ်ယုတ် ခြင်းသည်။
အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ဣန္ဒြိယာနံ၊ စက္ခု အစရှိသော ဣန္ဒြေတို့၏။ ယော ပရိ
ပါကော၊ အကြင် ရင့်ခြင်းသည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ အယံ၊ ဤအမှုကို။ ဇရာ၊
ဇရာ-ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

တတ္ထ၊ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်။ မရဏံ၊ မရဏ-ဟူသည်။ ကတမံ၊
အဘယ်နည်း။ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ၊ ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏။ တမ္ပိ
တမ္ပိ သတ္တနိကာယာ၊ ထိုထိုသတ္တဝါမျိုး အပေါင်းမှ။ ယာ စုတိ၊ အကြင်
စုတေခြင်းသည်။ ယာ စဝနတာ၊ အကြင် ရှေ့ပြောင်းခြင်းသည်။ အတ္တိ၊
ရှိ၏။ ယော ဘေဒေါ၊ အကြင် ပျက်စီးခြင်းသည်။ ယံ အန္တရ်ဓာနံ၊
အကြင် ကွယ်လွန်ခြင်းသည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ယံ မစ္စု၊ အကြင် သေခြင်းသည်။
ယံ မရဏံ၊ အကြင် အသက်ကို စွန့်ခြင်းသည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ယာ ကာလံ
ကိရိယာ၊ အကြင် သေမှုသည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ခန္ဓာနံ၊ ခန္ဓာတပါး၊
လေးပါး၊ ဝါးပါးတို့၏။ ယော ဘေဒေါ၊ အကြင် ပျက်ဆုံးခြင်းသည်။
ကဠေဝရဿ၊ အသေကောင်ကို။ ယော နိက္ခေပေါ၊ အကြင် ပစ်ချခြင်း-
သည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ အစဉ်၏။ ယော
ဥပစ္စေဒေါ၊ အကြင် ပြတ်ခြင်းသည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ဣဒံ၊ ဤအမှုကို။

မရဏံ၊ မရဏ-ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အယဉ္ဇ ဇရာ၊ ဤဇရာ၎င်း။ ဣဒဉ္ဇ မရဏံ၊ ဤမရဏ၎င်း။ ဣဒံ၊ ဤတရားနှစ်ပါးကို။ ဇာတိ ဗစ္စယာ ဇရာမရဏံ၊ ဇာတိကြောင့် ဖြစ်သော ဇရာ၊ မရဏ-ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၁၃။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ သောကော၊ သောက-ဟူသည်။ ကတမော၊ အဘယ်တရားနည်း။ ဉာတိဗျသနေန၊ သား၊ သမီး စသော ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖုဠဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏၎င်း။ ဘောဂဗျသနေန၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့၏ပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖုဠဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏၎င်း။ ရောဂဗျသနေန၊ ချမ်းသာကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ရောဂါဆိုး၊ အနာဆိုးနှင့်။ ဖုဠဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏၎င်း။ သီလဗျသနေန၊ ကိုယ်ကျင့်သီလပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖုဠဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူနှင့်၎င်း။ ဒိဋ္ဌိဗျသနေန၊ အယူပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖုဠဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူနှင့်၎င်း။ အညတရညတရေနဗျသနေန၊ ဆိုခဲ့ပြီးသည်မှ ကြွင်းသော အမှတ်မရှိ တပါးပါးသော ပျက်စီးမှုနှင့်။ သမန္နဂတဿ ဝါ၊ ပြည့်စုံသောသူ၏၎င်း။ အညတရညတရေန ဒုက္ခဓမ္မေန၊ အမှတ်မရှိ တပါးပါးသော ဒုက္ခဓမ္မနှင့်။ ဖုဠဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏၎င်း။ သောကော၊ စိုးရိမ်မှုသည်။ သောစနာ၊ ပူပန်မှုသည်။ သောစိတတ္ထံ၊ စိတ်ပူပန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အန္တောသောကော၊ အတွင်း၌ စိုးရိမ်မှုသည်။ အန္တောပရိသောကော၊ အတွင်း၌ ထွေးထွေလာလာ ပူပန်မှုသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ စေတသော၊ စိတ်၏။ ပရိဗျေယနာ၊ ပူလောင်မှုသည်။ ဒေါမနဿံ၊ နှလုံးမသာမှုသည်။ သောကသလ္လံ၊ သောကငြောင့်စူးမှုသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အယံ၊ ဤအမှုကို။ သောကော၊ သောက-ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၁၄။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ ပရိဒေဝေါ၊ ပရိဒေဝ-ဟူသည်။ ကတမော၊ အဘယ်တရားနည်း။ ဉာတိဗျသနေန၊ သား၊ သမီး စသော ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖုဠဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏၎င်း။ ဘောဂဗျသနေန၊ စည်းစိမ်တို့၏ ပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖုဠဿ ဝါ၊ တွေ့သော သူ၏၎င်း။ ရောဂဗျသနေန၊ ချမ်းသာကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ရောဂါဆိုး၊ အနာဆိုးနှင့်။ ဖုဠဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏၎င်း။ သီလဗျသနေန၊ ကိုယ်ကျင့်သီလပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖုဠဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏၎င်း။ ဒိဋ္ဌိဗျသနေန၊ အယူပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖုဠဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏၎င်း။ အညတရညတရေန

ဗျသနေန၊ ဆိုခဲ့ပြီးသည်မှ ကြွင်းသော အမှတ်မရှိ တပါးပါးသော ပျက်စီးမှုနှင့်။ သမန္နာဂတဿ ဝါ၊ ပြည့်စုံသောသူ၏၎င်း။ အညတရည တရေန ဒုက္ခဓမ္မေန၊ အမှတ်မရှိ တပါးပါးသော ဒုက္ခဓမ္မနှင့်။ ဖုဋ္ဌဿ ဝါ၊ တွေ့သော သူ၏၎င်း။ အာဒေဝေါ၊ ရည်သန်၍ ငိုကြွေးခြင်းသည်။ ပရိဒေဝေါ၊ ပြောကြား၍ ငိုကြွေးခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အာဒေဝနာ၊ ရည်သန်၍ ငိုကြွေးမှုသည်။ ပရိဒေဝနာ၊ ပြောကြား၍ ငိုကြွေးမှုသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အာဒေဝိတတ္ထံ၊ ရည်သန်၍ ငိုကြွေးတတ်သည်၏ အဖြစ် သည်။ ပရိဒေဝိတတ္ထံ၊ ပြောကြား၍ ငိုကြွေးတတ်သည်၏ အဖြစ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဝါစာပလာပေါ၊ စကားထွေလာ မြည်တမ်းခြင်းသည်။ ဝိပုလာပေါ၊ အထူးထူး အထွေထွေ မြည်တမ်းခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ လာလပေါ၊ အဖန်ဖန် မြည်တမ်းခြင်းသည်။ လာလပနာ၊ အဖန်ဖန် မြည်တမ်းမှုသည်။ လာလပိတတ္ထံ၊ အဖန်ဖန်မြည်တမ်းသူ၏ အဖြစ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အယံ၊ ဤအမှုကို။ ပရိဒေဝေါ၊ ပရိဒေဝ-ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၁၅။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခ-ဟူသည်။ ကတမံ၊ အဘယ်နည်း။ ကာယိကံ၊ ကိုယ်အင်္ဂါ၌မီသော။ ယံ အသာတံ၊ အကြင် မသက်သာမှုသည်။ ကာယိကံ၊ ကိုယ်အင်္ဂါ၌မီသော။ ယံ ဒုက္ခံ၊ အကြင် ဆင်းရဲမှုသည်။ ကာယသမ္ပယာဇံ၊ ကိုယ်အင်္ဂါ၌ တွေ့၍ ဖြစ်သော။ အသာတံ၊ မသက်သာသော။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲသော။ ယံ ဝေဒယိတံ၊ အကြင်ခံစားမှုသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ကာယသမ္ပယာဇာ၊ ကိုယ်အင်္ဂါ၌ တွေ့၍ဖြစ်သော။ အသာတာ၊ မသက်သာသော။ ဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲသော။ ယာ ဝေဒနာ အကြင်ခံစားမှုသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣဒံ၊ ဤအမှုကို။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခ-ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၁၆။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ ဒေါမနဿံ၊ ဒေါမနဿ-ဟူသည်။ ကတမံ၊ အဘယ်နည်းဟူမူကား။ စေတသိကံ၊ စိတ်၌မီသော။ ယံ အသာတံ၊ အကြင်မသက်သာမှုသည်။ စေတသိကံ၊ စိတ်၌မီသော။ ယံ ဒုက္ခံ၊ အကြင်ဆင်းရဲသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ စေတောသမ္ပယာဇံ၊ စိတ်နှလုံး၌ တွေ့၍ ဖြစ်သော။ အသာတံ၊ မသက်သာသော။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲသော။ ယံ ဝေဒယိတံ၊ အကြင်ခံစားမှုသည်။ စေတောသမ္ပယာဇာ၊ စိတ်နှလုံး၌ တွေ့၍ ဖြစ်သော။ အသာတာ၊ မသက်သာသော။ ဒုက္ခာ၊

ဆင်းရဲသော၊ ယာ ဝေဒနာ၊ အကြင်ခံစားမှုသည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ဣဒံ၊ ဤအမှုကို။ ဒေါမနဿံ၊ ဒေါမနဿ-ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၁၇။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသပါဠိ၌။ ဥပါယာသော၊ မရှုနိုင်၊ မဆည်နိုင်၊ အရှိုက်အငင်၊ ပင်ပန်းခြင်းသည်။ ကတမော၊ အဘယ်နည်း ဟူမူကား။ ဉာတိဗျသနေန၊ သား၊ သမီးစသော ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖုဠဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏၎င်း။ ဘောဂဗျသနေန၊ စည်းစိမ်တို့၏ ပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖုဠဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏၎င်း။ ဧရာဂဗျသနေန၊ ချမ်းသာကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ဧရာဂါဆိုး၊ အနာဆိုးနှင့်။ ဖုဠဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏၎င်း။ သီလဗျသနေန၊ ကိုယ်ကျင့်သီလ ပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖုဠဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏၎င်း။ ဒိဋ္ဌိဗျသနေန၊ အယူပျက်စီးမှုနှင့်။ ဖုဠဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏၎င်း။ အညတရညတရေန ဗျသနေန၊ ဆိုခဲ့ပြီးသည်မှ ကြွင်းသော အမှတ်မရှိ တပါးပါးသော ပျက်စီးမှုနှင့်။ သမန္နာဂတဿ ဝါ၊ ပြည့်စုံသောသူ၏၎င်း။ အညတရညတရေန ဒုက္ခဓမ္မေန၊ အမှတ်မရှိ တပါးပါးသော ဒုက္ခဓမ္မနှင့်။ ဖုဠဿ ဝါ၊ တွေ့သောသူ၏၎င်း။ အာယာသော၊ အလွန်ပင်ပန်းခြင်းသည်။ ဥပါယာသော၊ ပြင်းစွာ ပင်ပန်းခြင်းသည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ အာယာသိတတ္ထံ၊ အလွန်ပင်ပန်းသည်၏ အဖြစ်သည်။ ဥပါယာသိတတ္ထံ၊ ပြင်းစွာပင်ပန်းသည်၏ အဖြစ်သည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ အယံ၊ ဤအမှုကို။ ဥပါယာသော၊ ဥပါယာသ-ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတီတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဝေ၊ ဤသို့။ ကေဝလဿ၊ သက်သက်သော။ တေဿ-ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ၊ ထိုဒုက္ခအစု၏။ သင်္ဂတိ၊ ပေါင်းဆုံမိခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သမာဂမော၊ ပေါင်းစုံမိခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သမောဓာနံ၊ ပေါင်းဆုံမိခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပါတုဘာဝေါ၊ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတီတိ၊ ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ-ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပါဠိတော် အနက် ပြီး၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-ပျို့လင်္ကာများ

ယခုအခါ ထိုဥဒ္ဓေသ၊ နိဒ္ဓေသ အကျဉ်း အကျယ် အားဖြင့် ပါဠိ၊ အနက်ကို အစုံ ထုတ်ပြခဲ့ပြီးသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားတော်မြတ်ကို အကျဉ်းချုံး၍ သိကုံးဖွဲ့ဆိုအပ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပျို့လင်္ကာကို ဖြေဆိုပေအံ့။

ယခုအခါ ထုတ်ပြဖြေဆိုအကျယ်ရေးသားလတ္တံ့သော သံဝဏ္ဏနာစကား၏မူရာ အကျဉ်းသင်္ခေပ သံဝဏ္ဏတဗ္ဗဖြစ်သော ၁၂၅၇-ခုနှစ်၊ တပို့တွဲလအတွင်း မဟာဗောဓိသို့ ဖူးမြော်သွားရာ မန္တလေးမြို့မှ ရန်ကုန်သို့ အထွက် မီးရထားထက်တွင် ဝါတို့ ရေးသားစီရင်အပ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပျို့လင်္ကာချုပ် ၁၃-ပုဒ်ကို ရှေးဦးစွာ ထုတ်ပြပေအံ့သတည်း။

အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ

၁။ ဗောဓိရတနာ၊ ယာဉ်စကြာဖြင့်၊ သစ္စာလေးရပ်၊ လေးကျွန်းပတ်သား၊ နတ်ဝိသုဒ္ဓိ၊ တုမရှိအစား၊ တြိဒွါရ၊ ရှိဦးခလျက်၊ ဘဝသုံးပါး၊ ဟုန်းဟုန်းသွားသည်၊ ရထားသံသရာ၊ ယာဉ်စကြာ၏၊ ခြင်းရာထူပွတ်၊ သမုပ္ပါဒ်ကို၊ အတပ်သိရန်၊ နိဒါန်းပြန်ပိမ့်၊ အမှန်လေးချက်၊ သဘောနက်ကို၊ ဖုံးဝှက်ကွယ်ကာ၊ အဝိဇ္ဇာဟု၊ မဟာတမ၊ မှောင်ကြီးကျလျက်၊ ဘဝမြုံ့သိုက်၊ ရှိန်ရှိန်အိုက်သား၊ အမှိုက်မီးစာ၊ ဤခန္ဓာကို၊ တွယ်တာသမှု၊ အကြောင်းပြု၍၊ အကုသလ၊ ဓမ္မညစ်ဆိုး၊ အပြစ်မျိုးကို၊ ကြိုးကြိုးပမ်းပမ်း၊ နေ့စဉ်ထမ်းသည်၊ ပါယ်လမ်းဗီဇ၊ အပူညန့်နှင့်၊ ဘဝနောင်ခါ၊ သံသရာဝယ်၊ လူ့ရွာ၊ နတ်ငြမ်း၊ စည်းစိမ်သွမ်းကို၊ ချမ်းသာအတိ၊ အထင်ငြိလျက်၊ ဂတိနောင်ကို၊ ကောင်းစေလိုဟု၊ ကုသိုလ်အရိုး၊ အမျိုးမျိုးကို၊ ကြိုးကြိုးစားစား၊ ပြုတုံငြားကာ၊ ဆယ်ပါး ပူည၊ အာနေဉှ-ဟု၊ ဘဝ နှိုးရင်း၊ ပွားတုံ လျှင်းသည်။ ။ ဝဋ်ခင်း ဝဋ်နှယ်-ရှည်သတည်း။

သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏ်

၂။ ဝဋ်ခင်း၊ ဝဋ်နှယ်၊ ရှည်ကြောင်း ရှယ်သား၊ ဆယ်ဖြာ ပူည၊ အပူညန့်နှင့်၊ ဘဝနှိုးရင်း၊ ပွားတုံးလျှင်းသော်၊ လေးသင်းပါယ်ရွာ၊ အပြစ်

ဖြာလျှင်၊ ဗြဟ္မာ၊ လူနတ်၊ ဘုံသုံးရပ်၌၊ ခေတ်ပဓာန၊ ပြဋ္ဌာန်းလှသား၊
ဒွါရသခင်၊ ခြောက်ဝိညာဉ်ဟု၊ အရှင်ဓာတ်မင်း၊ ပေါ်တုံလျှင်း၍၊
ကိုယ်တွင်း၊ ကိုယ်ပြင်၊ ထွက်၊ ဝင်တံခါး၊ အင်ခြောက်ပါး၌၊ အများ
ရုပ်၊ နာမ်၊ အတန်တန်လျှင်၊ ဝန်းရံဖိုးဖိုး၊ အမျိုးမျိုးကို၊ အုပ်စိုး
ဆောင်ရွက်၊ လျှမ်းလျှမ်းတက်လျှင်၊ ထက်မြက်တေဇာ၊ သူ့ရှိန်ဝါ
ကြောင့်၊ ဝါငါ၊ သိသူ၊ လူပဲ၊ နတ်ပဲ၊ အထင်လွဲလျက်၊ ငရဲအပါယ်၊
အသွယ်သွယ်လျှင်၊ ဝဋ်နှယ်ရှည်လျား၊ တမားမားသည်။ ။ခြောက်ပါး
ဝိညာဉ်-စွမ်းရည်တည်း။

ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ

၃။ ခြောက်ပါး ဝိညာဉ်၊ စွမ်းရည်အင်ကြောင့်၊ မီးတိုင် ရှိန်ဝါ၊
ထက်ကြပ်ပါသို့၊ မကွာတူကွာ၊ ဖြစ်ပေါ်ကြသား၊ ဖဿဝေဒနာ၊ စေတ
နာနှင့်၊ သညာ၊ ဝိတက်၊ ရောင်စုံယှက်သည်၊ အမျက်ကြောင်ငယ်၊
ကြိုးစုံခြယ်သို့၊ အသွယ်အသွယ်၊ အနှယ်နှယ်လျှင်၊ ဆန်းကြယ်စွာလှ၊
နာမ်ကာယနှင့်၊ ဘူတဟူပေ၊ မြေ၊ ရေ၊ လေ၊ မီး၊ ဓာတ်ကြီးလေးတန်၊
အမာခံလျက်၊ အရံရုပ်သေး၊ နှစ်ဆယ့်လေးတည်၊ ပေါင်းထွေးမျှညီ၊ အဋ္ဌ
ဝိသ၊ ရုပ်ကာယဟု၊ နာမရူပ၊ ဓမ္မအပြား၊ ဤနှစ်ပါးလည်း၊ ထင်ရှား
စုံစွာ၊ ပေါ်တုံလှာ၍၊ နာနာကာယ၊ အနန္တလျှင်၊ ရူပရုပ်ဟန်၊ သဏ္ဌာန်
အမူ၊ ဇာတ်မတူသည်၊ လူအရပ်ရပ်၊ နတ်အထွေထွေ၊ ရေမျိုး၊ ကုန်းမျိုး၊
ကောင်းဆိုး၊ ယုတ်ညံ့၊ အကန့်ကန့်လျှင်၊ ခြားသန့် ပေါ့ယယ်၊ သေခသော
ကြွယ်သည်။ ။နှစ်သွယ် နာမ်၊ ရုပ်-စွမ်းရည်တည်း။

နာမရူပပစ္စယာ သဋ္ဌာယတနံ

၄။ ထင်ရှားစေစုံ၊ အပုံပုံလျှင်၊ တည်းတုံနာမ်ရုပ်၊ ကိုယ်သမုတ်
သား၊ အထုပ်အထယ်၊ ကြီး၊ ငယ် ကာယ၊ ပေါ်ပြန့်ကာလည်း၊ ဒွါရ
တွင်မည်၊ ဖိတ်ဖိတ်လှည်သည်၊ အကြည်ခြောက်မျိုး၊ ကိုယ်လုံးဖိုးလျက်၊
အရိုးစီစဉ်၊ အမြင်စက္ခု၊ ကြားမှုသောတ၊ ဃာနအနံ၊ လျက်ရန်ဇီဝှာ၊
ကာယာစက္ကထိ၊ အသိမခနာ၊ မရောမယှက်၊ တလက်လက်လျှင်၊ အမျက်
စိန်ရည်၊ လဲလဲကြည်သို့၊ ခြောက်မည်အရုံ၊ အလုံးစုံလည်း၊ ပုံသဏ္ဌာန်
ရိပ်၊ နိမိတ်အသွင်၊ အကုန်ထင်၍၊ ဤရှင်၊ ဤလူ၊ ဤမူ နေ၊ လ၊ ရူပ

သဏ္ဌာနံ၊ အသံအမျိုး၊ အခိုးလှိုင်ပျံ၊ ရနံထိုထို၊ အချိုအချဉ်၊ ဤလျှင်အပူ၊
ဤမူအအေး၊ အတွေးအသိ၊ ပြည့်စုံဘိ၍၊ ငါ၏ ဤကိုယ်၊ ငါမင်းပျိုဟု၊
အဆိုအထင်၊ အမြင်မှောက်မှား၊ စိတ်နေကြားဖို့၊ တံခါးခြောက်သင်း၊
ကိုယ်လုံးလင်းသည်။ ။ခြောက်စင်းဓာတ်မှန်-စွမ်းရည်တည်း။

သဋ္ဌာယတနပစ္စယာ ဖဿော

၅။ ဓာတ်မှန်အကြည်၊ ခြောက်မျိုးတည့်စာ၊ ခြောက်မည်အာရုံ၊
အလုံးစုံလည်း၊ ပုံသဏ္ဌာန်ရိပ်၊ နိမိတ်အသွင်၊ ကိုယ်လုံးထင်လျက်၊ ဝိညာဉ်
ခြောက်ဆင့်၊ ဖွားဖွားပွင့်စာ၊ နှိုင်းသင့်တူမျှ၊ ပဓာပြုမှု၊ သိကြားစက်ရှိန်၊
လက် လက် ထိနီသခး၊ ဝရဇိန်သွား၊ ရှုပ်ရှုပ်ဝါးသို့၊ ခြောက်ပါး ဖဿ၊
ဖြန်းဖြန်းထ၍၊ ရသခြောက်မည်၊ အာရုံရည်ကို၊ ကြိတ်နည်သောအား၊
တွေ့ထိငြားက၊ ဤကား ဣဋ္ဌ၊ အနိဋ္ဌနှင့်၊ ဤမျှ မစောင်း၊ ဤမျှ
ကောင်းဟု၊ အကြောင်းသွေးဆော်၊ အရေးပေါ်လျက်၊ ခြောက်ဖော်
အာရုံ၊ ရသဂုဏ်တို့၊ အကုန်ပေါ်ထွက်၊ ရှမ်းရှမ်းတက်၍၊ မက်ဖွယ်၊
မုန်းဖွယ်၊ အနှုန်းခြယ်သည်။ ။ခြောက်သွယ် ဖဿ-စွမ်းရည်တည်း။

ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ

၆။ ဖဿ ခြောက်မည်၊ သူ့စွမ်းရည်ဖြင့်၊ ကြိတ်နည်သောအား၊
စက်ရှိန်ဝါး၍၊ ခြောက်ပါးအာရုံ၊ မြွေမြွေတုန်သျက်၊ ခြောက်စုံရသ၊
အနိဋ္ဌနှင့်၊ ဣဋ္ဌဟူသည်၊ အရည်မီးမီး၊ ယိုးထွက်စီးသော်၊ ဓာတ်သီး
ခြောက်ဖြာ၊ ဝေဒနာဟု၊ ထွေလာအထူး၊ ထွက်ပေါ်မြူး၍၊ ခြောက်ဦး
ရှမ်းစည်၊ အာရုံရည်ကို၊ မည်မည်ရရ၊ ခံစံကြမှု၊ သုဘသုဘာ၊
သာ၊ မသာနှင့်၊ ထွေလာမျှားတောင်း၊ စောင်း၊ မကော်ခင်းလည်း၊
ထောင်းထောင်း ငေါ်ငေါ်၊ သိထင်ပေါ်၍၊ ကောင်းသော် စိတ်ဝမ်း၊
ဖိတ်ဖိတ်လျှမ်းလျှင်၊ ရှင်လန်းနှလုံး၊ စွင့်စွင့်ပြုံး၏၊ မုန်းဖွယ်တွေ့က၊
ခြောက်သွေ့နှမ်းညှိုး၊ နှလုံးဆိုး၍၊ အခိုးလူလူ၊ ပွက်ပွက်ဆူမျှ၊ ပူပူပင်ပင်၊
မရှင်မလန်း၊ စိတ်ကုန်ခန်း၏၊ ချမ်းသစသုခ၊ တခုမျှ၌၊ လောဏအထု၊
အကုန်စု၏၊ ပူပူရှုရှု၊ မြင်သမျှလည်း၊ သုခဖို့ချည်း၊ လုံ့လသည်း၏၊
အရည်းသူမြတ်၊ ပရမတ်ကို၊ ချန်လှပ်ထား၍၊ အမျှခးလောက၊ ရှိသမျှကို၊
ဒုက္ခပွားမှု၊ များစွာပြုသည်။ ။သုခဝေဒနာ-စွမ်းရည်တည်း။

ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ

၇။ သုခဝေဒနာ၊ စွမ်းရည်ဖြာသည်၊ ရသာမြိန်ရှမ်း၊ အစိမ့်
 မှန်းက၊ သွန်းသွန်းဆူကြ၊ ထိုသုခကို၊ ပိယ ဟူသား၊ အချစ်ပွား၍၊
 ခြောက်ပါးဝေဒနာ၊ မြိန်ရှက်စွာကို၊ လွယ်ကာမနှေး၊ လိုတိုင်းပေးသည်၊
 သံဌေးရတနာ၊ ပမာအလား၊ ကြင်မယားနှင့်၊ ဝတ်စား ရှေ့၊ ငွေ၊
 လွယ်မြေလုပ်ခင်း၊ ထမင်းဘောဇဉ်၊ သဘင်ပွဲလမ်း၊ အခန်းခန်းတည်း၊
 ပန်းမျိုးနံ့သာ၊ အဖြာဖြာလျှင်၊ ရူပါရမ္မဏ၊ စသည်အပုံ၊ ပဉ္စာရုံနှင့်၊
 ခြောက်စုံ ဖဿ၊ စက္ခုစသား၊ ဒွါရခြောက်မည်၊ အကြည်အလင်း၊
 ကိုယ်တွင်းဓာတ်နု၊ အစုစုလျှင်၊ ဗဟုဘေဒ၊ များပြားစွာသည်၊ ဓမ္မာ
 ရမ္မဏ၊ ကမဝတ္ထု၊ အစုအပုံ၊ ခြောက်အာရုံ၌၊ ခုံတမင်မင်၊
 ခင်တမျှားမျှား၊ နေ့စဉ်ပွား၍၊ တရားအချက်၊ သဘောနက်ကို၊
 အိပ်မက်တွင်မျှ၊ မမြင်ကြပဲ၊ ကာမထောင်တွင်း၊ ခန္ဓာကင်းသည်။ ။
 ခြောက်သင်းတဏှာ-စွမ်းရည်တည်း။

တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနိ

၈။ တဏှာခြောက်မည်၊ အရင်းတည်လျက်၊ အရှည်များလျား၊
 အစဉ်ပွားက၊ လေးပါးအမှန်၊ ဥပါဒါနိလည်း၊ ခန္ဓာကာယ၊ အဇ္ဈတ္တနှင့်၊
 ကာမအာရုံ၊ အလုံးစုံ၌၊ အကုန်နှီးရင်း၊ အစွဲပြင်း၏၊ အသင်း ပွားများ၊
 သားမယားက၊ စသည်ဖြာဖြာ၊ မဆုံးရာသား၊ ကာမဝတ္ထု၊ စွဲလမ်း
 ပြုသည်၊ ကာမုပါဒါနိ၊ တဖန်-ထို့ပြင်၊ မိစ္ဆာညာဉ်ဖြင့်၊ အမြင်
 ယှဉ်းဖောက်၊ အယူမှောက်သည်၊ ခြောက်ဆယ်နှစ်ပါး၊ ပြားသည်ဒိဋ္ဌိ၊
 တစိထိုမှ၊ ဂေါသီလကို၊ ဝဋ်မှထုတ်တတ်၊ စွဲထင်မှတ်သည်၊ သီလဗ္ဗ
 တုပါဒါနိ၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ တရားအစု၊ ဓာတ်အနုကို၊ ကိုယ်ဟုစွဲတပ်၊
 အမြဲမှတ်သည်၊ အတ္တဝါဒုပါဒါနိ၊ အထန်အပြင်း၊ အစွဲတင်း၍၊ ဝဋ်ခင်း၊
 ဝဋ်နယ်၊ ဝဋ်ပင်လယ်မှ၊ လွတ်ဖွယ်မအား၊ တမားမားသည်။ ။
 လေးပါးဥပါဒါနိ-စွမ်းရည်တည်း။

ဥပါဒါနပစ္စယာ အဝေါ

၉။ စွမ်းရည်ပြင်းထန်၊ ဥပါဒါနိဖြင့်၊ ခန္ဓာဓမ္မ၊ ကိုယ်ကာယ၌၊
 အတ္တအစွဲ၊ မြဲကြီးမြဲ၍၊ ရဲရဲရက်ရက်၊ ကိုယ့်အတုတ်ကြောင့်၊ သက်သတ်၊

ခိုးမှု၊ စသည် ပြုလျက်၊ အကုသလ၊ ကာမဆယ်တန်၊ အပြစ်လျှံ၏၊ တဖန်
 နောက်နှောင်း၊ ငါလျှင်စောခင်းစိမ့်၊ အကြောင်းရည်ရော်၊ အရှည်မျှော်
 လျက်၊ သူတော်မလေ၊ ရသေ့၊ ရဟန်း၊ လူဒါန်းဝေငှ၊ ပဉ္စင်နှင့်၊ အဋ္ဌအင်္ဂ၊
 ဒသင်္ဂီတည့်၊ လေးလိမြဲဟူ၊ ဝိဟာရဈာန်၊ ဆယ်တန်ကသိုဏ်း၊ အလှိုင်း
 များစွာ၊ ဘာဝနာ-ဟု၊ ဆယ်ဖြာပူည၊ ကုသလကို၊ လုံ့လကြိုးစား၊
 ကောင်းကျိုးပွား၏၊ နှစ်ပါး ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်-ဟု၊ ထိုထို ဘဝ၊
 ဖြစ်သမျှ၌၊ ဗီဇပြည့်ဖြိုး၊ အမျိုးမျိုးကြောင့်၊ အကျိုးတရား၊ အရှည်
 ပွားသည်။ ။ နှစ်ပါးဘဝ-စွမ်းရည်တည်း။

ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ

၁၀။ ဘဝစွမ်းရေ၊ ကံနှစ်ထွေကြောင့်၊ သဗ္ဗေသတ္တာ၊ သတ္တဝါတို့၊
 ဖြစ်ရာ ဘဝ၊ ဆုံပြန်ကံလျှင်၊ စော၊ စတု၊ ငါးခု ခန္ဓာ၊ ကံချရာ၌၊
 ဓမ္မတာစစ်၊ သစ်တလဲလဲ၊ အနဲနဲလျှင်၊ ဖြစ်မြဲဇာတိ၊ သန္ဓေငြိ၍၊ တြိ-
 ဘုံပြင်၊ နယ်တခွင်၌၊ အစဉ်ပြည့်ပွား၊ အစားစားလျှင်၊ မားမားမတ်မတ်၊
 ဇာတိ အမျိုးမျိုး၊ တန်ခိုးထင်၊ တိမ်၊ ဂုဏ်သိန် နိမ့်၊ မြင့်၊ အကျင့်ဆိုး၊
 ကောင်း၊ အပေါင်းမျှစွာ၊ သတ္တဝါ-ဟု၊ နာနာ ကာယ၊ ဖြစ်ပြန်
 ကြသည်။ ။ လေးဝ ဇာတိ-စွမ်းရည်တည်း။

ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ

၁၁။ သန္ဓေဇာတိ၊ တဖန်ငြိ၍၊ တြိဘုံသူ၊ အဆူဆူလျှင်၊ လူလူ၊ နတ်
 နတ်၊ အရပ်ရပ်တည့်၊ မတ်မတ်မားမား၊ ဖြစ်ပြန်ငြားသော်၊ သုံးပါး
 အရွယ်၊ စ၊ လယ်၊ အဆုံး၊ ရှိမြဲထုံးဖြင့်၊ အနှုန်းစဉ်စီ၊ သန္ဓေချီက၊
 နာရီစဉ်သင့်၊ အဆင့်ဆင့်လျှင်၊ ရင့်မြဲရော်မြဲ၊ တသဲသဲတည့်၊ မစဲနေ့ည၊
 တရွရွလျှင်၊ ခဏသန္တတိ၊ အဂ္ဂိ ဇရာ၊ နှစ်ဖြာ လောင်မီး၊ ရှိန်ရှိန်ညီး၍၊
 အကြီး၊ အငယ်၊ အရွယ်ခြားနား၊ အစားစားလျှင်၊ အသွားတုတ်တုတ်၊
 မစဲနှင်၏၊ လေးအင်သေမှု၊ တခုခုလည်း၊ ဗဟုအန္တရာယ်၊ အသွယ်သွယ်နှင့်၊
 နှီးနှယ် ရုံးစည်း၊ တလုံးတည်းလျှင်၊ ကြီးကြီး၊ ငယ်ငယ်၊ အရွယ်မထောက်၊
 သေချိန်ရောက်စာ၊ ချုပ်ပျောက်ခန္ဓာ၊ မငြင်းသာသည်။ ။ ဇရာမရဏ-
 စွမ်းရည်တည်း။

သောကပရိစ္ဆေဒဒုက္ခဒေါမနဿုပုယာသာ
သန္တိန္ဒြိယ

၁၂။ သန္ဓေဇာတိ၊ ခန္ဓာရှိက၊ ဉာတိ၊ဘောဂ၊ စသည်သင်းပင်း၊
ကွေ့ကွင်းခြင်းနှင့်၊ မကင်းစသာ၊ ကြုံကြိုက်လာသော်၊ ပူဆာ သောက၊
ယူတင်ကြွေး၊ သက်မွေးဝန်ထမ်း၊ ပူချမ်းဒုက္ခ၊ အနိဋ္ဌကြောင့်၊ စိတ်က
မကြည်၊ မဆည်ငင်ရှိက်၊ အလိုက်အလွဲ၊ ဆင်းရဲငါးပါး၊ အကျဉ်း
အားတည့်၊ ကျယ်ပွားအနန္တ၊ တွေ့ကြုံရသည်။ ။ မူလဇာတိ-အနှုန်းတည်း။

ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော
ဟေတုတိ

၁၃။ ဝဋ်သံသရာ၊ ရှည်မင်းစွာ၌၊ သူ့ ငါကစ၊ ဖြစ်ဆမျှကား၊
သတ္တမဟုတ်၊ ဓာတ်မှန်ထုတ်သော်၊ နာမ်၊ ရုပ်နှစ်သင်း၊ အမြင်လင်းလော့၊
အရင်းဝိဇ္ဇာ၊ ထိုမှဖြာ၍၊ ဇရာ မရဏ၊ အဆုံးကျသည်၊ ဓမ္မအပြား၊
ဆယ်နှစ်ပါးကို၊ ဤဇာတ်လူပင်၊ ဤလျှင် နတ်ပဲ၊ အထင်လွဲလျက်၊ တဝဲ
လည်လည်၊ ဝဋ်နှယ်စည်၏၊ ရှည်လေသမျှ၊ အနန္တကား၊ သုခဟူသည်၊
မြို့မျှမကွက်၊ အဆက်ဆက်လျှင်၊ သက်သက်ဒုက္ခ၊ ဓာတ်မှန်ရသည်။ ။
ဘဝဤကိုယ်-ဖြစ်ထုံးတည်း။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် လင်္ကာ အကျဉ်းချုပ် ၁၃-ပုဒ် ပြီး၏။

ပဌမပျို့လင်္ကာ - အဖြေ

သင်္ဂြိုဟ် အဘိဓမ္မာကို မလေ့လာနိုင်ကြသော မိန်းမ၊ ယောက်ျား
အများရှင်၊ လူတို့အား ဖတ်လွယ်၊ ရှုတ်လွယ်၊ ဆောင်ရွက် လွယ်စေခြင်းငှာ
သက္ကရာဇ် ၁၂၅၇-ခုနှစ်အတွင်း မဟာဗောဓိနှင့်တကွ ဗာရာဏသီ စသော
မဇ္ဈိမတိုင်းကြီး ပြည်ကြီးများသို့ အသွားတွင် မန္တလေးမြို့မှ ရန်ကုန်ထွက်
စာပို့ ရထားပေါ်တွင် စီရင်ရေးသားသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပျို့လင်္ကာ
အကျဉ်းချုပ် ၁၃-ပုဒ်၊ ရန်ကုန်မြို့သို့ ဆိုက်ရောက်လျှင် လင်္ကာ
ပြီးစီး၏။ ရန်ကုန်မှ ပင်လယ်ကူး သင်္ဘောသို့ တက်စီး၍ ဘင်္ဂလားမြို့သို့
ကူးရာ လေးည၊ ငါးရက်ပတ်လုံး ကမ်းမမြင်သော ပင်လယ်ပြင်မှာ
ရေးသားသော ၎င်းလင်္ကာ အဖြေတရပ်၊ ဘင်္ဂလားမြို့မှ မဟာဗောဓိနှင့်

တကွ ဗာရာဏသီ စသော တိုင်းကြီး၊ ပြည်ကြီးများကို လှည့်လည်ရာ လမ်းစဉ်တလျှောက်မှာ ရေးသားသော ၎င်းလင်္ကာ အဖြေတရပ်၊ ဤ လင်္ကာနှင့်တကွ အဖြေ နှစ်ရပ်သည် ယခု ပြန့်နှံ့လျက် ရှိသတည်း။

ရှေးအခါပင်လယ်အပြင်၌ ရေးသားသောအဖြေ၊ မဇ္ဈိမတိုက်တွင် လမ်းစဉ်တလျှောက်၌ ရေးသားသော အဖြေများသည် ကျဉ်းစနိုး သည် ဖြစ်၍ ယခုအခါ ထိုအဖြေဟောင်းမှာ ထပ်မံဖြည့်စွက်၍ အကျဉ်းတချက်၊ အကျယ်တချက်၊ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ဖော်ပြပြီးလျှင် ယခုဘဝ၌ ဖြစ်သော်၎င်း၊ နောက်ဘဝ၌ ဖြစ်သော်၎င်း သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အစရှိသော ဒိဋ္ဌိလေကြမ်း၊ ဒိဋ္ဌိရေကြမ်း၊ ဒိဋ္ဌိရောဂါ၊ ဒိဋ္ဌိနာတို့၏ ကင်းကွာပျောက် ငြိမ်းရာသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်လင်္ကာ အဖြေစကားကို ရေးသားပေအံ့ သတည်း။

‘ဗောဓိရတနာ၊ ယာဉ်စကြာဖြင့်၊ သစ္စာလေးရပ်၊ လေးကျွန်း ပတ်သား၊ နတ်ဝိသုဒ္ဓိ၊ တုမရှိအား၊ တြိဒွါရံ၊ ရှိဦးခလျက်—
ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ ‘ဗောဓိရတနာ၊ ယာဉ်စကြာ’ဆိုသည် ကား—“ဗောဓိ ဝုစ္စတိ စတူသု မဂ္ဂေသု ဉာဏံ”ဟူသော မဟာနိဒ္ဒေသ ပါဠိ တော်နှင့်အညီ မြတ်စွာဘုရား၏ မဂ်ဉာဏ်လေးပါးကိုဆိုသည်။ အမြတ်ဆုံး အားဖြင့် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကြီးကို - ဗောဓိရတနာ ယာဉ်စကြာဆိုသည်။ ‘သစ္စာလေးရပ်’ဆိုသည်ကား—“စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဒုက္ခသစ္စံ သမုဒယသစ္စံ နိရောဓသစ္စံ မဂ္ဂသစ္စံ”ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာ၊ ဤသစ္စာလေးပါးကို သစ္စာလေးရပ်ဆိုသည်။ ကံမ္မခဦးအခါ၌ မဟာသုဒ္ဓဿနမင်းကြီး အစရှိသော လောကသမ္မုတိနတ် ဖြစ်ကြကုန်သော စကြာမင်းကြီးတို့သည် ဝေဠုရိယ ကြောင်မျက်ရွဲ ရတနာ စကြာယာဉ်ကြီးဖြင့် ဤဇမ္ဗူဒီပါ တောင်ကျွန်းမှသည် အရှေ့ ပြုဗ္ဗ ဝိဒေဟံကျွန်းသို့ ၎င်းမှသည် အနောက် အပရဂေါယာကျွန်းသို့ ၎င်းမှသည် မြောက်ဥတ္တရကုရုကျွန်းသို့ ၎င်းမှသည် ဤဇမ္ဗူဒီပါ တောင်ကျွန်းသို့ မဟာသမုဒ္ဒရာအပြင် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ၁၂-ယူဇနာ မျှသော ပရိသတ်နှင့်တကွ လှည့်လည် သိမ် ကျုံးကုန်၍ အရံကျွန်းငယ် နှစ်ထောင်တို့နှင့်တကွ လေးကျွန်းလုံးဝယ် အတုမရှိသော လောကသမ္မုတိ စကြာမင်းကြီးအဖြစ်သို့ ရောက်ကြဘိကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓိ အမည်ရှိသော အရဟတ္တမဂ် ဉာဏ်တော်ကြီးတည်း ဟူသော

လောကုတ္တရာ ရတနာ ယာဉ်စကြာဖြင့် သစ္စာလေးပါး တည်းဟူသော လေးကျွန်းလုံးကို ပဋိဝေဓ ကိစ္စတည်းဟူသော လှည့်လည် ခြင်းဖြင့် လှည့်လည် သိမ်းကျုံးတော်မူ၍ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်း၌ အတုမရှိသော ဝိသုဒ္ဓိနတ်မင်း တရားစကြာမင်းကြီး ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား သုံးပါးသော ဒွါရဖြင့် ရှိခိုးပြီး၍ ဟူလိုသည်။ ဗောဓိပင်သို့ အသွားတွင် မီးရထား ယာဉ်စကြာပေါ်မှာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စက်ရဟတ် ယာဉ်ရထားကို ဖွဲ့ဆိုသော အရာနှင့် လျော်စွာ ဗောဓိရတနာ ယာဉ်စကြာဟု ချီပေသတည်း။

ဘဝသုံးပါး၊ ဟုန်းဟုန်းသွားသည်၊ ရထားသံသရာ၊ ယာဉ်စကြာ ၏၊ ခြင်းရာထူပွတ်၊ သမုပ္ပါဒ်ကို၊ အတတ်သိရန်၊ နိဒါန်းပြန်ပိုမ့်....

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ ကာမဘဝ၊ ရူပဘဝ၊ အရူပဘဝကို ဘဝသုံးပါး ဆိုသည်။ မျက်တေခင်တခတ်၊ လျှပ်တပြက်မျှ ရပ်တန့်ခြင်း မရှိမူ၍ အလွန် လျင်မြန်သော အဟုန်အားဖြင့် တသွားတည်း သွား၍ နေသည်ကို ဟုန်းဟုန်း သွားဆိုသည်။ အဘယ်မျှလောက် လျင်မြန်သနည်း ဟူမူကား-

‘အစ္ဆရာ သင်္ခါဋ္ဌက္ခဏေ အနေကကောဋ္ဌိသတသဟဿသင်္ခါ
ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ’။

(အဋ္ဌကထာ)

အစ္ဆရာ သင်္ခါဋ္ဌက္ခဏေ၊ လက်ဖျစ်တတွက် လျှပ်တပြက်ခဏ၌။ အနေကကောဋ္ဌိ သတသဟဿသင်္ခါ၊ အကုဋေတသိန်း အရေအတွက် မဏကုန်သော။ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာတို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်နိုင်ကုန်၏။ လက်ဖျစ်တတွက် ခဏအတွင်း၌ ဝေဒနာအကြိမ်ပေါင်းကုဋေတသိန်းမက ဖြစ်နိုင်၊ ပျက်နိုင်၏ ဟူလိုသည်။ ခန္ဓသံယုတ် ပါဠိတော်၌လည်း နေဗိမာန်သည် မြန်မာတနာရီလျှင် ယူဇနာငါးသောင်း သွား၏၊ နေကို ပြိုင်လို၍ ပြေးသွားသော နတ်သားတို့သည် နေထက် မြန်ကုန်၏။ သတ္တဝါတို့၏ အာယုသင်္ခါရ အပြောင်းအရွှေ့တို့သည် ထို နတ်သားတို့ ထက် မြန်ကုန်၏-ဟု ဟောတော်မူသည်။

တတော ခိပ္ပတရံ အာယုသင်္ခါရာ ခိယန္တိ။

(ပါဠိတော်)

အနက်။ တတော၊ ထို့ထက်။ ခိပ္ပတရံ၊ လျင်မြန်စွာ။ အာယု သင်္ခါရာ၊ အာယုသင်္ခါရတို့သည်။ ခိယန္တိ၊ ကုန်ကုန်၏။

ဤအရာများကို ထောက်မျှော်၍ ဘဝသုံးပါးတွင် အကျုံးဝင် သော သင်္ခါရဓမ္မတို့၏ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှုပြောင်းကာ၊ လဲကာ အနုမတဂ္ဂ သံသရာ ကာလ၌ ဤဈေးလက် မြန်အောင် မရပ်မနား တသွားတည်း သွားသည်ကို သိမှတ်ရာသတည်း။ ယာယတိ-ဂစ္ဆတိ၊ သွားတတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ယာဉ်၊ ယာဉ်မည်၏။ စရတိ-ပဝတ္တတိ၊ လည်တတ် ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ စကြာ၊ စကြာမည်၏။ ‘ခြင်းရာထူပွတ်’ ဆိုသည်ကား-ဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာ အတ္ထုပ္ပတ္တိ ဆိုလိုသည်။

အမွန်လေးချက်၊ သဘောနက်ကို၊ ဖုံးဝှက်ကွယ်ကာ၊ အဝိဇ္ဇာဟု၊ မဟာတမ၊ မှောင်ကြီးကျလျက်....

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ ‘အမွန်လေးချက်၊ သဘောနက်’ဆိုသည် ကား-အလွန် နက်နဲသော သဘောရှိသော သစ္စာလေးပါး တရားကို ဆိုလိုသည်။

စတ္တာရိဗောနိ ဘိက္ခဝေ အရိယသစ္စာနိ၊ ကတမာနိ စတ္တာရိ၊ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ဒုက္ခသမုဒယော အရိယသစ္စံ ဒုက္ခနိရောဓော အရိယသစ္စံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ။

(ပါဠိတော်)

ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာ၊ ဤကား သစ္စာလေးပါးတည်း။ ။၁-မြေ၊ ရေ၊ မီး၊ လေ၊ လေးထွေဘုတ်စု၊ စက္ခု၊ သောတ၊ ခဏှ၊ ဇိဝှ၊ ကဿ၊ မနော၊ ဝဏ္ဏော၊ သဒ္ဓါ၊ ဂန္ဓ၊ ရသာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနှင့်၊ ဓမ္မာအပြား၊ ဤတရားကို၊ ဒုက္ခဆို။ ။၂-လိုလိုချင်ချင်၊ ခင်မင်စုံမက်၊ ငဲ့ကွက်တယ်တာ၊ သာယာသမ္မ၊ တဏှာစုကား၊ သမု ဒယ။ ။၃-ဒု၊ သ၊ နှစ်တန်၊ ချုပ်ရာမှန်သည်၊ နိဗ္ဗာန်မည်ရှိ၊ မြတ်ခေါင် ထိကို၊ နိရောဓမ္မတ်။ ။၄-တရပ်ထို့ပြင်၊ ဖြစ်လှဘိ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ သင်္ကပ္ပ၊ ဝါစာ၊ အဓမ္မန္တ၊ အာဇီဝနှင့်၊ ဝါယာမ၊ သတိ၊ သမာဓိဟု၊ ရှိသည့်အပြား၊ အင်ရှစ်ပါးကို၊ မဂ္ဂဆို။ ဒု၊ သ နှစ်တန်၊ ချုပ်ရာမှန် ဆိုသည်ကား* ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ ဤသစ္စာနှစ်တန် ချုပ်ရာမှန်သော နိဗ္ဗာန်ကို ဆိုသည်။

(ဤကား-သစ္စာလေးတန် အမွန်လေးချက် သရုပ်တည်း။)

ထိုသစ္စာ လေးတန် အမှန်လေးချက်၏ သဘော လက္ခဏာသည် အလွန်နက်နဲ၏။ သိနိုင်ခဲ၏။ မြင်နိုင်ခဲ၏။ ထိုသို့ နက်နဲသော သဘောလေး ချက်ကို အဝိဇ္ဇာသည်ဖုံးဝှက်ကွယ်ကာ စိတ်သန္တာန်မှာ အဝိဇ္ဇာမှောင်ကြီး ကျ၍နေ၏။ လောက၌ အင်္ဂါလေးပါးနှင့်ပြည့်စုံသော အမှိုက်မှောင်သည် ရှိ၏။ လဆုတ် ၁၄-ရက်နေ့ ကြိမ်ခြင်း အင်္ဂါတပါး၊ သန်းခေါင်အခါ ကြိမ်ခြင်း အင်္ဂါတပါး၊ ကြီးစွာသော တောအုပ်ကြီးအတွင်း ကြိမ်ခြင်း အင်္ဂါတပါး၊ ကြီးစွာသော မိုးတိမ်ဖုံးလွှမ်းခြင်း အင်္ဂါတပါး၊ ဤအင်္ဂါ လေးပါးနှင့်ပြည့်စုံသော အမှိုက်မှောင်ကိုလောက၌ မဟာတမမှောင်ကြီး ကျသည်ဟု ဆိုရသည်။ ထိုမှောင်သည် ပကတိသော မီးရောင်ဖြင့် ပယ်ရှား နိုင်၏။ မီးပင်မရှိသော်လည်း တညဉ့်မျှသာ မိုက်နိုင်သည်။ နေထွက်၍လာ လျှင်အကုန်ပျောက်လေ၏။ အဝိဇ္ဇာမှောင်မှစ၍ အရိယာမဂ်ဉာဏ်ကို မရောက် သမျှ အနမတဂ္ဂ သံသရာမှာ တကြိမ်တခါမျှ အလင်းရဘူးသည်မရှိကြ။ ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့၏စိတ်သန္တာန်မှာ အနမတဂ္ဂသံသရာနှင့်အမျှမှောင်ကြီး အတိကျနေ၏။ သည်ကိုရည်၍ 'အဝိဇ္ဇာဟု၊ မဟာတမ၊ မှောင်ကြီးကျလျက်' ဟုဆိုပေသည်။ ဒုက္ခသစ္စာအရာ၌ကျသော မှောင်ကြီးတပါး၊ သမုဒယ သစ္စာအရာ၌ကျသော မှောင်ကြီးတပါး၊ နိရောဓသစ္စာအရာ၌ ကျသော မှောင်ကြီးတပါး၊ မဂ္ဂသစ္စာအရာ၌ကျသော မှောင်ကြီးတပါး အားဖြင့် အဝိဇ္ဇာဟူသော မဟာတမမှောင်ကြီး လေးပါးရှိသည်။ သည်ကို ရည်၍ နိဒ္ဒေသပါဠိတော်မြတ်၌....

တတ္ထ ကတမာ အဝိဇ္ဇာ၊ ဒုက္ခေ အညာဏံ ဒုက္ခသမုဒယေ အညာဏံ
ဒုက္ခနိရောဓေ အညာဏံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါယ အညာဏံ၊
အယံ ဝုစ္စတိ အဝိဇ္ဇာ-

ဟူ၍ ဟောတော်မူပေသည်။

ဘဝမြုံ့သိုက်၊ ရှိန်ရှိန်အိုက်သား၊ အမှိုက်မီးစာ၊ ဤခန္ဓာကို၊ တွယ်
တစသမျှ၊ အကြောင်းပြု၍၊ အကုသလ၊ ဓမ္မညစ်ဆိုး၊ အပြစ်မျိုးကို၊
ကြိုးကြိုးပမ်းပမ်း၊ နေ့စဉ်ထမ်းသည်၊ ပါယ်လမ်းဗီဇ၊ အပူညနှင့်၊
ဘဝနေခင်ခါ၊ သံသရာဝယ်၊ လူ့ရွာ၊ နတ်ငြမ်း၊ စည်းစိမ်သွမ်းကို၊
ချမ်းသာအတိ၊ အထင်ငြိလျက်၊ ဂတိနောင်ကို၊ ကောင်းစေလိုဟု၊

ကုသိုလ် အရိုး၊ အမျိုးမျိုးကို၊ ကြိုးကြိုး စားစား၊ ပြုတုံငြားက၊
ဆယ်ပါး ပုည၊ အာနေဉ္ဇဟု၊ ဘဝနိုးရင်း၊ ပွားတုံ လျှင်းသည်၊
ဝဋ်ခင်း၊ ဝဋ်နွယ်-ရှည်သတည်း....

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ ပုထုဇဉ်တို့၏ စိတ်သန္တာန်မှာ အဝိဇ္ဇာ
မွှောင်ဓာတ်ကြီး ဖုံးလွှမ်း၍ နေသောကြောင့် လူ့ခန္ဓာ၊ လူ့စည်းစိမ်၊
နတ်ခန္ဓာ၊ နတ်စည်းစိမ်တို့၏ မီးဆယ်တမျိုးမစဲ အမြဲလောင်မြိုက်
ရှိန်ရှိန်အိုက်၍နေသည်ကို မသိနိုင်၊ မမြင်နိုင်။ ထိုသို့ မသိနိုင်၊ မမြင်နိုင်
ကြသောကြောင့် ဘဝမြုံ့သိုက်၊ ရှိန်ရှိန်အိုက်သား၊ အမှိုက်မီးစာ၊ ဤ
ခန္ဓာကို၊ တွယ်တာခင်မင်သော တဏှာတရား၊ ဥပါဒါန်တရား၊ နေ့စဉ်
ပွား၏။ ထို အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်တို့ တိုက်တွန်းခြင်းကြောင့်
ယခုဘဝ ဤပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာ အကျိုးငှာ မုဆိုး၊ တံငါ စသည်လုပ်၍ ဒုစရိုက်
ဆယ်ပါး နေ့စဉ်ပွား၏။

[ဤကား အဝိဇ္ဇာအမှိုက် တိုက်တွန်းမှုကြောင့် အပုညာဘိ သင်္ခါရတရား
ဖြစ်ပွားပုံတည်း။]

ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးကို အပုညာဘိသင်္ခါရဆိုသည်။

- ၁။ သက်သတ်ခိုးမှု၊ ကာမေသု၊ သုံးခု ကာယကံ။ ၃။
- ၂။ မုသားဆိုပြော၊ ကုန်းချောရန်တိုက်၊ အမှိုက်အမဲ၊ ဆဲရေးခြောက်ငြိမ်း၊
အပြိန်းစကား၊ နေ့စဉ်ပွား၊ လေးပါး ဝစီကံ။ ၄။
- ၃။ သူ့စည်းစိမ်ကို၊ ငါပိုင်လိုမှု၊ သူ့သက်ဇီဝ၊ သေစေချင်ဟူ၊ အယူ
မှောက်မှား၊ နေ့စဉ်ပွား၊ သုံးပါး မနောကံ။ ၃။

ဤကား ဒုစရိုက် ဆယ်ပါးတည်း။ အပါယ်စခန်း အပါယ်လမ်းတည်း၊
အပါယ်ဗီဇတည်း။

သူတော်ကောင်းတရားမရှိသောအရပ်ဒေသ မိဘမျိုးရိုးမှာ ဖြစ်ရ
သော သူတို့အား စိတ်သန္တာန်၌ အဝိဇ္ဇာမွှောင်သည် မိုးတိမ်ခတောင်ကြီး
တက်သကဲ့သို့ နေ့စဉ်ပွားများ၏။ ထိုမွှောင်ဓာတ်ကြီး လှုံ့ဆော်တိုက်တွန်း
တိုင်း မကောင်းမှု၌ စိတ်ညွတ်ရ၏။ သေရည်သေရက်ကို သောက်၍ မူးယစ်
သော သူတို့အား သေရည်သေရက် အဆိုး၊ အကင်း လှုံ့ဆော်တိုင်း
မကောင်းမှု၌ စိတ်ညွတ်သကဲ့သို့တည်း။

ဤသေရည်သေရက်သောက် ဥပမာ၌ ဤသူမှာ သေရည်သေရက် မဝင်မီ ဤစိတ်မျိုးမရှိ၊ သေရည်သေရက်ဝင်မှ ဤစိတ်မျိုးပေါ်လာသည်။ ဤစိတ်မျိုးကား သေရည်သေရက်ကြောင့် ဖြစ်သော စိတ်တည်း-ဟု အများသိကြရာ၌ ထိုသူတခြား၊ သေရည်သေရက်ဘခြား ခဲ့၍ သိကြ သကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာကြောင့် မကောင်းမှုဖြစ်ပွားရာ၌လည်း ထိုသူတခြား၊ အဝိဇ္ဇာတခြား ခဲ့၍ သိအပ်၏။ တခုတည်းပြု၍ သိသည်ကား-သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိတည်း။ ခဲ့၍သိသည်ကား သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်တည်း။ စုန်း၊ နတ် တစ္ဆေ ပူး၍ ထွေထွေလာလာ ပြောရာ၊ ပြုရာ၌ ဤစကား၊ ဤအမှုကား ပယောဂ ကြောင့် ဖြစ်သော စကားတည်း၊ အမှုတည်းဟု ထိုသူတခြား၊ ပယောဂ တခြားခွဲ၍ သိကြသကဲ့သို့ ထိုသူတခြား၊ အဝိဇ္ဇာတခြားခွဲ၍ သိအပ်၏။ တခုတည်း သိမှုကား သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိတည်း။ ခဲ့၍သိမှုကား သမ္မာဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂင်တည်း။ ဤအစီအရင်သည် နောက် အကျယ်ပြခန်းမှာမှ ထင်ရှား သိသာလတ္တံ့။

(ဤကား အဝိဇ္ဇာကြောင့် အပညာဘိသင်္ခါရတရား ဖြစ်ပွားပုံတည်း။)

ဘဝနောင်ခါ၊ သံသရာဝယ်၊ လူ့ရွာ၊ နတ်ငြိမ်း၊ စည်းစိမ်သွမ်းကို၊
ချမ်းသာအတိ၊ အထင်ငြိ၍၊ ဂတိနောင်ကို၊ ကောင်းစေလိုဟု၊
ကုသိုလ်အရိုး၊ အမျိုးမျိုးကို၊ ကြိုးကြိုးစားစား၊ ပြုတုံငြားက၊
ဆယ်ပါးပုည၊ အာနေဉ္စဟု....

ဟူသောလင်္ကာဝါကျ၌ နောင်ရလတ္တံ့သော လူ့ဘဝ၊ လူ့ခန္ဓာ၊ လူ့စည်းစိမ်၊ နတ်ဘဝ၊ နတ်ခန္ဓာ၊ နတ်စည်းစိမ်များသည် ဇရာမီး၊ မရဏမီး တည်း။ မလောင်နိုင်သော ဇရာမီး၊ မရဏမီး၊ မဝါးနိုင်၊ မစားနိုင်၊ မစွဲနိုင် သော အနှစ်အမာမျိုးမဟုတ်၊ စင်စစ်အားဖြင့် ပဋိသန္ဓေတည်နေသည်မှစ၍ ဇရာမီး၊ မရဏမီး၊ အပြီးလောင်ကာ ထက်ကြပ်မကွာ အမြဲပါရှိနေသော မှို့လောင်စာမျိုး၊ အကာမျိုး၊ အသွမ်းမျိုး၊ အသျှံး အသွန် မျိုးတည်း။ ထိုဘုံဘဝသို့ရောက်၍ အတော် နေမိလျှင်ပင် အိုမှု၊ သေမှု၊ အပါယ်ကျမှု ဆိုက်တိုက်လာလတ္တံ့။ ထိုသို့သော စည်းစိမ်သွမ်းကိုပင် အဝိဇ္ဇာ လှုံ့ဆော် တိုက်တွန်းမှုကြောင့် ချမ်းသာအတိ ထင်ရ၏။ ထိုသို့သော စည်းစိမ်ကို ရခြင်းငှာ၊ ရောက်ခြင်းငှာ အဝိဇ္ဇာ လှုံ့ဆော် တိုက်တွန်းမှုကြောင့် အစဉ် အလွှာ သူတစ်စုံတစ်ယောက်ဖြစ်သော ဆယ်ပါးသောသူစရိုက်တရား၊ ဒါန၊ သီလ၊

ဘာဝနာစသော ဆယ်ပါးသော ပုညကြိယာဝတ္ထုတရား၊ အရူပဈာန်-
ဟု ဆိုအပ်သော လေးပါးသော အာရုံနေ့ကုသိုလ်တရားတို့ကို ကြိုးကြိုး
စားစား အားထုတ်ကြကုန်၏။

- ၁။ သက်သတ် ခိုးမှု၊ ကာမေသု၊ ရှောင်မှုသုံးတန် ကာယကံ။ ၃။
 - ၂။ မုသားဆိုပြော၊ ကုန်းချေစရန်တိုက်၊ အမိုက်အမဲ၊ ဆဲရေးခြောက်ခြိမ်း၊
အပြိန်းစကား၊ ဤလေးပါး၊ ရှောင်ငြားဝစီကံ။ ၄။
 - ၃။ သူ့စည်းစိမ်ကို၊ တည်စေလိုမှု၊ သူ့သက်ဇီဝ၊ ရှည်စေချင်ဟူ၊ အယူ
ဖြောင့်ငြား၊ ဤသုံးပါး၊ မှတ်သား မဂနာကံ။ ၃။
- [သုစရိုက်ဆယ်ပါး။]

ပေးလှူဒါန၊ သီလသီတင်း၊ ပွားခြင်းဘာဝနာ၊ အပစာယန၊ တုပ်ကွရိသေ၊
စေယျာဝစ္စ၊ သူများမှုဆောင်၊ ထိုနောင်တရပ်၊ ပတ္တိဒါန၊ ကိုယ်ပုညကို၊
ဝေငှကြည်စွာ၊ ပတ္တာနုမောဒန၊ သူများကုသိုလ်၊ အဖို့ကိုလျှင်၊ နှစ်လို
ကြည်ဖြူ၊ အမျှယူ၏၊ သူဟောတရား၊ နာငြားသဝန၊ တတ်သမျှကို၊ ဟောက
ဒေသနာ၊ ဖြောင့်စွာအယူ၊ ပြုတုံ့မှုကား၊ ဒိဋ္ဌိဇုဏမ္မ၊ ဤဆယ်ဝ၊ ပုညကြိယာ။

[ပုညကြိယာ ဆယ်ပါး။]

အာရုံနေ့ခေါ်သော အရူပကုသိုလ် လေးပါးသည် ဤဆယ်ပါး
တွင် ဘာဝနာ၌ ပါဝင်လေ၏။ သူတော်တောင်းတရားရှိသော အရပ်
ဒေသ မိဘမျိုးရိုး၌ ဖြစ်ကြ၍ နောက်နောက်ဘဝ၌ အပါယဒုက္ခမျှကိုသာ
မြင်နိုင်၊ ထင်နိုင်၍ ဝဋ္ဋဒုက္ခ၊ ကိလေသဒုက္ခကို မထင်၊ မမြင်ကြကုန်သော
သူတို့အား စိတ်သန္တာန်၌ အဝိဇ္ဇာ မှောင်သည် နှင်းတိမ်တိုက်၊ နှင်းတိမ်လွှာ
တက်သကဲ့သို့ နေ့စဉ် ပွား၏။ နောင်ဘဝကို သာယာသော တဏှာ၊
ဥပါဒါန် တို့နှင့်တကွ အဝိဇ္ဇာမှောင် လို့ဆော်တိုက်တွန်း ဒါန၊ သီလ
စသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့၌ စိတ်ညွတ်ရ၏။ အဝိဇ္ဇာမှောင်နှင့် ဖက်
ပြိုင်၍ စိတ်ညွတ်မှုမည်သည်ကား လူ့ချမ်းသာနတ်ချမ်းသာကို မလွှတ်နိုင်၊
နိဗ္ဗာန်ထက် လူ့ချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာဘက်သို့ အားကြီး၏။ ဘင်းဆေး၊
ဘိန်းဆေးကို မျှသောသူတို့အား စိတ်သန္တာန်၌ ဘင်းခိုး၊ ဘိန်းခိုး
လို့ဆော်တိုက်တွန်းတိုင်း အယဉ်အကျေး စကားပြောဆိုမှု၌ စိတ်ညွတ်
သကဲ့သို့တည်း ဤ ဘင်း၊ ဘိန်းမျှသော ဥပမာ၌ ဤသူမှာ ဘင်း၊ ဘိန်း
မမျှမီ ဤစိတ်မျိုး မရှိ၊ ဘင်း၊ ဘိန်း မျှမီမူ ဤစိတ်မျိုး ဖြစ်လာသည်။
ဤစိတ်ကား ဘင်း၊ ဘိန်း အခိုး၊ အကင်းကြောင့် ဖြစ်သော စိတ်တည်းဟု
လူအများ သိကြရာ၌ ထိုသူတခြား၊ ဘင်း၊ ဘိန်းတခြား-ဟူ၍ သိကြ

သကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာကြောင့် လူ့ချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာ
သို့ ရှေ့ရှုသော ကုသိုလ်ကောင်းမှု ဖြစ်ပွားရာ၌လည်း ထိုသူတခြား၊
အဝိဇ္ဇာတခြား ခဲ့၍ သိအပ်၏။ တခုတည်းပြု၍ သိမှုကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိ
တည်း။ ခဲ့၍ သိမှုကား သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်တည်း။

[ဤအခြင်းအရာသည် နောက်အကျယ်ပြုမှာ ထင်ရှားလာလတ္တံ့။ ဤကား
အဝိဇ္ဇာကြောင့် ပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ တရားနှစ်ပါး
ဖြစ်ပွားပုံတည်း။]

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သင်္ခါရတရား သုံးပါးတို့တွင် အပုညာဘိသင်္ခါရ
သည်လည်း ကာယသင်္ခါရ၊ ဝစီသင်္ခါရ၊ စိတ္တသင်္ခါရ-ဟူ၍ သုံးပါးရှိ
ပြန်၏။ ကာယဒုစရိုက် သုံးပါးကို ကာယသင်္ခါရ-ဟု ဆိုသည်။ ဝစီ
ဒုစရိုက် လေးပါးကို ဝစီသင်္ခါရ-ဟု ဆိုသည်။ မနောဒုစရိုက် သုံးပါးကို
စိတ္တသင်္ခါရ-ဟု ဆိုသည်။ ပုညာဘိသင်္ခါရ သည်လည်း ကာယသင်္ခါရ၊
ဝစီသင်္ခါရ၊ စိတ္တသင်္ခါရ-ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။ ကာယသုစရိုက် သုံးပါး၊
ဝစီသုစရိုက် လေးပါး၊ မနောသုစရိုက် သုံးပါးကို အစဉ်အတိုင်း ယူလေ။
အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ-မူကား စိတ္တသင်္ခါရသက်သက်သာတည်း။ သည်ကို
ရည်၍ နိဒ္ဒေသပါဠိတော်မြတ်၌-

တတ္ထ ကတမေ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရော၊ ပုညာဘိသင်္ခါရော
အပုညာဘိသင်္ခါရော အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော၊ ကာယသင်္ခါရော
ဝစီသင်္ခါရော စိတ္တသင်္ခါရော-

အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပေသည်။

ပဌမပျို့လင်္ကာအဖြေ ပြီး၏။

ဒုတိယပျို့လင်္ကာ-အဖြေ

ဝဋ်ခင်း၊ ဝဋ်နှယ်၊ ရှည်ကြောင်း ရှယ်သား၊ ဆယ်ဖြာ ပုည၊
အပုညနှင့်၊ ဘဝနိုးရင်း၊ ပွားတုံလျှင်းသော်၊ လေးသင်းပါယ်ရွာ၊
အဖြာဖြာလျှင်၊ ဗြဟ္မာ၊ လူ၊ နတ်၊ ဘုံသုံးရပ်၌၊ ဓာတ်ပဓာန၊
ပြဋ္ဌာန်းလှသား၊ ဒွါရ သခင်၊ ခြေစက် ဝိညာဉ်-ဟု၊ အရှင်
ဓာတ်မင်း၊ ပေါ်တုံလျှင်း၍-

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ ယခုဘဝ၌ မရဏကာလ စုတိကျသည့်
 တိုင်အောင် စိတ်သန္တာန်ဝယ် အဝိဇ္ဇာနှင့် ဘဝတဏှာ အုပ်စိုးလျက်
 ပါရှိသော သတ္တဝါတို့အား စုတိ၏နောက်၌ ရှေးရှေးဘဝ၊ ဤဘဝ
 ပြုခဲ့သော အပုညဘိ သင်္ခါရကြောင့် အပါယ်လေးဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေ
 ဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်လေ၏။ ရှေးရှေးဘဝ၊ ယခုဘဝပြုခဲ့သော ကမပုညဘိ
 သင်္ခါရကြောင့် လူ့ဘုံ၊ နတ်ပြည် ၆-ထပ် နတ်ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်
 ဖြစ်ပေါ်လေ၏။ ယခုဘဝပြုခဲ့သော ရူပါဝစရ ပုညဘိသင်္ခါရကြောင့်
 ရူပဗြဟ္မာ ၁၅-ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်လေ၏။ ယခုဘဝ
 ပြုခဲ့သော အာနန္ဒာဘိ သင်္ခါရကြောင့် အရူပ ၄-ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်
 ဖြစ်ပေါ်လေ၏။ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက် အသက်ထက်ဆုံး
 မြစ်ရေအယဉ်ကဲ့သို့ ဝိညာဏ် ၆-ပါး အစဉ်ပွား၍ သွားလေ၏။
 အနုမတဂ္ဂ သံသရာ ကမ္ဘာအနန္တ၊ စကြဝဠာအနန္တ၊ သတ္တဝါအနန္တကို
 ဉာဏ်ဖြင့် သတ္တု ချ၍ ယူသော် ဝိညာဏ် ၁၊ စေတသိက် ၅၂၊
 ရုပ် ၂၈-ပေါင်း ၈၁၊ ဤမျှသာ ဓာတ်သားသတ္တု ရ၏။

ထို ၈၁-တို့တွင် တော၊ တောင်၊ ရေ၊ မြေစသော ဗဟိဒ္ဓဓာတ်စုမှာ
 တေဇောခေါ်သော မီးဓာတ်သည် ပဓာနဓာတ်တည်း။ ပြိဋ္ဌာန်းသော
 ဓာတ်တည်း။ အရှင်ဓာတ်၊ သင်္ခင်ဓာတ်တည်း။ ဓာတ်မင်းတည်း။ အလုံး
 စုံသော စကြဝဠာ ကမ္ဘာ၊ မြေ၊ ရေ၊ မြင်းမိုရ်၊ သတ္တရဘန်၊ သီဒါ၊
 သမုဒ္ဒရာ၊ တောတောင်စသော ကမ္ဘာ့ အဆောက်အဦတို့ကို မီးဓာတ်သည်
 ဖန်ဆင်းတည်ထောင်၏။ ပျက်ချိန်ကျပြန်လျှင် မီးဓာတ်သည်ပင်လျှင်
 အကုန်ပျက်ဆုံးစေ၏။ ကမ္ဘာကို ရေဖျက်၏ ဟူသည်မှာလည်း သီတ
 ဓာတ်မီး အမှုပေတည်း။ ကမ္ဘာကို လေဖျက်၏ ဟူသည်မှာလည်း
 တမျိုးသော ဥဏှဓာတ်မီး အမှုပေတည်း။ ဥတု ၃-ပါး၊ ရတု ၆-ပါး
 ဟူသည်လည်း ဓာတ်မီး၏ အမည်သာတည်း။ ၁၂-လ ၁၂-ရာသီ
 ဆိုသည်လည်း ဓာတ်မီး၏ အမည်သာတည်း။ မိုးရွာမှု၊ လေလာမှု၊
 သစ်ပင်ချုံ့နွယ်၊ မြက်၊ ကောက်ပဲ၊ စပါးတို့ ပေါက်မှု၊ ပွားမှု၊ ပွင့်မှု၊
 သီးမှု အလုံးစုံသည် ဓာတ်မီးဖန်ဆင်းမှု ချည်းသာတည်း။ တိမ်တိုက်၊
 တိမ်လွှာ၊ နေဗိမာန်၊ လဗိမာန်၊ နက္ခတ်တံ၊ ကြယ်တာရာ စသည်တို့
 သည်လည်း ဓာတ်မီးဖန်ဆင်း၍ ဖြစ်ကြရကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အလုံးစုံ

သော မဟိဒ္ဓလောကသည် ဓာတ်မီး၏ သား၊ မြေးချည်းသာတည်း။
ဓာတ်မီးဖန်ဆင်းသမျှ ဖြစ်ကြကုန်သည်။

သတ္တဝါ ခေါ်သော အဇ္ဈတ္တသန္တာန်စုတွင်လည်း ရုပ်သန္တာန်မှာ
ဓာတ်မီးအစိုးရ၏၊ နာမ်သန္တာန်မှာမူကား ဤဝိညာဏ်သည် ပဓာနဓာတ်
ပေတည်း။ ပြဋ္ဌာန်းသော ဓာတ်တည်း။ အကြီးအကဲ၊ အအုပ်အချုပ်
ပေတည်း။ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ လောဘ၊ ဒေါသ၊ သဒ္ဓါ၊
ပညာ အစရှိသော စေတသိက်နာမ်တို့သည် ဝိညာဏ်ကို မှီ၍ ဝိညာဏ်မှ
ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။

မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ၊ မနောသေဠာ မနောမယာ။

(ဓမ္မပဒပါဠိတော်)

အနက်။ ဓမ္မာ၊ နာမ်တရားတို့သည်။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ ဝိညာဏ်လျှင်
ပြဋ္ဌာန်းခြင်း ရှိကြကုန်၏။ မနောသေဠာ၊ ဝိညာဏ်လျှင် အကြီးအကဲ၊
အအုပ်အချုပ် ရှိကြကုန်၏။ မနောမယာ၊ ဝိညာဏ်ဖန်ဆင်းရာ ဖြစ်ကြ
ကုန်၏။

စက္ခုဝိညာဏ်သည် စက္ခုဒွါရ၌ ဖြစ်ကြသော နာမ်တရားတို့၏
အကြီးအကဲတည်း။ သောတဝိညာဏ်သည် သောတဒွါရ၌ ဖြစ်ကြသော
နာမ်တရားတို့၏ အကြီးအကဲတည်း။ ဃာနဝိညာဏ်သည် ဃာနဒွါရ၌
ဖြစ်ကြသော နာမ်တရားတို့၏ အကြီးအကဲတည်း။ ဇိဝှဝိညာဏ်သည်
ဇိဝှဒွါရ၌ ဖြစ်ကြသော နာမ်တရားတို့၏ အကြီးအကဲတည်း။ ကာယ
ဝိညာဏ်သည် ကာယဒွါရ၌ ဖြစ်ကြသော နာမ်တရားတို့၏ အကြီးအကဲ
တည်း။ မနောဝိညာဏ်သည် ဟဒယဝတ္ထု၌ ဖြစ်ကြကုန်သော နာမ်
တရားတို့၏ အကြီးအကဲတည်း။ ထို့ကြောင့် 'ကိံသု အဓိပတိ ရာဇာ'
ဟူ၍ ရေကပတ္တနဂါးမင်း မေးရာတွင် 'ဆဒ္ဓါရာဓိပတိ ရာဇာ'ဟူ၍
ဖြေတော်မူသည်။

အနက်။ မနော၊ စိတ်ဝိညာဏ်သည်။ ဆဒ္ဓါရာဓိပတိ၊ ခြောက်ဒွါ
ရ၏ အကြီးအကဲဖြစ်သော။ ရာဇာ၊ အစိုးရမင်းတည်း။

တနည်းကား။ သတ္တဝါတကောင်လုံး၊ တကိုယ်လုံးမှာပင် ဝိညာဏ်
ဟူသောစိတ်သည် အစိုးရ၏။ အချုပ်အချာဖြစ်၏။

စိတ္တေန နိယုတိ လောကော၊ စိတ္တေန နိယုတိ ပဇာ။
စိတ္တဿ ဧကဓမ္မဿ၊ သဗ္ဗေဝ ဝသမန္တဂူ။

(ပါဠိစာတ်)

အနက်။ လောကော၊ လူကို။ စိတ္တေန၊ စိတ်သည်။ နိယုတိ၊ ဆောင်
အပ်၏။ ပဇာ၊ သတ္တဝါကို။ စိတ္တေန၊ စိတ်သည်။ နိယုတိ၊ ဆောင်အပ်၏။
သဗ္ဗေဝ၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည်သာလျှင်။ စိတ္တဿ၊ စိတ်ဟု
ဆိုအပ်သော။ ဧကဓမ္မဿ၊ တခုသောတရား၏။ ဝသံ၊ အလိုသို့။ အန္တဂူ၊
အစဉ်တစိုက် လိုက်ကြရကုန်၏။

သတ္တဝါ၏သန္တာန်မှာ ဓာတ်မီးအစိုးရပုံနှင့် စိတ်ဝိညာဏ်အစိုးရပုံ
အထူးကား - ပဋိသန္ဓေတည်နေသည်မှစ၍ အမျိုးဇာတိ အားလျော်စွာ
တနေ့တခြားကြီးပွားမှု၊ ရင့်ယော် အိုမင်းမှုတို့၌၎င်း၊ ဆယ်နှစ်တမ်း၊ အနှစ်
နှစ်ဆယ်တမ်း၊ သုံးဆယ်တမ်း၊ လေးဆယ်တမ်း၊ ငါးဆယ်တမ်း၊ တရာတမ်း၊
တထောင်တမ်း အစရှိသော အသက်တမ်းကို ပြုလုပ်မှုတို့၌၎င်း ဓာတ်မီး
အစိုးရ၏၊ ဓာတ်မီး၏ အလုပ်သတ်ည်း။ ကာယကံ၊ ငစိကံ၊ မနောကံ
မှုတို့၌ စိတ်အစိုးရ၏၊ စိတ်အလိုရှိရာ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ပါကြရကုန်၏။
ရေသတ္တဝါ၊ ကုန်းသတ္တဝါ၊ လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာပြည် ဆူဆူဘက်
အုန်းအုန်းကြွက် လျှမ်းလျှမ်းတက် ဖြစ်၍ နေကြသည်လည်း စိတ်၏အမှု
တည်း။ စိတ်ကို ငါ-ငါ-ဟုမြင်၍နေကြကုန်၏။ စိတ်၏အလိုကို ငါ၏အလို
ဟု မြင်၍ နေကြကုန်၏။ အလွန်သန်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကြီးပေတည်း။
စိတ်ကိုအသီးအခြား ဓာတ်တပါးဟု မသိကြကုန်မူ၍ စိတ်ကိုပင် ငါ-ဟူ၍
၎င်း၊ စိတ်ကိုပင် မည်သူမည်ဝါ ဟူ၍၎င်း၊ စိတ်ကိုပင် လူဟူ၍ နွား၊ ကျွဲ၊
ဆင်၊ မြင်း၊ ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက် ဟူ၍၊ စိတ်ကိုပင် လူဟူ၍၊ နတ်ဟူ၍၊
သိကြား၊ ဗြဟ္မာ၊ ဟူ၍၊ သဌေး၊ သူကြွယ်၊ မင်း၊ ဆင်းရဲသားဟူ၍ သက္ကာယ
ဒိဋ္ဌိအမျိုးမျိုးနှင့် စွဲလမ်း ထင်မြင်၍ နေကြကုန်၏။ ထိုသို့ နေကြသည့်
အတွက် ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယ် အပါယ်လေးပါးဝဋ်နွယ်
ရှည်လျား၍နေကြကုန်၏။ သည်ကိုရည်၍...

ကိုယ်တိုင်း၊ ကိုယ်ပြင်၊ ထွက်၊ ဝင်တံခါး၊ အင်ခြောက်ပါး၌၊ အများ
ရုပ်-နာမ်၊ အတန်တန်လျှင်၊ ဝန်းရံဖိုးဖိုး၊ အမျိုးမျိုးကို၊ အုပ်စိုး
(စိုးစံထိုက်စာပေ) 6

ဆောင်ရွက်၊ လျှမ်းလျှမ်းတက်သား၊ ထက်မြက်တေဇာ၊ သူရှိန်
ဝါကြောင့်၊ ငါ့ငါ၊ သူသူ၊ လူပဲ၊ နတ်ပဲ၊ အထင်လဲ့လျက်၊
ငရဲအပါယ်၊ အသွယ်သွယ်တည့်၊ ဝဋ်နှယ် ရှည်လျား၊ တမား
မားသည်။ ။ခြောက်ပါး ဝိညာဏ်စွမ်းရည်တည်း။....

ဟူ၍ ဆိုပေသည်။ အဘိဓမ္မာဝိဘင်း နိဒ္ဒေသပါဠိတော်၌လည်း....

တတ္ထ ကတမံ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ၊ စက္ခုဝိညာဏံ သောတ
ဝိညာဏံ ဃန္တဝိညာဏံ ဇိဝ္ဗိဝိညာဏံ ကာယဝိညာဏံ မနော
ဝိညာဏံ၊ ဣဒံ ငွေတိ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ။

ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒုတိယပျို့လင်္ကာအဖြေ ပြီး၏။

တတိယပျို့လင်္ကာ-အဖြေ

ခြောက်ပါး ဝိညာဉ်၊ စွမ်းရည် အင်ကြောင့်၊ မီးတွင် ရှိန်ဝါ၊
ထက်ကြပ်ပါသို့၊ မကွာတူကွာ ဖြစ်ပေါ်ကြသား၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊
စေတနာနှင့်၊ သညာ၊ ဝိတက်၊ ရောင်စုံ ယှက်သည့်၊ အမျက်
ကြောင်ဝယ်၊ ကြိုးစုံခြယ်သို့၊ အသွယ်အသွယ်၊ အနှယ်နှယ်လျှင်၊
ဆန်းကြယ်စွာလှ၊ နာမ်ဏာယနှင့်....

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ ဝိညာဏ်-ဟူသော ပဓာန ဓာတ်ကြီး
ဖြစ်ပေါ်လျှင် ဝိညာဏ်နှင့်အတူတကွ အသွယ်သွယ် အနှယ်နှယ် အလွန်
ဆန်းကြယ်စွာသော နာမကံဇယလည်းဖြစ်ပေါ်ပေ၏။ နာမကံဇယဆိုသည်
ကား ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ စေတနာ၊ သညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရ အစရှိသော
စေတသိက်တရားစုကိုနာမကံဇယ-နာမ်တရားအပေါင်းဆိုသတည်း။ ဥပမာ
ကား မီးတွင်ရှိန်ဝါ ထက်ကြပ်ပါသကဲ့သို့၎င်း၊ ရောင်စုံယှက်သည့် အမျက်
ကြောင်ဝယ် ကြိုးရောင်စုံခြယ်သကဲ့သို့၎င်းတည်း။ မီးတွင်ရှိန်ဝါထက်ကြပ်
ပါပုံကား - ညဉ့်မွှောင်မိုက်၍ တိုက်ခန်းတွင်းမှာ မီးထွန်းသောအခါ

မီးတောက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် တိုက်ခန်းလုံးအပြည့်၊ မီးရောင်အလင်း
တို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ မီးတောက်၏ အနီးပတ်လည်၌ ပူသောအရှိန်
သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ထိုရောင်ရှိန်နှစ်မျိုးတို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှုသည်
မီးတောက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ကျ၏။ ပေ နံဖြစ်သော မီးတောက်နှင့်
ဝိညာဏ်တူ၏။ အရှိန်အရောင်တို့နှင့် ဖဿ၊ ဝေဒနာ အစရှိသော နာမ
ကာယစု တူ၏။ ဤဥပမာဖြင့် ဝိညာဏ်နှင့် နာမကာယစုသည် ဖြစ်အတူ၊
ပျက်အတူ-ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ပြသည်။

ရောင်စုံယှက်သည့် အမျက်ကြောင်ဝယ် ကြိုးစုံ ခြယ်ပုံကား-ဝိဓုရ
ဇာတ်၊ ပုဏ္ဏကဘိလူး ယူဆောင်ခဲ့သော ကြောင်မျက်ရွဲ ကျောက်မှာ
အနီ၊ အဝါ စသော ကြိုးပေါင်းအရာမက ခြယ်လှယ်လျက် ပါရှိ၏။
ထိုအမျက် ကြောင်မျက်ရွဲကျောက် ရတနာကြီးနှင့် ဝိညာဏ် ဓာတ်ကြီး
တူ၏။ ထိုကြောင်မျက်ရွဲ ရတနာကြီး၏ အတွင်း တခွင်လုံး အပြည့်
အရောင်နီ အမျိုးမျိုး၊ အရောင်ဝါ အမျိုးမျိုး စသော ကြိုးစုံနှင့်
ဝိညာဏ်၏ အတွင်းမှာ အမျိုးမျိုးပါရှိသော ဖဿ၊ ဝေဒနာ စသော
နာမကာယစု တူ၏။ ဤဥပမာဖြင့် ဖဿ၊ ဝေဒနာ စသော နာမကာယ
ဓမ္မအစု-ဟူသည့် ဝိညာဏ်၏ အရည်အရောင်စုပင်တည်း-ဟု ပြပေသည်။

ဘူတ ဟူပေ၊ မြေ၊ ရေ၊ လေ၊ မီး၊ ဓာတ်ကြီးလေးတန်၊ အမာခံ
လျက်၊ အရံရုပ်သေး၊ နှစ်ဆယ့်လေးတည်း၊ ပေါင်းထွေးမျှညီ၊
အဋ္ဌဝီသ၊ ရုပ်ကာယဟု-

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ ထိုဝိညာဏ်-ဟူသော ပဓာနဓာတ်ကြီး
ဖြစ်ပေါ်သည်ရှိသော် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော နာမကာယသည်သာ တကွ
ဖြစ်ပေါ်သည် မဟုတ်၊ မဟာဘုတ် ၄-ပါး၊ ဥပါဒါရုပ် ၂၄-ပါး၊
ပေါင်း ၂၈-ပါးသော ရူပကာယ ဓမ္မစုသည်လည်း ထိုဝိညာဏ်နှင့်တကွ
ဖြစ်ပေါ်ရလေသည်။ ရုပ် ၂၈-ခုတွင် အချို့သော ရုပ်ကား ပဝတ္တိ
ဇာလသို့ ရောက်မှပေါ်သည်။ ထိုရုပ် ၂၈-ခုတွင် အမာခံ အထည်ခံ
ရုပ်ကား မြေ၊ ရေ၊ လေ၊ မီး-ဟူသော ဓာတ်ကြီး လေးပါးပေတည်း။
ကြွင်းသောရုပ် ၂၄-ခုကား ထိုဓာတ်ကြီး လေးပါးမှာ မှီတွယ်၍
ပါရှိသော ရုပ်သေး ရုပ်ငယ်စုသစ်တည်း။

[နာမကာယနှင့် ရူပကာယနှစ်ပါးတို့၏ အကျယ်ကို နောက်မှဆိုလတ္တံ့။]

ထို နာမကာယ၊ ရူပကာယ နှစ်ပါးတွင် အရူပလေးဘုံ၌စား-
ဝိညာဏ်နှင့် အတူတကွ နာမကာယသစ္စ ဖြစ်ပေါ်သည်။ ရူပကာယ
မပေါ်ပြီ၊ အသညသတ် ဘုံ၌ကား ပုညာဘိ သင်္ခါရ-ဟု ဆိုအပ်သော
ပဉ္စမဈာန် ကုသိုလ်စေတနာကြောင့် ရူပကာယ သက်သက်သာပေါ်သည်။
ဝိညာဏ်၊ နာမကာယ နှစ်ပါး မပေါ်ပြီ၊ ကြွင်းသော ပဉ္စဝေါကာရ
၂၆-ဘုံတို့၌ကား ဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်လျှင် ဝိညာဏ်နှင့်တကွ နာမကာယ၊
ရူပကာယ နှစ်ပါး တပြိုင်နက် ဖြစ်ပေါ်ပေ၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ပေါ်ရာ၌လည်း
ရူပကာယ ဖြစ်ပေါ်ကြပုံ . အမျိုးမျိုးရှိ၏။ ဥပပါတ် ပဋိသန္ဓေကမျိုး၊
သံသေဒဇ ပဋိသန္ဓေကမျိုး၊ အဏ္ဏဇပဋိသန္ဓေကမျိုး၊ ဇလာဗုဇပဋိသန္ဓေ
ကမျိုး။

၁။ ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ် ပေါ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် လုံးရပ်သဏ္ဌာန်
ပြည့်စုံပြီး ကြီးမားစွာသော ရူပကာယခန္ဓာသည် ဝိညာဏ်၏
အာနုဘော်ကြောင့် ဝိညာဏ်၏ တည်နေရာ ဗိမာန်အနေနှင့်
ဖြစ်ပေါ်သည်ကား ဥပပါတ် ပဋိသန္ဓေတည်း။ ဤဥပပါတ်
ပဋိသန္ဓေကား အထက်နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်၊ အောက်ငရဲပြည်
တို့၌ ရ၏။ ထိုသို့ ပဋိသန္ဓေအခါ ကြီးမားစွာသော ရူပကာယ
ခန္ဓာ ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက် ပဝတ္တိအခါ၌လည်း နှစ်၊ လများစွာ
ဝိညာဏ်အစဉ် တည်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး ဝိညာဏ်၏
အာနုဘော်ကြောင့် ဇာလမြင့်ရှည် အစဉ် တည်လေ၏။
ဝိညာဏ်အစဉ် ချုပ်ဆုံးသောအခါ မီးတောက်ကြီး သေသကဲ့သို့
ဝိညာဏ်နှင့် အတူတကွ ချုပ်ဆုံးကွယ်ပျောက်လေ၏။ ဘယ်နတ်
ကွယ်ပျောက်၍ သွားပြီ၊ ဘယ်ဗြဟ္မာ့ကွယ်ပျောက်၍ သွားပြီဟု
ဆိုရ၏။

၂။ ဥပပါတ် ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့ အပြီးအစီး ကြီးကြီးမားမား မဖြစ်မူ၍
စက္ခု၊ သောတ-စသော အင်္ဂါစုံလင်တာမျှနှင့် ကြာတိုက်၊
သစ်ခေါင်း၊ ရွှံထဲ၊ ရေထဲ၊ ဆားပုပ်၊ ငါးပုပ်၊ အပုပ်-စသည်တို့၌
ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်နှင့်တကွ ဖြစ်ပေါ်သော ရူပကာယသည်
သံသေဒဇပဋိသန္ဓေမည်၏။ ဤသံသေဒဇပဋိသန္ဓေကား အစဉ်
သတ္တဝါကော်စင်မှန်း သိသာရုံ ပေါ်ပေါက်၍ နောက်မှ သတ္တဝါ

မျိုး အားလျော်စွာ တနေ့တခြား ကြီးပွားသည်။ ဘုမ္မစိုးနတ်၊
လူ၊ တိရစ္ဆာန်တို့မှာ ထိုပဋိသန္ဓေကိုကို ရ၏။ ပဒုမဒေဝီ မိဖုရား
ကြီး၏ သား ငါးရာ တို့တွင် မဟာပဒုမ မင်းသားကြီးကား
ဂဗ္ဘသေယျက ပဋိသန္ဓေတည်း။ ကြွင်းသော လေးရာကိုးကျိပ်၊
ကိုးယောက်သော မင်းသားတို့ကား သံသေဒဇ ပဋိသန္ဓေ
တည်း။ ဘုရား လက်ထက်တော်မူစ ဝေါက္ခရာသာဟိ ပုဏ္ဏား
ကြီးသည် ပဒုမဒေဝီ မိဖုရားကဲ့သို့ ကြာတိုက်သံသေဒဇတည်း။
စိဉ္ဇမာနနှင့် အဗ္ဗပါလိကာ ပြည့်တန်ဆာမ တို့သည်ကား
သစ်ခေါင်းသံသေဒဇတည်း။

၃။ ကြက်၊ ငှက်-စသော အဉ္စမြစ်သော ပဋိသန္ဓေသည် အဏ္ဏဇ
ပဋိသန္ဓေမည်၏။

၄။ လူ၊ နွား၊ ကျွဲ၊ ဆင်၊ မြင်း စသော သားအိမ်၌ ဖြစ်သော
ပဋိသန္ဓေသည် ဇလ္လာဗုဇမည်၏။

ဤပဋိသန္ဓေနှစ်ပါးစား အစ၌ ပကတိ မျက်စိဖြင့် မမြင်ကောင်း
အောင် သေးနုလှသော ကလလရေကြည် တည်ပြီးမှ တနေ့တခြား
ကြီးပွားရ၏။ တဖန်ကြီးပွားပြီးမှ စက္ခု၊ သောတ၊ သာနု၊ ဇိဝှါတို့ဖြစ်ပေါ်
ကုန်၏။ လူတို့မှာ သတ္တာဟပေါင်း-၁၁၊ ရက်ပေါင်း ၇၇-ရက်ရှိမှ စက္ခု၊
သောတ၊ သာနု၊ ဇိဝှါတို့ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ပေါ် ပြီးနောက်
တနေ့တခြား ကြီးပွားရင့်သန်၍ အမိဝမ်းမှ ဖွားမြင်၏။ ဖွားမြင်ပြီးနောက်
အမျိုးဇာတိ အားလျော်စွာ ဓာတ်ဆီ၊ ဓာတ်မီးတို့၏ အစွမ်းဖြင့် တနေ့
တခြား ကြီးပွားလေ၍ ဝိညာဏ်အစဉ် မချုပ်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး
ရူပကာယသဏ္ဌာန်တည်လေ၏။ ဝိညာဏ်ချုပ်သောအခါ သတ္တဝါ အင်္ဂါ
ဆိုထိုက်သော အတွင်းဓာတ်နှင့် ရုပ်အစုတို့သည် ဝိညာဏ်နှင့် အတူတကွ
ချုပ်ကွယ်လေကုန်၏။ ဓာတ်မီး၏ အစီးအပွားဖြစ်သော အထည်ဒြပ်ကြမ်း
ကြီးသည်သာ အလောင်းစောင်၊ အသေကောင်ဖြစ်၍ ကျန်လေသည်။

[ဤကာလဝိညာဏ် ဟူသော ပဓာနဓာတ်မင်းကို တွယ်တာ၍ လူလောက
နှင့် အပြည့် လူ့ရူပကာယတွေ ဖြစ်နေကြပုံ၊ နတ်လောကနှင့် အပြည့်
နတ်ရူပကာယတွေ၊ ဗြဟ္မာ့ လောကနှင့် အပြည့် ဗြဟ္မာ့ ရူပကာယတွေ၊

အပါယ်လောကနှင့်အပြည့် အပါယ်ရူပကာယတွေ၊ ရေနှင့်အပြည့် ရေမျိုး သတ္တဝါ ရူပကာယတွေ၊ ကုန်းနှင့်အပြည့် ကုန်းမျိုး သတ္တဝါ ရူပကာယတွေ ဖြစ်၍ နေကြပုံတည်း။]

ကမ္မံ ခေတ္တံ၊ ဝိညာဏံ ဗီဇံ၊ တဏှာ သိနေဟော။

[ဆက္ကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်]

အနက်

ကမ္မံ၊ ပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ- ဟု ဆိုအပ်သော ရှေးကံဟောင်းသည်။ ခေတ္တံ၊ လယ်မြေနှင့် တူ၏။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏ်သည်။ ဗီဇံ၊ မျိုးစေ့နှင့်တူ၏။ တဏှာ၊ ဘဝတဏှာ သည်။ သိနေဟော၊ ရေ-ဥတုနှင့် တူ၏။ ဝါ၊ မျိုးစေ့၏ အတွင်း၌ ပါရှိသော အဆီ၊ အစေးနှင့် တူ၏။

အဓိပ္ပာယ်ကား-ရှေးဦးစွာ ကန်ဆင်း၊ ကန်ဘောင်နှင့် တကွ တည်ထောင်၍ထားသော လယ်ကွက်၊ လယ်ကွင်း မြေအရပ်သည် ရှိ၏။ မိုးဦးကျ၍ မိုးရေတို့နှင့်တကွ ထွန်ယက် ရောနှော၍ ညက်ညောစွာ တည်နေသော ထို လယ်မြေမှာ အနှစ်၊ အဆံ၊ အဆီ၊ အစေးနှင့် ပြည့်စုံ သော စပါးမျိုးစေ့ကို ပယ်ချသည် ရှိသော် ထို မျိုးစေ့တို့မှ စပါးပင် တို့သည် ပေါက်ရောက်ကုန်၏။ လယ်ကွက်၊ လယ်ကွင်း မြေနှင့် သင်္ခါရ ခေါ်သော စေတနာ ကံဟောင်းသည်တူ၏။ စပါးမျိုးစေ့နှင့် ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်သည်တူ၏။ မိုးရေ ဥတုနှင့် ဘဝတဏှာသည် တူ၏။ ဤကား ရှေးဦးအစ ပဋိသန္ဓေကာလ၌ လူရုပ်ခန္ဓာ၊ နတ်ရုပ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာရုပ်ခန္ဓာ၊ နွား-ကျဲ-ဆင်-မြင်း-ခွေး-ဝက်-ကြက်-ငှက် စသော အပါယ်ရုပ် ခန္ဓာတို့ အစစမှာ ဖြစ်ပေါ် ပေါက်ပွားမှုမှာ ဥပမာတည်း။ ညောင်ပင်ကြီးဖြစ်ရာ၌ အစစမှာ ညောင်စေ့မှ ဖြစ်၏။ ဖြစ်ပြီးနောက် ညောင်စေ့ ပုပ်ဆွေး၊ ပျက်ကွယ်၍ သွားသော်လည်း ညောင်စေ့ ထူထောင် ပေးခဲ့သော အညောက်၊ အပင် သဲလွန်စသည်ရှိ၏။ ထို သဲလွန်စသည် ဗဟိဒ္ဓမှ မြေဥတု၊ ရေဥတု၊ လေဥတုတို့၏ ချီးမြှောက် ထောက်ပံ့မှုနှင့် တဏှာချင်း ကြီးပွား၍ အလံတရာ၊ အလံနှစ်ရာရှိသော ညောင်ပင်ကြီး အဖြစ်သို့ ရောက်လေ၏။ ညောင်မျိုးစေ့ငယ်နှင့် ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်သည် တူ၏။ ညောင်ပင်နှင့် ယခုရှိကြသော ရူပကာယ ခန္ဓာသည် တူ၏။

၁။ မြေဥတု၊ ရေဥတု၊ လေဥတုနှင့် ယခုပဝတ္ထိဝိညာဏ်။

၂။ အာဟာရခေါ်သော ဓာတ်ဆီ။

၃။ ဥတုခေါ်သော ဓာတ်မီး တူကြ၏။

[ဤကား ကြီးပွားတည်နေရာ ဥပမာတည်း။ ခပ်သိမ်းသောသစ်ပင်
တို့၏ ပေါက်မှု၊ ကြီးပွားမှု၊ တည်နေမှုတို့လည်း တူကြ၏။]

အိပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ပြေးခြင်း၊ လွှားခြင်း၊ သွားခြင်း၊
လာခြင်း၊ နေရုံသမျှ ထိုထိုကိုယ်အမှု၊ နှုတ်အမှုတို့ကို ပြုခြင်း၊ မျက်တောင်
ခပ်ခြင်းစသော ကိုယ်အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကို လှုပ်ရှားခြင်းတို့၌ကစား ရုပ်သေး
ပမာ၊ စက်ရုပ်ပမာတို့ကို ပြဆိုရာ၏။ သူသူ၊ ငါငါ ရူပကာယ ခန္ဓာ
ကိုယ်ကြီးသည် ရုပ်သေးရုပ်နှင့် တူ၏။ ရူပကာယ ခန္ဓာကိုယ် အတွင်းမှာ
ရှိသော ၆၀-မျှသော ဆိုင်းကြောကြီး၊ များစွာသော အကြောငယ်
တို့သည် ထိုအရုပ်မှာ တပ်ထားသော ကြိုးကြီးကြီးငယ်တို့နှင့် တူကုန်၏။
အလိုရှိရာ ကြိုးကိုဆွဲငင်၍ အရုပ်ကို ထ၊စေ က၊စေသော ရုပ်သေးကြိုးဆွဲ
ဆရာနှင့် နှလုံးအိမ်တွင်းမှာ ရှိသော ဝိညာဏ်သည် တူ၏။

ဤရုပ်ခန္ဓာကြီးငယ်သည် စက်ကြိုးယန္တရားဆင်၍ထားသော စက်ရုပ်
ကြီး၊ ငယ်နှင့် တူ၏။ အကြောကြီး၊ အကြောငယ်တို့သည် စက်ကြိုးကြီး၊
စက်ကြိုးငယ်နှင့် တူကုန်၏။ နှလုံးအိမ်တွင်းမှာရှိသော ဝိညာဏ်သည်
စက်နှင်းသော စက်ဆရာနှင့် တူ၏။ ငှက်တို့၏ ရုပ်ခန္ဓာ၊ နတ်ဗြဟ္မာ
စသည်တို့၏ ရုပ်ခန္ဓာသည် ကောင်းကင်ပျံစက်ရုပ်နှင့် တူ၏ဆိုလေ။

ရုပ်သေးရုပ် လှုပ်ရှားသွားလာသည်ကို၎င်း၊ စပ်ရုပ် လှုပ်ရှားသွား
လာသည်ကို၎င်း မြင်ကြသောအခါ ကြိုးဆွဲသူ၊ စက်နှင်းသူ တခြား၊
အရုပ်တခြား၊ အရုပ်ကား လှုပ်နိုင်သော အစွမ်းမရှိ။ အသေသာ ဖြစ်၏။
ကြိုးဆွဲသူ စက်နှင်းသူ ဆွဲရာ၊ နှင်းရာ လှုပ်ရှားရသည်ဟု အတပ်သိကြ
ဆကဲ့သို့ ဝိညာဏ်တခြား၊ ရုပ်ခန္ဓာ အင်္ဂါကြီးငယ် တခြား၊ ရုပ်ခန္ဓာကြီး-
ငယ်စား- လှုပ်ရှားနိုင်သော အစွမ်းမရှိ။ အသေစောင့် သက်သက်သာ
တည်း။ ဝိညာဏ်ပြုပြင်ရာ လှုပ်ရှားရသည်ဟု ဓာတ်ခွဲ၍ မြင်ကြရမည်။
ဝိညာဏ်ဓာတ် အစွမ်း လျှမ်းလျှမ်းတောက် တက်မှု၊ ဆန်းကြယ်မှုကို
သိရမည်။

[ဤကား ဝိညာဏ်မှ ရုပ်ကာယဖြစ်ပွားမှု၊ ဝိညာဏ်ကို မှီ၍ ရုပ်ကာယ
တည်နေမှု၊ ဝိညာဏ်ကြိုးဆွဲရာ ရုပ်ကာယ လှုပ်ရှားမှုတို့ကို ပြဆိုသော
အခန်းတည်း။]

ဝိညာဏ်မှ နာမ်ကာယ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဝိညာဏ်ကို မှီတယ်၍ နာမ်ကာယ တည်နေမှု၊ ဝိညာဏ်ကြိုးဆွဲရာ နာမ်ကာယ လှုပ်ရှားမှုတို့ကို ပြဆိုပေအံ့။ ဝိညာဏ်နှင့် နာမ်ကာယ၏ အထူးကို ရှေးဦးစွာ သိရာ၏။ ပန်းချီရေးရန် ဆေးစပ်မှု၌ စင်ကြယ်စွာသော ရေကြည်ကို စုတ်ခွက်၌ ထည့်၍ ဆုံး၊ ဟသ်ပဒါး၊ ဆေးဒါန်း၊ မြေဖြူ၊ မဲနယ် စသော အဆင်းဓာတ် ဆေးမျိုးတို့ကို ရေ၌ထည့်၍ ရေနှင့် ထောမိကြသောအခါ အလိုရှိရာ ပန်းပင်၊ ပန်းခက်၊ ပန်းရွက်၊ ပန်းပွင့်၊ ပန်းခိုင်၊ ဆင်ရုပ်၊ မြင်းရုပ်၊ လူရုပ်စသည်တို့ကို ကားပေါင်အထည်မှာ ရေးကြကုန်၏။ ထိုသို့ရေးရာ၌ ကားပေါင်အထည်၌ အတွင်းအပြင် ပျံ့နှံ့မှု၊ ကပ်စေးကိုက်တယ်မှုကား ရေ၏အမှုပေတည်း။ အထူးထူး အထွေထွေ အဆင်းသဏ္ဌာန် ရုပ်သဏ္ဌာန် ထင်ပေါ်မှုကား အဆင်းဓာတ်တို့၏ အမှုပေတည်း။ ထိုအဆင်းဓာတ် တို့သည် ရေကိုမှီရကုန်၏။ ရေသို့ အစဉ်လိုက်ကြကုန်၏။ ရေဆောင်ရာ ပါကုန်၏။ ရေနှင့်ထင်း၍ ကားထည်သား ပျံ့နှံ့ကပ်ငြိ တွယ်ကိုက်ခြင်းငှာ မတတ်စွမ်းကြကုန်။ ရေသည်လည်း ထို ဓာတ်ဆေးတို့နှင့် ထင်း၍ ကောင်းသော အဆင်း၊ မကောင်းသော အဆင်း အထွေ အထူးကို ထင်စေခြင်းငှာ မတတ်စွမ်းလေ။

ကြည့်ရှုဖွယ်၊ နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းသော အဆင်းသဏ္ဌာန်၊ အရုပ် အရည်တို့ကိုလည်း ဓာတ်ဆေးတို့သည်သာ ထင်အောင်ပြုနိုင်ကုန်၏။ မကောင်းသော ကြောက်ဖွယ်၊ လန့်ဖွယ်၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်သော အဆင်း တို့ကိုလည်း ဆေးတို့ကသာ ထင်အောင် ပြုနိုင်ကုန်၏။ ကြည်လှစွာသော ရေပကတိနှင့် ဝိညာဏ်သည်တူ၏။ ဆုံး၊ ဟသ်ပဒါးစသော ဆေးတို့နှင့် စေတသိက် နာမ်တရားစုသည်တူ၏။ ကားပေါင်၌ ကြက်သော အထည်နှင့် အာရုံခြောက်ပါးသည် တူ၏။ အာရုံ ခြောက်ပါးကို ရှာမှု၊ ယူမှု၊ ရမှု သည်ကား ဝိညာဏ်၏ ကိစ္စတည်း။ ဝိညာဏ်ရှာ၍၊ ယူ၍ ရသောအခါ တွေ့ထိမှု၊ ခံစားမှု၊ ကောင်းအောင်ပြုမှု မကောင်းအောင်ပြုမှု စသည်ကား စေတသိက်တို့၏ ကိစ္စတည်း။

တနည်းကား။ အမျိုးမျိုးသော ဟင်းရည်၊ အမျိုးမျိုးသောအဖျော် ရည်ပြုလုပ်ရာ၌ ဝိညာဏ်သည် ရေနှင့်တူ၏။ စေတသိက်တို့သည် အချို၊ အချဉ်စသော ရသာရှိကြကုန်သော သကြား၊ သကစ၊ သံပရာ၊ ရွှေခက်

စသည်တို့နှင့် တူကုန်၏။ လျှာပေါ်သို့ရောက်၍ လျှာတခုလုံး၌ နံ့မ၊ ပျံ့မှုကား ရေ၏ကိစ္စတည်း။ အချို၊အချဉ်စသော ကောင်းသောရသာ တို့ကို လျှာ၌ဖြစ်စေမှုကား သကြား၊ သကာ၊ ရှောက်၊သံပရာ စသည်တို့၏ ကိစ္စတည်း။ ထိုအတူ အာရုံသို့ရောက်မှု၊ အာရုံကိုယူမှု၊ ရမ၊ ပျံ့နှံ့မှုကား စိတ်၏ ကိစ္စတည်း။ ထိုအာရုံ၌ တွေ့ထိမှုစသည်ကား စေတသိက်တို့၏ ကိစ္စတည်း။

တနည်းကား။ တခုသော တောကြီး၌အစဉ်တလျှောက် ကျင်လည် ကျက်စားလာခဲ့သဖြင့် တောကျွမ်းကျင်သော သူတယောက်သည် ရှိ၏။ ထိုတောအတွင်း၌ ဆေးပင်၊ ဝါးပင်၊ ဓာတ်မျိုး၊ ရွှေ၊ ငွေ၊ ကျောက်သံ၊ ပတ္တမြား စသည်ကို ယူလို၊ ရလိုသော သူတို့သည်လည်း ထိုတောကျွမ်း သူကို လမ်းညွှန်လမ်းပြ၊ ရွှေဆောင်၊ ရွှေသွား ပြုကြကုန်၏။ ထိုတော အတွင်း၌ မကေခင်းသောအမှုကို ပြုလိုကုန်သော သူတို့သည်လည်း ထိုသူကို လမ်းညွှန် လမ်းပြ ရွှေဆောင်-ရွှေသွား ပြုကြရကုန်၏။ တောကျွမ်းသူနှင့် ဝိညာဏ်သည် တူ၏။ ထိုထိုသူတို့နှင့် စေတသိက်စသည် တူ၏။

တနည်းကား။ တခုသော မြို့ကြီး၊ ရွာကြီး အလယ်၌နေသော သူခိုး လက်ခံကြီး ဥပမာ၊ ခွေးတို့ကို များစွာမွေး၍ ခွေးတို့နှင့် သားသမင် တို့ကို လိုက်၍ အသက်မွေးသော မုဆိုးဥပမာတို့နှင့်လည်း ပြရာ၏။ သူခိုးလက်ခံကြီးသည် မိမိကား အချောင်းအမြောင်း၊ အခိုးအဝှက်မစွမ်း၊ ထိုရွာ၊ ထိုမြို့ အတွင်း၌ အလုံးစုံကို သိနိုင်၏။ သူလမ်းချရာ၊ သူညွှန် ပြရာ အဝေးနေ သူခိုးတို့က ထိုမြို့၊ ထိုရွာအတွင်းမှာ ခိုးကြ၊တိုက်ကြ ရ၏။ သူခိုး၊ ဒမြ လက်ခံကြီးနှင့် ဝိညာဏ်သည် တူ၏။ အဝေးရောက် သူခိုး၊ ဒမြတို့နှင့် လောဘ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆေရ အစရှိသော စေတသိက် ခန္ဓာစုတူ၏။ ခွေးမုဆိုးကြီးသည် သားသမင်ရှိရာ၊ နေရာကို သိ၍ရှာ၍ သားသမင်ကို မြင်သောအခါ ခွေးတို့ကို ညွှန်ပြ၏။ မိမိမူကား သားသမင်ကို ရအောင် မလိုက်နိုင်။ ခွေးမုဆိုးနှင့် ဝိညာဏ်သည် တူ၏။ ခွေးတို့နှင့် စေတသိက် နာမ်စုသည် တူ၏။

တနည်းကား။ ရွာကြီး၊ မြို့ကြီးအလယ်၌ နေ၍ များစွာသော အစိမ်းသရဲ၊ တစ္ဆေ၊ မြေဘုတ်၊ နတ်ဆိုး၊ နတ်ဝါးကိုကို မွေး၍ လူ အများကို ပယောဂ အမျိုးမျိုးတို့နှင့် တိုက်၍ အသက် မွေးသော

ဆေးကြမ်း၊ မွှေးကြမ်းဆရာကြီး ဥပမာဖြင့်လည်း ပြရာ၏။ ဆရာကြီးနှင့် ဝိညာဏ်သည် တူ၏။ ပယောဂတို့နှင့် လောဘ၊ ဒေါသအစရှိသော စေတသိက်ခန္ဓာစုသည် တူ၏။ လောဘ၌ သင့်လျော်ရာ ဥပမာတို့ကို ရှာကြံလေဦး။ ဤဥပမာတို့နှင့် ဝိညာဏ်သည် စေတနာသိက်နာမ်စု၏ မူလ မ-တည် ရှေ့ဆောင်ရှေ့သွား အကြီးအကဲ ဖြစ်သည်ကို ပြသည်။

တနည်းကား။ ဝိညာဏ်သည် အမိနှင့် တူ၏။ စေတသိက် ခန္ဓာတို့ သည် ထိုအမိမှ ပေါက်ဖွားသော သားကောင်း၊ သားဆိုးနှင့် တူကုန်၏။ ဤဥပမာဖြင့် စေတသိက်တို့မည်သည် စိတ်မှ ပေါက်ဖွားကြ ကုန်သည်ကို ပြသည်။ ဤမျှသော ဥပမာ၊ ဥပမေယျတို့ဖြင့် ဝိညာဏ်နှင့် နာမကောယ ဖြစ်သော စေတသိက်တို့၏အထူး ထင်ရှားလှပြီ။ လောက၌ ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နှလုံး၊ အမူအကျင့်ကောင်းသောသူ၊ မြတ်သောသူ၊ မကောင်းသောသူ၊ ယုတ်သောသူဟူ၍ ရှိနေကြသည်ကား သဒ္ဓါ၊ ပညာ အစရှိသော လောဘ၊ ဒေါသ အစရှိသော စေတသိက် နာမ်ခန္ဓာတို့၏ အမှုပေတည်း။ ဝိညာဏ်ကြောင့် နာမကောယ ၁။ ရူပကောယ ၁။ နာမ၊ ရူပ ဓမ္မနှစ်ပါး ဖြစ်ပွားပုံကို ပြဆိုချက်ပြီး၏။ သည်ကိုရည်၍....

နာမရူပ၊ ဓမ္မအပြား၊ ဤနှစ်ပါးလည်း၊ ထင်ရှားစုံစွာ၊ ပေါ်တုံ လာ၍၊ နာနာကံယ၊ အနန္တလျှင်၊ ရူပရုပ်ဟန်၊ သဏ္ဌာန်အမူ၊ ဇာတ်မတူသည်၊ လူအရပ်ရပ်၊ နတ်အထွေထွေ၊ ရေမျိုးကုန်းမျိုး၊ ကောင်း-ဆိုး ယုတ်ညံ့၊ အကန့်ကန့်လျှင်၊ ခြားသန့်ပေါ်ယယ်၊ သောသောကြွယ်သည်။ ။ နှစ်သွယ်နာမ်ရုပ် - စွမ်းရည်တည်း။

ဟူ၍ ဆိုပေသည်။ ဝိဘင်းပါဠိတော်ကြီး၌လည်း....

တတ္ထ ကတမံ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ၊ အတ္ထိ နာမံ၊ အတ္ထိ ရူပံ- အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပေသည်။

တတိယပျို့လင်္ကာ အဖြေ ပြီး၏။

စတုတ္ထပျို့လင်္ကာ-အဖြေ

ထင်ရှားစေစုံ၊ အပုံပုံလျှင်၊ တည်တံ့နာမ်ရုပ်၊ ကိုယ်သမုတ်သား၊
အထုပ်အထယ်၊ ကြီးငယ်ကာယ၊ ပေါ်ပြန့်ကလည်း၊ ဒွါရတွင်မည်၊
ဖိတ်ဖိတ်လည်သည်၊ အကြည်ခြောက်မျိုး၊ ကိုယ်လုံးဖြိုးလျက်....

ဟူသောလင်္ကာဝါကျ၌ ဝိညာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော ရူပ
ကာယ၊ နာမကာယနှစ်ပါးတွင် ရူပကာယ၏ အာနုဘော်ကြောင့် စက္ခု
အကြည်၊ သောတအကြည်၊ ဃာနအကြည်၊ ဇိဝှါအကြည်၊ ကာယ
အကြည် ဤရုပ်အကြည် ၅-ပါးတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ နာမကာယ၏
အာနုဘော်ကြောင့် မနောဟူသော စိတ်အကြည်၊ ဝိညာဏ်အကြည်သည်
ဖြစ်ပွား၏။ ရူပကာယကြောင့် ရုပ်အကြည် ၅-ပါး ဖြစ်ပွားရာ၌ ဥပမာ
ကား-ထန်းသီး၊ အုန်းသီးတို့မှာ အတော်ကြီးကြလျှင် အစေ့အိမ်၊
အဆန်အိမ် ပေါ်ပေါက်၍ လာ၏။ သရက်၊ ပိန္နဲစသော ခပ်သိမ်းသော
အသီးတို့မှာလည်း အစေ့အိမ်၊ အဆန်အိမ် ပေါ်ချိန်ကျလျှင် ပေါ်ကြ
ကုန်၏။ အစေ့အဆန် ထည့်ချိန်ကျလျှင် ထည့်ကြကုန်၏။ အစေ့အဆန်
တည်ချိန်ကျလျှင် တည်ကြကုန်၏။ ထို့အတူ အဏ္ဏဇသတ္တဝါ၊ ဇလာဗုဇ
သတ္တဝါဟု ဆိုအပ်သော ဂဗ္ဘသေယျက သတ္တဝါတို့မှာ ပဋိသန္ဓေ
တည်နေပြီးနောက် ပဝတ္တိကာလ၌ စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှါ
ဟူသော ရုပ်အကြည် ၄-ပါးဖြစ်ချိန်၊ ပေါ်ချိန် ကျသောအခါ မျက်စိအိမ်၊
နားအိမ်၊ နှာခေါင်းအိမ်၊ လျှာအိမ်တို့နှင့်တကွ ပဿာဒဓာတ် အကြည်
တို့သည် ဖြစ်ပေါ်၍ လာကုန်၏။ အဆန်ထည့်၍ လာကုန်၏။ ကာယ
အကြည်သည်မူကား-ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်နှင့် အတူတကွ တည်၍လာ၏။
ဥပပါတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ သံသေဒဇ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ကား ရုပ်အကြည် ၅-ပါးတို့သည်
ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်နှင့်တကွ ဖြစ်ပေါ်၍ လာကုန်၏။ ဗြဟ္မာတို့၌ကား
ဃာနဓာတ်အိမ်၊ ဇိဝှါဓာတ်အိမ်၊ ကာယဓာတ်အိမ်မှာ အိမ်သက်သက်
သာ ရှိကုန်၏။ ပဿာဒဓာတ် မရှိကြကုန်။

(ဤကား-ရုပ်အကြည်ငါးပါး ဖြစ်ပေါ်ပုံ ဥပမာတည်း။)

ဖဿ, ဝေဒနာ, သညာ, စေတနာ အစရှိသော နာမကာယ၊ ဝိတက်, ဝိစာရ, ပီတိ, ဆန္ဒ ဟူသော နာမကာယ၊ လောဘ, ဒေါသ, မောဟ အစရှိသော နာမကာယ၊ သဒ္ဓါ, သတိ, ပညာ, ဒါန, သီလ အစရှိသော နာမကာယတို့ကြောင့် မနောအကြည်ဟူသော မနာယတနသည် ဖြစ်၏။ မနောအကြည် မနာယတန ဆိုသည်လည်း ပဓာနဓာတ်မင်းဟု ဆိုအပ်သော ဝိညာဏ်ကိုပင် ဆိုသတည်း။ ထိုသို့ ဖြစ်ခဲ့သော ဝိညာဏ် ကား-အမိနှင့် တူသည်။ နာမ်စုကား-သားဆိုး, သားကောင်းတို့နှင့် တူသည်ဟု ရှေး၌ဆိုပြီးဖြစ်၍ သား, သမီးတို့မှ အမိဖြစ်ပြန်သည်။ သား, သမီးတို့မှ အမိပေါက်ဖွားပြန်သည်ဟု ဆိုရာမရောက် ပြီလောဟု မေးရန်ရှိ၏။ သစ်စေ့မှ သစ်ပင်ဖြစ်၏။ သစ်ပင်မှ သစ်စေ့ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဖြစ်ရာ၌ ရှေး သစ် စေ့ ကား တ ခြား တည်း။ နောက် သစ် စေ့ ကား တခြားတည်း။

ဤအတူ နာမ်တရား ၅၂-ပါး ရှိသည်တွင် ဝိတက်, ဝိစာရ လွန်ကဲသော အခါလည်း ရှိသည်။ ဝိရိယလွန်ကဲသော အခါလည်း ရှိသည်။ ပီတိ လွန်ကဲသော အခါလည်း ရှိသည်။ ဆန္ဒလွန်ကဲသော အခါ, နှားငတ်ရေချ လောဘလွန်ကဲသော အခါ, ယမ်းပုံမီးကျ ဒေါသလွန်ကဲသော အခါလည်း ရှိသည်။ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် အသီးသီး လွန်ကဲမိ, လွန်ကဲရာ, လွန်ကဲစွာ ဖြစ်ကြသော အလှည့်အလည်ရှိကြကုန်၏။ ထိုသို့ရှိရာ၌ ဝိတက်လွန်ကဲသော အခါ ဝိတက်လှုံ့ ဆော်တိုင်း, လှုံ့ ဆော်တိုင်း စိတ်ဝိညာဏ်သည် ရှေ့ဆောင် ရှေ့သွား, လမ်းညွှန် လမ်းပြအနေနှင့် ဖြစ်ပေါ်၍ ပါရတော့သည်။ ပင်လယ် ခရီးသို့ သင်္ဘောကြီး, ငယ်နှင့် သွားရာမှာ ရေကြောင်းပြပါမှ သွားနိုင်ကြ သကဲ့သို့ အာရုံသို့သွားကြသော နာမ်, ရုပ်တို့သည်လည်း စိတ်ဝိညာဏ်လမ်း ညွှန်လမ်းပြ, ရှေ့ဆောင် ရှေ့သွား ပါရှိမှ အာရုံကို ရနိုင်ကြကုန်သတည်း။ တိုင်းရှင်ပြည့်ရှင်ဘုရင်မင်းပင်ဖြစ်သော်လည်း ပင်လယ်ခရီးမှာ ရေကြောင်း ပြ ခဲ့သူကြီးမပါက အလိုရှိရာ မြို့ရွာ, ဆိပ်ကမ်းသို့ မရောက်နိုင်လေ။

ရေကြောင်းပြခဲ့သူကြီးသည် မိမိသွားလိုသော ဆန္ဒမရှိသော်လည်း ရေကြောင်းပြမပါလျှင် မဖြစ်နိုင်သော အရာဖြစ်၍ လေ့, သင်္ဘောနှင့် ပင်လယ်ခရီးကို ဘယ်သူပင်သွားလိုသော်လည်း ရေကြောင်းပြ ပါရတော့ သည်သာဖြစ်၏။ ပဲ့သူကြီးပါရတော့သည်သာဖြစ်၏။ ဤဥပမာဖြင့် ဝိတက်,

ဝိစာရ၊ လောဘ၊ ဒေါသ အစရှိသော နာမ်ခန္ဓာတို့၏ လှုံ့ဆော်ချက်နှင့်
 စိတ်ဝိညာဏ်သည် တဖွားဖွား ဖြစ်ပေါ်ရသောအခါ နာမ်တရား
 တို့ကြောင့် မနာယဟန ဖြစ်ပေါ်သည်မည်၏ဟု ဆိုလိုသည်။ ထင်ရှား
 ရာကို ပဓာနပြု၍ ပြဆိုသော ဥပမာတည်း။ တနည်းကား- မီးနှင့်လေကို
 ဥပမာပြုရ၏။ မီးကြောင့် လေဖြစ်သည်။ လေကြောင့် မီးပွားသည်။
 မီးနှင့်ဝိညာဏ်၊ လေနှင့် နာမ်ခန္ဓာ။ တနည်း- မြေ၊ ရေ၊ မီး၊ လေ ဟူသော
 ဓာတ်လေးပါးတို့သည် အချင်းချင်း မကင်းအပ်၊ မကင်းရာဖြစ်ကြ၍
 တပါးဖြစ်ပေါ်လျှင် တပါးဖြစ်၍ ပါရတော့သည်။ ဤအတူ ဝိညာဏ်
 ဖြစ်ပေါ်လျှင်လည်း အခွင့်အားလျော်စွာ အချို့ အချို့သော နာမ်စု
 ပါရတော့သည်။ နာမ်တရားစု ဖြစ်ပေါ်လျှင်လည်း ဝိညာဏ်အမြဲပါ
 ရတော့သည်။

(ဤကား နာမ်ကြောင့် မနာယဟန- ခေါ်သော ဝိညာဏ်ဖြစ်ပုံတည်း။)

နာမကောယကြောင့်သာ မနာယဟန ခေါ်သော ဝိညာဏ်ဖြစ်ရ
 သည်မဟုတ်။ စက္ခု၊ သောတ၊ သာန၊ ဇိဝှ၊ ကာယ၊ ဟဒယဝတ္ထု ဟူသော
 ဝတ္ထု ၆-ဖြာ ရူပကောယကြောင့်လည်း ဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်ရ၏။ စက္ခု
 ဝတ္ထုရုပ် ရှိသောကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရ၏။ သောတဝတ္ထုရုပ်
 ရှိခြင်းကြောင့် သောတဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရ၏။ သာနဝတ္ထုရုပ် ရှိခြင်း
 ကြောင့် သာနဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရ၏။ ဇိဝှဝတ္ထုရုပ် ရှိခြင်းကြောင့်
 ဇိဝှဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရ၏။ ကာယဝတ္ထုရုပ် ရှိခြင်းကြောင့် ကာယ
 ဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရ၏။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ် ရှိခြင်းကြောင့် ကြွင်းသော
 ပဉ္စဝေါကာရ ဝိညာဏ်ဟူသမျှ ဖြစ်ပေါ်ရ၏။ ဥပမာကား- ထိန်ပင်ရှိ၍
 ထိန်ပင်နုတ် ရှိလာသကဲ့သို့၊ ကြို့ပင်ရှိ၍ ကြို့ပင်နုတ် ရှိလာသကဲ့သို့၊
 ကျွန်းပင်ရှိ၍ ကျွန်းပင်နုတ် ရှိလာသကဲ့သို့၊ ၎င်း ရှားပင်ရှိ၍ ရှားမို့
 ပေါက်လာသကဲ့သို့၊ ထနောင်းပင်ရှိ၍ ထနောင်းမို့ ပေါက်လာသကဲ့သို့၊
 ၎င်းတည်း။

ထိုအကြည်ခြောက်ပါးသည် ဤကိုယ်ခန္ဓာ၌ ဒွါရခြောက်ပါး
 မည်၏။ အရည်၊ အရောင်ကဲ့သို့ ရှန်းရှန်းစက်စက် ရှိ၏။ ဖိတ်ဖိတ်
 လည်သော အကြည်ဓာတ်မျိုး ဖြစ်၏။ ဒွါရဆိုသော်လည်း အပေါက်
 ဟင်းလင်းရှိသော အာကခသ တံခါးမျိုးဖြစ်၍ ဆိုသည်မဟုတ်။

ဖန်တံခါး၊ မှန်တံခါးများကဲ့သို့ ဖိတ်ဖိတ်လည်သော အကြည်တံခါးမျိုး သာတည်း။ စက္ခုအကြည်ကား- မျက်လုံးအိမ်မှာ ပေါ်၏။ သောတ အကြည်ကား- နားတွင်းမှာ ပေါ်၏။ သာနာအကြည်ကား- နှာခေါင်း တွင်းမှာ ပေါ်၏။ ဇိဝှါ အကြည်ကား- လျှာအပြင်မှာ ပေါ်၏။ ဇာယ အကြည်ကား- တကိုယ်လုံးမှာ အတွင်း၊ အပြင် အနှံ့အပြား ပေါ်၏။ မနောအကြည်ကား- နှလုံးအိမ်တွင်းမှာ ပေါ်၏။ ရှေ့အကြည် ၅-ပါးကား ရုပ်အကြည်ပေတည်း။ မနောအကြည်ကား- ဝိညာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော နာမ် အကြည်ပေတည်း။ လျှမ်းလျှမ်း တောက်သော အကြည်ပေတည်း။ နေဝန်းသဏ္ဌာန်စသော အဆင်းသဏ္ဌာန်၊ အထည် ဝတ္ထု ဟူသမျှသည် စက္ခုအကြည်၊ မနောအကြည်၊ ဤအကြည်နှစ်ချက်၌ တပြိုင်နက် အရိပ်အသွင် ထင်ပြ ဆိုက်တိုက်ရသည်။

ထိုသို့ ထင်ပြ ဆိုက်တိုက်လာသောအခါ ဤစား နေဝန်းတည်း၊ ဤကား လဝန်းတည်း၊ ဤကား လူတည်း၊ ဤကား နွား၊ ကျွဲ စသည် တည်း။ ဤကား-မြေ၊ ရေ၊ တော၊ တောင် စသည်တည်း။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် မြင်ကြ၊ သိကြသည်။

မိုးသံ၊ လေသံ၊ စည်သံ၊ စောင်းသံ၊ လူသံ၊ နွားသံ၊ စကားသံ စသော အသံမျိုး ဟူသမျှသည် သောတ အကြည်၊ မနော အကြည်၊ ဤအကြည် နှစ်ချက်မှာ ပုံသဏ္ဌာန်အရိပ်အသွင် ထင်ပြ ဆိုက်တိုက်ရသည်။ စံပယ်၊ စကား အစရှိသော မွေးသောအနံ့မျိုး၊ ပုပ်သောအနံ့မျိုး ဟူသမျှသည် သာနာအကြည်၊ မနောအကြည် နှစ်ဌာနမှာအရိပ်အသွင် ထင်ပြဆိုက်တိုက် ရသည်။ အချို၊ အချဉ်စသော အရသာမျိုး ဟူသမျှသည် ဇိဝှါအကြည်၊ မနောအကြည် ဤနှစ်ဌာနမှာ ထင်ပြဆိုက်တိုက်ရသည်။ အပူ၊ အချမ်း၊ အကြမ်း၊ အနု ဟူသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ဟူသမျှသည် ကာယအကြည်၊ မနောအကြည် ဤနှစ်ဌာနမှာ ထင်ပြ ဆိုက်တိုက်ရသည်။ ကြွင်းသမျှသော စက္ခု၊ သောတ၊ သာနာ၊ ဇိဝှါ၊ ကာယ၊ မနော၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် အစရှိသော ဓမ္မာရုံနှင့်တကွ အထက်က ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အဆင်းသဏ္ဌာန် အစရှိသော အာရုံငါးပါးဟု ဆိုအပ်သော ခြောက်ပါးသော အာရုံ တို့သည် မနောအကြည်မှာ ထင်ပေါ်လာကုန်သည်။ သည်ကိုရည်၍-

အရိုးစိစဉ်၊ အမြင်-စက္ခု၊ ကြားမှု-သောတ၊ ဃာန-အနံ၊ လျက်ရန်-
 ဇီဝှာ၊ ကာယာ-တွေထိ၊ အသိ-မနော၊ မရောမယှက်၊ တလက်လက်
 လျှင်၊ အမျက်စိမ်ရည်၊ လဲလဲကြည်သို့၊ ခြောက်မည်အာရုံ၊ အလုံး
 စုံသည်၊ ပုံသဏ္ဌာန်ရိပ်၊ နိမိတ်အသွင်၊ အကုန်ထင်၍၊ ဤရှင်၊ ဤလူ၊
 ဤမူနလ၊ ရူပသဏ္ဌာန်၊ အသံအမျိုး၊ အခိုးလှိုင်ပျံ၊ ရနံ့ထိုထို၊
 အချိုအချဉ်၊ ဤလျှင်အပူ၊ ဤမူအအေး၊ အဟွေးအသိ၊
 ပြည့်စုံဘိ၍ -

ဟု ဆိုပေသည်။ ထိုသို့ မြင်မှု၊ ကြားမှု၊ နံမှု၊ လျက်မှု၊ တွေထိမှု၊
 သိမှု၊ ကြံဖန်မှု၊ နေ့-ညဉ့်မစဲ ခဏမစဲ တလင်းလင်းဖြစ်၍ နေကြပါ၏။
 ထိုသို့နေကြခြင်းကြောင့်-

- ၁။ ငါကြည့်သည်၊ ငါရှုသည်၊ ငါမြင်သည် ဟု စက္ခုဓာတ်မှာ
 တည်ထောင်၍နေသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲအိုးကြီးတလုံး။
- ၂။ ငါကြားသည် ဟု သောတဓာတ်မှာ တည်ထောင်၍ နေသော
 သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲအိုးကြီးတလုံး။
- ၃။ ငါနံသည် ဟု ဃာနဓာတ်မှာ တည်ထောင်၍ နေသော
 သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲအိုးကြီးတလုံး။
- ၄။ အချို၊ အချဉ်အရသာကို ငါသိသည်၊ ငါလျက်သည်ဟု ဇီဝှာ
 ဓာတ်မှာ တည်ထောင်၍ နေသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲအိုးကြီး
 တလုံး။
- ၅။ ဘယ်နေရာမဆို တကိုယ်လုံးမှာ တွေထိလာလျှင် ငါသိသည်ဟု
 ကာယ ဓာတ်မှာ တည်ထောင်၍နေသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲ
 အိုးကြီးတလုံး။
- ၆။ ငါကြံသည်၊ ငါသိသည် ဟု မနောမှာတည်ထောင်၍ နေသော
 သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲအိုးကြီးတလုံး။

ဤခြောက်လုံးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိငရဲအိုးကြီးမှာ-လောဘ၊ ဒေါသ၊
 မောဟ၊ မာန၊ ဣဿာ၊ မဇ္ဈေရစသော ငရဲမီးတောက်မီးလျှံတို့သည်၊ တဟုန်း
 ဟုန်းထ၍ တောက်လောင်၍ နေကြကုန်၏။ သည်ကိုရည်၍....

အတုးအသိ၊ ပြည့်စုံဘိ၍၊ ငါ၏ဤကိုယ်၊ ငါမင်းပျိုဟု၊ အဆို
အထင်၊ အမြင်မှောက်မှား၊ စိတ်နေကြားဘို့၊ တံခါးခြောက်သင်း၊
ကိုယ်လုံးလင်းသည်၊ ခြောက်သင်း အာယတန-စွမ်းရည်တည်း။

ဟူ၍ ဆိုပေသည်။ ပါဠိတော်၌လည်း....

တတ္ထ ကတမံ နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ၊ စက္ခယဘနံ
သောတာယတနံ။

အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပေသည်။

စတုတ္ထပျို့လင်္ကာ ဒု-ဖြေ ပြီး၏။

ပဉ္စမပျို့လင်္ကာ-အဖြေ

ဓာတ်မှန်အကြည်၊ ခြောက်မျိုးတည်က၊ ခြောက်မည်အာရုံ၊ အလုံး
စုံလည်း၊ ပုံသဏ္ဌာန်ရိပ်၊ နိမိတ်အသွင်၊ ကိုယ်လုံးထင်က၊ ဝိညာဉ်
ခြောက်ဆင့်၊ ဖွားဖွားပွင့်က၊ နှိုင်းသင့်တူမျှ၊ ပမာပြုမှု၊ သိကြား
စက်ရှိန်၊ လက်လက်ထိန်သား၊ ဝရဇိန်သွား၊ စက်ရှိန်ဝါးသို့၊
ခြောက်ပါးဖဿ၊ ဖြန်းဖြန်ထ၍....

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ အာယတနဒွါရခေါ်သော အကြည်ဓာတ်
၆-မျိုးပြည့်၍နေသော ဤခန္ဓာကိုယ်ကောင်ကြီးသည် ဝိဇ္ဇာမယပညာဖြင့်
စီရင်၍ထားသော ဓာတ်ရုပ်ကြီးနှင့် တူ၏။ အဘယ်သို့ စီရင်သနည်းဟူမူ
အလွန် ထက်လှစွာသော စိန်၊ ဆေးဒန်း၊ ပြဒါးစသော ဓာတ်တို့ကို ဝိဇ္ဇာ
မယပညာဖြင့် အင်္ဂါကြီးငယ်နှင့်တကွ သတ္တဝါကောင် သဏ္ဌာန်ပြုလုပ်၍
မျက်စိမှ မီးမှန်ဓာတ်တခုထား၏။ ထိုမှန်ကို ဖွင့်၍ ထားသည်ရှိသော်
ထိုမှန်မျက်နှာစာမှာ အဝေး၊ အနီး ရှိကြသော သက်ရှိသက်မဲ့ ဝတ္ထုတို့၏
အရိပ်အသွင်တို့သည် ထိုမှန်ထဲမှာ ထင်ကုန်၏။ ထင်တိုင်း၊ ထင်တိုင်းလည်း
ထိုမှန်အပြင်မှာ မီးတောက်၏။ ပိတ်လိုက်ပြန်လျှင် ထင်သမျှသော အရိပ်

အသွင်တို့သည် ကွယ်ပျောက်ကုန်၏။ မှန်အပြင်မှာ တောက်သော
မီးတောက်သည် ကွယ်ပျောက်လေ၏။ ဖွင့်ပြန်၍အရိပ်အသွင်တို့ ထင်ပြန်
လျှင် မီးတောက်ပြန်၏။ ပိတ်ပြန်လျှင် အရိပ်အသွင်တို့ ကွယ်ပြန်၍
မီးတောက်သေပျောက် ကွယ်ဆုံးပြန်သည်။

ဤဥပမာ၌ ဓာတ်မှန်အပြင်၌ အရိပ်အသွင်တို့၏ ထင်မှုဒဏ်ချက်
ကြောင့်မီးတောက်သည်၊ ထင်မှုကွယ်ပျောက်လျှင်မီးတောက်သေလေ၏။
ဓာတ်မှန်အပြင်နှင့် စက္ခုအကြည်တူ၏။ ဗဟိဒ္ဓက တည်ကြသောဝတ္ထုနှင့်
အဆင်းသဏ္ဌာန်ဟူသော ရူပါရုံတို့သည်တူကြကုန်၏။ ထိုဝတ္ထု၏ဓာတ်မှန်
အပြင်၌ အရိပ်အသွင် ထင်မှု၊ ခိုက်မှု၊ တိုက်မှု၊ ပြင်မှုရူပါရုံတို့၏ စက္ခု
အကြည်မှာ အရိပ်အသွင် ထင်မှု၊ ခိုက်တိုက်ထိပါးမှု တူကြကုန်၏။
မီးတောက်သည်နှင့် စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ဖြစ်ပေါ်မှု တူကြကုန်၏။ ထင်သော
အရိပ်အသွင်တို့ ကွယ်ပျောက်လျှင် မီးတောက် သေပျောက်သည်နှင့်
ထင်မှု၊ ထိခိုက်မှု မရှိလျှင် စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် ချုပ်ကွယ်မှု တူကြကုန်၏။
ဥပမာဆိုသော်လည်း လုံးလုံးထပ်တူကျ၍ နေ၏။

သောတအကြည်-၁၊ သဒ္ဓါရုံ-၁၊ သောတဝိညာဏ်-၁၊ ဓာတ်
ဖက်၃-ခု၊ သံနုအကြည်-၁၊ ဂန္ဓာရုံ-၁၊ သာနဝိညာဏ်-၁၊ ဓာတ်ဖက်၃-ခု။
ဇိဝှါအကြည်-၁၊ ရသာရုံ-၁၊ ဇိဝှါဝိညာဏ် -၁၊ ဓာတ်ဖက် ၃-ခု။
ကာယအကြည်-၁၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ-၁၊ ကာယဝိညာဏ်-၁၊ ဓာတ်ဖက် ၃-ခု။
ဘဝင်ခေါ်သောမနောအကြည်ကြီး-၁၊ အာရုံ ၆-ပါးတွင် တပါးပါး၁၊
မနောဝိညာဏ်-၁၊ ဓာတ်ဖက် ၃-ခု။ ဤနောက် ငါးရပ်တို့ကိုလည်း
စက္ခုအကြည်၌ကဲ့သို့ ဓာတ်ရုပ်ကြီးဥပမာ အသီးသီး ထုတ်၍သိလေ။

တနည်းလည်း-အကြည် ၆-ပါးသည်မီးပွတ်ခုံနှင့်တူ၏။ အာရုံ၆-ပါး
သည် မီးပွတ်တံနှင့်တူ၏။ မီးပွတ်ခုံ၌ မီးပွတ်တံနှင့်ပွတ်သည်နှင့် အကြည်
၆-ပါး၊ အာရုံ ၆-ပါး ထင်မှု၊ ခိုက်မှုတူ၏။ ပွတ်၍ဖြစ်ပေါ်လာသောမီးနှင့်
ဝိညာဏ် ၆-ပါးတူ၏။ စောင်းကြိုးနှင့် အကြည် ၆-ပါးတူ၏။ တီးသော
စောင်းတံနှင့် အာရုံ ၆-ပါးတူ၏။ တီး၍ဖြစ်ပေါ်လာသော စောင်းသံ
အမျိုးမျိုးနှင့် ဝိညာဏ် ၆-ပါး တူ၏။ တနည်း-စည်မျက်နှာအပြင်နှင့်

အကြည် ၆-ပါးတူ၏။ စည်းတီးသော လှံတံနှင့် အာရုံ ၆-ပါးတူ၏။ တီးမှုနှင့်ထိခိုက် မှုတူ၏။ တီး၍ဖြစ်သောအသံနှင့် ထိခိုက်၍ ဖြစ်သော ဝိညာဏ် ၆-ပါး တူ၏။ စောင်းကင်၌ တိမ်တိုက်ချင်းချင်း ခွပ်မှုနှင့် အကြည်ဓာတ်၊ အာရုံဓာတ် နှစ်ပါးတို့ထိခိုက်မှုတူ၏။ တိမ်တိုက်ချင်းချင်း ခွပ်သည့်အခါ တလက်လက် တဝင်းဝင်း ဖြစ်ပေါ်သော လျှပ်စရာင် ဥပါလုံးတို့နှင့် ဝိညာဏ် ၆-ပါး တူ၏။

ဤဥပမာတို့ဖြင့် စိတ်ဝိညာဏ် ၆-ပါးမည်သည် သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်သဏ္ဌာန်မှာ အမြဲတည်၍နေကြသော တရားစုမဟုတ်ကုန်။ အာရုံ ခိုက်မှု၊ ထင်မှုမှာဒဏ်ချက်ကြောင့်အလှည့်အလည်အားဖြင့် ကိုယ်တွင်းမှာ ဖြစ်ချည်၊ ပျောက်ချည်နေကြသော အာဂန္တုဓာတ်တို့သာတည်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ပြသတည်း။ ထိုဝိညာဏ် ၆-ပါးတို့တွင် နှလုံးတွင်း ဟဿ ဝတ္ထုမှာ ဖြစ်ပေါ်သော ဇောဝိညာဏ်စုသည် အလွန်အဟုန်အဝှါကြီး လှစွာ၏။ သတ္တဝါတို့သည် ထိုဇောဝိညာဏ် အစဉ်ဖြင့် ခပ်သိမ်းသော ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှု၊ မနောကံမှုတို့ ပြုကြပြီးစေကြရကုန်၏။

[ဤကားအကြည် ၆-ပါး၊ အာရုံ ၆-ပါးထင်ခြင်းကြောင့် ကိုယ်သဏ္ဌာန်မှာ ဝိညာဏ် ၆-ပါးတဖွားဖွားပေါ်ပုံ၊ တဖွားဖွားပွင့်ပုံတည်း။]

စက္ခုအကြည်မှာ လူရိပ်စသည် ထင်သည်၊ ထိခိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် စက္ခုဝိညာဏ်လည်း ဖြစ်ပေါ်၏။ စက္ခုသမ္မဿလည်း ဖြစ်ပေါ်၏။ ထို့အတူ သောတအကြည်၊ သဒ္ဓါရုံ၊ သောတဝိညာဏ် သုံးပါးပေါင်းဆုံမိသည်နှင့်တပြိုင်နက် သောတသမ္မဿဖြစ်ပေါ်၏။ ဃာနအကြည်၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ဃာနဝိညာဏ် သုံးပါးပေါင်းဆုံမိသည်နှင့် တပြိုင်နက် ဃာနသမ္မဿဖြစ်ပေါ်၏။ ဇိဉ္ဇာအကြည်၊ ရသဇရုံ၊ ဇိဉ္ဇာဝိညာဏ် သုံးပါးပေါင်းဆုံမိသည်နှင့် တပြိုင်နက် ဇိဉ္ဇာသမ္မဿဖြစ်ပေါ်၏။ ကာယအကြည်၊ ဖောဠဗ္ဗာရုံ၊ ကာယဝိညာဏ် သုံးပါးပေါင်းဆုံမိသည်နှင့်တပြိုင်နက် ကာယသမ္မဿဖြစ်ပေါ်၏။ ဘဝင်မနော၊ အာရုံ ၆-ပါးတွင် တပါးပါး မနောဝိညာဏ် သုံးပါးပေါင်းဆုံမိသည်နှင့် တပြိုင်နက် မနောသမ္မဿ ဖြစ်ပေါ်၏။ စက္ခုသမ္မဿ ဆိုသည်ကား မျက်စိအတွေ့တည်း။ မျက်စိအတွေ့ဆိုသည်ကား မျက်စိတွင်

ထင်ပြုထိခိုက်လာသော အဆင်းသဏ္ဌာန်၏ ကောင်း၊ မကောင်းသော ရသကို ကြိတ်နယ်၍ယူခြင်းတည်း။ အာရုံ၏ရသကို ညစ်ညစ် ကြိတ်နယ်၍ ထုတ်ခြင်းတည်း။

အဆင်း၌လှပတင့်တယ် နှစ်သက်ဖွယ်သောဂုဏ်ကို ကောင်းသော ရသဆိုသည်။ မလှ၊ မပ၊ မတင့်တယ်၊ နှစ်သက်ဖွယ်မရှိသည်ကို မကောင်းသောရသဆိုသည်။ လှပတင့်တယ်သောရသလည်း အလှထက်အလှအဆင့် ဆင့်များ၏။ လူ့ပြည်၌ ရှိသောအလှမျိုးတို့ထက် စတုမဟာရာဇ်နတ်တို့၏ အလှမျိုးသည် အဆအသိန်း၊ အသန်းမက သာလွန်၏။ စတုမဟာရာဇ် နတ်တို့၏ အလှမျိုးထက် တာဝတိံသာနတ်တို့၏ အလှမျိုး တို့သည် အသိန်း၊ အသန်းမက သာလွန်၏။ အထက်ထက်နတ်တို့ကိုလည်း ဤနည်း အတိုင်းသိလေ။ စက္ခုအကြည်သည် မိမိမှထင်သော အဆင်းကိုလက်ခံရုံ မျှသာစွမ်းနိုင်သည်။ ထိုအဆင်းကို အာရုံမပြုနိုင်။ စက္ခုဝိညာဏ်သည် ထို အဆင်းကို အာရုံပြုရုံမျှသာ ပြုနိုင်သည်။ ကောင်းသောရသ၊ မကောင်း သောရသကိုထင်ရှား၍လာအောင် ကြိတ်နှိပ်ခြင်းကိုမပြုတတ်။ ဖဿဓာတ် သည်သာလျှင် အာရုံကောင်းလျှင် ကောင်းသလောက်၊ မကောင်းလျှင် မကောင်းသလောက် ဣဋ္ဌရသ၊ အနိဋ္ဌရသကို အကုန်ထွက်ပေါ် ထင်ရှား ၍လာတောင် ကြိတ်နှိပ်မိညှပ်၍ ထုတ်နိုင်သည်။

ဥပမာကား- နှမ်းတို့ကို၎င်း၊ မြေပဲဆန်တို့ကို၎င်း ဆီကြိတ်ရာ၌ ကြိတ်ဆုံနှင့် စက္ခုအကြည်သည်တူ၏။ နှမ်းဆန်၊ မြေပဲဆန်တို့နှင့် အဆင်း ဟူသော ရူပါရှိသည်တူ၏။ ကြိတ်ဆုံတွင်းသို့ ထည့်လောင်း၍ ပေးသော ယောက်ျားနှင့် ဝိညာဏ်သည် အတန်ငယ်တူ၏။ ဆီထွက်အောင်ဖိနှိပ်ကြိတ် ဝါးသော ကျည်ပွေ့နှင့် စက္ခုသမ္မာသည်တူလှ၏။ နှမ်း၊ မြေပဲဆီတို့နှင့် ဣဋ္ဌရသ၊ အနိဋ္ဌရသသည်တူ၏။ ထိုဖဿ၏ ဖိနှိပ်ကြိတ်ဝါးမှုသည် တောင် အထူ၊ သစ်ပင်အထူကို ပစ်ခွင်းဖြိုခွဲလိုက်သော ဝရဇိန်လက်နက် မိုးကြိုး စက်သွားသည် တောင် သစ်ပင်တို့ကို မှန်မှန်ညက်ညက် ကြိတ်ဝါး၍ သွားဘိသကဲ့သို့ အာရုံကို မြေမြေပါအောင် ဖိနှိပ်ကြိတ်နယ်၍ အာရုံ၏ ရသကို ထုတ်ဖော်မှုပေတည်း။ နောက်နောက်သော အာရုံငါးပါး၊ ဖဿငါးပါးတို့၌လည်း ဤစက္ခုသမ္မာနည်းတူ ဥပမာနှင့်တကွသိလေ။

ဤမျက်စိအတွေ့နားအတွေ့ အစရှိသော ဖဿမှုမည်သည်ခံစား၊ စံစားသောအရာတို့၌၎င်း၊ တဏှာဖြင့် သာယာသော အရာတို့၌၎င်း၊ ရှိမှု၊ စက်ဆုပ်မှု၊ ကြောက်မှု၊ လန့်မှု၊ ထိတ်မှုတို့၌၎င်း ဖဿသည် အချုပ်အချာ ပဓာနဖြစ်၏။ ဖဿသန်လျှင် ဝေဒနာသန်၏။ တဏှာသန်၏။ ဖဿပျော့လျှင် ဝေဒနာပျော့၏။ တဏှာပျော့၏။ ထို့ကြောင့် အဆင်းသဏ္ဌာန် လှပသော ဝတ္ထုကိုကြည့်ရှုကြသောအခါ ဝေး၍နေခဲ့သော်၎င်း၊ အလင်း အရောင်နည်းပါး၍ နေခဲ့သော်၎င်း၊ ဖဿပျော့၍နေ၏။ သုခဝေဒနာ တဏှာ ရာဂဇော အလှိုင်းကြီးမလာ။ ထိုအခါ ဖဿကို အားမရရှိ၍ အာရုံရှိရာသို့ သွားရ၏။ နီးသည်ထက်နီးအောင် ချဉ်းရ၏။ သို့ထက်ဝါ ရွှေ့ကျအောင် တိုးကြ၊ လုကြရ၏။ မှောင်စသည်ရှိလျှင် အလင်းကို ပေးကြရ၏။ ထိုအခါမှ အခိုက်သန်သော စက္ခုသမ္ပဿကို ရ၍ သုခဝေဒနာ တဏှာ ရာဂဇော အလှိုင်းကြီးလာ၏။ ယောက်ျားတို့ မျက်စိအတွေ့တွင် လည်း မိန်းမတို့၏ အဆင်းသဏ္ဌာန်နှင့် စပ်သော စက္ခုအတွေ့သည် အထန်ဆုံး၊ အသန်ဆုံးဖြစ်၏။ စက္ခုအတွေ့မှလျှောက်၍ မနောအတွေ့၌ ခိုက်လေ၏။ ရှင်လွန်းရုံမျှတွင် မရပ်မူ၍ ပူပန်သော ရာဂဇောလှိုင်းကြီး လာ၏။ ထို့ကြောင့် အင်္ဂုတ္တိရံ ပါဠိတော်၌....

နာဟံ ဘိက္ခဝေ အညံ ကေရူပံပိ သမနုပဿာမိ၊ ယံ ပုရိသဿ
စိတ္တံ ပရိယာဒါယ တိဋ္ဌတိ၊ ယထယံဒံ သိက္ခဝေ ဣတ္ထိရူပံ၊ ဣတ္ထိ
ရူပံ ဘိက္ခဝေ ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒါယ တိဋ္ဌတိ။

ဟူ၍ ဟောတော်မူပေ၏။

မိန်းမတို့၏ အဆင်းသဏ္ဌာန်ကဲ့သို့ ယောက်ျား၏ စိတ်ကို သိမ်း ကျုံး၍ ယူနိုင်သော အဆင်းသဏ္ဌာန် မည်သည်ကို လောက၌ တစုံတခု သော အဆင်းကိုမျှ ငါဘုရားမြင်တော်မမူ-ဟူလိုသည်။ ။ ဟရိတစ ရှင်ရသေ့၊ ဓမ္မဇရရှင်ရသေ့ အစရှိသော ဈာန်သမာပတ်နှင့် နေသော အလောင်းတော်ကြီးများသည်ပင်လျှင် မိဖုရားအင်္ဂါအဆင်းကို မြင်ရရာ စက္ခုသမ္ပဿခိုက်ချက်နှင့်ကောင်းကင်မှ မြားမွန်၍ကျလာသောရွှေဟင်္သာ ကဲ့သို့ ဈာန်လမာပတ် ကွယ်ပ၍ ခဏချင်း စောင်းကင်မှ ကျလေ၏။

မိန်းမတို့၏ စက္ခု အတွေ့တို့၏လည်း အရွယ်အဆင်း အလွန်
ကောင်းသော ယောက်ျားတို့၏ အဆင်းသဏ္ဌာန်နှင့်စပ်သော စက္ခု
အတွေ့သည်အထန်ဆုံး၊ အသန်ဆုံး ဖြစ်၏။ စက္ခုအတွေ့မှ လျှောက်၍
မနောအတွေ့၌ ခိုက်လေ၏။ ရှင်လန်းရုံတွင် မရပ်မူ၍ ပူပန်လှုပ်ရှားသော
ရာဂဇောသည် အလှိုင်းကြီးတက်၍ လာ၏။ ထို့ကြောင့် အင်္ဂုတ္တိရ်
ပါဠိတော်၌....

နာဟံ ဘိက္ခဝေ အညံ ဧကရူပံပိ သမနုပဿာမိ၊ ယံ ဣတ္ထိယာ
စိတ္တံ ပရိယာဒါယ တိဋ္ဌတိ၊ ယထာယံဒံ ဘိက္ခဝေ ပုရိသရူပံ၊ ပုရိသ
ရူပံ ဘိက္ခဝေ ဣတ္ထိယာ စိတ္တံ ပရိယာဒါယ တိဋ္ဌတိ။

ဟူ၍ ယေဘတော်မူ၏။

အချိန်အရွယ်နှင့် ပြည့်စုံသော မိန်းမသည် ကိုယ်တွင်းဝတ္ထုသန့်
စင်၍ နေသောအခါ အလွန်လှပစွာသောယောက်ျား၏ အဆင်းအင်္ဂါကို
အလိုရှိတိုင်း ကြည့်ခွင့်ရသဖြင့် စက္ခုသမ္မဿ အလှိုင်းကြီး ဖြစ်ခဲ့သော်
စက္ခုအတွေ့ပင် ပဋိသန္ဓေကိုယ်ဝန် ရနိုင်၏။ သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် ရဟန်း
မိန်းမငယ် တယောက်သည် အလွန် လှပစွာ ထုလုပ်၍ ထားသော
ယောက်ျားရုပ်ကို ရှု၍နေလေရာ စက္ခုသမ္မဿ၊ မနောသမ္မဿ သက်သဖြင့်
မတ်ဘတ်သေဆုံးဘူး၏။ မျက်စိအတွေ့ခေါ်သော စက္ခုသမ္မဿ ခေတ်သည်
ဤမျှလောက် အခွင့်ကြီး၏

(စက္ခုသမ္မဿ ပြီး၏။)

သောတအတွေ့၊ သာနအတွေ့၊ ဇိဝှါအတွေ့၊ ကာယအတွေ့တို့၌
ဤစက္ခုအတွေ့မှကဲ့သို့ မိန်းမ၊ ယောက်ျား အပြန်အလှန် ဟောတော်မူ
သော အင်္ဂုတ္တိရ်ပါဠိတော်အစုံအစုံနှင့်တကွ ထိုဖဿတို့၏အခွင့်ကြီးကျယ်
ပုံကို အသီးသီး ဝေဖန်၍ ဆိုလေ။ အထူးမှသာကား- ဣရန္တတီ နဂါးမျိုးမ၏
သီချင်းသံကို ကြားရ၍ ပုဏ္ဏကဘီလူးမှာဖြစ်သော သောတအတွေ့သည်
တကိုယ်လုံးပျံ့နှံ့ပြီးလျှင် ရိုးတွင်းခြင်ဆီကို ဆိုက်သည်ဟုလာ၏။ သီဟိုဠ်မှာ
ကြာအိုင်တခု၌ ကြာပန်းချိုး၍ နေရာက မာတုဂါမငယ် ဆိုလိုက်သော

သီချင်းသံကိုကြားရ၍ ကောင်းကင်ပျံ သာမဏေမှာ ဖြစ်သော သောတ
အတွေ့သည် သေနတ်လက်နက်ဖြင့် ပစ်ချသကဲ့သို့ စျာန်ကျိုး၍ မြေသို့
ကျလေ၏။

ဘုံခုနစ်ဆင့်ရှိသော ပြာသာဒ်ပေါ်တွင်နေသော သဌေးသမီးပျို
တယောက်သည် အနီးအပါးရှိ ဘုံပြာသာဒ်ပေါ်မှာစောင်းတီး၍သီချင်း
ဆိုသောယောက်ျား၏အသံကြားရ၍ သောတအတွေ့ဖမ်းသဖြင့်လမ်းထင်
၍ကောင်းကင်သို့ ဆင်းလေရာ မြေသို့ကျ၍ သေဆုံးဘူး၏။ ကိုယ်တွင်း၌
ကိလိဋ္ဌဓာတ် လုံ့ဆော်ပွားများ ကြုံကြိုက်သောအခါ ကြက်မတို့သည်
ကြက်ဖ တွန်သံကို ကြား၍ သောတအတွေ့နှင့် ပဋိသန္ဓေ ရနိုင်ကုန်၏။
နွားမတို့သည် နွားလားဥသဘ၏ တွန်းသံကိုကြား၍ သောတအတွေ့နှင့်
ပဋိသန္ဓေ ရနိုင်ကုန်၏။

[သာနုအတွေ့၊ ဇိဝှါအတွေ့တို့မှာလည်း ထိုနည်းတူ သိလေ။]

ကာယအတွေ့၌ ဟိမဝန္တာမှာနေသော ဣသိသိင်္ဂီ ရသေ့ငယ်သည်
သီလတန်ခိုး၊ စျာန်သမာပတ်တန်ခိုးနှင့် နေလေရာ သိကြားစည်းစိမ်ကို
ယူအံ့စိုး၍ သိကြားမင်းက အလမ္ဗုသာနတ်သမီးကိုခေါ်၍ ရသေ့ငယ်၏
သီလကို ဖျက်ဆီးချေရမည်ဟု-စေလွှတ်လေ၏။ နတ်သမီးလာ၍ သင်္ခမ်း
ကျောင်းအပြင်မှနတ်အသွင်နှင့် မိန်းမရိပ်ပြ၏။ ကျောင်းတွင်းမှရသေ့ငယ်
မြင်လေရာ ရှေးဦးစွာ စက္ခုအတွေ့ပြည့်၏။ မိန်းမဟူ၍ကား မသိဘူးလေ။
ကျောင်းတံခါးသို့ထွက်၍ကြည့်၏။ နတ်သမီးက အတန်ငယ်ဆုတ်ယောင်
ပြု၍မျှား၏။ တံခါးပြင်သို့ အတန်ငယ် ထွက်၍လာ၏။ နတ်သမီးလည်း
နောက်သို့ ဆုတ်ယောင်မူ၍ မျှား၏။ စက္ခုအတွေ့ သည် အားရှိလတ်သော်
နတ်သမီးကိုလိုက်၍ တားလေ၏။ နတ်သမီးလည်း ဆုတ်ယောင်မူ၍ ရသေ့
ငယ် အပြေးလှမ်း၍ဖမ်းသောအခါ ရသေ့ငယ်ကိုနတ်အတွေ့နှင့်ပေ့ ပိုက်၍
သီလပျက်ခြင်းသို့ ရောက်စေ၏။

ထိုခဏ၌ပင်လျှင် သိကြားမင်းလာ၍ ထိုနေရာမှာ အကာအရံ
ဖန်ဆင်း၍ပေးလေ၏။ ရသေ့ငယ်သည်နတ်၏ ကာယဖောဋ္ဌဗ္ဗ အတွေ့
ဖမ်းသဖြင့် သုံးနှစ်တိုင်တိုင် သတိမရပဲ နတ်သမီးအတွေ့နှင့် နေရလေ၏။

သုံးနှစ်တိုင်၍ နတ်သမီးလွတ်သောအခါမှ သတိရ၍ ကြည့်ရှုရာ သခံမီး
ကျောင်းမှာ တောချုပ်ပိတ်ပေါင်းဖုံးလွှမ်း၍ နေသည်ကို မြင်မှ သုံးနှစ်ကြာ
ရှိသည်ကို သိရလေ၏။ သုံးနှစ်ပတ်လုံး နတ်သမီး၏ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ အတွေ့နှင့်
အာဟာရကိစ္စလည်း ပြီးစီးလေ၏။ နတ်သမီးသည် ရသေ့ငယ်ကို လွှတ်၍
မိမိကိုယ်ကို ကွယ်ပြီးလျှင် ရသေ့ငယ်၏အမူအရာကို ကြည့်၍ နေလေ၏။
ရသေ့ငယ်လည်း မိမိ၌ သီလ၊ သိက္ခာ၊ ဈာန်သမာပတ် အကုန်ပျက်စီး
သည်ကို သိ၍ ငိုကြွေးလေ၏။

ထိုအခါ နတ်သမီးသည် ကိုယ်ထင်ပြု၍ ‘အရှင် ရသေ့၊ ကျွန်တော်မ
ပြုလို၍ပြုရသည် မဟုတ်ပါ။ သိကြားမင်း၏ အမိန့်အာဏာနှင့် ပြုရပါ
သည်။ ကျွန်တော်မကို သည်းခံတော်မူပါ။ အရှင်လည်း အားထုတ်မြဲ
အားထုတ်တော်မူပါ။ သီလ၊ သိက္ခာ၊ ဈာန်သမာပတ်ကို ရမြဲရပါလိမ့်
မည်’ဟု ကန်တော့၍ နတ်ပြည်သို့ ပြန်လေ၏။ သိကြားလည်း အားရ
တော်မူ၍ ‘သင်အလိုရှိရာအခွင့်ကို တောင်းလော့’ဟု ဆိုပေ၏။ ‘တခြား
အခွင့်ကို အလိုမရှိပါ။ နောင် ရသေ့ သူတော်ကောင်း၊ ရဟန်းသူတော်
ဆောင်းများကို ဖျက်ဆီးမှုမှ လွတ်ပါစေ’ဟု အခွင့်တောင်းလေ၏။
လူ့ပြည်မှာ တနှစ်နှင့်ရှစ်လသည် တာဝတိံသာ နတ်ပြည်မှာ တနာရီ
ဖြစ်ရကား သုံးနှစ်သည် တာဝတိံသာနတ်တို့မှာ နှစ်နာရီမျှ မရှိတန်။
ထို့ကြောင့် တာဝတိံသာ အလေ့နှင့် ရသေ့ငယ်ကို ပြုစုသည့် အတွက်
ကြောင့် သုံးနှစ်တိုင် ကြာလေသည်။

မိန်းမတို့မှာ ဒုက္ကလရသေ့သည် ပါရိကရသေ့မ၏ ချက်ကို
ခြေမဖြင့်သုံးသပ်ရာ ပါရိကာရသေ့မ ကိုယ်ဝန်ရ၍ သာမ သတို့သားကို
ဖွားမြင်လေ၏။ မာတင်္ဂရသေ့သည် ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကာ သဌေးပျိုမ၏
ချက်ကို ခြေမဖြင့် သုံးသပ်ရာ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကာ သဌေးပျိုမ ကိုယ်ဝန်ရ၍
မဏ္ဍဗျ သတို့သားကို ဖွားမြင်လေ၏။ ဤသို့လျှင် မိန်းမတို့မှာ ကိလိဋ္ဌ
ဓာတ် ပွားစီးသန်မြန်၍ နေသည့်အခါ တစုံတရာကို ကိုယ်အင်္ဂါ၌
ယောက်ျားတို့၏ သုံးသပ်မှု ကာယသမ္ပယကို ရလျှင် ပဋိသန္ဓေရနိုင်ကြ
ကုန်၏။

[ဤကား ကာယသမ္ပယဟူသော ကိုယ်အတွေ့၏ ကြီးမားပုံတည်း။]

မနောသမ္ဘယ ခေါ်သော ဘဝင်ခိုက်မှု၊ နှလုံးခိုက်မှုမှာလည်း တပ်နှစ်သက်ဖွယ်ရှိလှသော တစုံတယောက်သောသူကို အခါခါမြင်ရ၍ သော်၎င်း၊ ထိုသူနှင့် စကားရောယှက်ခြင်း၊ ကိုယ်အင်္ဂါ၏ ရောယှက်ခြင်း သို့ ရောက်ဘူး၍သော်၎င်း၊ နောက် စိတ်ဝိဘက် ပွားများတတ်သော ညဉ့်မှောင်တိုက်ခန်း စသည်တို့၌ တယောက်ထီး၊ တကိုယ်ထီး နေရသော အခါ ထိုအာရုံကိုအကုန်သစ်လင်း၍ပြသော စိတ်ဝိညာဏ်တို့သည် ပေါ်၍ လာကုန်၏။ မနောသမ္ဘယတို့သည် ထိုအာရုံနှင့် တွေ့ကြုံ ရောယှက်တုန်း အခါ၌ကဲ့သို့ စက္ခုအတွေ့၊ သောတအတွေ့၊ ဃာနအတွေ့၊ ဇိဉ္ဇါအတွေ့၊ ကာယအတွေ့ အမျိုးမျိုးတို့ကို တဖန်မနောအတွေ့ဖြင့် တွေ့ဆုံပိုက်ကျုံး၍ အမျိုးမျိုးသော ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်တို့ကို လှုံ့ဆော်ထကြွစေကုန်၏။

[ဤကား-ဣဋ္ဌဖြစ်သော ဖဿခြောက်ပါးတို့၏အခိုက်အတွေ့ ကြီးကျယ်ပုံတည်း။]

အနိဋ္ဌအရာ၌ အလွန်ရှုံ့ဖွယ်၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်သော အာရုံကို မြင်ရသောအခါ စက္ခုအတွေ့မှ နှလုံးအတွေ့သို့ ခိုက်၍ မျိုးခြင်း၊ အန်ခြင်း၊ ကြောက်ဖွယ်၊ လန့်ဖွယ်၊ ထိတ်ဖွယ်သော အာရုံကိုမြင်ရ၍ စက္ခုအတွေ့မှ နှလုံးအတွေ့သို့ခိုက်၍ အသန့်အထိတ် ဖြစ်ခြင်း၊ လန့်၍ ထိတ်၍၊ သေဆုံးခြင်းသည် စက္ခုအတွေ့ ခိုက်မှုပေတည်း။ ကြောက်မက်ဖွယ်သော အသံကို ကြား၍ လန့်ခြင်း၊ ထိတ်ခြင်း၊ ခြသေ့သံကို ကြား၍ တောသား အပေါင်းတို့ သေဆုံးခြင်း စသည်သည် သောတအတွေ့ ခိုက်မှုပေတည်း။ ကြွင်းသော ဃာနအတွေ့၊ ဇိဉ္ဇါအတွေ့၊ ကာယအတွေ့၊ မနောအတွေ့ တို့၌လည်း ဤနည်းတူ သိလေ။

[ဤကား-အနိဋ္ဌဖြစ်သော ဖဿခြောက်ပါးတို့၏ အခိုက်အတွေ့ ကြီးကျယ်ပုံတည်း။]

လောက၌ အဆင်း သဏ္ဌာန်မှာလည်း ကြည့်ရှု၍ ကောင်းသည်၊ မကောင်းသည်ဟု မျက်စိမှာ နှစ်ထွေ ဖြစ်ကြရသည်ကား စက္ခုသမ္ဘယ၏ အစွမ်းပေတည်း။ အဆင်းသဏ္ဌာန်ကိုမြင်ရ၍ ချစ်ခင်စုံမက်ဖွယ်၊ မုန်းဖွယ်၊ မြင်ပြင်းဖွယ်ဟု မျက်စိမှာ နှစ်ထွေ ဖြစ်ကြရသည်လည်း စက္ခုသမ္ဘယ၏ အစွမ်းပေတည်း။ သောတ စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းတူ သိလေ။ သည်ကို ရည်၍--

ခြောက်ပါးဖဿ၊ ဖြန်းဖြန်းထ၍၊ ရသခြောက်မည်၊ အာရုံရည်ကို၊
ကြိတ်နည်သောအား၊ တွေ့ထိငြားက၊ ဤကား လူဠ၊ အနိဋ္ဌနှင့်၊
ဤမျှမကောင်း၊ ဤမျှကောင်းဟုံ၊ အကြောင်းသွေးဆော်၊ အရေး
ပေါ်လျက်၊ ခြောက်ဖော်အာရုံ၊ ရသဂုဏ်တို့၊ အကုန်ပေါ်ထွက်၊
ရှုန်းရှုန်းတက်၍၊ မက်ဖွယ်-မုန်းဖွယ်၊ အနှုန်းခြယ်သည်။ ။
ခြောက်သွယ်ဖဿ-စွမ်းရည်တည်း။

ဟူ၍ ဆိုပေသည်။ ပါဠိတော်၌လည်း....

အတ္ထိ ကံတမော သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော၊ စက္ခုသမ္ပဿော
သောတသမ္ပဿော -

အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပေသည်။

(ပဉ္စမပျို့လင်္ကာ အဖြေ ပြီး၏။)

ဆဋ္ဌပျို့လင်္ကာ-အဖြေ

ဖဿခြောက်မည်၊ သူ့စွမ်းရည်ဖြင့်၊ ကြိတ်နည်သောအား၊ စက်ရှိန်
ဝါးက၊ ခြောက်ပါး အာရုံ၊ မြွေးမြွေတုန်လျက်၊ ခြောက်စုံရသ၊
အနိဋ္ဌနှင့်၊ လူဠ-ဟူသည်၊ အရည်းမီး မီး၊ ယိုထွက်စီးသော်၊ ဓာတ်ကြီး
ခြောက်ဖြာ၊ ဝေဒနာဟု၊ ထွေကာအထူး၊ ပေါ်ထွက်မြူး၍...

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ မျက်စိနှင့် အဆင်းသဏ္ဌာန်ကို မြင်ကြ
သောအခါ စက္ခုဝိညာဏ်အလိုကား အဆင်းမွန်း၊ သဏ္ဌာန်မွန်း သိရုံမျှ
သာတည်း။ ဖြူလျှင်ဖြူမွန်း၊ နီလျှင်နီမွန်း သိရုံမျှသာတည်း။ ကောင်း
မကောင်း ဟူသော လူဠရသ၊ အနိဋ္ဌရသကို ထင်ရှားပေါ်ထွက်အောင်
ဝိညာဏ်မစွမ်းနိုင်။ ကောင်း၊ မကောင်းဟူသော လူဠရသ၊ အနိဋ္ဌရသကို
အရည်မီးမီး ယိုစီးထွက်သကဲ့သို့ ထင်ရှားပေါ်ထွက်အောင် အာရုံကို
ဖိညှပ် ကြိတ်နယ်မှုကား စက္ခုသမ္ပဿ၏ အမှုပေတည်း။ ထိုသို့ ဖိနှိပ်

ကြိတ်နယ်မှုကြောင့် အာရုံမှ ကောင်းသောရသ ပေါ်လာသောအခါ ထိုရသတုဏှာကို သာယာရွှင်လန်းသဖြင့် ခံစား၊ စံစားသော သုခသောမနဿ ဝေဒယိတ ဓာတ်ကြီးတို့သည် တဖွားဖွားဖြစ်ပေါ်၍ ခံစားကုန်၏။ မကောင်းသောရသ ပေါ်လာသောအခါ ထိုရသကို မသာယာ ဆင်းရဲပင်ပန်း ညှိုးနွမ်းစွာခံစားသော ဒုက္ခဒေါမနဿ ဝေဒယိတ ဓာတ်ကြီးတို့သည် ၀ ဖွားဖွားပေါ်၍ ခံစားကုန်၏။

အကုသိုလ်ဥပေက္ခာနှင့် အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာတို့ကို ဒုက္ခမှသာ သွင်းလေ။ ကုသိုလ်ကြံယာ ဥပေက္ခာနှင့် ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာတို့ကို သုခမှသာ သွင်းလေ။ ဤ ဝေဒနာ ဟူသော ဝေဒယိတဓာတ်ကြီးကား သုံးဆယ့်တစ်ခု၌ အလွန် ကျပ်ကြား ထင်ရှားသော ဓာတ်ကြီးပေတည်း။ အဘယ်သို့ ထင်ရှားသနည်းဟူမူ လောက၌ ချမ်းသာသုခဟူသောစကား၊ ဆင်းရဲဒုက္ခ ဟူသော စကားသည် အလွန်ထင်ရှား၏။ ထို သုခ၊ ဒုက္ခ ဟူသော စကား၊ ချမ်းသာ၊ ဆင်းရဲဟူသော စကားသည် ဤဝေဒယိတ ဓာတ်ကြီးကို ဆိုသော စကားပေတည်း။ လူ့ချမ်းသာဆိုသည်လည်း လူ့ဝေဒယိတ ဓာတ်ကြီးကို ဆိုသည်။ နတ်ချမ်းသာဆိုသည်လည်း နတ်ဝေဒယိတဓာတ်ကြီးကို ဆိုသည်။ ဗြဟ္မာချမ်းသာ ဆိုသည်လည်း ဗြဟ္မာ့ဝေဒယိတ ဓာတ်ကြီးကို ဆိုသည်။ ငရဲဒုက္ခဆိုသည်လည်း ငရဲဝေဒယိတ ဓာတ်ကြီးကို ဆိုသည်။ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယ် တို့ကိုလည်း ဤနည်းတူဆိုလေ။

သုခသောမနဿ ဝေဒယိတ ဓာတ်ကြီးနှင့် အနိရမ္ပာသော သူတို့ကို လူ့ချမ်းသာခေါ်သည်။ ဒုက္ခဒေါမနဿ ဝေဒယိတ ဓာတ်ကြီးနှင့် အနေရမ္ပာသောသူကို လူ့ဆင်းရဲဟု ခေါ်သည်။ သုခဝေဒယိတ ဓာတ်ကြီးတွင်လည်း လူ့ဆင်းရဲသားတို့၏ ဝေဒယိတ ဓာတ်မျိုးတို့ထက် သဌေး၊ သူကြွယ်၏ ဝေဒယိတဓာတ်သည် အဆများစွာ သာလွန် ကောင်းမြတ်၏။ ထိုထက် ပဒေသရာဇ်မင်းတို့၏ ဝေဒယိတဓာတ်၊ ထိုထက် ဧကရာဇ်မင်း၊ ထိုထက်စကြာမန္ဒာတ်မင်း၊ ထိုထက် ဘုမ္မစိုးနတ်၊ ထိုထက် စတုမဟာရာဇ်နတ်၊ ထိုထက် တာဝတိံသာနတ်စသည်ဖြင့် အဆင့်ဆင့် ဆိုလေ။ ဒုက္ခဝေဒယိတဓာတ်မျိုးမှာလည်း လူ၏ဒုက္ခထက် တိရစ္ဆာန် တို့၏ ဒုက္ခစသည်ဖြင့် မဟာအဝီစိဒုက္ခတိုင်အောင် အဆင့်ဆင့် ဆင်းရဲ နက်နဲ၍ သွားပုံကို သိလေ။

ထို ဝေဒယိတဓာတ်သည် စက္ခုအတွေ့မှ ဖြစ်ပေါ်သော စက္ခုသမ္ပဿဇာ ဝေဒယိတဓာတ်၊ သောတအတွေ့မှ ဖြစ်ပေါ်သော သောတသမ္ပဿဇာ ဝေဒယိတဓာတ်၊ ဃာနအတွေ့မှ ဖြစ်ပေါ်သော ဃာနသမ္ပဿဇာ ဝေဒယိတဓာတ်၊ ဇိဝှါအတွေ့မှဖြစ်ပေါ်သော ဇိဝှါသမ္ပဿဇာ ဝေဒယိတဓာတ်၊ ကာယအတွေ့မှ ဖြစ်ပေါ်သော ကာယသမ္ပဿဇာ ဝေဒယိတဓာတ်၊ မနော နှလုံးအတွေ့မှ ဖြစ်ပေါ်သော မနောသမ္ပဿဇာ ဝေဒယိတဓာတ် ဟူ၍ ၆-ပါး အပြားရှိ၏။ စက္ခုသမ္ပဿဇာ ဝေဒယိတဓာတ်သည်လည်း သုခ၊ ဒုက္ခ၊ ဥပေက္ခာဟူ၍ ၃-ပါး အပြားရှိ၏။ အဆင်းသဏ္ဌာန်ကို မြင်၍ စက္ခုအတွေ့နှင့် ကြုံကြိုက်ရာ မျက်နှာရုပ် ရှင်ရှင်လန်းလန်း ပြုမှုကား ထိုသူမှ သုခဝေဒယိတဓာတ် ဖြစ်ပေါ်၍ နေသည်ကို သိရ၏။ သုခဝေဒယိတဓာတ်သည်လည်း သဒ္ဓါ၊ မေတ္တာနှင့်ယှဉ်ဘက်၍ ပေါ်သော သုခဝေဒယိတဓာတ်၊ တဏှာရာဂနှင့် ယှဉ်ဘက်၍ပေါ်သော သုခဝေဒယိတဓာတ်ဟူ၍ အမျိုးမျိုးရှိ၏။

တံငါ အလုပ်သည်တို့သည် နက်စွာသော ရေ၏ အတွင်းမှ ငါးပွက်၍ အထက်မှာ ရေအမူအရာကို မြင်လျှင် ဘယ်ငါးမျိုးပဲဟု အတတ်သိနိုင်ကြကုန်သကဲ့သို့ ပြုံးရည်ပြုံးရိပ်ကို မြင်လျှင် ကိုယ်တွင်းမှာ ဘယ်ဝေဒယိတဓာတ်မျိုး ပေါ်ခိုက်ဖြစ်သည်ဟု သိနိုင်ရ၏။ သီဟိုဠ်မှာ ဣတ္ထိပျိုမဒေများနေရာ ဆွမ်းခံလာသော ရဟန်းပျိုတပါးက မာတုဂါမတယောက်ကို ကြည့်၍ ပြုံးသွား၏။ ကြွင်းသော မာတုဂါမတို့က ‘ဤကိုယ်တော် ညည်းကို ကြည့်၍ ပြုံးသွားသည်’ဟု ပြက်ရယ်ပြုကြကုန်၏။ ‘ကိုယ်တော်သည် ငါ့ကိုကြည့်၍ ပြုံးသည်မှန်၏။ သို့သော်လည်း တခြားစိတ်မျိုးနှင့် ပြုံးသည်မဟုတ်။ သူ့နှမငယ်နှင့် တူ၍ နှမငယ်၏ အနေနှင့် ပြုံးသည်’ဟု ဆိုပေ၏။ ထိုသူငယ်မသည် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော တံငါတို့နည်းတူ မျက်နှာမှာ တက်လာသော ရုပ်ရည်၊ ရုပ်သွေးကို မျက်စိနှင့်မြင်၍ အတွင်းဓာတ်ကို အတပ်ဆိုနိုင်သော သူပင်တည်း။ အဆင်းသဏ္ဌာန်ကို ကြည့်၍ စက္ခုအတွေ့နှင့် ကြုံကြိုက်ရာ မျက်နှာရုပ် ညှိုးနွမ်းခြောက်သွေ့မှု ပြုမှုကား ထိုသူမှာ ဒုက္ခဝေဒယိတဓာတ် ဖြစ်ပေါ်၍ နေသည်ကို သိရ၏။ သူငယ်တို့သည်ပင်၎င်း၊ အချို့သော တိရစ္ဆာန်တို့ သည်ပင်၎င်း၊ မျက်နှာရိပ် မျက်နှာကဲ့ကိုမြင်လျှင် ထိုသူ၏ အတွင်းမှာ မသာယာသောအဖြစ်၊ သာယာသောအဖြစ်ကို သိနိုင်ကြကုန်၏။

ဤ စက္ခုသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာအတူ အသံအမျိုးမျိုးကို ကြားရာ၌ သောတအတွေ့မှ ဖြစ်ပေါ်သော သုခ၊ ဒုက္ခဝေဒယိတ ဓာတ်နှစ်မျိုး၊ အနံ့အမျိုးမျိုးကို နံရာ၌ သာနာအတွေ့မှ ဖြစ်ပေါ်သော သုခ၊ ဒုက္ခဝေဒယိတ ဓာတ်နှစ်မျိုး၊ အချို၊ အချဉ်စသော အရသာအမျိုးမျိုးကို သုံးဆောင်ရာ၌ လျှာအတွေ့မှ ဖြစ်ပေါ်သော သုခ၊ ဒုက္ခ ဝေဒယိတဓာတ် နှစ်မျိုး၊ ဖောဠဗ္ဗာရုံကို ခံစားရာ၌ အတွင်းအပ ကာယအတွေ့မှ ဖြစ်ပေါ်သော သုခ၊ ဒုက္ခ ဝေဒယိတဓာတ် နှစ်မျိုး၊ တွေ့ဆဲ၊ တွေ့ပြီး၊ တွေ့လတ္တံ့သော ဣဋ္ဌ၊ အနိဋ္ဌအာရုံကို အာရုံပြု၍ စိတ်နှလုံးအတွေ့မှ ဖြစ်ပေါ်သော သုခ၊ ဒုက္ခ ဝေဒယိတဓာတ် နှစ်မျိုးတို့ကိုလည်း စက္ခု ဝေဒယိတမှာကဲ့သို့ အသီးသီး ဝေဖန်၍ သိလေ။ လင်္ကာအဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွ ဤဝေဒယိတ ဓာတ်ကြီး ၆-ပါး၏ သူသူ၊ ငါငါ သတ္တဝါခပ်သိမ်းတို့၏ သန္တာန်၌ အလှည့်အလည်အားဖြင့် နာရီမခြား တဖွားဖွားဖြစ်၍ နေမှုသည် အလွန် ထင်ရှား၏။ သည်ကိုရည်၍—

ဓာတ်ကြီးခြောက်ဖြာ၊ ဝေဒနာ-ဟု၊ ထွေလစအထူး၊ ထွက်ပေါ်
မြူး၍၊ ခြောက်ဦးရှန်းစည်၊ အာရုံရည်ကို၊ မည်မည်ရရ၊ ခံစံကြမူ၊
သုဘသုဘာ၊ သာမသစနှင့်၊ ထွေလစမျှားတေခင်း၊ ကောင်း
မကောင်းလည်း၊ ထေခင်း ထောင်း ဝေါဝေါ၊ သိထင်ပေါ်၍၊
ကေခင်းသောစိတ်ဝမ်း၊ ဖိတ်ဖိတ်လျှမ်းလျှင်၊ ရှင်လန်းနှလုံး၊
စွင့်စွင့်ပြုံး၏၊ မုန်းဖွယ်တွေက၊ ခြောက်သွေ့နှမ်းညှိုး၊ နှလုံးဆိုး၍၊
အခိုးလူလူ၊ ပွက်ပွက်ဆူဆူ၊ ပူပူပင်ပင်၊ မရှင်မလန်း၊ စိတ်ကုန်
ခန်း၏—

ဟူ၍ ဆိုပေသည်။

ချမ်းသာသုခ၊ တခုမျှ၌၊ လောကအထု၊ အကုန်စု၏၊ ပုပ္ဖရု၊
မြင်သမျှလည်း၊ သုခဖို့ချည်း၊ လုံ့လသည်း၏....

ဟူသော နောက်စကား၌ ‘ချမ်းသာသုခ၊ တခုမျှ၌၊ လောကအထု၊
အကုန်စု၏’ ဆိုသည်ကား ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့သည် ချမ်းသာကို
အလိုရှိကြကုန်၏။ ချမ်းသာကိုသာ တရှာတည်း ရှာကြကုန်၏။ ချမ်းသာကို
အလိုမရှိသော သတ္တဝါ ဟူ၍ မရှိ၊ အယုတ်သံဖြင့် ခြ၊ ပိုး၊ ရှ တို့ပင်
ဖြစ်သော်လည်း ချမ်းသာကိုသာ အလိုရှိကြကုန်၏။ ချမ်းသာကိုသာ

ရှာကြကုန်၏။ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏ အလိုဆန္ဒ ကိစ္စအမှုသည် ချမ်းသာသုခတခု၌ ဆုံမိကြ၏။ စုမိကြ၏-ဆိုလိုသည်။

“ပုပ္ဖုရု၊ မြင်သမျှလည်း၊ သုခဖိုချည်း၊ လုံ့လသည်း၏’ ဆိုသည် ကား-ရေသတ္တဝါ၊ ကုန်းသတ္တဝါ၊ ကောင်းကင်သတ္တဝါ ခပ်သိမ်းတို့သည် နေ့နေညည တရုံးရုံး၊ တရွှေ၊ တကြွကြ လှုပ်ရှားကြ၊ အားထုတ်ကြ၊ ကြောင့်ကြ စိုက်ကြ၊ အသည်းအသန် အပန်းခံသမျှ သည်လည်း ချမ်းသာ သုခဖိုချည်းသာတည်း။ အယုတ်သဖြင့် မိမိကိုယ်ကို သေစေလို၍ အဆိပ် ဆေးကို မျှသောသူ၊ ကြိုးဆွဲချသောသူ၊ ရေထဲခုန်ချသောသူ၊ လက်နက် ဖြင့် သတ်သေသူတို့သည်လည်း သေမှအေးမည်၊ သေမှချမ်းသာမည်ဟု ချမ်းသာကို လို၍ ပြုမူပင်တည်း။ ဤစကားနှစ်ရပ်ဖြင့် ဤဝေဒယိတ ဓာတ်ကြီးသည် ခပ်သိမ်းသော လူ့နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ သတ္တဝါတို့၏ ကိုးကွယ် ရာ၊ လည်းလျောင်းရာ ဖြစ်၏။ အကြီးအကဲ အချုပ်အချာ ဖြစ်၏ဟု ဆိုလိုသည်။

အရည်းသူမြတ်၊ ပရမတ်ကို၊ ချန်လှပ်ထား၍၊ အများလေးက၊ ရှိသမျှကို၊ ဒုက္ခပွားမှု၊ များစွာပြုသည်၊ သုခဝေဒနာ-စွမ်းရည် တည်း-

ဟူရာ၌ ပရမတ္ထအရိယာ ဖြစ်ပြီးသောသူတို့ကို ချန်လှပ်၍ ခပ်သိမ်း သော ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့ကို အနုမတဂ္ဂ သံသရာနှင့်အမျှ ဒုက္ခပွားအောင် ပြု၍နေသည်ကား တခြားတရားမဟုတ်၊ ဤသုခဝေဒယိတ ဓာတ်ကြီး၏ အတတ်ပေတည်း။ အဘယ်သို့ ဒုက္ခပွားအောင်ပြုသနည်းဟူမူဤသုခဝေဒ ယိတဓာတ်သည် ၆-ဒွါရတို့၌ ဣဋ္ဌ ဖဿ ထင်လင်းရှိခိုက်၌သာ အဇ္ဈတ္တ သန္တာန်တွင် ဖြစ်ပေါ်၍ နေနိုင်၏။ ဣဋ္ဌဖဿ ချုပ်ကွယ်လျှင် ချုပ်ကွယ် လေ၏။ ဣဋ္ဌဖဿသည်လည်း ကောင်းသောဣဋ္ဌာရုံနှင့် ပူးပေါင်းထွေးယှက် ဆက်ဆံရောနှောမှု ထင်လင်းခိုက်၌သာ ၆-ဒွါရမှ ဖြစ်ပေါ်နေနိုင်၏။ ဣဋ္ဌာရုံနှင့် ထွေးလုံးရောယှက်မှု ကင်းကွဲပြန်လျှင်ကား ကွာဆဲခဏမှာ ချုပ်ပျောက်လေ၏။ ဣဋ္ဌာရုံ ဟူသည်လည်း အနိစ္စတရားဖြစ်၏။ မကြာမီ မကြာမီ ဖောက်ပြန်ဆုတ်ယုတ်ကုန်ဆုံးသော တရားစုဖြစ်၏။

ဣဋ္ဌာရုံ ကုန်ပြန်လျှင် ဖဿ ကုန်ပြန်၏။ ဖဿကုန်လျှင် သုခ ဝေဒနာကုန်ပြန်၏။ သုခဝေဒနာကို လိုပြန်လျှင် ဣဋ္ဌာရုံကို ရှာရပြန်၏။ အနုမတဂ္ဂသံသရာမှာ သုခဝေဒနာကိုခင်တွယ်သည့်အတွက်ဣဋ္ဌာရုံရှာမှုနှင့်

တပန်းတည်းပန်း၍ နေကြ၏။ ဥပမာကား-နွေအခါ ကိုယ်အင်္ဂါအေးမြသော သုခဝေဒယိတဓာတ်ကိုအလွန်အလှိုရှိကြ၏။ ထိုသုခဝေဒယိတဓာတ်သည်လည်း ကိုယ်သန္တာန်မှာ သုခသမ္ဘာဓာတ် ဖြစ်ပေါ်သောအခါမှ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်။ သုခသမ္ဘာဓာတ်သည်လည်း ဗဟိဒ္ဓက အေးမြသောလေ၊ ကိုယ်၌ ထိခိုက်လုံးထွေး၍ နေဆဲအခါမှ ကိုယ်သန္တာန်မှာဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်။ ကိုယ်မှာထိခိုက်လာသော လေအေး၊ ရေအေးဟူသော ဣဋ္ဌာရုံသည်လည်း ကိုယ်သန္တာန်မှာ အမြဲတည်နေနိုင်သော နိစ္စတရားမဟုတ်။ ကိုယ်သန္တာန်၌ ထိကာမတ္တနှင့် ခဏချင်း၊ ခဏချင်း ကုန်ဆုံးကွယ်ပျောက်သော အနိစ္စတရားသာဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် အသစ်အသစ်သော လေ၊ အသစ် အသစ်သော ရေ ထပ်မနားထိ၍နေမှ သုခသမ္ဘာဓာတ်ထပ်မနားဖြစ်ပေါ်၍ သုခဝေဒနာအစဉ် ဖြစ်ပွားနေနိုင်၏။ ထိခိုက်သောလေ၊ ရေ ပြတ်စဲပျောက်ဆုံးပြန်လျှင် သုခသမ္ဘာဓာတ်သုခဝေဒနာနှစ်ပါးပျောက်ဆုံးပြန်၏။ ထိုသုခဝေဒနာခေါ်သော ဝေဒယိတဓာတ်ကြီးသည်လည်း သုခသမ္ဘာဓာတ်ပေါ်ရှိမှပေါ်နိုင်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုးဖြစ်၏။ ထိုသုခသမ္ဘာဓာတ်သည်လည်း အေးမြသောလေ၊ အေးမြသောရေ ထိပါးမှု ထင်လင်းရှိမှ ပေါ်ရှိနိုင်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုးမည်၏။ ထိုလေ၊ ထိုရေစုသည်လည်း ယပ်လေခပ်ပေးသူ၊ ရေကိုခပ်ဆောင်သူရှိမှ ရှိနိုင်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုး ဖြစ်၏။

ဤသို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုးချည်းဖြစ်ကြ၍ ယပ်လေနှင့် စပ်သော သုခဝေဒယိတဓာတ်ကို ခင်မက်ငြိတယ်သော သူမှာ ယပ်လေခပ်မှုနှင့် စပ်သော ဒုက္ခသည် အပြီးစုပ်လျက်နေ၏။ ရေနှင့်စပ်သော သုခဝေဒယိတဓာတ်ကို ခင်မက်ငြိတယ်သော သူမှာ ရေနှင့်စပ်သော ဒုက္ခသည် အပြီးစုပ်လျက်ရှိ၏။ တထောင့်ဝါးရာကိလေသာတို့ဖြင့်၎င်း၊ ရာဂဂို၊ ဒေါသဂို အစရှိသော တဆယ့်တပါးသော မီးတို့ဖြင့်၎င်း အလွန်အိုက်ပူ၍နေသော အနမတဂ္ဂ သံသရာ ကြီးသည် နွေရာသီကြီးနှင့်တူ၏။ သုခသမ္ဘာဓာတ် ၆-ပါး သုခဝေဒယိတဓာတ် ၆-ပါးသည် နွေအခါလေ၊ ရေနှင့်စပ်၍ဖြစ်သော သုခသမ္ဘာဓာတ်၊ သုခဝေဒနာနှင့် တူ၏။ ဘုံဗိမာန် စည်းစိမ်ဥစ္စာ၊ စား၊ မယား စသော လူ့ချမ်းသာ အဆောက်အဦ၊ နတ်ချမ်းသာအဆောက်အဦ ဣဋ္ဌာရုံစုသည် နွေအခါ၌ ယပ်လေအဆောက်အဦ၊ ရေအဆောက်အဦနှင့် တူ၏။

ယခုရှိကြသော လူ့နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့သည် ထိုသုခ
ဝေဒနာကို ခင်တွယ်ကြကုန်၏။ ထိုသုခဝေဒနာသည် ခင်တွယ်သော သူ
တို့ကို အမြဲဆင်းရဲဒုက္ခ ပွားများအောင် ပြု၏။ အဘယ်သို့ ပြုသနည်းဟူမူ
မီးပူဇော်သော ပုဏ္ဏားဥပမာဖြင့် ပြဆိုပေအံ့။ ပုဏ္ဏားလူမျိုးတို့၌ မိစ္ဆာ
အယူကြီးတခုသည် ရှိ၏။ သူငယ်ယောကျ်ား ဖွားမြင်သောအခါ
ဖွားဘက်မီးယူ၍ မသေရအောင် မိဘတို့က မွေးမြူ၍ ထားကြရ၏။
ထိုဖွားဘက်မီးကို မသေရအောင် တသက်လုံး လုပ်ကျွေးပူဇော်နိုင်လျှင်
သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ သွားရ၏ဟု မိစ္ဆာအယူရှိသတည်း။
ထိုသူငယ် ၁၆-နှစ်အရွယ်ရောက်သောအခါ သားမယားယူ၍ လူလုပ်မည်
လော၊ မီးပူဇော်၍ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ သွားမည်လောဟု မေး၍ မီးပူဇော်မည်
ဆိုလျှင် မီးကိုရိယာစုနှင့်တကွ မီးကိုအပ်၍ ရသေ့ ပရိဗိုဇ် အသွင်နှင့်
မီးကို လုပ်ကျွေးစေ၏။ အနှစ်သာရရှိသော ထင်း၊ သစ်သား ပေါများ
ရာ၌ နေ၍ လုပ်ကျွေးစေ၏။ အနှစ်သာရရှိသော ထင်း၊ သစ်သား ပေါ
များရာ၌နေ၍ လုပ်ကျွေး၏။ ထောပတ်၊ ဆီဥစသော မီးကြိုက်သော
အကောင်းအမွန် အရသာဟူသမျှ မီးကိုကျွေးရ၏။ အကောင်းအမွန်
ကျွေးရလျှင် အကျိုးအထူးကြီးသည်ဟု အယူရှိ၏။ မီးသည် ပဋိစ္စ
သမုပ္ပါဒ်မျိုးပေတည်း။

အဘယ်သို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုး ဖြစ်သနည်း ဟူမူ မီးစာထင်းရှိပါမူ
မီးစာထင်းကိုစွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်။ တည်နေနိုင်သည်။ မီးစာထင်း
လျှော့ပါးလျှင် လျှော့ပါး၏။ မီးစာထင်း ကုန်လျှင် ကုန်၏။ မီးစာနှင့်
ဆင်း၍ မျက်တောင်တခတ်မျှ မတည်နိုင်။ ဤကား-မီး၏ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
သဘောတည်း။ မီးစာထင်း မည်သည်လည်း မီးထဲသို့လျှင် ခဏမစဲ
တရဲရဲကုန်ခန်း ကုန်ဆုံးခြင်း အနိစ္စသဘော အလွန်မြန်၏။ တနေ့တနေ့
အဖို့တွင် ထင်းများစွာကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုမီးကို အစောင်းထင်
သော မိစ္ဆာအယူကို မစွန့်သမျှ ကာလပတ်လုံး ထိုပုဏ္ဏားကို မီးစာ
ထင်းမူ ဒုက္ခနှင့် အမြဲ နှိပ်စက်၏။ မိုးအတွက် လေအတွက် ထင်းပျက်ရန်
မီးသေရန်အမှုနှင့် အမြဲ နှိပ်စက်၏။ ထမ်းဆောင် သည်ပိုးမှုနှင့် အမြဲ
နှိပ်စက်၏။ ပူခါ အိုက်ခါ၌ ပူမှု၊ အိုက်မှုနှင့် အမြဲ နှိပ်စက်၏။
ကိုယ်လွတ်လက်လွတ် မသွားသာ၊ မနေသာ ကျဉ်းမြောင်းကြပ်တည်းမှုနှင့်

အမြဲနှိပ်စက်၏။ စူးတပြန်လျှင်လည်း ထို ဒိဋ္ဌိအတွက် အပါယ်သို့ သွားရသည်များ၏။

ထယောက် တယောက်သော ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်၌ စက္ခုအကြည်နှင့်တကွ မျက်လုံးအိမ်နှစ်ခုသည် မီးအိုးခင်းကြီး နှစ်ခုနှင့် တူ၏။ သောတအကြည်နှင့်တကွ နားအိမ်နှစ်ခုသည် မီးအိုးခင်းကြီး နှစ်ခုနှင့် တူ၏။ သာနအကြည်နှင့်တကွ နှာခေါင်းအိမ်နှစ်ခုသည် မီးအိုး ခင်းကြီးနှစ်ခုနှင့် တူ၏။ ဇီဝါအကြည်နှင့်တကွ လျှာတခုလုံးသည် မီးအိုး ခင်းကြီးတခုနှင့်တူ၏။ ကာယအကြည်နှင့်တကွ ကိုယ်အင်္ဂါအားလုံးသည် မီးအိုးခင်းကြီး တခုနှင့်တူ၏။ မနောအကြည်နှင့်တကွ ဟဒယနှလုံးအိမ် တခုလုံးသည် မီးအိုးခင်းကြီး တခုနှင့်တူ၏။ ဖဿ ၆-ပါးသည် မီးမှုတ် သော ပြောင်း ၆-ခု၊ မီးပြင်သော ယောက်မ ၆-ခုနှင့် တူ၏။ သုခဝေဒ ယိတ ဓာတ် ၆-ပါးသည် မီးတောက် ၆-မျိုးနှင့် တူ၏။

လူ့လောက၊ နတ်လောကတို့၌ ရှိသမျှသော ဘုံဗိမာန် ရွှေ၊ ငွေ၊ ရတနာ၊ လယ်၊ ယာ၊ မိုး၊ မြေ၊ လှည်း၊ လှေ ဆင်၊ မြင်း၊ သင်းပင်း ခြွေရံ ဝတ်စားတန်ဆာအစရှိသော အလုံးစုံတို့ကို ၆-ပုံ၊ ၆-စု ပြုသည် ရှိသော် တခုသည် စက္ခုမီးတောက်ဖို့ရန် ရသော ထင်းပုံထင်းစုဖြစ်၏။ အကြွင်းငါးခုလည်း အကြွင်းမီးတောက်ငါးခုနှင့် ဝေဖန်လေ။ ထိုပုဏ္ဏား မှာ မီးတမျိုးကိုသာ မွေးမြူရ၏။ ဤသတ္တဝါတို့မှာ မိတောက် ၆-မျိုး၊ မီးအိုးခင်းကြီးငယ် ၆-ခုကို မွေးမြူကြရ၏။ ထိုမီး၏ အနိစ္စမှု၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှုထက် ဝေဒနာမီးတောက် ၆-ပါး၏ အနိစ္စမှု၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အမှုသည် အလွန်ကြီးကျယ်လှ၏။ ယခုမျက်မြင်လောက၌ ရေသတ္တဝါ၊ ကုန်းသတ္တဝါတို့ နေ့နေ့ညည၊ အုန်းအုန်းတက်၊ ကြက်ကြက်ဆူ သွား၊ လာ၊ ရပ်၊ ထိုင်၊ လုပ်ကိုင်ရှာဖွေမှုကြီးကျယ်ပုံကို မြင်ကြလျှင် မီးတောက် ၆-ပါးအတွက် မီးစာထင်းမှုအလုပ် ဘယ်မျှ ကြီးကျယ် ကြပ်တည်းသည် ဟု မြင်နိုင်ရာ၏။ မိမိတို့ ကျင်လည်၍လာခဲ့သော အနုမတဂ္ဂ သံသရာ ဘဝအဆက်ဆက်ကို ဤနည်းအတိုင်း မြင်နိုင်ရာ၏။ သည်ကိုရည်၍-

အများလောက၊ ရှိသမျှကို၊ ဒုက္ခပူဇ်မှု၊ များစွာပြုသည်။ ။
သုခဝေဒနာ-စွမ်းမည်တည်း-

ဟု ဆိုပေသည်။ မီးပူဇော်သော ပုဏ္ဏားသည် ထိုမီးကို သာယာသော မိစ္ဆာအယူကို မစွန့်သမျှကာလပတ်လုံး သွားလေရာ၊ နေလေရာ မီးနှင့်စပ်သော ဒုက္ခစက်ကွင်းကြီး အပြီးထက်ကြပ်စုပ်လျက် ပါလေဘိသကဲ့သို့ ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့မှာလည်း ထိုဝေဒနာကို ငါ-ဟု စွဲလမ်းသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို မစွန့်သမျှ အနမတဂ္ဂ သံသရာကာလပတ်လုံး ရောက်လေရာရာဘဝ၌ ဒုက္ခစက်ကွင်းကြီး အပြီးစုပ်လျက် ပါ၍နေ၏။ အဘယ်ဒုက္ခမျှစး နည်းဟူမူ - တခုတခုသော ဖြစ်ရာဘဝ၌ ထိုဝေဒနာ မီးတောက် ၆-ပါးနှင့် အသက်တမ်းစေ့ နေရအောင် အာရုံ၊ ဝတ္ထု၊ မီးစာ ဆင်းရဲဒုက္ခ နောက်ဘဝမှာ....

၁။ ထင်းမီးစာ ပြည့်စုံစွာရခြင်းငှာ ရှေးရှေးဘဝက တင်ကူး၍ ပြုကြရသော ဒါနမူဒုက္ခကြီး၊

၂။ သီလမူဒုက္ခကြီး၊

၃။ ကသိုဏ်းဗြဟ္မာ့ဝိဟာရ ဘာဝနာမူဒုက္ခကြီး။

ဤ ဒုက္ခမူတို့သည် ဖြစ်လေရာရာ စုပ်လျက်ပါကုန်၏။ ထိုဒါနမူဒုက္ခ၊ သီလမူဒုက္ခ၊ ဘာဝနာမူ ဒုက္ခစုကို မပြုပြန်လျှင် သုခ ၆-ပါးမူလွှတ်၍ အပါယ်ဘဝ ဒုက္ခကြီး ၆-ပါးသို့ မျောရလေ၏။ ထိုပုဏ္ဏားသည် ထိုမိစ္ဆာအယူကို စွန့်၍ ထိုမီး လက်လွှတ်သောအခါမှ မီးစာထင်းမူဒုက္ခ ငြိမ်းလေ၏။ ထို့အတူ ဝေဒနာမီးတောက် ၆-ပါး၌ စွဲလမ်းတယ်တာသော တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိကို စွန့်နိုင်သောအခါမှ သံသရာဒုက္ခ စက်ကွင်းကြီး ကျွတ်လွှတ်၏။ ဤသို့သော ပြန်ဘက် အနက် အဓိပ္ပာယ် ကို လည်း ထိုလင်္ကာဝါကျဖြင့် ပြပေ၏။

ဆဋ္ဌပျိုလင်္ကာအဖြေ ပြီး၏။

သတ္တမပျို့လင်္ကာ-အဖြေ

သုခဝေဒနာ၊ စွမ်းရည်ဖြာ၍၊ ရသာမြိန်ရှမ်း၊ အစိမ့်မွန်းသော်၊
သွန်းသွန်းဆူကြ၊ ထိုသုခ၌၊ ပိယဟူသား၊ အချစ်ပွား၍ -

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ အဆင်းသဏ္ဌာန်ကို မြင်သောအခါ စက္ခုအတွေ့ခေါ်သော စက္ခုသမ္ပယုတ္တိ အာနန္တဘေဒကြောင့် ထိုအာရုံမှာ ရှုချင်ဖွယ်ကောင်းသော ဣဋ္ဌရသသည် ပေါ်ထွက်၍ လာ၏။ ထိုအခါ ထိုအာရုံမှာ ပေါ်သော ဣဋ္ဌရသကို ကောင်းစွာ၊ ကောင်းစွာ လှပတင့်တယ်စွာဟု ခံစား စံစားသော စက္ခုသမ္ပယုတ္တိ သုခဝေဒနာသည် စိတ်သန္တာန်မှာ ရသာမြိန်ရှမ်း၊ အစိမ့်မွန်းလျက်၊ သွန်းသွန်း ဆူကြ ဖြစ်ပေါ်၍ လာ၏။ ခြောက်သွေ့သော ထမင်းကို ထောပတ်ရည် ဆမ်းလိုက်ဘိသကဲ့သို့ စိတ်သန္တာန် ရှမ်းရှမ်းစို၍လာ၏။ ညှိုးနွမ်းသော ပဒုမာကြာကို အေးမြစွာသော သီတာရေချမ်း ဆွတ်လောင်းလိုက်သဖြင့် ရှင်လန်းဖွံ့ဖြိုး၍ လာသကဲ့သို့ စိတ်သန္တာန် ဖွံ့ဖြိုး၍လာ၏။ မျက်နှာရုပ် ရှမ်း၍၊ စို၍၊ အသွေးအရည်တက်၍ လာ၏။ ထိုသို့ စက္ခုအပြင် စိတ် အစဉ်မှာ ရှမ်းရှမ်းစိုတက်၍ လာသော ထိုသုခဝေဒနာသည် စက္ခု အရသာ မည်၏။ စက္ခုမြိန်ရှက်မှုမည်၏။ စက္ခုဆိမ့်အိမ့်မှု မည်၏။

ထိုအခါ ထိုစက္ခုအရသာ၊ မျက်စိအရသာကို အစိမ့်ခံလိုသော တဏှာရာဂ ဓာတ်ကြီးသည် တဖွားဖွားပေါ်၍ လာ၏။ စိတ်အစေး ပေါက်၍ လာ၏။ မျက်စိအရသာကို အစိမ့်ခံလိုသည့်အတွက်နှင့် မျက်စိ အရသာကို ဖန်ဆင်းတည်ထောင်၍ပေးသော လှပသော အဆင်းသဏ္ဌာန် မှာလည်း ထိုတဏှာဖွဲ့စည်း တွယ်ကပ်လေ၏။ လှပသော အဆင်းသဏ္ဌာန် နှင့် ပြည့်စုံသော ထိုဝတ္ထု ကိုယ်အထည်မှာလည်း ဖွဲ့စည်းတွယ်ကပ်၏။ မလွတ်ချင်၊ မခွါချင်သော စိတ်အမှုတိုး၍သာ လုံးထွေး သိမ်းပိုက် ချင်သော စိတ်အမှုကို ဖွဲ့စည်းတွယ်ကပ်၏ဆိုသည်။ ‘မျက်စိအရသာဟု ဆိုအပ်သော သုခဝေဒနာကို တွယ်တာသည့် အတွက်နှင့် ထိုအဆင်း သဏ္ဌာန်ကို၎င်း၊ အဆင်းသဏ္ဌာန်ရှိသော ဝတ္ထု အထည်ကိုယ်ကို၎င်း တွယ်တစပ်ပြန်သည်’ဟူသော စကား၌ ဥပမာကား-

သတ္တဝါတို့သည် အသက်ခန္ဓာကို အလွန်တုယ်ကာ ကြကုန်၏။ အသက်ခန္ဓာကို တုယ်တာသည့် အတွက်ကြောင့် အသက်ကို တုယ်ထောင်၍ ပေးနိုင်သော ထမင်းအစာကို တုယ်တာကြကုန်၏။ ထမင်းကို တုယ်တာသည်အတွက် ဆန်ကို တုယ်တာ၏။ ဆန်ကို တုယ်တာသည့်အတွက် စပါးကို တုယ်တာ၏။ စပါးကို တုယ်တာသည့်အတွက် နွား၊ ကျွဲ၊ လှံ၊ ယာ၊ မိုး၊ မြေကို တုယ်တာ၏။ ထိုအလုံးစုံကို တုယ်တာသည့်အတွက် ကြေးငွေကို တုယ်တာ၏။ ဤသို့လျှင် တဏှာရာဂမည်သည် ဝတ္ထုတခုကို တုယ်တာမိလျှင် ထိုတုယ်တာသော ဝတ္ထုတခုနှင့်စပ်လျဉ်းသမျှ အရာမက၊ အထောင်မက၊ အဆင့်ဆင့် တုယ်တာမှု ပြန့်ပွား၍ သွားတော့သည်။ ထို့အတူ စက္ခုသမ္ဗုဒ္ဓိဗျာဓိ ဝေဒနာ-ဟု ဆိုအပ်သော မျက်စိအရသာတခုကို တုယ်တာ ချစ်ကြိုက်မှု ရှိသည့်အတွက် ကောင်းသောအဆင်း သဏ္ဌာန်ကို၎င်း၊ ထိုအဆင်းသဏ္ဌာန်နှင့် ပြည့်စုံသော သက်ရှိ၊ သက်မဲ့အထည် ဝတ္ထုကို၎င်း၊ ထိုအထည် ဝတ္ထုနှင့် စပ်လျဉ်းသမျှတို့ကို၎င်း တုယ်တာချစ်ကြိုက်မှု အဆင့်ဆင့်ပွား၍ သွားတော့သည်။

ဤစကား၌ မျက်စိအတွေ့-ခေါ်သော စက္ခုသမ္ဗုဒ္ဓိတရားသည် လည်း ဓမ္မမည်၏။ မျက်စိအရသာ-ခေါ်သော ကျေသမ္ဗုဒ္ဓိဗျာဓိ ဝေဒနာတရားသည်လည်း ဓမ္မမည်၏။ ထိုအရသာကို အစိမ့်ခံလိုသော တဏှာတရားသည်လည်း ဓမ္မမည်၏။ ထိုသုံးပါး၌ ချစ်ကြိုက်တုယ်တာသော တဏှာသည် ဓမ္မတဏှာမည်၏။ အဆင်းသဏ္ဌာန်၌ ချစ်ကြိုက်တုယ်တာသော တဏှာသည်သာလျှင် ရူပတဏှာမည်၏။ အထက်စကားစဉ်ကား ရူပတဏှာ၏ ရှေ့သွားနောက်လိုက်ဖြစ်သော တဏှာစုကို ရူပတဏှာနှင့် တလုံးတည်းပြု၍ ဆိုခဲ့ပေသည်။ မှန်ညှင်းစေ့ခန့် ပမာဏရှိသော မီးဖွားသည် ယမ်းပုံ၊ အမှိုက်ပုံ၌ကျလျှင် ခဏချင်း ယမ်းပုံ အမှိုက်ပုံ အကုန်အနွဲ့ပွားများနိုင်၏။ ထို့အတူ ကျင်လည်နေကျ လောဘဝတ္ထုနှင့် စပ်လျဉ်းရာ အဆင်းကို မြင်ရုံမျှနှင့်လည်း ထိုဝတ္ထုတခုလုံး လောဘကွက် နွဲ့ပွားအောင် ခဏချင်းပွားနိုင်၏။ အသံကို ကြားရုံမျှနှင့်လည်း ပွားနိုင်၏။ ဝတ်စားတန်ဆာ၊ နေထိုင်ရာကို မြင်ရုံမျှနှင့်လည်း ပွားနိုင်၏။ တစွန်းတစကို ထိရုံမျှနှင့်လည်း ပွားနိုင်၏။ ထိုသို့ ပွားရာတွင် အဆင်းကို ရှေးတည်၍

ပွားသမျှကို ရူပတဏှာ၌ သွင်း၍ ပြောဆိုထိုက်၏။ အသံစသည်ကို ရှေးတည်ပြု၍ ပွားသမျှကို သဒ္ဒတဏှာစသည်၌ သွင်း၍ပြောဆိုထိုက်၏။

(ဤကား စက္ခု၊ ဓမ္မဿဇာ ဝေဒနာကြောင့် တဏှာဖြစ်ပွားပုံ အမြန် တည်း။)

အသံကို ကြား၍ သောတအစတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော နား အရသာ၊ နားမြိန်ရှက်မှု၊ နားဆိမ့်အိမ့်မှုသည် သောတသမ္မဿဇာ ဝေဒနာ မည်၏။ နားအရသာနှင့်တကွ သဒ္ဒါရုံ၌၎င်း၊ သဒ္ဒါရုံကို ပြည့်စုံစေနိုင် သော အဆောက်အဦမျိုးတို့၌၎င်း ချစ်ကြိုက်ခင်မင်သော တဏှာသည် သဒ္ဒတဏှာမည်၏။ အနံ့ကို နံ၍ ဃာနအစတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော နှာခေါင်းအရသာ၊ နှာခေါင်းမြိန်ရှက်မှု၊ နှာခေါင်း ဆိမ့်အိမ့်မှုသည် ဃာနသမ္မဿဇာ ဝေဒနာမည်၏။ နှာခေါင်းအရသာနှင့်တကွ ဂန္ဓာရုံ ၌၎င်း၊ ဂန္ဓာရုံကို ပြည့်စုံစေနိုင်သော အဆောက်အဦမျိုးတို့၌၎င်း ချစ် ကြိုက် ခင်မင်သော တဏှာသည် ဂန္ဓတဏှာမည်၏။ အချို၊ အချဉ် အစရှိသော ရသာရုံကို သုံးဆောင်ရ၍ ဇိဝှါအစတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ် သော လျှာအရသာ၊ လျှာမြိန်ရှက်မှု၊ လျှာဆိမ့်အိမ့်မှုသည် ဇိဝှါသမ္မ- ဿဇာ ဝေဒနာမည်၏။ လျှာအရသာနှင့်တကွ ရသာရုံ၌၎င်း၊ ရသာရုံကို ပြည့်စုံစေနိုင်သော အဆောက်အဦမျိုးတို့၌၎င်း ချစ်ကြိုက်ခင်မင်သော တဏှာသည် ရသတဏှာမည်၏။

နူးညံ့သော ဖောဠဗ္ဗဝတ္ထုတို့နှင့် ပေါင်းဖက်၍ ကိုယ်အင်္ဂါအစတို့ ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော ကာယအင်္ဂါအရသာသည် ကာယသမ္မဿဇာ ဝေဒနာမည်၏။ ထိုကာယ အရသာနှင့်တကွ ဖောဠဗ္ဗ ဝတ္ထုတို့၌၎င်း၊ ဖောဠဗ္ဗဝတ္ထုကို ပြည့်စုံစေနိုင်သော ဃရာဝါသ အဆောက်အဦတို့၌၎င်း ချစ်ကြိုက်ခင်မင်သော တဏှာသည် ဖောဠဗ္ဗတဏှာမည်၏။ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အာရုံငါးပါးတို့မှ ကြွင်းသော မိမိသန္တာန်၊ သူတပါးသန္တာန်တို့၌ စက္ခု ပြည့်စုံမှု၊ သောတပြည့်စုံမှု၊ ဃာနပြည့်စုံမှု၊ ဇိဝှါပြည့်စုံမှု၊ ကာယပြည့်စုံမှု၊ သဒ္ဒါဂုဏ်၊ သီသဂုဏ်၊ သုတဂုဏ်၊ ပညာဂုဏ်၊ ဥစ္စာဂုဏ်၊ ဓနဂုဏ်၊ ဣဿရိယ ဂုဏ်၊ ဗလဂုဏ်၊ မာနဂုဏ်၊ သူရဂုဏ်အစရှိသော ကောင်းသောဓမ္မ၊ မကောင်း သောဓမ္မတို့သည် အသီးသီးရှိကြကုန်၏။ တခုခုသောဓမ္မကို အာရုံပြု၍ စိတ်အစောင့်၊ နှလုံးအစောင့်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော စိတ်အရသာ၊ မနော

အရသာ-စိတ်မြိန်ရှက်မှု၊ မနောမြိန်ရှက်မှု-စိတ်ဆိမ့်အိမ့်မှု၊ မနောဆိမ့်အိမ့်မှုသည် မနောသမ္ဘယဇာ ဝေဒနာမည်၏။

ထိုစိတ်အရသာနှင့်တကွ ကောင်းသောဓမ္မ၊ မကောင်းသောဓမ္မတို့၌၎င်း၊ ထိုဓမ္မတို့ကို ပြည့်စုံစေနိုင်သော လောကဓမ္မ အဆောက်အဦတို့၌၎င်း ချစ်ကြိုက်ခင်တွယ်သော တဏှာသည် ဓမ္မတဏှာ မည်၏။ ဤအရာ၌ ဓမ္မဆိုသည်ကား ရူပါရုံ၊ သဒ္ဓါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ဟူသော အာရုံငါးပါးကို ချန်လှပ်၏ ကြွင်းသမျှ အလုံးစုံသည် ဓမ္မာရုံ မည်၏။ ထို့ကြောင့် လောဘပွားများသော အမှုကိုပြုပြီးနောက် ထိုလောဘအမှုကိုပင် ပြုပုံ၊ မှုပုံ အရာနှင့်တကွ အမှတ်ရတိုင်း သာယာသော နောက်တဏှာသည် ရှေးဖြစ်သော လောဘဓမ္မလျှင် အာရုံရှိသော ဓမ္မတဏှာ မည်၏။ ထို့အတူ ဒေါသမှုကို စိတ်တိုင်းကြပြုရ၍ ပြုပုံအမူအရာနှင့်တကွ ပြောကာ၊ ဆိုကာ၊ ရယ်ကာ၊ ပြုံးကာ ထိုဒေါသကို သာယာသော တဏှာသည် ဓမ္မတဏှာ မည်၏။ ထို့အတူ မာနမှု၊ ဒိဋ္ဌိမှု၊ သဒ္ဓါမှု၊ ပညာမှု၊ ဒါနမှု၊ သီလမှု၊ ဘာဝနာမှု၊ ပါဏာတိပါတမှု၊ အဒိန္နာဒါနမှု၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရမှု - စသည်ဖြင့် အကျယ်ဆိုလေ။ ဓမ္မတဏှာနယ် အလွန်ကျယ်ဝန်း များပြား၏။

[ကြွင်းကျန်သော အဓိပ္ပာယ် အကျယ်ကိုလည်း ဥပမာနှင့်တကွ စက္ခုဒွါရ ရှုတဏှာတို့၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းအတိုင်း နောက်ဒွါရငါးပါး တဏှာငါးပါးတို့၌ သိလေ။]

ဤ လူ့လောက၊ နတ်လောကတို့၌ ရှိရှိသမျှသော ဘုံဗိမာန်၊ ပဒေသာ၊ ဥယျာဉ်၊ ဆင်၊ မြင်း၊ ရထား၊ ကျွဲ၊ နွား၊ လယ်၊ ယာ၊ ရတနာ၊ ရွှေ၊ ငွေ၊ မေ၊ မြေပတ်ကုံး အသုံးမျိုး အဆောင်မျိုးတို့ကို၎င်း၊ နတ်သမီး နတ်သား၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ-ဟူသမျှကို၎င်း အာရုံအားဖြင့် ခြောက်စု ပြုသည်ရှိသော် ရူပတဏှာဖို့တစု၊ သဒ္ဓါတဏှာဖို့တစု၊ ဂန္ဓာတဏှာဖို့တစု၊ ရသာတဏှာဖို့တစု၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗတဏှာဖို့တစု၊ ဓမ္မတဏှာဖို့တစု အားဖြင့် ခြောက်ပုံ၊ ခြောက်စု ရ၏။ မီးပူဇော်သော ပုဏ္ဏားဥပမာ၌ ရရသမျှသော ထောပတ်၊ ဆီ၊ ပျား၊ ထင်း၊ သစ်သား တို့သည် မီးဖို့ချည်း ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့ တဏှာဖို့ချည်း ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုပုဏ္ဏားကို မီးကို လုပ်ကျွေး မွေးမြူ ပူဇော်သောသူ-ဟု ဆိုသကဲ့သို့ ဥစ္စာဓန ဘောဂသမ္ပတ္တိ အတွက်

နှင့် နေနေ၊ ညည တရွရွအားထုတ်ကြသော သတ္တဝါတို့လည်း တဏှာ လှုပ်ကျွေး မွေးမြူသော သူတို့ဟူ၍ ဆိုသင့် ဆိုထိုက်ကုန်၏။ သည်ကို ရည်၍-

ထိုသူခဉ်၊ ပိုယ ဟူသား၊ အချစ် ပွား၍၊ ခြောက်ပါး ဝေဒနာ၊
မြိန်ရှက်စွာကိုလွယ်ကာမနွေး၊ လိုတိုင်းပေးသည့်၊ သဌေးရတနာ၊
ပမာအလား၊ ကြင်မယားနှင့် ဝတ်စားရွှေငွေလယ်မြေလုပ်ခင်း၊
ထမင်းဘောဇဉ်၊ သဘင်ပွဲလမ်း၊ အဆန်းဆန်းတည့်၊ ပန်းမျိုးနံ့သာ၊
အဖြာဖြာလျှင်၊ ရူပါရမ္မဏ၊ စသည်အပုံ၊ ပဉ္စာရုံနှင့်။ ။ ခြောက်စုံ
ဖဿ၊ စက္ခုစသား၊ ဒွါရခြောက်မည်၊ အကြည်အလင်း၊ ကိုယ်တိုင်း
ဓာတ်နု၊ အစုစုလျှင်၊ ဗဟုဘေဒ၊ များပြားစွာသည်၊ ဓမ္မာရမ္မဏ။
ကာမဝတ္ထု၊ အစုအပုံ၊ ခြောက်အာရုံ၌၊ ခုံတမင်မင်၊ ခင်တမျှားမျှား၊
နေစဉ်ပွား၍-

ဟုဆိုပေသည်။ “သဌေးရတနာ၊ ပမာအလား” ဟူသောကား၌
မန္တာတ်စကြာမင်းကြီးတို့မှ အလိုရှိတိုင်း အသုံးခံ သဌေးရတနာကြီးရှိမဲ့
တည်း၊ ခြောက်ပါးဝေဒနာ မြိန်ရှက်စွာကို လွယ်ကာမနွေး လိုတိုင်းပေး
နိုင်သော ကြင်မယားနှင့် ဝတ်စားရွှေငွေ-စသည်သည် ထိုသဌေးရတနာ
ကြီးနှင့် အလားတူ၏။ ထိုအသုံးခံ သဌေးကြီးရတနာကဲ့သို့ မိမိသန္တာန်၌
မျက်စိအရသာ၊ နားအရသာအစရှိသော ခြောက်ပါးဝေဒနာကို လွယ်ကာ
မနွေး လိုတိုင်းပေးသည့် အတွက်ကြောင့် ကြင်မယားနှင့် ဝတ်စားတန်ဆာ
ရတနာရွှေငွေ-အစရှိသော ကာမဝတ္ထုအစုအပုံခြောက်အာရုံ၌ ခုံတမင်မင်
ခင်တမျှားမျှား တဏှာပွား၍ နေကြကုန်၏။ ဟူလိုသည်။ ဤလက်ပုဒ်၌
“ခြောက်စုံဖဿ၊ စက္ခုစသား၊ ဒွါရခြောက်မည်၊ အကြည်အလင်း” စသည်
တို့ကား ဓမ္မာရုံတို့ပေတည်း။ “ခုံတမင်မင်၊ ခင်တမျှားမျှား၊ နေစဉ်ပွား၍၊
တရားအချက်၊ သဘောနက်ကို၊ အိပ်မက်တွင်မျှ၊ မမြင်ကြပဲ၊ ကာမထောင်
တွင်း၊ ခန္ဓာကင်းသည်၊ ခြောက်သင်းတဏှာ-စွမ်းရည်တည်း” ဟူသော
နောက်စကားသည်ကား အနုမတဂ္ဂ ဘဝတို့၌ ဖြစ်၍ လာခဲ့ကြသော အမှု
သွားကို ဆိုသော စကားတည်း။ “တရား အချက်၊ သဘောနက်ကို”
ဟူသည်ကား-အဝိဇ္ဇာအရာ၌ ပြဆိုခဲ့သော သစ္စာလေးပါး တရားအချက်

သဘောနက်ကို ဆိုသတည်း။ ဤဖဿခြောက်ပါး၊ ဝေဒနာခြောက်ပါး၊ တဏှာခြောက်ပါးအရာနှင့် လျော်စွာ ဆိုမူကား ဖဿသည်လည်း တရားနက်တခု၊ ဝေဒနာသည်လည်း တရားနက်တခု၊ တဏှာသည်လည်း တရားနက်တခု၊ ဖဿသည် အဘယ်သို့ နက်နဲသနည်းဟူမူ စက္ခုအတွေ့သည် ဓာတ်တမျိုးတည်း။ အဆင်းသဏ္ဌာန်နှင့် စက္ခုအကြည် တေ့ဆိုင် ဆုံဆည်း၍ နေခိုက်၌သာ တဖွားဖွားဖြစ်ပေါ်၍နေ၏။ အဆုံအဆည်း ပျက်ကွက်လျှင် ချုပ်ပျက် ကွယ်ပျောက်လေ၏-ဟူ၍ ဖဿကို ဓာတ်အသီးတခု အာဂန္တုအနေနှင့် ထင်မြင်နိုင်ရန် အလွန်နက်နဲ၏။

မိမိသန္တာန်၌ ဤအခါကား စက္ခုအတွေ့ရှိ၏၊ ဤအခါကားစက္ခုအတွေ့မရှိ-ဟု သိကြ၏။ ဖဿဓာတ်ပေါ်မူ၊ ဖဿဓာတ် ချုပ်ကွယ် ပျက်ဆုံးမူ-ဟု မသိကြ။ ထို့အတူစက္ခုအရသာဆိုသည်ကား-ဓာတ်တမျိုးတည်း။ ထိုဖဿရှိဆဲအခါ၌သာ တဖွားဖွားဖြစ်ပေါ်၍ နေ၏။ ထိုဖဿ ချုပ်ပျောက်လျှင် ချုပ်ပျောက်၏-ဟူ၍ ဝေဒနာကို ဓာတ်အသီးတခု အာဂန္တုအနေနှင့် ထင်မြင်နိုင်ရန် အလွန်နက်နဲ၏။ စက္ခုအရသာရှိခိုက်၊ မရှိခိုက်ကိုကား သိကြ၏။ ဝေဒနာဓာတ်ပေါ်မူ၊ ဝေဒနာဓာတ် ချုပ်ဆုံးမူဟူ၍ မသိကြ။ ရူပတဏှာကိုလည်း ထိုနည်းတူ သိလေ၊ ဖြစ်ပေါ်မူ၊ ချုပ်ပျောက်မူ ဥပမာ၌ကား လူသည် မှန်ကြည့်ရာ၌ စက္ခုအကြည်သည် မှန်အပြင်နှင့် အလားတူ၏။ အဆင်းသဏ္ဌာန်စသည် မျက်နှာနှင့်အလားတူ၏။

ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ ဓာတ်စသည် မှန်အပြင်မှာ ပေါ်သော မျက်နှာရိပ်နှင့်တူ၏။ မှန်နှင့်မျက်နှာတေ့ဆိုင်ဆဲ ခဏ၌သာ မျက်နှာရိပ် ပေါ်ရှိ၏။ မျက်နှာလွဲလျှင် ထိုအရိပ် ပျောက်ဆုံး၏။ အရိပ်ကို မြင်လိုပြန်လျှင် တဖန်ကြည့်ပြန်၏။ မျက်နှာလွဲလျှင် ချုပ်ပျောက်မြဲ ချုပ်ပျောက်ပြန်ကုန်၏။ အရိပ်သည် ဓာတ်တမျိုး၊ မှန်အပြင်နှင့် မျက်နှာအပြင်တေ့ဆိုင်မှု တန်းလန်းရှိနေမှု ထိုးတေ့ဆိုင်မှုကိုစွဲ၍ ဖြစ်ပေါ် တည်ရှိနိုင်သည်။ တေ့ဆိုင်မှု ပျက်ပြန်၍ စွဲစရာ မရှိပြန်လျှင် အရိပ် ပျောက်ပျက်ရပြန်၏။ ဤကား ခပ်သိမ်းသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားမျိုးတို့၏ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတည်း။ ဤစက္ခု၏ဆိုင်ရာ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ သုံးပါးသည်လည်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုးချည်းသာတည်း။

အထက်က ပြဆိုခဲ့သော ယပ်လေဥပမာ၊ ရေဥပမာတို့ဖြင့်လည်း ကိုယ်၌ပေါ်သော ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာတို့၏ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘော သည် ထင်ရှား၏။ ယပ်လေပေး၍ နေဆဲအခါ၌ ကောင်းသော ကိုယ် အတွေ့ချမ်းသာသော ကိုယ်အရသာပေါ်ရှိ၍ နေသည်လည်း ထင်ရှား၏။ ယပ်လေပြတ်လပ်ပြန်လျှင် ထိုအတွေ့၊ ထိုအရသာ ချုပ်ပျောက်ပြန်သည် လည်း ထင်ရှား၏။ ပူအိုက်သော မကောင်းသော ကိုယ်အတွေ့၊ မချမ်း သာသော ကိုယ်အရသာဓာတ်တမျိုး ကိုယ်ပေါ်၌ ပေါ်ပြန်သည်လည်း ထင်ရှား၏။ ကိုယ်တိုင်တွေ့ကြသော ဒိဋ္ဌိမူပေတည်း၊ ထိုသို့ သိကြ၊ ထင်ရှားကြသော်လည်း ထိုအတွေ့၊ ထိုအရသာကို ဓာတ်အသီး၊ ပရမတ္ထ ဓမ္မအသီးဟု မသိကြ၊ မမြင်ကြ။ ငါတွေ့သည်၊ ငါချမ်းသာသည်၊ ငါကောင်းသည်-ဟု ငါနှင့်တခုတည်း ပြု၍ မြင်ကြ၊ ထင်ကြ၊ စွဲလမ်း၍ နေကြ၏။

ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်၊ သတ္တဝါမဟုတ်၊ ငါမဟုတ်၊ သူမဟုတ်၊ ဓာတ် အသီး၊ ပရမတ္ထဓမ္မအသီးအနေနှင့် ခြားနားထင်ရှားစွာမြင်နိုင်၊ ထင်နိုင်မှ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှု အခက္ခန်ကိုစွဲ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောကို ထင်နိုင်၊ မြင်နိုင် မည်။ ငါနှင့် တခုတည်းပြု၍ ငါပြု၍ထင်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ်သဘော မထင်နိုင်၊ မမြင်နိုင်။ ငါဆိုသည်ကား တဘဝလုံး တသက်လုံးမှ တ-ငါသာတည်း။ တဘဝ၌ မသေမီအတွင်း အသစ် အသစ်ဖြစ်ပေါ်သည်ဟူ၍ မယူကြ၊ ချုပ်သည်၊ ပျက်သည်၊ ကွယ်ပျောက် သည်-ဟူ၍မယူကြ။ ထိုကိုယ်သန္တာန်မှာ ကောင်းသော အတွေ့၊ မကောင်း သောအတွေ့၊ ကောင်းသော ကိုယ်အရသာ၊ မကောင်းသော ကိုယ်အရ သာတို့ကိုမူကား ကိုယ်၌ပေါ်ရှိ၍ နေသည်ကိုလည်း သိကြ၏။ ချုပ်ကွယ် ပျောက်ပျက်၍ မရှိပြန်သည်ကိုလည်း သိကြ၏။ ငါကိုသိမှုတလမ်း၊ ထိုဓာတ်တို့ကို သိမှုတလမ်း မနေလော။

အကယ်၍ ကောင်းသောအတွေ့၊ ကောင်းသော အရသာတို့သည် ငါဖြစ်ကုန်ငြားအံ့၊ ဘဝမဆုံးမခြင်း၊ ငါအမြဲတည်သကဲ့သို့ ထိုအတွေ့၊ ထိုအရသာတို့လည်း တည်ကြည်ရကုန်မည်။ အကယ်၍ ငါသည်၊ ထိုအတွေ့၊ ထိုအရသာတို့နှင့် တခုတည်း ဖြစ်ငြားအံ့၊ ထိုအတွေ့၊ ထိုအရသာကို ယခုကိုယ်မှာ ဖြစ်ပေါ်ရှိနေပြန်ပြီ၊ ယခုပျောက်ကွယ်ချုပ်ဆုံး၍ကုန်ပြန်ပြီ ဟု သိကြသောအခါ ငါဖြစ်ပေါ်ရှိနေပြန်ပြီ၊ ယခု ငါပျောက်ကွယ်

ချုပ်ဆုံး၍ ငါမရှိပြန်ပြီဟု တခုတည်း၊ တလုံးတည်း သိကြရာကုန်သည်။
 ငါ-ကို တဘဝအတွင်းမှာ ဘယ်အခါမှ ပျောက်ကွယ်ချုပ်ဆုံးသည်ဟူ၍
 မယူကြ။ ထိုအမှုတို့ကိုကား ကိုယ်သန္တာန်မှာဖြစ်သည့်အခါ၊ မဖြစ်သည့်
 အခါ၊ ရှိသည့်အခါ၊ မရှိသည့်အခါဟု သိကြယူကြကုန်၏။ ဤအချက်ကို
 ထင်ရှားအောင် ဆိုဦးအံ့။ မှန်အပြင်မှာပေါ်သော မျက်နှာရိပ်သည်
 မှန်သားလည်း မဟုတ်၊ မျက်နှာလည်း မဟုတ်၊ အာဂန္တု သက်သက်
 တည်း။ မှန်သားနှင့် မျက်နှာဆိုင်မိမှုကိုစွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
 မျိုးတည်း။ ထို့ကြောင့် မှန်သားနှင့် မျက်နှာ ဆိုင်မိမှုဟူသော စွဲရာ
 ပျက်ခဲ့လျှင် ကွယ်ပျောက်လေ၏။

ရေထဲမှာ ထင်နေသော နေဝန်းသဏ္ဌာန်၊ လဝန်းသဏ္ဌာန်၊
 လူရိပ်သဏ္ဌာန် စသော အရိပ်သဏ္ဌာန်စု၊ နေရောင်၊ မီးရောင်ကြောင့်
 ဖြစ်သော သစ်ပင်ရိပ်၊ လူရိပ် သဏ္ဌာန်စုတို့လည်း ထိုနည်းအတူ အာဂန္တု
 ဓာတ်ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုးတို့တည်း။ ထိုသတ္တဝါတို့၏သန္တာန်၌ လောဘသည်
 ဓာတ် အာဂန္တုတည်း။ လူတို့၏ ကိုယ်သန္တာန်မှာ ပိုးမျိုးရှစ်ဆယ်တို့သည်
 ကိုယ်နှင့် အပြည့်ရှိကုန်၏။ ထိုပိုးတို့သည် ကိုယ်တွင်းသန္တာန်မှာ ဖြစ်ခွင့်
 ဆိုက်သောအခါ ဖြစ်ပေါ်၍ ပျောက်ဆုံးခွင့် ဆိုက်သောအခါ ပျောက်
 ဆုံး၍ နေကြကုန်သော အာဂန္တုတို့သာတည်း။ ကိုယ်အင်္ဂါအတွင်းမှာ
 ဖြစ်စေ၊ အပမှာဖြစ်စေ ပုပ်ရိသော အနာအို အနာမင်း ရှိခဲ့သော်
 သံသေဇပ ပိုးတို့သည် ဖြစ်လာကုန်၏။ ထိုပိုးတို့သည် အာဂန္တုတို့သာ
 တည်း။ ထို့အတူ ဤလောဘဓာတ်သည်လည်း စိတ်အစဉ်မှာ ဖြစ်ပေါ်
 ခွင့် ဆိုက်သောအခါ ဖြစ်ပေါ်၍ ပျောက်ကွယ်ခွင့် ဆိုက်သောအခါ
 ပျောက်ကွယ် ပျက်ဆုံး၍နေသော ဓာတ်အာဂန္တုသာတည်း။ ပုဂ္ဂိုလ်
 မဟုတ်၊ သတ္တဝါမဟုတ်၊ ငါမဟုတ်၊ သူမဟုတ်၊ မိန်းမဟုတ်၊ ယောက်ျား
 မဟုတ် ဘယ်သူမှ မဟုတ်။

ထိုလောဘဓာတ် အာဂန္တုကို မိမိသန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာစေ
 လိုလျှင် လောဘဖြစ်နေကျ အာရုံသို့ စိတ်ကို ရွှေ့ရှုတော့ဆိုင်၍ပေး။ သူနာ၏
 ကိုယ်မှာ သရဲပူးဝင်၍ လာသကဲ့သို့ စိတ်အစဉ်မှာ ခဏချင်း လောဘ
 ပူးဝင်၍ လာ၏။ မှန်အပြင်မှာ အရိပ်ဓာတ်ပေါ်၍ လာသကဲ့သို့ ခဏချင်း
 လောဘအာဂန္တုဓာတ် ဖြစ်ပေါ်၍လာ၏။ ပူးဝင်ဖြစ်ပေါ် ထကြ

ပွားများ၍ခနသော ထိုလောဘဓာတ်ကို ကွာစေလိုသော် အသုဘကို၊
 နှလုံးသွင်း ခဏချင်း လောဘအာဂန္တုဓာတ် ကွာလေ၏။ ဆေးကောင်း
 ဝါးကောင်းနှင့်လုပ်လျှင် သူနာမှာ သရဲထွက်ခွဲ၍ လေသကဲ့သို့တည်း။
 အာဂန္တုဓာတ်ဖြစ်သော လောဘ၏ ထွက်ခွဲသွားပုံမှာ မှန်၌ မျက်နှာရိပ်
 ပျောက်ဆုံးသကဲ့သို့ ပျောက်ကွယ်သေဆုံး၍ သွားသည်ကို အခွါဆိုသည်။
 လောဘ ဖြစ်ပေါ်သည်ကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်မှန်း သိကြ၏။ လောဘ
 ကင်းကွာသည်ကိုလည်း ကင်းကွာမှန်း သိကြ၏။ အာဂန္တုက သုဘာဝ
 ဓာတ်အသီးဟု ခြားနား၍ကား မသိကြ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဓာတ်အသီး
 ဟူ၍ကား မသိကြ။ ထိုသို့ မသိကြသည့်အတွက်ကြောင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိနှင့်
 အပအာဂန္တုကို ငါပြု၍ စွဲလမ်းကြ၏။

ဝါမဟုတ်။ ပြဆိုခဲ့ပြီးသောပိုးသတ္တဝါတို့နှင့် မှန်အပြင်မှာမျက်နှာ
 ရိပ်တူကဲ့သို့ အာဂန္တုဓာတ် သက်သက်သာတည်း။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုး
 သက်သက်သာတည်း။ ထင်နိုင်ခဲ့စွ၊ မြင်နိုင်ခဲ့စွ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို တွန်းလှန်
 နိုင်ခဲ့၏။ မောဟအဝိဇ္ဇာ မှောင်ဆရာကို ခွါနိုင်ခဲ့စွ၊ ထို့အတူ ဒေါသ
 ဓာတ်သည်လည်း အာဂန္တုကဓာတ်တည်း။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုးသာတည်း။
 ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်၊ သတ္တဝါ မဟုတ်၊ ငါမဟုတ်၊ ဘယ်သူမှ မဟုတ်၊
 မိမိသန္တာန်၊ သူတပါးသန္တာန်တို့၌ ဒေါသဖြစ်လျှင်လည်း ဖြစ်သည်ဟု
 သိကြ၏။ ချုပ်ငြိမ်းလျှင်လည်း ချုပ်ငြိမ်းပြီဟု သိကြ၏။ ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်၊
 သတ္တဝါ မဟုတ်ဟု ထင်ဖွယ်၊ မြင်ဖွယ်ကောင်းလှ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါမှာ
 မသေမီအတွင်း ထိုကဲ့သို့ဖြစ်မှု၊ ချုပ်မှုမရှိ။ ကြွင်းသော နာမ်ဓာတ်ပေါင်း
 ၅၀-တို့၌လည်း ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဥပမာနှင့်တကွ ဓာတ်အသီးသီးဖြစ်ကြပုံ၊
 အာဂန္တု သက်သက်ဖြစ်ပုံ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုး ဖြစ်ကြပုံကို ဝေဖန်၍
 သိရာ၏။

ရုပ်ဓာတ်မျိုးတွင် သီတမီးဓာတ်၊ ဥဏှမီးဓာတ်နှစ်ပါးတို့၏ ဓာတ်
 အသီးသီးဖြစ်ပုံ၊ အာဂန္တုဖြစ်ပုံ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဖြစ်ပုံကို အနည်းငယ်မျှ
 ပြဆိုအံ့။ မိမိကိုယ်တွင်း၊ ကိုယ်ပမ္မာ အခါအခွင့် အားလျော်စွာ ချမ်းမှု၊
 အေးမှုဖြစ်၍လာသည်ကိုလည်း သိကြ၏။ အချမ်း၊ အအေးချုပ်ပျောက်၍
 သွားသည်ကိုလည်း သိကြ၏။ ပူမှု၊ နွေးမှု ဖြစ်လာသည်ကိုလည်း သိကြ၏။
 အပူ၊ အနွေး၊ ချုပ်ပျောက်၍ သွားသည်ကိုလည်း သိကြ၏။ ဤသို့ အခိုက်
 အလျဉ်းအားဖြင့် ချမ်းမှု၊ အေးမှု၊ ပူမှု၊ နွေးမှုတို့၏ ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိမှု၊

ချုပ်ပျောက် သေဆုံးမှုကိုမြင်ကြသဖြင့် သိတဟူသည် ဓာတ်အသီးအခြား
တည်း။ ဥဏှဟူသည် ဓာတ်အသီးအခြားတည်း။ ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်၊ သတ္တဝါ
မဟုတ်၊ ငါမဟုတ်၊ သူမဟုတ်၊ ဓာတ်အာဂန္တုစသောတည်း။ တနေ့တရက်
အတွင်းမှာပင် အခါတရာမက ကိုယ်တွင်းမှ ဖြစ်ပေါ်၍ အခါတရာမက
ပျောက်ကွယ်သေဆုံး၏။

ကိုယ်တွင်းသန္တာန်၌ ပူ၍၊ အိုက်၍ နေသည်ရှိသော် ယပ်လေခံလျှင်၊
ရေချိုးလျှင် အပူအအိုက် ခဏချင်း ပျောက်၏ဟု သိကြ၏။ ပျောက်ဆို
သည်ကား ဓာတ်၏သေဆုံးခြင်းဟူသော ခဏကမရဏဓာတ် တခုတည်း။
အနိစ္စဟူသော ဓာတ်တခုပေတည်း။ ထို့ကြောင့် အပူ၊ အအိုက် ပျောက်မှု
မည်သည်ကား ကိုယ်တွင်း၌ ဥဏှတေဇော၏ ချုပ်ပျောက်မှု၊ သေဆုံးမှု၊
အနိစ္စရောက်မှုကိုဆိုသည်ဟုသိကြ၏။ အထက်က ပြဆိုခဲ့ပြီးသော လောဘ
ပျောက်ကွယ်မှု၊ ဒေါသပျောက်ကွယ်မှုတို့၌လည်း မရဏဓမ္မ၊ အနိစ္စဓမ္မ
တို့ကို ပျောက်ကွယ်မှုဆိုသည်။ သေမင်း-သေမင်းဟု ဆိုကြသည်လည်း
ထိုသို့သော ပျောက်ကွယ်ချုပ်ဆုံးမှုကိုဆိုသည်။ စက္ခုအတွေ့ပျောက်ကွယ်
မှု၊ စက္ခုအရသာ ပျောက်ကွယ်မှု စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းအတူသိလေ။
ယပ်လေခံလျှင်၊ ရေချိုးလျှင် ကိုယ်တွင်းမှာ ခဏချင်း အေးချမ်းမှုပေါ်
၏ဟု သိကြ၏။ ပေါ်ဆိုသည်ကား ဓာတ်တို့၏ ပေါက်ဖွားခြင်းဟူသော
ခဏကဇာတိဓာတ် တခုပေတည်း။ ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏသုံးပါးတွင်
ဇာတိပေတည်း။ လောက၌ ဖြစ်သည်၊ ပေါ်သည် ဟူ၍ ဆိုကြသမျှကို
ဇာတိဓမ္မချည်းမှတ်။

ယပ်လေခပ်မှု မရှိပြန်လျှင် ကိုယ်သန္တာန်မှာ ထို အေးချမ်းမှု
ဟူသော သိတဓာတ်စု ချုပ်ပျောက်ပြန်ကုန်၏။ မရဏဓမ္မသို့ ရောက်ကြ
ပြန်ကုန်၏။ အနိစ္စဓမ္မသို့ ရောက်ကြပြန်ကုန်၏။ ပူအိုက်မှုဟူသော ဥဏှ
ဓာတ်တို့ဖြစ်ပေါ်ပြန်ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် တနာရီကာလ အတွင်းမှာပင်
ကိုယ်သန္တာန်အတွင်းမှာ အရာ၊ အထောင် မကသော ဇာတိမှု၊ အရာ
အထောင် မကသော မရဏမှု၊ အနိစ္စမှုတို့ကို တွေ့ကြုံ ထင်ရှားသိရှိ၍
နေကြကုန်၏။ ထိုသို့ တွေ့ကြုံ သိရှိ၍ နေကြပါကုန်လျက် မောဟအဝိဇ္ဇာ
ဖုံးလွှမ်းချက်ကြောင့် ကိုယ်တွင်းမှာ ပူမှု၊ အိုက်မှုကို ဓာတ်အသီးဟု မသိ
ကြ။ ချမ်းမှု၊ အေးမှုကို ဓာတ်အသီးဟု မသိကြ။ ထို ဓာတ်တို့၏

ဖြစ်ပေါ်မှုကို ဇာတိဓမ္မအသီးဟု မသိကြ။ ထိုဓာတ်တို့၏ ကိုယ်တွင်း သန္တာန်ဝယ် ပျောက်ကွယ်မှုကို မရဏ ဓမ္မကြီးတမျိုး၊ အနိစ္စဓမ္မကြီးတမျိုး ဟု သိကြလေကုန်။

မသိကြသည့်အတွက်ကြောင့် ငါ ပူသည်၊ ငါ အိုက်သည်၊ ငါ အေးသည်၊ ငါ ချမ်းသည်ဟု သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးပွား၍သာ နေကြကုန်သည်။ ကြွင်းသော ရုပ်ဓာတ်တို့၌လည်း ဓာတ်အသီးသီး ဖြစ်ကြပုံ၊ အာဂန္တု သက်သက် ဖြစ်ကြပုံ၊ စွဲရာရှိမှုဖြစ်ပေါ် စွဲရာပျောက်ပျက်လျှင် ပျောက်ပျက်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုးချည်း ဖြစ်ကြပုံကို သိကြလေကုန်။ ဤသို့ လျှင် ကိုယ်သန္တာန်အတွေ့ ဟူသော ဖဿ ၆၊ အရသာ ဟူသော ဝေဒနာ ၆၊ သဿာခင်တွယ်မှု ဟူသော တဏှာ ၆-ပါးတို့၏ သက်သက်သော အာဂန္တုဓာတ်အဖြစ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ခဏချင်း ဖြစ်ပေါ်မှု ဟူသော ဇာတိဓမ္မ၊ ခဏချင်း ပျောက်ကွယ်မှု ဟူသော မရဏဓမ္မ၊ အနိစ္စဓမ္မတို့၏ သိနိုင်၊ မြင်နိုင်၊ ထင်နိုင်ရန် နက်နဲမှု၊ ခက်ခဲမှုတို့ကို ရည်၍---

တရားအချက်၊ သဘောနက်ကို၊ အိပ်မက်တွင်မျှ၊ မမြင်ကြပဲ၊ ကာမ ထောင်တွင်း၊ ခန္ဓာ ကင်းသည်၊ ခြောက်သင်း တဏှာ-စွမ်းရည်တည်း။

ဟူ၍ ဆိုပေသည်။ ဤစကား၌ ကာမထောင် ဆိုသည်ကား- တဏှာ ၆-ပါးလည်း ကာမထောင်မည်၏။ မိမိတို့၏ ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာ တို့နှင့်တကွ လူ့ပြည်၊ နတ်နည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့၌ ရှိရှိသမျှသော တဏှာ၏ အဆောက်အဦဖြစ်သော ဘုံဗိမာန်၊ ပဒေသာ၊ လယ်၊ ယာ၊ ဥယျာဉ်၊ ဆင်၊ မြင်း၊ ကျွဲ၊ နွား၊ ရထား၊ လှည်း၊ လှေ၊ ရွှေ၊ ငွေရတနာ၊ ဥစ္စာစပါး၊ သား၊ မယား အစရှိသော ဝတ္ထုစုသည်လည်း ကာမထောင်မည်၏။ အနုမတဂ္ဂ သံသရာဘဝအဆက်ဆက်တို့၌ တဏှာ၏အကြိုက်သို့ လိုက်ပါ၍ တဏှာ၏ အစီးအပွားကို အားထုတ်၍ တဏှာမှုတန်းလန်းနှင့်သာ သေဆုံး၍ လာကြသည်ကို ကာမထောင်တွင်း ခန္ဓာကင်းသည် ဟူ၍ ဆိုပေသည်။

သတ္တမပျို့လင်္ကာ-အဖြေ ပြီး၏။

အဋ္ဌမပျို့လင်္ကာ-အဖြေ

တဏှာ ခြောက်မည်၊ အရင်း တည်၍၊ အရှည် များလျား၊
အစဉ် ပွားက။ လေးပါး အမှန်၊ ဥပါဒါန်လည်း၊ ခန္ဓာကာယ၊
အဇ္ဈတ္တနှင့်၊ ဇာမအာရုံ၊ အလုံးစုံ၌၊ အကုန်နှီးရင်း၊ အစွဲပြင်း၏-

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ ဥပါဒါန် ၄-ပါး ဆိုသည်ကား ကာမု-
ပါဒါန်၊ ဒိဋ္ဌပါဒါန်၊ သီလဗ္ဗတုပါဒါန်၊ အတ္တဝါဒုပါဒါန် ဤ ၄-ပါး
သည် ဥပါဒါန် ၄-ပါးမည်၏။ ထို ၄-ပါးတို့တွင် ကာမုပါဒါန်ဆိုသည်
ကား-သတ္တမပိုဒ်၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော တဏှာ ၆-ပါးသည်ပင်လျှင်ဖွတ်ကြီး
လျှင် မိကျောင်း၊ တစ္ဆေကြီးလျှင် သရဲ၊ မြေကြီးလျှင် နဂါး ဆိုဘိသကဲ့သို့
အစွဲအလမ်း အားကြီးသော တဏှာသည် ကာမုပါဒါန် မည်၏။
သည်ကိုရည်၍-

အသင်းပွားများ၊ သားမယစားက၊ စသည်ဖြူဖြူ၊ မဆုံးရာသား၊
ကာမဝတ္ထု၊ စွဲလမ်းပြုသည်၊ ကာမုပါဒါန်-

ဟူ၍ ဆိုပေ၏။ ထိုကာမုပါဒါန်သည်လည်း ရူပါရုံ အဆောက်
အဦစုမှာ စွဲလမ်းသော ရူပကာမုပါဒါန်၊ သဒ္ဓါရုံ အဆောက်အဦစုမှာ
စွဲလမ်းသော သဒ္ဓါကာမုပါဒါန်စသည်ဖြင့် ၆-ပါးအပြားရှိ၏။ ဒိဋ္ဌပါဒါန်
ဆိုသည်ကား ၃-ပါးသော နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီး၊ ၆၂-ပါးသော မိစ္ဆာ
ဒိဋ္ဌိ အစရှိသော အစွဲအလမ်းပြင်းသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကိုပင် ဆိုသတည်း။
သည်ကိုရည်၍-

တဖန်ထို့ပြင်၊ မိစ္ဆာညစ်ညစ်၊ အမြင်ယှင်းဖောက်၊ အယူမှောက်
သည်၊ ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါး၊ ပြားသည် ဒိဋ္ဌိ-

ဟူ၍ ဆိုပေသည်။ ဒိဋ္ဌိကြီး ၃-ပါးသည် ၆၂-ပါးတွင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ
မျိုး၌ ပါဝင်သောကြောင့် ၆၂-ပါးဟူ၍သာ ဆိုသည်။ သီလဗ္ဗတုပါဒါန်
ဆိုသည်ကား-ဘုရားလက်ထက်တော်၌ ဂေါတမိတကတက္ကတန်း၊ ကုက္ကရ
ဝတိက တက္ကတန်းတို့ကဲ့သို့ နှားတို့၏ အလေ့အကျင့်၊ ခွေးတို့၏ အလေ့

အကျင့်ကို ဝဋ်ဒုက္ခမှ ကျွတ်လွတ်စေတတ်သော အလေ့အကျင့်-ဟု
စွဲလမ်းမှုသည် သီလဗ္ဗတုပါဒါန် မည်၏။ ဂေါတမိက တက္ကတုန်းတို့၏
အယူကား ရှေးရှေးဘဝတို့က ပြုခဲ့သမျှသော မကောင်းမှုကံဟောင်းစု
သည် ယခုဘဝ၌ နွားများကဲ့သို့ အနှမ်းအပါးခံ၍ တဘဝလုံး ပြုခဲ့လျှင်
နေ့စဉ်နေ့တိုင်း မကောင်းကျိုးကို ပေးကြသဖြင့် ယခုဘဝ၌ပင် ရှေး
မကောင်းမှု ကံဟောင်းစု ကုန်ဆုံးခြင်းသို့ ရောက်၏။

ယခု ဘဝ မကောင်းမှု အသစ်လည်း မဖြစ်၊ ဤသို့ ဖြစ်ခဲ့သော
မကောင်းမှုဟောင်း၊ မကောင်းမှုသစ် အကုန်မျိုးပြတ်လေ၏။ မကောင်းမှု
အကုသိုလ် အကုန်မျိုးပြတ်လျှင် နောင်အစဉ်တာဝရ အမြဲချမ်းသာသော
သုခကို ရ၏-ဟု ယူသော ဒိဋ္ဌိသည် ဂေါတမိက ဒိဋ္ဌိမည်၏။ ထိုအယူကို
ယူ၍ကျင့်သော သူသည် နွားသွားသကဲ့သို့ သွား၏။ နွားအိပ်သကဲ့သို့
အိပ်၏။ ထမင်းအစာ ပေးလျှင်လည်း နွားစားသကဲ့သို့ စား၏။ နွားမှ
စနစ်ယူ၍ အလုံးစုံကိုပြု၏။ ပေါ့ပေါ့ယူ၍ ပေါ့ပေါ့ကျင့်လျှင် သေသည်၏
အခြားမဲ့၌ နွားဖြစ်တတ်၏။ တင်းတင်းယူ၍ တင်းတင်းကျင့်လျှင် သေ
သည်၏အခြားမဲ့၌ ငရဲသို့ကျရ၏။ ကုက္ကုရဝတိက တက္ကတုန်းတို့၏ အယူ
ကား ခွေးတို့နှင့် တူစွာ သွားလာ၊ နေထိုင် စားသောက်မှုတည်း။ ဤ
အကျင့်လည်းပေါ့ပေါ့ကျင့်လျှင် ခွေးဖြစ်ဖို့၊ တင်းတင်းကျင့်လျှင် ငရဲကျ
ဖို့သာတည်း။ ထိုခွေးအကျင့်ကို ကျင့်သော ဇမ္ဗူကံတက္ကတုန်းကြီးကား
အသူနကာယံ ဖြစ်လေ၏။ ဤကား သီလဗ္ဗတုပါဒါန်တည်း။ သည်ကို
ရည်၍-

တစိ ထိုမှ၊ ဂေါသီလကို၊ ဝဋ်မှ ထုတ်တတ်၊ စွဲထင်မှတ်သည်၊
သီလဗ္ဗတုပါဒါန် -

ဟူ၍ ဆိုပေသည်။ အတ္တဝါဒုပါဒါန် ဆိုသည်ကား ငါ၊ ငါ၊ ငါ၊
ငါဟူ၍ ပြောကြ၊ ဆိုကြစွဲလမ်းကြသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိပင်တည်း။ ဤအတ္တ
ဝါဒုပါဒါန် အပြားသည်ကား ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၅၆-ပါး
ပင်တည်း။ ထို ၄-ပါးသော ဥပါဒါန်တို့တွင် ဘုရားသာသနာ ထွန်းရာ
လူမျိုးတို့၌ ကာမုပါဒါန်၊ အတ္တဝါဒုပါဒါန် ၂-ပါးသာ ရှိ၏။ အလယ်
ဥပါဒါန် ၂-ပါးမရှိ၊ ဘုရားသာသနာမရှိသောလူမျိုးတို့၌လည်း သီလဗ္ဗတု
ပါဒါန်မှာ ဂေါသီလ၊ ဂေါတမိကို ယူ၍ ကျင့်သော သူတို့၌သာ ရှိ၏။

ဒိဋ္ဌုပါဒါန်မှလည်း ယေရုခရစ်ဘုန်းကြီး၊ ဘရင်ဂျီဘုန်းကြီး၊ ပသီ
ဘုန်းကြီး ခေါ်သော သာသနာပြု ဆရာကြီးတို့၌၎င်း၊ ထိုဆရာကြီးတို့
ဟောတိုင်း သန်သန် ယူကြသော ထိုထို လူမျိုး တို့၌၎င်း များစွာ
ထွန်းကားလျက် ရှိ၏။

ငါတို့ မြန်မာလူမျိုးတို့၌ကား ကာမုပါဒါန်နှင့် အတ္တဝါဒုပါဒါန်
နှစ်ပါးသာ ရှိကြ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ကာမုပါဒါန်ဖြစ်ပုံ အကျယ်ကို
သတ္တမပုဒ်တွင် တဏှာခြောက်ပါး အကျယ်အတိုင်းချဲ့၍ သိအပ်၏။ မိုးဦး
ကျအခါ၌ မြေပေါ်မှာ ပေါက်သော သစ်ပင်ငယ်နှင့် တဏှာ-ခေါ်သော
လောဘသည် တူ၏။ ထိုသစ်ပင်ငယ်သည် ထိုနှစ်အတွင်း မြေ၌ အမြစ်
တယ် နည်းပါးသေး၍ ရွှေ့လွယ်၊ ပြောင်းလွယ်သေး၏။ ဤအတူ ထိုထို
တဏှာ၏ အာရုံဝတ္ထုတို့၌ ရှေးဦးစွာ ခင်စ၊ မင်စ၊ သာယာ စုံမက်စ
ဖြစ်သော လောဘသည် တဏှာမည်၏။ ရွှေ့လွယ်၊ ပြောင်းလွယ်၊
ဖြေလွယ်၊ ဖျောက်လွယ် ရှိသေး၏။ ထိုသစ်ပင်သည် နှစ်လ ရှည်ကြာ
ထိုနေရာမှာ ကြီးပွားသောအခါ အမြစ်ကြီးငယ်စည်စား၍ ရွှေ့ခြင်း၊
ပြောင်းခြင်းငှာ မလွယ်ပြီ။

ထို့အတူ ထိုထိုတဏှာ၏ အာရုံ၊ ဝတ္ထုတို့၌ အခါခါ ဖြစ်ပွား၍
ရွှေ့ပြောင်း စွန့်ပယ်ခြင်းငှာ ခဲယဉ်းစွာသော လောဘသည် ကာမုပါဒါန်
မည်၏။ ဤ ကာမုပါဒါန်သည်လည်း သာယာဖွယ်နှင့် တွေ့ကြုံခဲ့လျှင်
သာယာခြင်းငှာ အပြီး ပါရှိ၍ နေသော တဏှာ ရှိခြင်းကြောင့်၎င်း၊
ရှေးဦးစွာ စတင်၍ ခင်မင်သာယာသော တဏှာ အမှုကြောင့်၎င်း ဖြစ်၏။
ငါ၊ ငါ၊ ငါ၊ ငါ ဟူ၍ ပြောဆို စွဲလမ်းသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-ဟူသော
အတ္တဝါဒုပါဒါန်သည်လည်း သာယာသော တဏှာရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်ရ
၏။ အရှင်မရှိသော တစုံတခုသော ဝတ္ထုပစ္စည်းကို တွေ့မြင်ကြသောအခါ
ထို ဝတ္ထု၌ သာယာမှုရှိမှုသာ ဝါဟာ ဖြစ်အောင် သိမ်းပိုက်သည်။
သာယာမှုမရှိလျှင် မသိမ်းပိုက်။ ထို့အတူ မိမိရုပ်ခန္ဓာတွင် ခက်မာမှု၊
နူးညံ့မှု ဟူသော မြေဓာတ်ကို ငါပြု၍ ရှုမှု၊ သိမ်းပိုက်မှု ဟူသော အတ္တဝါ
ဒုပါဒါန် ဒိဋ္ဌိသည်လည်း ထိုမြေဓာတ်ကို သာယာမှု ဟူသော တဏှာ
ရှေ့သွား ရှိသည်သာလျှင်တည်း။

မြေဓာတ်၏ ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်ကြောင်း၊ သတ္တဝါ မဟုတ်ကြောင်း
သက်သေကား မြေဓာတ်မည်သည် ရုပ်ရှိသော သတ္တဝါ၏ သဏ္ဌာန်မှာ

လည်း အမာခံ ရောတည်ကြီးပေတည်း။ မြေဓာတ်ရောတည် မရှိခဲ့လျှင် လရောင်၊ ကြယ်ရောင် စသော သိမ်မွေ့သော ရုပ်စုသော်မှလည်း မဖြစ်နိုင်၊ ထိုလရောင် ကြယ်ရောင် စသည်မှာလည်း ခက်မာမှု ဟူသော မြေဓာတ်သည် ရောတည်ဖြစ်၏။ ခက်မာမှု ဆိုသည်ကား ပရမတ်သဘော အနဲ့ ခက်မာမှုကို ဆိုသည်။ အစိုင်အခဲရှိသော အကြမ်းကြီးကို ဆိုသည် မဟုတ်။ လရောင်၊ ကြယ်ရောင်တို့၌ ရောတည်ဖြစ်သော မြေကား အလွန် သိမ်မွေ့ နူးညံ့သော ခက်မာမှု ဖြစ်ခဲ့၍ လက်နှင့်စမ်းသပ်၍ တွေ့ကောင်း၊ သိကောင်းသော မြေမဟုတ်၊ လူတို့၏ကိုယ်ဝယ် ရောတည်ဖြစ်သော ပရမတ်မြေဓာတ်မှုကား စမ်းသပ်၍ ထင်ရှားစွာ သိနိုင်သော မြေဓာတ် ပေတည်း။

စမ်းသပ်၍ သိသာထင်ရှား၏-ဆိုသော်လည်း မေးမှုသက်သက်ကို ဉာဏ်နှင့်ကွက်ခြား၍ ယူတတ်မှု ပရမတ်မြေကို မိသည်။ ကွက်ခြား၍ မသိ တတ်လျှင် ခေါင်းမာသည်၊ ခြေမာသည်၊ အရိုးမာသည်၊ အရည်မာသည် စသည်ဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘက်သို့သာ စိတ်အထင်ပါ၍ သွားတတ်သည်။ ခေါင်းကိုစမ်းသပ်၍ မာမှုကို တွေ့ထိ သိမြင်သောအခါ ခေါင်းဟူ၍ စင်စစ် အားဖြင့် ရှိသည်မဟုတ်၊ ဤမာမှုသည်သာ ကေနိရှိသည်။ ဤမာမှုသည် လည်း ခေါင်းမဟုတ်၊ မြေမျိုးဇာတိသစ္စတည်း။ ဤသို့ဉာဏ်နှင့် ကွက်ခြား ၍ သိတတ်မှု ပရမတ်မြေအမှန်ကို သိသည်။ ကွက်ခြား၍ မသိတတ်လျှင် မာမှုသည် ခေါင်းဖြစ်၍ နေတတ်သည်။

[ဤကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ လက်တွင်းမှ မြေဓာတ်ကို ထုတ်နုတ် ကွက်ခြား၍ သိမြင်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ် အချက်ပေတည်း။]

ဤသို့ ကွက်ခြား၍ သိနိုင် မြင်နိုင်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂင်ဉာဏ်သည် သာလျှင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို မှတ်လွှင့်နိုင်သည်။ ခန္ဓာကိုယ် တခုလုံးမှာ ဤနည်းတူမြင်လေ။ တကိုယ်လုံး၌ မေးမှုမြေဓာတ်သက်သက်ကို ကွက်ခြား၍ မြင်နိုင်မှသာလျှင် မြေဓာတ်ဟူသော မာမှုအနည်းနည်းတို့၏ ခဏမစဲ ဖြစ် ပေါ်မှုဟူသော ဇာတိဓမ္မတို့ကို၎င်း၊ မြေဓာတ်ဟူသော မာမှုအနည်းနည်း တို့၏ ခဏမစဲ ချုပ်ပျက်သေဆုံးမှုဟူသော မရဏဓမ္မ၊ အနိစ္စဓမ္မ တို့ကို၎င်း မြင်နိုင်၊ ထင်နိုင်မည်။ သို့မဟုတ်မူ၍ မာမှုနှင့် ဦးခေါင်းကို တခုတည်း ထင်မြင်၍နေခဲ့လျှင် ပဋိသန္ဓေအခါက ဖြစ်ခဲ့သော ဦးခေါင်းသည် အနှစ်

ရှစ်ဆယ်၊ ကိုးဆယ်ရှိ၍ သေမ္ပ ပျက်ဆုံးသည်ကို မြင်နိုင်တော့သည်။ သေမ္ပ ပျက်ဆုံးသော မရဏဓမ္မ၊ အနိစ္စဓမ္မကိုမူကား-တရုပ်၊ ကုလား၊ ချင်း၊ ကချင် တို့လည်း သိကြ၊ မြင်ကြကုန်သည်သာတည်း။ ထိုသို့ သိသောအမှု၊ မြင်သောအမှုကို ဉာဏ်မဆိုရ၊ ဝိပဿနာဉာဏ် မဟုတ်၊ မိမိကိုယ်သန္တာန်၌ ခဏမစဲ တဖြုန်းဖြုန်း ဆိုက်ရောက်၍နေသော မြေဓာတ်၏ မရဏဓမ္မ၊ အနိစ္စဓမ္မတို့ကို ရှုတတ်၊ မြင်တတ်မှသာ ဝိပဿနာသမ္ပာဒ်၌ ဉာဏ်အစစ် ဖြစ်သတည်း။ ပညာရှိသောသူတို့မြင်ဖွယ်၊ သိဖွယ်၊ ရိပ်မိဖွယ်ကောင်းလှ၏။ ပညာနည်းသော သူတို့ကား ကျွဲပါးစောင်းတီးသာ ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့။

မိမိကိုယ်သန္တာန်၌ ခဏမစဲ တဖြုန်းဖြုန်းဆိုက်ရောက်၍ နေသော မြေဓာတ်၏ မရဏဓမ္မ၊ အနိစ္စဓမ္မကို အမြင်မျှ ပြဆိုပေအံ့၊ လရောင်၊ ကြယ်ရောင်မှာပင် မြေဓာတ်ရောတည်ဖြစ်သကဲ့သို့ ပူမ္မ၊ အေးမ္မ-ဟူသော မီးဓာတ် နှစ်မျိုးမှာလည်း မြေဓာတ်ရောတည်ပင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မိမိကိုယ်တွင်း၌ ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသောအတိုင်း ပူမ္မ၊ အေးမ္မ၊ ချမ်းမ္မတို့၏ အလှိုင်းတကြီး ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ချုပ်ကွယ်ပျောက်ငြိမ်းမှုတို့၌လည်း ထိုသီတ၊ ဥဏှဓာတ်တို့နှင့်အတူတကွ ဖြစ်မှု၊ ချုပ်မှု ပါရှိကြောင်း သိရ၏။ သွားခြင်း အမှုကို ပြုသောအခါ၌ တကိုယ်လုံး လှုပ်ရှားမှု ထင်ရှား၏။ တလှမ်း-တလှမ်းမှာ ကြွေတချက် မြေသို့ခြေချမှု တချက်ရှိ၏။ ခြေချတိုင်း၊ ချတိုင်း ငယ်ထိပ်သို့ ပေါက်အောင် တကိုယ်လုံး ထိတ်ခနဲ ထိတ်ခနဲ အထက်သို့ ဆောင့်၏။ ထိုအခါ တကိုယ်လုံး၌ ရှိသော မာမ္မအခြင်းအရာ မာမ္မ အခြင်းအရာတို့၏ အသစ်သစ်ဖြစ်ပေါ်မှု၊ အဟောင်းဟောင်း ချုပ်ကွယ် မှုသည် ထင်ရှား၏။

လှုပ်ရှားမှုနှင့် သိသာထင်ရှား ရှိသမျှသည် အသစ်၊ အဟောင်း ပြောင်းလဲမှုပေတည်း။ အခြင်းအရာ ပြောင်းလဲမှုပေတည်း။ ရုပ်သစ်၊ ရုပ်ဟောင်း ပြောင်းလဲမှုပေတည်း။ မာမ္မအမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲမှု ပေတည်း။ ပြောင်းလဲမှု အလွန်မြန်လှ၏။ မျက်တောင်တခတ်ခန့် အတွင်း မှာပင် တကိုယ်လုံးကျွတ် လှုပ်ရှား၏။ တကိုယ်လုံးကျွတ် အသစ်၊ အဟောင်း ပြောင်းလဲ၏။ အသစ်အသစ်စု ဖြစ်ပေါ်မှုကို ဇာတိဓမ္မ ဆိုသည်။ အဟောင်းအဟောင်းစု ကွယ်ပျက်မှုကို မရဏဓမ္မ၊ အနိစ္စဓမ္မ ဆိုသည်။ ခြေလှမ်းတိုင်း ခြေလှမ်းတိုင်းမှာ ဤနည်းချည်းမှတ်၊ ဤ

အချက်လည်း ပညာရှိသောသူတို့ ရိပ်မိဖွယ် ကောင်းလှ၏။ ပညာ
နည်းသော သူတို့မှာ ကျွဲပါးစောင်းတီးသာ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။

ဦးခေါင်း၊ ဦးနှောက်-ခေါ်သော မာမူမြေဓာတ်စုကို ဉာဏ်နှင့်
ကွက်ခြား၍ မြင်တတ်မှ အသစ်၊ အဟောင်း ပြောင်းလဲမှုကို မြင်နိုင်သည်။
ခဏမစဲ ရှိနေသော ဇာတိဓမ္မ၊ မရဏဓမ္မ၊ အနိစ္စဓမ္မကို မြင်နိုင်သည်။
သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင် ဖြစ်နိုင်သည်။ မာမူသက်သက်ကို ကွာခြား၍ မမြင်ပဲ
ဦးခေါင်း သဏ္ဌာန်၊ ဦးနှောက်ခဲ သဏ္ဌာန်တို့ကိုသာ မြင်၍နေခဲ့လျှင်
ဦးခေါင်း၊ ဦးနှောက်ခဲမည်သည် မသေမိအကြားမှာ ဦးခေါင်းသစ်-
ဦးခေါင်းဟောင်း ပြောင်းသည် လဲသည်-ဟူ၍ မရှိ၊ ဦးနှောက်သစ်-
ဦးနှောက်ဟောင်း ပြောင်းသည် လဲသည်-ဟူ၍ မရှိ။ မသေမိအကြား
မရဏဓမ္မ ဟူ၍ မရှိ ဟု ထင်မြင်၍ နေလိမ့်မည်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိတည်း။
သဏ္ဌာန်ဆိုသည်ကား ပညတ်တည်း။ အဟုတ်ရှိသော ဓာတ်မျိုး၊ ဓမ္မမျိုး
မဟုတ်။ စိတ်သဲတွင် အထင်ကြီးထင်၍နေသော အထည်ကြီးတည်း။

သဏ္ဌာန်ကားတခြား၊ မာမူကားတခြား၊ သဏ္ဌာန်ကား တခြား၊
အစပေါ့-ဟူသော ဖွဲ့စည်းမှုကားတခြား၊ သဏ္ဌာန်ကားတခြား၊ ပူမှုကား
တခြား၊ သဏ္ဌာန်ကားတခြား၊ အေးမှုကားတခြား၊ သဏ္ဌာန်ကားတခြား၊
ဝါယော့-ဟူသောပူမှု-တောင့်တင်းမှုကားတခြား၊ သဏ္ဌာန်ကားတခြား၊
စက္ခုကားတခြား၊ သဏ္ဌာန်ကားတခြား၊ အဆင်းဓာတ်အရောင်ဓာတ်စား
တခြား၊ သဏ္ဌာန်ကားတသက်လုံး အသစ်၊ အဟောင်း ပြောင်းလဲသည်မရှိ။
သေပြီးသည်နောက် အလောင်းကောင် ဖြစ်သည်တိုင်အောင်ရှိ၏။ မာမူ
စသော အဟုတ်ရှိသော ဓာတ်တို့ကား ခြေတလှမ်း အတွင်းမှာပင်
အမျိုးမျိုးပြောင်းလဲ၏။ အမျိုးမျိုးဖြစ်ပေါ်၏။ အမျိုးမျိုးချုပ်ပျက်
သေဆုံး၏။ သဏ္ဌာန်ကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိ နိုင်ငံတည်း။ ဓာတ်တို့ကား
သမ္မာဒိဋ္ဌိနိုင်ငံတည်း။

ထို့ကြောင့် မိမိတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ ဓာတ်အမှုတို့ကို မမြင်ကြကုန်၍
ဦးခေါင်းသဏ္ဌာန်၊ မျက်စိသဏ္ဌာန်၊ နားရွက်သဏ္ဌာန်၊ နှာခေါင်းသဏ္ဌာန်၊
ဆံပင်သဏ္ဌာန်၊ အမွှေးသဏ္ဌာန် အစရှိကုန်သော သဏ္ဌာန်တို့ကိုသာမြင်၍
နေကြကုန်မှုကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့ ချည်းသာတည်း။ မိမိတို့ခန္ဓာကိုယ်မှာ

ခဏမစဲတသဲသဲ ဆိုက်ရောက်၍နေသော ဇာတိဓမ္မကိုလည်း မမြင်နိုင်ကြကုန်လတ္တံ့။ ဇရာဓမ္မကိုလည်း မမြင်နိုင်ကြကုန်လတ္တံ့။ မရဏဓမ္မကိုလည်း မမြင်နိုင်ကြကုန်လတ္တံ့။ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌဉာဏ်-ဟူ၍ တသက်လုံးမှာ တခါမျှ မတွေ့နိုင်ကြကုန်လတ္တံ့။

[ဤကား ၂၅၆-ပါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အတ္တဝါဒုပါဒါန်တို့တွင် မာမ္မ-ဟူသော ပထဝီဓာတ်တမျိုးမှာ အတ္တဝါဒုပါဒါန် တည်ထောင်၍နေပုံကို ဖြေဆိုပြဆိုလိုက်သော အခန်းတည်း။ ကြွင်းသော ၂၇-ခုသော ရုပ်ဓာတ်၊ ၅၃-ခုသော နာမ်ဓာတ်တို့ကိုလည်း အသီးသီး အတ္တဝါဒုပါဒါန် တည်ကောင်၍ နေပုံကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိအခန်း၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အတိုင်း သိလေ။]

အထန်အပြင်း၊ အယူတင်း၍၊ ဝဋ်ခင်းဝဋ်နယ်၊ ဝဋ်ပင်လယ်မှ၊
လွတ်ဖွယ်မအား၊ တမားမားသည်။ ။လေးပါး ဥပါဒါန်-
စွမ်းရည်တည်း။

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ “လွတ်ဖွယ်မအား” ဆိုသည်ကား လွတ်ခွင့်မရ၊ လွတ်ခွင့်မပေ။ ဆိုသည်။ “အထန်အပြင်း၊ အယူတင်း၍” ဟူရာ၌ လောဘ-ဟူသော ကာမုပါဒါန် အယူတင်းမှု၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဟူသော အတ္တဝါဒုပါဒါန် အယူတင်းမှု နှစ်ပါးရှိ၏။ အလွန်ခိုင်လှစွာ သော ကြိုး၏အဖျား၌ သားဘစ်နှင့်တကွ ငါးမျှားချိတ်ကိုဖွဲ့၍ ထိုကြိုးကို အင်းကြီး အလယ်မှာ စိုက်ထားသောတိုင်မှာ ဖွဲ့၍ထားရာ၌ သားတစ်ကို မျှိုမိ၍ ဝမ်းထဲ၌ အသည်းအူမှာ ငါးမျှားချိတ်မိ၍ နေသော ငါးသည် ထိုတိုင်၏ အနီးအပါးမှာ သွားကာ၊ လာကာ အမှတ်မဲ့နေလျှင် ငြိမှန်း၊ မိမှန်း၊ အလွန်ကြီးတင်းမှန်း၊ ကျပ်မှန်းမသိသာလှသေး။ ထိုတိုင်မှခွါ၍ ဝေးရာသို့ သွားမည်-ဟု ရုန်းသောအခါမှ တင်းကျပ်မှန်းသိလေ၏။ တံငါ ၏လက်တွင်း၌သာ သေဆုံးရလေ၏။ ထိုအတူ ဤလူပေါင်းတို့သည် လည်း မိမိတို့ပိုင်ထိုက်သော သက်ရှိ၊ သက်မဲ့ ပစ္စည်းဝတ္ထုတို့၏အလယ်၌ လုပ်ကိုင် စောင့်ရှောက်နေစဉ်အခါ ထိုပစ္စည်း ဝတ္ထုတို့၌ တွယ်တာ သောတဏှာသည် အလွန်တင်းကျပ်၏-ဟု မသိသာလှသေး။ ဘုရားတရား တော်ကို ကြားနာ၍ သားမယားကို စွန့်၍ ထွက်ရသော်၊ ပစ္စည်းဝတ္ထု တို့ကို စွန့်၍ ထွက်ရသော်-ဟု အကြံပြုသောအခါ အကြံပြုကာမျှနှင့်ပင် စိတ်နှလုံးမှာ တင်းကျပ်၍လာ၏။

ငါထွက်သွားသော် ငါ့မယား၊ ငါ့ပစ္စည်း၊ ငါ့ဝတ္ထုစု ဘယ်လို ဖြစ်မည်-ဟု အပိတ်အဆို့တော့ အကုန် တင်းကျပ်၍ လာ၏။ နှစ်လ ရှေ့ပြောင်းရပြန်၏။ နှစ်လ ဆိုက်ပြန်၍ ထွက်မည် ကြံပြန်လျှင်လည်း တင်းကျပ်မြဲ တင်းကျပ်ပြန်၏။ ကာမုပါဒါန် ကြိုးတန်းလန်းနှင့်ပင် သေကြရ၏။ ထိုကဲ့သို့ အကြံပြုသည်မှတစ်ဆင့် တဘဝထက် တဘဝ ရင့်သန်၍ သွားတတ်၏။ ထွက်လိုသော သဒ္ဓါ၊ ဆန္ဒ တဘဝထက် တဘဝ အားသန်၍ သွားတတ်၏။ သဒ္ဓါ၊ ဆန္ဒ အားကောင်းလှသောအခါ ထွက် ပြေးနိုင်လတ္တံ့။ ဘုရားတရားတော်ကို ကြားနာရလျက်နှင့်မှ နိက္ခမဆန္ဒ မဖြစ်လာသော သူတို့အား ထိုဥပါဒါန်မှ ထွက်နိုင်ရန် မျိုးစ၊ မြင်းစပင် မရှိလေသေး။ ရန်သူမျိုးငါးပါးကြောင့်၎င်း၊ ရောဂါဆိုး အနာဆိုး စသည်တို့ကြောင့်၎င်း၊ ထိုဝတ္ထုတို့ ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ခဲ့သော်၎င်း၊ ပျက်စီးမှုနှင့် စိုးရိမ်ခွင့်ဆိုက်ခဲ့သော်၎င်း ကာမုပါဒါန် သန်လျှင် သန် လျောက် ပျော့လျှင် ပျော့လျောက် သောဏ၊ ပရိဒေဝ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ တရားတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုတရားတို့ကား ဥပါဒါန်၏ အခိုး၊ အကင်းတို့တည်း။

ကာမုပါဒါန်အမြက် ပြီး၏။

လူကောင်ပမာဏရှိသော မီးဖြစ်ခဲ့ကြီးသည် ရှိသတတ်၊ ပကတိ အခါ၌ ဖက်ပိုက်၍ပင် နေသော်လည်း အေးမြ၏။ တော်ဘတ်ဖြင့်တိုက်ခဲ့ သည်ရှိသော် ဘယ်နေရာမှပင် တိုက်သော်လည်း မီးတောက်သည်သာ ဖြစ်၏။ မီးမတောက်သော နေရာဟူ၍မရှိ။ မီးတောက်၍ ထိုမီးဖြစ်ခဲ့ကြီး နှင့်တကွ အနီးအပါး စပ်လျဉ်းသမျှ အိမ်ရာ၊ ကျောင်းကန်ရှိသမျှကို ခဏ ချင်းလောင်နိုင်၏။ ထို့အတူ ငါ့ငါ-ဟူသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည်လည်း သူတပါးတို့ အထိအပါးမရှိမူ၍ မိမိအလိုအလျောက် ချမ်းကြည်စွာ နေသောအခါ၌ မထင်ရှားသေး။ သူတပါးတို့က မိမိကိုယ်ကို ကာယကံ၊ ဝစီကံဖြင့် အနာတရ ထိပါးလာသောအခါ တကိုယ်လုံးမှာ ဘယ်နေရာ ကိုပင် ထိသော်လည်း ထိသမျှနေရာတိုင်းက ငါမီးတောက်၏။ ငါ့ကို ပြုရသလား-ဟု ငါထွက်၍လာ၏။ တယောက်သော သူ၏ ဦးခေါင်းမှာ ဆံပင်သည် နှစ်ကုဋေ လေးသန်း ရှိသည်- ဟူ၏။ မွေးညှင်းသည် ကိုးသောင်း၊ ကိုးထောင် ရှိသည်-ဟူ၏။ စော်ကား ရမ်းဏားမှုနှင့်

ထိခဲလျှင် ဆံပင်တိုင်း၊ မွေးညှင်းတိုင်းမှ ငါမီးတောက်၏။ ငါ့ကို စေပ်
ကားသည်-ဟု ဖြစ်၏။ ကြီးမားသော ကိုယ်အင်္ဂါတို့မှာ ထိခဲမှု ဆိုဖွယ်
မရှိ။

[ဤကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိဟု ဆိုအပ်သော အတ္တဝါဒုပါဒါန် အယူအစွဲ
ပြင်းတန်ပုံ အမြက်တည်း။]

ထိုဥပါဒါန်နှစ်ပါးတွင် ကာမုပါဒါန်ကို သာသနာပ ဈာန်ရ
ရသောများပင် ခွဲနိုင်သေး၏။ အတ္တဝါဒုပါဒါန်ကိုမူကား သာသနာပ၌
သရဘင်္ဂရသေ့ အစရှိသော သဗ္ဗညုဘုရားအလောင်းတော်ကြီးများမှသော်
လည်း မခွဲနိုင်။ ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါတို့သည် ကာမုပါဒါန်ကို မိမိတို့၌ အကြွင်းမဲ့
ပယ်ကြကုန်၏။ သူတပါးတို့အား ကာမုပါဒါန်၏ အပြစ်ကို ထင်ရှား
အောင် ဟောနိုင်ကုန်၏။ အတ္တဝါဒုပါဒါန်ကိုမူကား မိမိတို့သာ အကြွင်း
မဲ့ ပယ်နိုင်ကုန်၏။ သူတပါးကို မဟောနိုင်ကြကုန်။ ထို့ကြောင့်
သာသနာပအခါ၌ မဟာကမ္ဘာ အသင်္ချေပင် ကြာသော်လည်း အတ္တဝါ
ဒုပါဒါန်ကို ကုစားသောဆေး-ဟူ၍ မရှိ၊ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူ
သောအခါ သာသနာတော်မြတ် အတွင်း၌သာလျှင် အတ္တဝါဒုပါဒါန်ကို
ငရဲမီးကြီးမှန်း သိကြရသည်။ ပျောက်ငြိမ်းရာသော ခဆးလည်း အရာ၊
အထောင်မက ပေါများသည်။ အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်းသည် အတ္တဝါ
ဒုပါဒါန် ငရဲမီးကြီးကို သတ်ရန် ဆေးဝေပတည်း။ သုတ္တန်တို့၌ ခန္ဓ
ဒေသနာ၊ အာယတနဒေသနာ၊ ဓာတုဒေသနာစသည် အတ္တဝါဒုပါဒါန်
ငရဲမီးကို သတ်ရန် ဆေးစုပေတည်း။ လိုရင်းကား—

[မြေ၊ ရေ၊ လေ၊ မီး၊ ဓာတ်ကြီးလေးခု၊ စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှါ၊
ကာယာ၊ မန၊ ဆ အကြည်ဓာတ်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ စေတနာနှင့်၊ သညာ
တက္ခ၊ ဤဓာတ်မျှကို လှလှကိုယ်တွင်၊ ကွင်းကွင်းမြင်က၊ ညာဉ်သက္ကာယ၊
သေကိန်းကျသည်။ ။ဆေးများသိဒ္ဓိ အကျော်တည်း။]

ဤဆေးနိဒါန်းကို ကြေကြေကျက်၍ ထိုတဆယ့်တပါးသော
ဓာတ်ရင်း၊ ဓမ္မရင်းတို့ကို မိမိကိုယ်ခန္ဓာအတွင်း၊ သူတပါး ကိုယ်ခန္ဓာ
အတွင်း၌ ကွင်းကွင်းကွက်ကွက် ပျက်မှု၊ ဖြစ်မှု၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နှင့်တကွ
လှလှ ပိုင်ပိုင် မြင်စွမ်းနိုင်အောင် ခိုင်လုံသော သဒ္ဓါ၊ ဆန္ဒ၊ ဝီရိယဖြင့်
နေ့ညမခြား အားထုတ်ရာသတည်း။

အဋ္ဌမပျို့လင်္ကာ-အဖြေ ပြီး၏။

နဝမပျို့လင်္ကာ-အဖြေ

စွမ်းရည် ပြင်းထန်၊ ဥပါဒါန်ဖြင့်၊ ခန္ဓာ ဓမ္မ၊ ကိုယ်ကာယ၌၊
 အတ္တအစွဲ၊ မြဲကြီးမြဲ၍။ ။ ရဲရဲရက်ရက်၊ ကိုယ်အတွက်ကြောင့်၊
 သက်သတ်၊ ခိုးမှု၊ စသည်ပြုလျက်၊ အကုသလ၊ ဓမ္မဆယ်တန်၊
 အပြစ်လျှံ၏။ ။ တဖန်နောက်နှောင်း၊ ငါလျှင်ကောင်းစိမ့်၊
 အကြောင်း ရည်ချော၊ အရှည်မျှော်လျက်၊ သူတော်ဓလေ့၊ ရသေ့၊
 ရဟန်း၊ လှူဒါန်းဝေငှ၊ ခြွေနှင့်၊ အဋ္ဌအင်္ဂါ၊ ဒသင်္ဂီတညွှ၊ လေးလံ
 ဗြဟ္မ၊ ဝိဟာရဈာန်၊ ဆယ်တန်ကံသိုဏ်း၊ အလှိုင်းများစွာ၊
 ဘဝနာဟု၊ ဆယ်ဖြာ ပုည၊ ကုသလကို၊ လုံ့လ ကြိုးစား၊
 ကောင်မှုပွား၏-

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးသည် အကုသိုလ် ကမ္မ
 ဘဝမည်၏။ ထိုဆယ်ပါးတွင် ပါဏာတိပါတမူသည် ကာမုပါဒါန်အတွက်
 ကြောင့်ဖြစ်သော ပါဏာတိပါတမူ၊ အတ္တဝါဒုပါဒါန်အတွက်ကြောင့်
 ဖြစ်သော ပါဏာတိပါတမူ-ဟူ၍ နှစ်မျိုး ရှိ၏။ မိမိ၏ သက်ရှိ၊ သက်မဲ့
 စည်းစိမ် ဥစ္စာကို ယူသည့်အတွက်ကြောင့်၎င်း၊ ဖျက်ဆီးသည့် အတွက်
 ကြောင့်၎င်း၊ သူတပါးတို့၏ သက်မဲ့စည်းစိမ်ကို ရလို၊ ယူလိုသည့်အတွက်
 ကြောင့်၎င်း မုဆိုးမှု၊ တံငါမှု စသည်ကိုပြု၍ သားမယား စည်းစိမ်ကို
 မွေးမြူလိုသည့် အတွက်ကြောင့်၎င်း သူ့အသက်ကို သတ်ကြသောအမှု
 သည် ကာမုပါဒါန်အတွက်နှင့် သတ်မှုပေတည်း။ မိမိကိုယ်ကို ထိပါး
 သည်ကို၊ စော်ကားသည်ကို၊ ပြိုင်ဆိုင်သည်ကို မခံလို၍ သတ်မှုသည် အတ္တ
 ဝါဒုပါဒါန်အတွက်နှင့် သတ်မှုပေတည်း။ သူ့ဥစ္စာကိုခိုးဝှက်၊ လုယက်၊
 တိုက်ခိုက်ခြင်း အဒိန္နာဒါန်မှု အစရှိသော ဒုစရိုက် ကိုးပါးတို့၌လည်း
 ဤနည်းတူ သိလေ။

အထူးကား-ကာမေသုမိစ္ဆာစာရနှင့် အဘိဇ္ဈာတို့မှာ ကာမုပါဒါန်
 ကြောင့်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမှာ အတ္တဝါဒုပါဒါန်နှင့် ဒိဋ္ဌုပါဒါန်တို့ ကြောင့်
 ဖြစ်သည်-ဟု အထူးဆိုသင့်၏။ ဤသို့လျှင် ကိုယ်တွင်း၌ စွဲလမ်းပြင်းထန်
 ဥပါဒါန်ရှိမှုသာလျှင် ဒုစရိုက်ကိုပြုကြကုန်၏။ ယခုဘဝ၌ ကာမဝတ္ထုတို့၌
 တွယ်တာသော ကာမုပါဒါန် ရှိနေကုန်သော သူတို့အား နောင်ဘဝ

အဆက်ဆက်တို့ကို လှမ်းမျှော်၍ တွယ်တာတောင့်တသော ကာမုပါဒါန်
တရားသည် ထင်ရှားရှိနေ၏။ ယခုဘဝ၌ မည်သည့်အလှူကို လှူကြလျှင်
ဘယ်မျှလောက်ကြီးကျယ်စွာသော လှူစည်းစိမ်ကိုရနိုင်သည်၊ နတ်စည်း
စိမ်ကို ရနိုင်သည်-ဟူ၍ လောကီချမ်းသာနှင့် စပ်သော ဒါနကုသိုလ်
အကျိုးကို ကြားနာကြရသောအခါ ကာမုပါဒါန် လှူဆော်မှုကြောင့်
ထိုအလှူကို လှူဒါန်းလိုသော သဒ္ဓါ၊ ဆန္ဒကပ်ကြကုန်၏။ လှူဒါန်းကြ
ကုန်၏။ ငါးပါးသီလအကျိုး၊ ရှစ်ပါးသီလအကျိုး၊ ဆယ်ပါးသီလ
အကျိုးကို ကြားနာရ၍ ကာမုပါဒါန် လှူဆော်မှုကြောင့် သီလသီတင်း
စောင့်ထိန်းကြရာ၌လည်း ထို့အကူပင်တည်း။

[ဤကား ကာမုပါဒါန်ကြောင့် ကာမာဝစရဒါနကုသိုလ်မှု၊ သီလကုသိုလ်
မှု၊ ဥပပါသကုသိုလ်မှု-ဟု ဆိုအပ်သော ကုသိုလ်ကမ္မဘဝဖြစ်ပုံတည်း။]

ဒါန၊ သီလကုသိုလ်ပြုပြီးမှ နောက်နောက်ဘဝ၌အသက်ရှည်ခြင်း၊
အဆင်းလှခြင်း ချမ်းသာကြီးခြင်း၊ ခွန်အားကြီးခြင်း၊ ဉာဏ်ပဋိဘာန်ကြီး
ခြင်း-ဟူသော ကောင်းကျိုးတရား ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော လှူအဖြစ်ကို
ရသည်၊ နတ်အဖြစ်ကို ရသည်ဟု ကြားနာကြရသောအခါ အတ္တဝါဒုပါဒါန်
လှူဆော်မှုကြောင့် ထိုကဲ့သို့သော အကျိုးကိုရခြင်းငှာ ဒါန
ကုသိုလ်၊ သီလကုသိုလ်ကို ပြုကြရကုန်၏။ ဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာ၊ ကသိုဏ်း
ဘာဝနာများကို ပွားများကြလျှင် ကာမာဝစရ ကုသိုလ်အနေမျှ
ပွားများနိုင်ကြမှု လှူပြည်၊ နတ်ရပ် မြတ်သောဌာန၌ မည်သို့ ထူးမြတ်
သော လှူအဖြစ်၊ နတ်အဖြစ်ကိုရသည်-ဟူ၍၎င်း၊ ရူပဝစရဈာန်ထိခအောင်
ပွားများနိုင်ကြမှု ကမ္မာများစွာ အသက်ရှည်သော ရူပဗြဟ္မာအဖြစ်ကို
ရသည်-ဟူ၍၎င်း၊ အရူပါဝစရဈာန်ထိခအောင် ပွားများနိုင်ကြမှု အလွန်
ကမ္မာများစွာ အသက်ရှည်သော အရူပါဝစရ ဗြဟ္မာအဖြစ်ကို ရသည်-
ဟူ၍၎င်း ကြားနာရသောအခါ အတ္တဝါဒုပါဒါန် လှူဆော်မှုကြောင့်
ထိုအဖြစ်တို့ကို ရကြလို၍ ထိုဘာဝနာတရားတို့ကို အားထုတ်ကြကုန်၏။
ရသေ့ပြုကြကုန်၏။ ရဟန်းပြုကြကုန်၏။

[ဤကား အတ္တဝါဒုပါဒါန်ကြောင့် ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ-ဟူသော
ကုသိုလ်ကမ္မဘဝတရား ဖြစ်ပွားပုံတည်း။]

စိတ်နှလုံး၌ ကာမုပါဒါန် ဓာတ်ခံရှိကုန်သောသူတို့အား လောကီ
စည်းစိမ်-ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော ဘောဂသမ္ပတ္တိ ကာမဂုဏ် အဆောက်အဦ
တို့ကို ရှမ်းရှမ်းစို ကြားနာကြရကုန်သည်ရှိသော် အနာရှိသောသူတို့အား
ညောင်ကြီးပြင်းစွာ နံသောအခါ အနာကင်း ချက်ချင်း ထသကဲ့သို့၎င်း၊
နတ်ရူးနာရှိသော သူတို့အား ဗုံသံ၊ ပတ်သံ၊ ဆိုင်းသံ၊ ဝိုင်းသံကြားသည်
ရှိသော် ခဏချင်း စိတ်ကြွ၍ ထသကဲ့သို့၎င်း ခဏချင်း ကာမုပါဒါန်
လို့ဆော်ထကြွလေ၏။ မျက်နှာရှင်ပြုံး နှလုံးစိုရွှမ်း၍ လာ၏။ နှလုံး၌
ငါ ငါ-ဟူသော သညာ၊ စိတ္တ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဓာတ်ဆိုး၊ ဓာတ်ဝါးရှိကုန်
သော သူတို့အား အသက်ရှည်ခြင်း၊ အဆင်းလှခြင်း အစရှိသော
ဘဝသမ္ပတ္တိစကားကို ကြားနာရသည်ရှိသော် ဘဝတဏှာနှင့် တကွသော
သညာဝိပလ္လာသ၊ စိတ္တဝိပလ္လာသ၊ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ တရားတို့သည် ခဏချင်း
လို့ဆော်ထကြွ၍ လာကုန်၏။

ဘောဂသမ္ပတ္တိသည် ကာမုပါဒါန်၏ အစာအာဟာရပေတည်း။
ဘဝသမ္ပတ္တိသည် အတ္တဝါဒုပါဒါန်၏ အစာအာဟာရပေတည်း။ မီးမည်
သည် ရေနံဆီအစရှိသော ဆီမီးစာနှင့် တွေ့လျှင် ခဏချင်းတောက်၍
ထသကဲ့သို့ ဘောဂသမ္ပတ္တိ အသံကို ရှဲ့ရှဲ့စိုကြားရလျှင် ကာမုပါဒါန်
မီးတောက်၍ ထ၏။ ဘဝသမ္ပတ္တိ အသံကို ရှဲ့ရှဲ့စိုကြားရလျှင် အတ္တဝါဒု
ပါဒါန် မီးတောက်၍ ထ၏။ နှစ်ရှည်လများ ဆည်းပူးစောင့်ထိန်း၍ လာခဲ့
သော တရာ၊ တဒထာင်၊ တဒသခင်း၊ တသိန်းစသော ရွှေ၊ ငွေ၊ ရတနာ၊ ဥစ္စာ
ပစ္စည်းတို့ကိုပင် အကုန်အစင် လှူဒါန်းလိုသောစိတ် ဖြစ်၍လာ၏။ သို့လ
သီတင်း စောင့်ထိန်းလိုသောစိတ် ဖြစ်၍လာ၏။ အထွတ်အမြတ်ဖြစ်သော
ဘဝသမ္ပတ္တိကိုရခြင်းအကျိုးငှာ ရသေ့၊ ရဟန်းပြုလိုသောစိတ် ဖြစ်လာ၏။
စိတ်ဖြစ်သည့် အတိုင်းလည်း အသက်ထက်ဆုံး တတ်စွမ်းသမျှ အစးထုတ်
ကြကုန်၏။ ဆည်ကိုရည်၍-

တဖန်နောက်နှောင်း၊ ငါလျှင်စောခင်းစိမ့်၊ အကြောင်းရည်ရော်၊
အရှည်မျှော်လျက်၊ သူတော်ဓလေ့၊ ရသေ့၊ ရဟန်း၊ လှူဒါန်းဝေငှ၊
ပဉ္စင်နှင့်၊ အဋ္ဌအင်္ဂါ၊ ဒသင်္ဂါတည့်၊ လေးလီ ဗြဟ္မ၊ ဝိဟာရဈာန်၊
ဆယ်တန်ကသိုဏ်း၊ အလှိုင်းများစွာ၊ ဘာဝနာဟု၊ ဆယ်ဖြာပုည၊
ကဲ့သလကို၊ လုံ့လကြိုးစား၊ ကောင်းမှုပွား၏-

တူ၍ ဆိုပေသည်။ ကမ္မဘဝ-ဟူသော စကား၌ ဘဝဆိုသည်ကား ဖြစ်သည်၊ ပွားသည် ဆိုလိုသတည်း။ ကုသိုလ်ဖြစ်သည်၊ အကုသိုလ်ဖြစ် သည်၊ ကုသိုလ်ပွားသည်၊ အကုသိုလ်ပွားသည်-ဟူလိုသတည်း။

လောက၌ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့အား ကိုယ်အင်္ဂါလှုပ်ရှား၍ ပြုသမျှသော ကာယကံမူ၊ နှုတ်အင်္ဂါ လှုပ်ရှား၍ ပြောသမျှ-ဆိုသမျှသော စကားမူ၊ စိတ်ထဲတွင် ကြံစည်သမျှသော စိတ်အမှုတို့သည် ကုသိုလ်သော် လည်း ဖြစ်ရမည်၊ အကုသိုလ်သော်လည်း ဖြစ်ရမည်၊ ကောင်းသော နှလုံး သွင်းဖြစ်အံ့-ကုသိုလ်ဖြစ်၏၊ မကောင်းသော နှလုံးသွင်းဖြစ်အံ့-အကုသိုလ် ဖြစ်၏။ ဤသို့သော ကုသိုလ်ဖြစ်မှု၊ အကုသိုလ်ဖြစ်မှုကို ဘဝဆိုသည်။ ထိုဘဝဟုဆိုအပ်သော ကုသိုလ်ဖြစ်မှု၊ အကုသိုလ်ဖြစ်မှုသည်လည်း နောင် ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးနိုင်လောက်အောင် အစေ့၊ အဆန်အောင်မာသော အမှုလည်းရှိသည်၊ မအောင်မာသောအမှုလည်း ရှိသည်၊ အကုသိုလ်အရာ၌ ပါဏာတိပါတ အစရှိသော အကုသလကမ္မပထ ဆယ်ပါးသည် အောင်မာ သော အကုသိုလ်မှုတည်း။ ကုသိုလ်အရာ၌ ကုသလကမ္မပထဆယ်ပါးသည် အောင်မာသော ကုသိုလ်မှုတည်း။

ဤ “ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ” ဟူသောပုဒ်၌ကား အောင်မြင် သည် ဖြစ်စေ၊ မအောင်မြင်သည် ဖြစ်စေ၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်မူ အလုံးစုံ ကိုပင် လိုအပ်၏။ အလုံးစုံသည်ပင် ဥပါဒါန်ကို အစွဲပြု၍ ဥပါဒါန် ရှိနေ သည့်အတွက်ကြောင့် ဖြစ်ရ၏။ “ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ” ဟူသော နောက်ပုဒ် ၌ကား ကမ္မပထ မြောက်သော ကုသိုလ်မူ၊ အကုသိုလ်မူကိုသာ လိုအပ်၏။ မြေပြင်၌ မြက်သစ်ပင်တို့သည် ရှေးရှေးနှစ်၌ ဖြစ်ပွားပြီးသော မြက်သစ်ပင် တို့၌ အသီး၊ အစေ့တို့သည် ဖြစ်ထွန်းကုန်၍ ထိုအသီး၊ အစေ့တို့မှ နောက် နောက်မြက်သစ်ပင်တို့သည် အစဉ်အဆက် တက်မွှာလုံး ဖြစ်ပွား၍ နေကြ ကုန်သကဲ့သို့ တယောက်တယောက်သော သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်၊ ဘဝ အစဉ်တို့သည်လည်း ရှေးရှေးဘဝတို့၌ အသီး၊ အစေ့နှင့်တူသော ကုသိုလ် မူ၊ အကုသိုလ်မူ၊ ကုလ်တရား၊ အကုသိုလ်တရားတို့သည် တဘဝလုံး ဖြစ်ထွန်း ပွားများကုန်၍ ထိုကုသိုလ်မျိုးစေ့၊ အကုသိုလ်မျိုးစေ့တို့မှ နောက်နောက်ဘဝ၊ နောက်နောက် ခန္ဓာတို့သည် အနုမတဂ္ဂသံသရာ ဘဝ အဆက်ဆက် ဖြစ်ပွားနေကြကုန်၏။ သည်ကိုရည်၍-

နှစ်ပါးကဲ့သို့လ်၊ အကုသိုလ်ဟု ထိုထိုဘဝ၊ ဖြစ်သမျှ၌၊ ဗီဇပြည့်ဖြိုး၊
အမျိုးမျိုးကြောင့်၊ အကျိုးတရား၊ အရှည်ပွားသည်။ ။ နှစ်ပါး
ဘဝ·စွမ်းရည်တည်း-

ဟူ၍ ဆိုပေသည်။ ထို ကဲ့သို့လ်ဖြစ်မှု၊ အကုသိုလ်ဖြစ်မှု-ဟူသော
ဘဝနှစ်ပါးတွင် အကုသိုလ်ဖြစ်မှု၌ သူ့ အသက်ကို ဖျက်ဆီးလိုသော စိတ်
စေတနာမည်သည် ကိုယ်သဏ္ဌာန်မှအမြဲရှိနေသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး၊ သတ္တဝါ
မျိုးမဟုတ်၊ ကာမုပါဒါန် အရေးအခွင့်၊ အတ္တဝါဒုပါဒါန် အရေးအခွင့်
ကြုံကြိုက်၍ ထိုအခွင့် လုံ့ဆော်၍ ပေးမှု ပူးဝင် ကပ်ရောက် လာသော
အာဂန္တုဓာတ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုးသာတည်း။ ထိုအခွင့်လုံ့ဆော်မှု ချုပ်
ငြိမ်းပြန်လျှင် ထိုပါဏာတိပါတစိတ်စေတနာ အာဂန္တုဓာတ်သည် နှလုံး
ထဲ၌ မီးတောက်သေပျောက်သကဲ့သို့ ဓာတ်၏သေခြင်း၊ ဓာတ်၏ပျက်ခြင်း
ဖြင့် သေပျက်ချုပ်ပျောက်လေ၏။ စိတ်ကောင်း၊ စေတနာကောင်း ဖြစ်
ပေါ်၍လာပြန်၏။ အဒိန္နာဒါန် စေတနာ၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရစေတနာ၊
မုသာဝါဒစေတနာ၊ ပိသုဏဝါစာ စေတနာ၊ ဖရုသဝါစာ စေတနာ၊
သမ္မပ္ပလ္လာပ စေတနာ၊ အဘိဇ္ဈာ-လောဘု၊ ဗျာပါဒ-ဒေါသ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ
တို့သည်လည်း ထို့အတူ သူ့အခွင့်နှင့် သူ့ကိုယ်သဏ္ဌာန်မှ ကပ်ရောက်
လာကြကုန်သော အာဂန္တုဓာတ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မျိုးတို့ချည်းတည်း။

ပဏတိလူမှာ တစ္ဆေပူးဝင်၍နေသောအခါ တစ္ဆေအလိုရှိရာ ထိုလူ
ပြုကျင့်၊ ပြောဆို၊ ကြံစည်ရသည်။ တစ္ဆေခွါထွက်မှု ပဏတိလူစိတ်ဝင်ခွင့်
ရသည်။ အစိမ်းသရဲပူးဝင်သောအခါ အစိမ်းသရဲအလိုရှိရာ ထိုလူပြုကျင့်၊
ပြောဆို၊ ကြံစည် ရသည်။ အစိမ်းသရဲခွါထွက်မှု ပဏတိလူစိတ် ပေါ်ခွင့်
ရှိသည်။ ဤဥပမာ အတူမှတ်။ ဒါနစိတ်၊ ဒါနစေတနာ၊ သီလစိတ်၊ သီလ
စေတနာ၊ ဘာဝနာစိတ်၊ ဘာဝနာစေတနာတို့လည်း ထိုနည်းတူ
အာဂန္တုဓာတ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် မျိုးတို့ချည်းသာတည်း။ သူ့အခွင့်နှင့်သူ
ဆိုက်တိုက်ရာ ဆိုက်တိုက်ရာ ကိုယ်သဏ္ဌာန်မှ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော
အာဂန္တုဓာတ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် မျိုးတို့သာတည်း။

နဝမုပ္ပါလင်္ကာအဖြေ ပြီး၏။

ဒသမပျို့လင်္ကာ-အဖြေ

ဘဝ စွမ်းရေ၊ ကံနှစ်ထွေကြောင့်၊ သဗ္ဗေ သတ္တာ၊ သတ္တဝါတို့၊
 ဖြစ်ရာဘဝ၊ ဆုံပြန်ကလည်း၊ ကေ၊ စတု၊ ငါးခုခန္ဓာ၊ ကံချရာ၌၊
 ဓမ္မတာစစ်၊ သစ်တလဲလဲ၊ အနဲနဲလျှင်၊ ဖြစ်မြဲဇာတိ—

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ အသည်သတ်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ရုပ်ခန္ဓာတပါး
 သာရှိသည်။ အရူပပုဂ္ဂိုလ်မှာ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးသာရှိသည်။ ကြွင်းသော
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ခန္ဓာငါးပါး ရှိကုန်သည်။ သည်ကိုရည်၍ “ကေ၊စတု၊
 ငါးခု ခန္ဓာ”ဆိုသည်။ ဤဇာတိအရာ၌ ဆိုခွင့်၊ဆိုရန် ရှိသမျှကို ကတိယ
 ပိုဒ်အဖြေမှာ ပဋိသန္ဓေလေးမျိုးနှင့်ကကွ ပြဆိုခဲ့ပြီ။

ဆိုဖွယ်အထူးကား။ ။ဤ လင်္ကာမှာ ရှေးဘဝ၌ ပြုခဲ့သော
 ကံတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် နောက်နောက်ဘဝမှာ အစစွာ
 ဖြစ်ပေါ်သော ဘဝသစ်ဇာတိကိုသာ ပြဆိုပေသည်။ ဇာတိသည်မူကား
 ဘဝသစ်ဇာတိတပါး၊ သန္တတိဇာတိတပါး၊ ဇဏိကဇာတိတပါး-ဟူ၍
 ဇာတိတရားသုံးပါးရှိ၏။ ထို သုံးပါးတို့တွင် ဖြစ်ရာဘုံဘဝမှ စုတေပြီး
 နောက် ထိုထိုဘုံဘဝ၌ အစစွာဖြစ်ပေါ်မှုကို ဘဝသစ်ဇာတိ ဆိုသည်။
 ထိုဇာတိကား ထင်ရှားပြီ။ သန္တတိဇာတိဆိုသည်ကား တဘဝအတွင်းမှာ
 တနှစ်အတွင်း၊ တလအတွင်း၊ တရက်အတွင်း၊ ထနာရီအတွင်း၊ တထိုင်
 အတွင်းမှာ ကိုယ်ခန္ဓာ၌ အထူးထူး အထွေထွေ ဖြစ်ပေါ်မှုသည် သန္တတိ
 ဇာတိ မည်၏။ ထိုင်၍ နေရာမှ ထိုင်စရာ အညောင်းအညာ မရှိသေး၊
 အပူအပင် မရှိသေး၊ အတော်ကြာလျှင် ညောင်းရုပ်၊ ညာရုပ်၊ ပူရုပ်၊
 ပင်ရုပ် ဖြစ်ပေါ်၍လာ၏။ ဘယ်နေရာကညောင်း၍ လာသည်၊ ဘယ်နေ
 ရာက ပူ၍လာသည်-ဟု အများသိကြ၏။ ရုပ်သစ်၊ နာမ်သစ် ဖြစ်ပေါ်မှု
 ဇာတိဓမ္မ-ဟူ၍ကား မသိကြ။

ငါညောင်းလာသည်၊ ငါပူလာသည်၊ ငါခြေညောင်း၍လာသည်၊ ငါခြေပူ၍လာသည်-ဟု သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အတိုင်းသာ သိကြ၏။ ဥဏှဓာတ် မီးလွန်သော ရုပ်ကလာပ်မျိုးကို ညေခင်းရုပ်၊ ညာရုပ်၊ ပူရုပ်၊ ပင်ရုပ် ဆိုသည်။ ဥဏှဓာတ်မီး အားကြီး၍ လေဓာတ်လွန်၍ လာသောအခါ ထုံမှု၊ ကျင်မှု၊ ထုံရုပ်၊ ကျင်ရုပ်ပေါ်၍ လာသည်။ ထိုအခါ ခြေ-ဟူသော ပညတ်သန္တာန်ကို ဉာဏ်နှင့်ပယ်ရှား၍ ပူမှု၊ အေးပူ-ဟူသော တေဇော ဓာတ်မီးသက်သက်ကို ကွက်ခြား၍ ဉာဏ်နှင့်ကြည့်လျှင် တိမ်တောင်၊ တိမ် တိုက် တက်သကဲ့သို့ အပူဓာတ်မီး ဖြစ်ပေါ်ပွားများ၍ လာသည်ကို မြင်လတ္တံ့။ အပူဓာတ်မီး ဖြစ်ပေါ်ရာဌာန၌ အေးအေးဓာတ်မီး ပျောက် ကွယ်၍ ကုန်သည်ကိုလည်း မြင်လတ္တံ့။ မကြာမီ အေးချမ်းသော ခြေတခုလုံး ကုန်ဆုံး၏။ ပူပန်၊ ညောင်းညာသော ခြေဖြစ်၍ နေ၏။ ရုပ်သစ်၊ ရုပ်ဟောင်း လဲပြောင်းမှု ကိုယ်တွေ့ ဒိဋ္ဌဖြစ်ကြ၏။

ထိုနောက် တစတစ ထုံရုပ်ပေါ်၍ လာသည်လည်း ထင်ရှား၏။ ထိုနောက် တစတစ ကျင်ရုပ်ဖြစ်၍ ပေါ်လာသည်လည်း ထင်ရှား၏။ ဤ၌ မပျောက်ငြိမ်းမီ အတွင်း ညောင်းမှု၊ ညာမှု၊ ထုံမှု၊ ကျင်မှု တစဉ် တဆက်တည်းဖြစ်၍ တခါညောင်း၊ ထသုတ်ညောင်း၊ တကြိမ်ညောင်း- ဟု မှတ်ယူကြသော ဇာတိဓမ္မသည် သန္တတိ ဇာတိ မည်၏။ ဤနည်းအတူ ရုပ်ခြင်း၊ သွားခြင်းတို့၌လည်း အညောင်းအညာဖြစ်၍လာမှု၊ အညောင်း အညာ ပြေပျောက်မှု၊ အဖျားတက်မှု၊ အဖျားကျမှု၊ အနာရောဂါ ဖြစ်သော အလွဲ၊ အနာရောဂါပျောက်သောအလွဲ၊ ကိုယ်အင်္ဂါပူသော တလွဲ၊ အေးသောအလွဲ၊ အိုက်သောအလွဲ၊ ချမ်းသောအလွဲ၊ အားရှိ သောအလွဲ၊ အားလျော့သောအလွဲ၊ ဆာလောင်သောအလွဲ၊ ဝလင်သော အလွဲ၊ လှုပ်ရှားသောအလွဲ၊ မလှုပ်ရှားသော အလွဲ၊ အိပ်သော အလွဲ၊ ထိုင်သောအလွဲ၊ ရပ်သောအလွဲ၊ သွားသောအလွဲ၊ ကွေးသော အလွဲ၊ ဆန့်သောအလွဲ-အစရှိသည်ဖြင့် တကိုယ်လုံး၌၎င်း၊ ထိုထို ကိုယ်အင်္ဂါ၌၎င်း ရုပ်အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲ၍ ဖြစ်ကြသော အမှုတို့သည် တနေ့နေ့မှပင် အမျိုးနှစ်ရာမက ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ကြရာ၌ တလွဲတလွဲသော ရုပ်သစ်ဖြစ်မှု၊ တမျိုးတမျိုးသော ရုပ်သစ်ဖြစ်မှုသည် တခုတခုသော သန္တတိဇာတိ မည်၏။

ရှေး၌ သွားခြင်းအမှု၌ ခြေတလှမ်း တလှမ်းမှာ တကိုယ်လုံး အကျွတ် ရုပ်တမျိုးတမျိုး ပြောင်းလဲမှုကိုပြဆိုခဲ့ပြီ။ ထိုနည်းအတိုင်း ကြည့် တတ်မှ မြင်နိုင်မည်။ မကြည့်တတ်လျှင် သေသည့်တိုင်အောင် အသစ်၊ အဟောင်း ပြောင်းလဲခြင်းမရှိသော သဏ္ဌာန်ရိပ်ကြီး ခုခံ၍ နေလိမ့်မည်။ ထိုသဏ္ဌာန်ရိပ်ကြီးကား သဏ္ဌာယဒိဋ္ဌိ၏ နိုင်ငံကြီးပေတည်း။ အနုမတဂ္ဂ သံသရာမှာ သဏ္ဌာယဒိဋ္ဌိ နိုင်ငံသဏ္ဌာန်ရိပ်ကြီးကို ပယ်ခွင်း၍ အတွင်း ဓာတ်နုကို ရှုနိုင်သောညွှတ် တရံတဆစ်မျှ မဖြစ်ခဲ့ကြ၍ ယနေ့ထက်တိုင် ယောင်တီးယောင်တနေကြရသည်။ ဤသန္တတိဇာတိဓမ္မ၌ လိုရင်းအကျဉ်း ချုပ် စကားမှုကား လောက၌ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ ဘယ်လိုဖြစ်သည်၊ ဘယ်ဟာ ဖြစ်သည်၊ ပေါ်သည်၊ ပေါက်သည်၊ ပွားသည်-ဟူ၍ ကိုယ်တွေ့ဒိဋ္ဌိ ပြောဆို ကြသော အမှုစုသည် ဇာတိချည်းမှတ်။

ယခုငါ့မှာ ဘယ်လိုအကြံဖြစ်သည်၊ ဘယ်လိုစိတ်ဖြစ်သည်၊ လိုချင် စိတ်ဖြစ်သည်၊ မလိုချင်စိတ်ဖြစ်သည်၊ ပြုချင်စိတ်ဖြစ်သည်၊ မပြုချင်စိတ် ဖြစ်သည် အစရှိသည်ဖြင့် ဖြစ်လုံးနှင့် သုံးကြသမျှသည် 'ဇာတိစကားချည်း တည်း။' ထို့အတူ ငါ့မှာ လောဘဖြစ်သည်၊ ဒေါသဖြစ်သည်၊ အစရှိသော စကား၊ စိတ်ထဲမှာ ဘယ်လို အကြံပေါ်လာသည်၊ ဘယ်လိုအကြံပေါက် လာသည်၊ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ ဘယ်အနာဖြစ်လာသည်၊ ဘယ်လိုဖြစ်လာသည်၊ ဘယ်လို ပေါက်လာသည်၊ ဘယ်အနာ ပေါက်လာသည် အစရှိသော အချက်တို့ကို ဆိုလိုသည်။ ခဏိကဇာတိဆိုသည်ကား ကိုယ်ခန္ဓာတခုလုံး၌ ဓာတ်မီးသည် အမှန်ဖြစ်၏။ ကိုယ်ခန္ဓာ ဟူသမျှသည် ဓာတ်ခဲကြီး၊ ဓာတ်မီးတုံးကြီး ပေတည်း။ တကိုယ်လုံးမှာ အေးမှု၊ နွေးမှု၊ ပူမှုမှ လွတ်သော အကွက်ဟူ၍ အဏုမြူမျှမရှိ။ မီးမည်သည် တရှိန်ရှိန် တရွရွ ထမြဲဓမ္မတာပေတည်း။

တကိုယ်လုံးဝယ် ရောတည်ဖြစ်သော မြေဓာတ်သည် မီး၏မှီတွယ်ရာ ဓာတ်မီးစာဖြစ်၏။ ခပ်သိမ်းသော ရုပ်ဟူသမျှသည် မာမူဟူသော မြေဓာတ် ၌မှီကြရ၏။ မြေဓာတ်ပျက်ဆုံးလျှင် ပျက်ဆုံးကြရ၏။ မီးမည်သည် မှီရာကို အမြဲစား၏။ အမြဲလည်းပေါက်ပွား၏။ မီးကို စေ့စေ့ကြည့်၍ နေလျှင် လှုပ်လှုပ်ရွရွ မြင်ရ၏။ လှုပ်လှုပ်ရွရွမြင်ကြသမျှသည် အသစ်ပေါက်ပွားမှု၊ အဟောင်း အဟောင်း ကုန်ဆုံးမှုပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ပကတိမီးကို

စေ့စေ့စိစိ ကြည့်၍နေလျှင် လှုပ်လှုပ် လှုပ်လှုပ်-ရှုရှုရှုရှု မြင်သမျှ ခဏိက
ဇာတိနှင့် ခဏိကမရဏမှချည်း မှတ်။ ထို့အတူ မီးခဲကြီးအတိဖြစ်သော
ဤ ကိုယ်ခန္ဓာမှာလည်း မျက်လောင်တခတ် လျှပ်တပြက်မစဲ တသဲသဲ
တရှုရှု ဓာတ်မီးစာမှ၊ ဓာတ်မီးပွားမှ၊ ရုပ်ပွားမှကို သိလေ၊ ထို့ကြောင့်
ဓမ္မပဒပါဠိတော်၌-

ယထာ ပုပ္ဖုဠကံ ပဿေ၊ ယထာ ပဿေ မရီစိကံ။
ဧဝံ လောကမဝေက္ခန္တံ၊ မစ္စုရာဇာ န ပဿတိ။

ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။

အနက်။ ။ပုပ္ဖုဠကံ၊ ရေပွက်ကို။ပဿေ ယထာ၊ ရှုသကဲ့သို့၎င်း။
မရီစိကံ၊ တံလှုပ်ကို။ ပဿေ ယထာ၊ ရှုသကဲ့သို့၎င်း။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။
လောကံ၊ မိမိခန္ဓာကိုယ်၊ သူတပါးခန္ဓာကိုယ်-တည်းဟူသော လောကကို။
အဝေက္ခန္တံ၊ စေ့စေ့ငုငု ရှုမြင်၍နေသောသူကို။မစ္စုရာဇာ၊ သေမင်းသည်။
န ပဿတိ၊ မမြင်နိုင်။

မီးပြင်းထည့်၍ ကျိုချက်သဖြင့် ပွက်ပွက်ဆူ၍နေသော အိုးတိုင်းမှာ
ရေပွက်ငယ်တွေကို စေ့စေ့စိစိ ကြည့်၍နေသော သူသည် အပေါ်မစဲ၊
အပျက်မစဲ တသဲသဲ တရှုရှုနေသော ရေပွက်ငယ်တွေကို မျက်မှောက်
ထင်ထင် မြင်ရှိသကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ခန္ဓာ၊ သူတပါးကိုယ်ခန္ဓာ၌ အပေါ်မစဲ၊
အပျက်မစဲ တသဲသဲတရှုရှုနေမှုကို ဝိပဿနာ ပညာမျက်စိဖြင့် မျက်မှောက်
ထင်ထင် ရှုမြင်ပွားများသော မိန်းမ၊ယောကျ်ားကို သေမင်းသည် မမြင်
နိုင်ဟူလို။

[ယထာ ပုပ္ဖုဠကံ ပဿေ-ဟူသော ပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်]

နွေလအခါ၌ ကျယ်လှစွာသော ရေမရှိသော အင်းပြင်ကြီးများ၌
တံလှုပ်ခိုး မည်သည် ထ၏။ အောက် ရေခိုး တက်သည်ကို အထက်စာ
နေရောင်ကြောက်သောအခါ လျှပ်လျှပ် လျှပ်လျှပ် မြင်ရသော ဝတ္ထုကို
တံလှုပ် ဆိုသည်။ မြေမှပေါ်ထွက်၍ ကောင်းကင်သို့ တလျှပ်လျှပ် ထင်မြင်
အောင် တက်သည်။ တံလှုပ်ခိုးစုသည် မြေသို့ပြန်၍ ဝင်သည်မရှိ၊ ကောင်း
ကင်၌သာ ကွယ်ပျောက်ကြလေ၏။ ဤကိုယ်ခန္ဓာအတွင်းမှ တလျှပ်လျှပ်
ပေါ်၍နေသော စိတ်အကြံအစည်၊ဝိတက်အကြံအစည်၊ လောဘ၊ဒေါသ

အစရှိသော နာမ်တရားတို့ကိုလည်း ထိုတံလှုပ်နှင့် တူစွာ ရှုရမည်။
ထိုတံလှုပ်မှုနှင့်တူစွာ ထင်မြင်အောင် ရှု၍နေသော သူကို သေမင်းသည်
မမြင်နိုင် ဟူလိုသည်။

[ယထာ ပသေ မရီစိကံ-ပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်]

သေမင်းမမြင်နိုင်-ဟူသော စကား၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ နိုင်ငံသည်
သေမင်းနိုင်ငံမည်၏။ သေမင်းသည် ပေါရိသာဒမင်းနှင့် တူ၏။ သက္ကာယ
ဒိဋ္ဌိသည် ပေါရိသာဒ မင်း၏ အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော ရသက အမည်
ရှိသော စားတော်ကဲနှင့် တူ၏။ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဆက်သက်သော ဓာတ်
သဘော၊ အာဂန္တုသဘော၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတို့ကို မသိမမြင်
ကြကုန်မူ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ၊ သူတပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊
ဦးခေါင်း၊ ခြေ၊ လက်၊ မျက်ခွက်၊ မျက်နှာ၊ နှုတ်လျှာ၊ ခံတွင်း၊
မွေးညှင်း၊ ဆံပင်၊ အင်္ဂါကြီးငယ် ဘယ်သူ၊ ဘယ်ဝါ-ဟူ၍သာ သိမြင်
ထင်စွဲ၍ နေကြကုန်သော သူတို့သည် သေမင်း၏ မျက်မှောက်၌ ဓား
အောက်လည်ခံ ဖြစ်ကုန်သော သူတို့ပေတည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်း
ဟူမူ-သေမင်းနိုင်ငံမှ လွတ်နိုင်ရန် အခွင့်အလမ်း မရှိကြသည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်တည်း။

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဓာတ်သဘော စသည်ကို ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ဒိဋ္ဌိ
ရှုမြင်၍ နေကြကုန်သော သူတို့သည်မူကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ ဦးခေါင်း
ကို ဖောက်ခွဲ၍ နေသောသူ၊ သေမင်း၏ မျက်လုံးကို ဖောက်ခွဲ၍ နေ
သောသူ မည်ကုန်၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်း ဟူမူ-ထိုသို့သော ရှုမြင်မှုသည်
သာလျှင် သေမင်း၏နိုင်ငံ၊ သေမင်း၏ ဓားအောက်မှ ထွက်ပေါက်၊
ထွက်လမ်းကြီး ဖြစ်ပေသောကြောင့်တည်း။ ဥပမာကား-လောက်၌
ဘီလူး၊ သဘက်ကို နိုင်သော ဆေးဝါးပညာလည်း မရှိ၊ မြင်နိုင်သော
ဆေးဝါးပညာလည်း မရှိသော သူတို့သည် ဘီလူး၊ သဘက်တို့၏ အနိုင်
ကျင့်မှုကိုသာ ခံကြရကုန်၏။ ဘီလူး၊ သဘက်တို့ကို မြင်နိုင်သော ဒိဗ္ဗ
စက္ခုဆေး၊ အသေ ခတ်နိုင်သော ဝိဇ္ဇာမယဆေးရှိသော သူတို့ကား
ဘီလူး၊ သဘက်တို့၏ နိုင်ငံကို လွန်နိုင်ကုန်၏။ ဘီလူး၊ သဘက်တို့၏
အနိုင်ကျင့်မှုကို မခံကြရကုန်ပြီ။ မိမိတို့ကသာ ဘီလူး၊ သဘက်တို့ကို
နှိပ်စက်ကြကုန်၏။ သတ်နိုင်ကြကုန်၏။

ထိုသူတို့ကို ဘီလူး၊ သဘက်တို့က အထူးထူး အထွေထွေ ဖန်ဆင်း၍ မပြနိုင်ကြကုန်ပြီ။ မလှည့်ပတ်နိုင်ကြကုန်ပြီ။ မိမိတို့ကိုယ်ကို မကွယ်နိုင်ကြကုန်ပြီ။ ထိုသူတို့၏ ကိုယ်ကို မပူးနိုင်၊ မကပ်နိုင်ကြကုန်ပြီ။ ထိုစကား၌ သေမင်း ဆိုသည်ကား ခန္ဓာကိုယ်နှင့် အပြည့် အမြဲပါရှိ၍ နေသော ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော မရဏဓမ္မ၊ အနိစ္စဓမ္မသည် သေမင်းမည်၏။ မရဏသဘော၊ အနိစ္စသဘော ရှိသော ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာ၊ ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ် စသည်လည်း သေမင်းမည်၏။ ထို ၂-ပါးသော သေမင်းတို့သည် ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်မရှိကုန်သော အန္ဓပုထုဇဉ်တို့အား ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ၊ သူတပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ စသည်ဖြင့် အထူးထူး အထွေထွေ ဖန်ဆင်း၍ ပြနိုင်ကုန်၏။ လှည့်ပတ်နိုင်ကုန်၏။ မိမိတို့၏ ဇာတိ သဘာဝကို မမြင်နိုင်အောင် ကွယ်နိုင်ကုန်၏။ မိမိတို့ကိုပင် ငါ၊ ငါ-ဟု ဆိုရအောင် ပူးစပ်နိုင်၏။

အန္ဓပုထုဇဉ်တို့သည် အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ ထိုသေမင်းတို့ကိုပင် ငါ ငါပြု၍ ယခုထက်တိုင် လာကြကုန်၏။ ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာ ဓာတ် သဘာဝတို့ကို ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ရေပွက်အတူ၊ တံလှုပ်အတူ ထင်မြင်နိုင်ကြကုန်သော သူတို့ကိုမူကား ထိုသေမင်းနှစ်ပါးတို့သည် အထူးထူး အထွေထွေ ဖန်ဆင်း၍လည်း မပြနိုင်ကြကုန်ပြီ။ မလှည့်ပတ် နိုင်ကြကုန်ပြီ။ မကွယ် နိုင်ကြကုန်ပြီ။ ငါ ငါ-ဟု ထင်မှတ်အောင် မပူးကပ်နိုင်ကြကုန်ပြီ။ ဤသို့သော အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် “ဝေ လောက မဝေက္ခန္ဓံ၊ မစ္စုရာဇာ န ပဿတိ” ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။

[ဤကား ခဏိကဇာတိ၏ အချက်ကို ပြဆိုသော စကားတည်း။ ဤခဏိကဇာတိကိုရည်၍ ပါဠိတော်မှာ “ခန္ဓာနံ ပါတုဘာဝေါ၊ အာယတနဿ ပဋိလာဘော” ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။ ဤလင်္ကာပိုဒ်မှ ကြွင်းကျန်သော နောက်စကားစု ထင်ရှားပြီး။]

ဒသမဗျူဟာ—အဖြေ ပြီး၏။

ကောသမပျို့လင်္ကာ-အဖြေ

သန္ဓေဇာတိ၊ တဖန်ငြိ၍၊ တြိဘုံသူ၊ လူလူ၊နတ်နတ်၊ မတ်မတ်
မားမား၊ ဖြစ်ပြန်ငြားသော်၊ သုံးပါးအရွယ်၊ စ၊လယ်၊အဆုံး၊
ရှိမြဲထုံးဖြင့်၊ အနှုန်းစဉ်စီ၊ သန္ဓေချိက်၊ နာရီစဉ်သင့်၊ အဆင့်
ဆင့်လျင်၊ ရင့်မြဲ၊ရော်မြဲ၊ တသဲသဲတည့်၊ မစဲနေ့ည၊တရွရွလျင်၊
ခဏသန္တတိ၊ အဂ္ဂိဇရာ၊ နှစ်ဖြာလောင်မီး၊ အရှိန်ညီး၍၊ အကြီး၊
အငယ်၊ အရွယ်ခြားနား၊ အစားစားလျင်၊ အသွားတွင်တွင်၊
မစဲနှင်၏—

ဟူသော လင်္ကာဝါကျ၌ အဓိပ္ပာယ်စာအား ၃၁-ဘုံတွင် တခုခု
သောဘုံ၊ တခုခုသော ဘဝ၌ ဇာတ်၊ ရုပ်သေးပြရာ၌ သူ့အခန်းဆိုင်ရာ
သ္မဝတ်စားတန်ဆာ ဆင်ယင်၍ ဇာတ်ထွက်သကဲ့သို့ သတ္တဝါတို့မှာလည်း
စုတိကျ၍ ဘဝဇာတ်သိမ်းပြန်လျှင် မိမိတို့ ကံချထားရာ ဘုံဘဝမှာ
တဘဝ တဇာတ် ထွက်ရပြန်၏။ ပဋိသန္ဓေကိစ္စနှင့် ဘဝအသစ် ဖြစ်ပေါ်
ရပြန်၏။ ဖြစ်ပေါ်ပြန်လျှင်လည်း ဇာတ်နှင့်မူ၌ အစိုးရသော ဇရာတရား၊
ဇာတ်သိမ်းမှု၌ အစိုးရသော မရဏတရား အပြီးပါရှိပြန်၏။

ဇရာ အကြောင်းတရား

ပါရှိပုံ ဥပမာကား-ဘယ်နေရာမှာမဆို မြက်သစ်ပင်ပေါက်ရောက်
လာသည်ရှိသော် မြက်သစ်ပင်ခေါ်သော ရုပ်တရားစုသည် ရင့်ခြင်း
အမှုဟူသော ဇရာမီး မဝင်နိုင်၊ မကပ်နိုင်အောင် ခိုင်လုံသော အနှစ်
သာရ မရှိ၊ နံနက်၌ ပေါက်သော မြက်သစ်ပင်သည် ညနေတိုင်လျှင်
တမျိုးရင့်၏။ ညနေ၌ ပေါက်သော မြက်သစ်ပင်သည် နံနက်တိုင်လျှင်
တမျိုးရင့်၏။ ပေါက်စဉ် နုထွတ်သော ရုပ်သားအတိုင်း အခိုင်အမြဲ
တည်၍ မနေနိုင်။ ဤမြက်သစ်ပင်တို့၌ ရင့်မှုတလမ်း၊ တခဏသက် တခဏ
ကြီးပွားသန်မာ၍ လာမှုကား တလမ်းပေတည်း။

မြေဥတု၊လေဥတု၊ရေဥတု အမျှားတို့ ဝိုင်းအံ့ညီညာ၍ ထောက်ပံ့
မှုကြောင့် တခဏထက် တခဏ ရုပ်သား တိုးပွား၏။ တခဏထက် တခဏ
ရုပ်ကလာပ် ပြည့်ဖို့၏။ ဤတိုးပွားမှု ပြည့်ဖို့မှုတို့ကြောင့် တခဏထက်

တခဏ ကြီးပွားသန်မာ၍ သွားသတည်း။ ရင့်မှုကြောင့် ကြီးပွားသန်မာ၍ သွားသည် မဟုတ်။ ထိုသို့ ကြီးပွားသန်မာ၍ သွားရာ၌လည်း အဆုံးစွန် ပျက်စီးကွယ်ပျောက်ရန် အခွင့်သို့ တခဏထက် တခဏ နီး၍ သွားမှုသည် ပုံသေပါရှိသည်သာ ဖြစ်၏။ တခဏထက် တခဏ နီး၍သွားမှု ဆိုသည် ကား တခဏထက် တခဏ ရင့်မှုတည်း၊ ရော့မှုတည်း၊ မှည့်ကျက်မှုတည်း။ ထိုရင့်မှု မရှိခဲ့သည် ဖြစ်ငြားအံ့၊ ပျက်ဆုံးမှုသို့ တခဏထက် တခဏ နီးမှု မည်သည် မရှိရာ၊ နီးမှုမရှိကလည်း ပျက်ဆုံးခြင်းသို့ ရောက်ခွင့်မရှိရာ၊ ကြီးရင့်သောအခါ အလွန်မာသည်မှာလည်း တေဇောမီး၏ အစွမ်းတည်း။ ထိုမာစဉ် အခါ၌လည်း တခဏထက် တခဏ ရင့်မှု၊ ဆွေးမှု ပုံသေ ပါရှိသည်သာတည်း။

တကမ္ဘာလုံး အသက်ရှည်သော ဇမ္ဗူ့သပြေပင်ကြီးမှာပင် တခဏ ထက် တခဏ ရင့်မှုရှိသည်သာ ဖြစ်၏။ အနှစ်အဆီ အားကြီးသော အပင် မျိုး လုံးပတ်သဏ္ဌာန်ကြီး၍ အသားပြည့်လျက် အချင်းချင်း အထောက် အပံ့ အားကြီးသော အပင်မျိုးတို့မှာ ဇရာအမှု မထင်ရှားတည့်နိုင်၊ အနှစ်အဆီ နည်းပါးသော အပင်မျိုး၊ အနှစ်အဆီမရှိ အကာအတိ ဖြစ်သော အပင်မျိုးတို့မှာ ဇရာအမှု မြန်မြန် ထင်ရှားလွယ်၏။ မဟာ ပထဝီမြေကြီး၊ မြင်းမိုရ်တောင်ကြီးများမှာပင် ထိုဇရာမှုရှိသည်သာဖြစ်၏။ ကမ္ဘာပျက်ချိန် ကျသောအခါ ဆွေးမြည့် သွေ့ယောင်း ကြသည်သာ ဖြစ်၏။ ထို့အတူ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာစသည်လည်း ဇရာမီး မဝင်နိုင်အောင်၊ မကပ်နိုင်အောင် ခိုင်လုံသော အနှစ်သစ်ရမရှိ၊ ပဋိသန္ဓေကိစ္စ၊ ဇာတိကိစ္စနှင့် ဖြစ်ပေါ်သော ခဏမှစ၍ ဇရာမီး ဝင် ရောက် စွဲခဲ့လျက် အမြဲလောင်ကာ ပါရှိ၍ နေ၏။ အဆုံးတိုင် ပျက်ဆုံး သော အခွင့်သို့ ကျအောင် တခဏမစဲ၊ တနစ်မစဲ အမြဲတိုင်တိုင် သုတ်သုတ်နှင့်၍ နေ၏။

ဇရာမီး၏အချက်ကို ထင်ရှားအောင်ဆိုဦးအံ့။ လူတို့၌အသက်တမ်း ရှည်ချည်၊ တိုချည်၊ တက်ချည်၊ ဆုတ်ချည်ဖြစ်မှုသည် ဇရာ၏အမှုပေတည်း။ ကမ္ဘာဦးအခါ၌ လူတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာသည် အနှစ်အဆီ အလွန်ပြည့်၏။ ပဋိ သန္ဓေနေ့ပြီးသည်မှစ၍ ဇရာမီးသည်အနှစ်အသင်္ချေလောင်ရ၏။ နှစ်ပေါင်း အသင်္ချေလေခင်မှကျမ်း၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအခါ အသက်သင်္ချေတမ်း

ဖြစ်၏။ ထို့နောက် တစ၊ တစ ဗြဟ္မစိုရ်တရားဆုတ်ယုတ်၍လာ၏။ ကိုယ်
ခန္ဓာမှာ အဆီအနှစ် တစ၊ တစ ခြောက်သွေ့ ခေါင်းပါး၍လာ၏။ ဇရာမီး
သည်လူတို့ခန္ဓာကိုယ် အနှစ်တသိန်းနှင့် ကျွမ်းအောင် လောင်သောအခါ
တသိန်းတမ်းဖြစ်၏။ အနှစ်ကိုးသောင်းနှင့် ကျွမ်းအောင် လောင်သော
အခါ ကိုးသောင်းတမ်းဖြစ်၏။ အစဉ်အတိုင်း ဆုတ်ခဲ့၍ ယခုအခါ အနှစ်
တရာ၊ အနှစ်ကိုးဆယ် အနှစ်ရှစ်ဆယ်နှင့် ကျွမ်းအောင် လောင်၏။
ဆယ်နှစ်တမ်းသို့ ကျသောအခါ လူတို့ခန္ဓာသည် အနှစ်အဆီ မရှိပြီ။
ကောက်ရိုးကို ညက်စွာထောင်း၍ လုပ်သောအရုပ်ကဲ့သို့ ဩဇာနှစ်ဆီ
ခေါင်းပါး ခြောက်သွေ့၏။ ထိုအခါ ဇရာသည် ဆယ်နှစ်နှင့် ကျွမ်း
အောင်လောင်၏။

တဖန် ဗြဟ္မစိုရ်တရား ကပ်ပြန်၊ ပေါ်ပြန်၊ တိုးတက်ပြန်သောအခါ
ကိုယ်ခန္ဓာမှ ဩဇာဆီ အစဉ်အတိုင်း တိုးတက်ပြန်သဖြင့် အသက်နှစ်ဆယ်
တမ်း လေးဆယ်တမ်း စသည်တက်ပြန်၍ အသးချဲ့တမ်းသို့ ဆိုက်ပြန်၏။
ဇရာမီး၏ အဖော်သဟဲကား ဇီရဏတေဇော ခေါ်သောဓာတ်မီးတည်း။
ထို့ကြောင့် တေဇောဓာတ်အခန်းသို့ကျလျှင် အသက်တမ်းကို တေဇော
ဓာတ်မီး ပြုပြင်သည် ဟူ၍လည်း ဆိုရ၏။ သန်း၊ ကြမ်းပိုး၊ ခြ၊ ပိုးရွှ၊ ခွေး၊
ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက်၊ နွား၊ ကျွဲ၊ မြင်း၊ ဆင်အစရှိသည်တို့၌လည်း အသီးသီး
အသက်တမ်းကိုယ်စီ ရှိကြသည်မှာ ဇရာမီး၏အမှုပင်တည်း။ စတုမဟာရာဇ်
နတ်ပြည်မှာ သူတို့နှစ်နှင့် အနှစ်ငါးရာ အသက်တမ်း၊ တာဝတိံသာ
နတ်ပြည်မှာ သူတို့နှစ်နှင့် အနှစ်တထောင် အသက်တမ်း ဤသို့စသည်ဖြင့်
နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့၌ အသီးသီး အသက်တမ်း ဖြစ်မှုသည်လည်း
ဇရာမီး၏ အမှုပင်တည်း။

အသက်တမ်းမရှိသော ဘုမ္မစိုရ်နတ်မျိုး၊ ငရဲ၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယ်
တို့မှာလည်း အားရှိ၊ အားမဲ့ အထူးထူး အထွေထွေ အလွန်များလှသော
ကံ၏ အစွမ်း အလွန်ပြဋ္ဌာန်းနိုင်သော ဘုံစုဖြစ်၍ အသက်တမ်းဟူ၍ မရှိ
ကြပြီ။ ကံအားလျော်စွာ ကိုယ့်ဇရာမီးနှင့်ကိုယ် လောင်ကြ၊ ကျွမ်းကြ
ရတော့သည်။ ကောက်ပဲစပါး၊ မြက် ဝါး၊ ချုံနွယ်၊ သစ်ပင်၊ တို့ကား
အရပ်ဒေသ ပီဇမျိုးရိုး အားလျော်စွာ အသက်တမ်း အသီးသီးရှိကြ၏။
ဇရာမီး၏ အမှုချည်းတည်း။ တလောက်လုံး၌ ဇရာမီး၏ အမှုသည် ဤမျှ
လောက်ကြီးကျယ်၏။

လူတို့၌ အစ သုံးဆယ့်သုံးနှစ်နှင့် လေးလသည် ပဌမအရွယ် မည်၏။ အလယ် သုံးဆယ့်သုံးနှစ်နှင့် လေးလသည် ဒုတိယအရွယ် မည်၏။ နောက် သုံးဆယ့်သုံးနှစ်နှင့်လေးလသည် တတိယအရွယ်မည်၏။ ထိုအရွယ် အပိုင်းအခြား ဖြစ်မှုသည်လည်း ဇရာမီး၏ အမှုပင်တည်း။ တခုတခုသော အရွယ်ကို သုံးဆယ့်သုံးနှစ် လေးလနှင့် ကျမ်းအောင်လောင်၏။ မန္ဒဒသက၊ ခိန္နာဒသက စသည်ဖြင့် ဆယ်နှစ်စီပြု၍ အရွယ်ဆယ်ပါး ရှိ၏။ တခုတခု သော အရွယ်ကို ဆယ်နှစ်နှင့် ကျမ်းအောင် လောင်၏။ အရွယ်ဆိုသည် ကား-ထိုထိုအရွယ်တွင်းမှာ တမျိုးတမျိုးစီ ဖြစ်ပွားကြသော နာမ်တရား၊ ရုပ်တရား ခုကိုပင် အရွယ်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထို့အတူ တနှစ် တနှစ် ကူးပြောင်း၍ သွားမှု၊ တဥတု၊ တဥတု ကူးပြောင်း၍ သွားမှု၊ တလ၊ တလ၊ ကူးပြောင်း၍ သွားမှု၊ တပက္ခ၊ တပက္ခ ကူးပြောင်း၍ သွားမှု၊ တရက်၊ တရက် ကူးပြောင်း၍ သွားမှု၊ တပဟိုရ်၊ တပဟိုရ် ကူးပြောင်း၍ သွားမှု၊ တနာရီ၊ တနာရီ ကူးပြောင်း၍ သွားမှုသည်လည်း ဇရာမီး၏ အမှု ပေတည်း။

တနှစ်၊ တနှစ် ကူးပြောင်းမှု ဆိုရာ၌ ဤခန္ဓာကိုယ်၏ တနှစ်၊ တနှစ် လျှင် တမျိုးတမျိုး ရင့်ကျက်၍ သွားသည်ကို ဆိုသည်။ ဥတုကူးပြောင်းမှု စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းအတူ၊ ဤအလုံးစုံသည်လည်း တခဏထက် တခဏ ရင့်မှု ဖြစ်ပွား၍သွားသော ရင့်မှု စုပေတည်း။ ကာလကြာမြင့်မှု ထင်ရှားသတည်း။ လမ်းမရှိဘူးသော မြေပြင် မြက်တောသို့ လမ်းပြု၍ သွားလာရာ၌ ခြေတချက် တချက်နင်းမှု ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်သည် ရုတ်တရက် မပေါ် တည့်သေး၊ မထင်ရှားတည့်သေး။ အခေါက်အခါ များမွန်းမသိ များသောအခါ လမ်းရာကြောင်းကြောင်း ပေါ်၍လာ၏၊ ထင်၍လာ၏။ ဤဥပမာကဲ့သို့ မှတ်။ ဤတခဏထက် တခဏ ရင့်မှု ဒဏ်ချက်သည် လူသတ္တဝါ၊ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာကိုယ် မဆိုထားဘဲဦး၊ ကာလကြာမြင့်လျှင် မဟာပထဝီမြေကြီး၊ မြင်းမိုရ်တောင်၊ စကြဝဠာတောင်တို့နှင့်တကွ အလုံး စုံသော လောကဓာတ်ကိုပင် လောင်ကျွမ်းစေလျက် ကမ္ဘာပျက်ရသေး၏။

အနုမတဂ္ဂ သံသရာကာလမှာ ပျက်ဆုံးကွယ်ပခဲ့သော စကြဝဠာ မဟာပထဝီ မြင်းမိုရ်ပေါင်း၊ ကမ္ဘာပေါင်း အနန္တ ရှိခဲ့ပြီ၊ ထိုမျှလောက် ကြီးကျယ်သော ဇရာမီးကိုပင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖုံးလွှမ်းသော ပုထုဇဉ်သတ္တဝါ

တို့သည် မိမိကိုယ်သဏ္ဌာန်မှာ ဇရာဓာတ် ဇရာဓမ္မကို ဓာတ်တပါး၊ ဓမ္မတပါး အဖြစ်ဖြင့် ကွက်ခြား၍ မမြင်နိုင်ကြကုန်၍ ဝါ-ဘယ်အရွယ်ရောက်ပြီ၊ ငါ-ကြီးပြီ၊ ငါ-အိုပြီဟု ငါပြု၍ မြင်ကြကုန်။

ဇရာ သုံးပါး

ထိုဇရာသည် ဝယောဝုဒ္ဓိဇရာ၊ သန္တတိဇရာ၊ ခဏိကဇရာ ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

၁။ အိုမင်းသော အရွယ်သို့ရောက်၍ ဆံဖြူခြင်း၊ သွားကြွေခြင်း၊ အရေတွန့်ခြင်း အစရှိသည်ဖြင့် ထင်မြင်သော ဇရာသည် ဝယောဝုဒ္ဓိဇရာ မည်၏။

၂။ သန္တတိဇရာ ဆိုသည်ကား-သန္တတိဇာတိ၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အတိုင်း အခါအားလျော်စွာ၊ အခွင့်အားလျော်စွာ၊ ကိုယ်ခန္ဓာ၌ တမျိုးစီ တမျိုးစီ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့၏ ဆုတ်ယုတ် ကျလျော့ခြင်း အမှုပေတည်း။ ဖျားသောသူမှာ အဖျားတက်သည်ကား- သန္တတိဇာတိတည်း။ အဖျား ယခုတက်ပြီး၍ ကျပြီဟု ဆိုရသည်ကား- သန္တတိဇာတိတည်း။ အဖျားအေးပြီဟု ဆိုရသည်ကား-သန္တတိမရဏတည်း။ သန္တပ္ပန တေဇော တောက်၍ ထသည်ကို အဖျားတက်သည် ဆိုသည်။ ထိုတေဇောအတက်ရပ်၍ ဆုတ်ကျသည်ကို အဖျားကျသည် ဆိုသည်။ ထိုတေဇော၏ ခဏိဓာမရဏအားဖြင့် သေဆုံးခြင်းကို အဖျားအေးသည် ဆိုသည်။

ဝမ်း၌ ထမင်းအစာမရှိသဖြင့် တကိုယ်လုံး အားခွန်ဗလ လျော့ပါး၍ နေ၏။ ထမင်းစားလိုက်သောအခါ တလုပ်ထက် တလုပ် ကိုယ်အား၊ စိတ်အား တောင့်တင်း၍ လာ၏။ ဤ၌ အားခွန်ဗလ လျော့ပါးမှု မည်သည်ကား ကိုယ်တွင်းသန္တာန်၌ ထမင်းအစာ အပြည့်ရှိစဉ်အခါ ထမင်းအစာ ထောက်ပံ့မှုနှင့် ဖြစ်ပွား၍ နေကုန်သော ရုပ်သစ်၊ ဓာတ်သစ်၊ ကလာပ်သစ်တို့သည် ဦးခေါင်းမှာအပြည့်၊ ရင်မှာအပြည့်၊ ဝမ်းမှာအပြည့်၊ ခြေမှာအပြည့်၊ လက်မှာအပြည့် ရှိနေကုန်၏။ အစာအိမ်မှာ

အစာသစ် လျော့ပါး၍ သွားလျှင် ထိုရုပ်သစ်၊ ဓာတ်သစ်၊ ကလာပ်သစ် တို့သည် ဆီးနှင်းပေါက် ကြေပျောက်သကဲ့သို့ ဦးခေါင်းတွင်းမှလည်း ကြေပျောက်ကြကုန်၏။ ရင်တွင်းမှာ၊ ဝမ်းတွင်းမှာ၊ ခြေမှာ၊ လက်မှာ အသီးသီး ကြေပျောက်ကြကုန်၏။ ကိုယ်တွင်း၊ ဦးခေါင်းတွင်းမှာ ရုပ်ကလာပ်တို့သည် ကျရဲသကဲ့သို့ကုန်၏။ ထိုအခါ ထိုသတ္တဝါတို့သည် ငါ-အားခွန်ဗလ လျော့ပါးသည်ဟု သိကြ၏။ ဤသို့ အားခွန်ဗလ လျော့ပါးသည်ဟု သိကြ၏။ ကိုယ်တွင်း၊ ဦးခေါင်းတွင်း၌ ရုပ်ကလာပ် တွေ ချုပ်ပျောက်၍ ကုန်သည်ဟု မသိကြကုန်။ ဤသို့သော အားခွန်ဗလ လျော့နည်းမှုသည်လည်း ရှေ့အဖို့ တောင့်တင်းသည်မှ ဆုတ်ယုတ် လျော့ကျမှုဖြစ်၍ သန္တတိဇရာမည်၏။ တောင့်တင်းမှုကို အကျမ်းလောင်၍ ပစ်သော ဇရာမီးပင်တည်း။

တဖန် အစာထမင်းကို စားမျှသောအခါ တလုပ်ထက်တလုပ် တကိုယ်လုံး တောင့်တင်း ရှင်လန်း၍ လာ၏။ ဤ၌ အစာထမင်းလုပ်ကို မျှ၍ အစာသစ်အိမ်၌တည်သည်နှင့်တပြိုင်နက် ဝမ်းတွင်းမှာ နှင်းပေါက်၊ နှင်းပွားတွေ ဖြစ်ပေါ်သကဲ့သို့ ရုပ်သစ်၊ ကလာပ်သစ်တွေ ဖြစ်ပေါ်ကုန် ၏။ ရင်တွင်း၊ ဦးခေါင်းတွင်းမှာ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ စား၍ ထမင်းဝလျှင် မစားမီက ချုပ်ပျောက်သော ရုပ်ကလာပ်တို့၏ နေရာမှာ အကုန်ပြည့်ဖို့ အောင် ရုပ်သစ်၊ ကလာပ်သစ် တည်ထောင်မိပြန်ကုန်၏။ ထိုအခါ ပကတိအတိုင်း ကိုယ်အား၊ စိတ်အား၊ ဟက်ပွားတောင့်တင်း ရှင်လန်းမြဲ ရှင်လန်းပြန်၏။ ထိုထမင်းအစားအစာ မလည်မခြင်း ထိုရုပ်သည် မဆုတ် မလျော့ ပွားများ၍ နေကုန်၏။ ဤသို့ နေသည်ကို သန္တတိဇာတိ ဆိုသတည်း။ တဖန် ထမင်းအစာလည်၍ ကျပြန်လျှင် ကိုယ်တွင်းသန္တာန် တခွင်လုံးမှ ထိုရုပ်တို့သည် အစဉ်အတိုင်း ချုပ်ပျက် ဆုတ်လျော့ကြပြန် ကုန်၏။ အားခွန်ဗလ လျော့ပါးပြန်၏။ သန္တတိဇရာမူတည်း။

ဒီချောင်းထဲမှာ ရေအိသော အမှုသည် သန္တတိ ဇာတိမျိုးတည်း။ ဒီရေကျလျော့၍ လျော့ပါးမှုသည် သန္တတိ ဇရာမျိုးတည်း။ ဒီချောင်း ထဲမှာ ဒီရေကုန်ပျောက်မှုသည် သန္တတိ မရဏမျိုးတည်း။ ဤကိုယ်ခန္ဓာ ကြီးသည် ဒီချောင်းနှင့်တူ၏။ အမိဝမ်းမှ ပွားမြင်သော နေ့မှစ၍ သေဆုံး သောနေ့ တိုင်အောင် နေ့စဉ်အတိုင်း၊ ရက်စဉ်အတိုင်း ထမင်းအစာမှုနှင့်

စပ်၍ ကိုယ်တွင်းသဏ္ဌာန်မှာ ရုပ်နု၊ ဓာတ်နု၊ ကလာပ်နုတို့၏ တိုးချည်၊
တက်ချည်၊ ဆုတ်ချည်၊ ကျချည်နေမှုသည် ဒီချောင်းထဲမှာ နေတိုင်း
နေတိုင်း ဒီရေ တက်ချည်၊ ကျချည် နေသည်နှင့် အလွန်တူ၏။ တိုးမှု၊
တက်မှုသည် သန္တတိဇာတိဓမ္မပေတည်း။ ယခု တဘဝလုံး အပေါက်
မြင်အောင် ကြည့်၊ ဒီရေတိုး၍ အိ၍နေသောအခါ ငါး၊ မိကျောင်း
စသော ရေသတ္တဝါတို့သည် အလွန်ရှင်လန်း မြူးထူးကာ ပါရှိကြကုန်
သကဲ့သို့ အစာအိမ်၌ ထမင်းပြည့်၍ တကိုယ်လုံး ရုပ်သစ်၊ ဓာတ်သစ်၊
ကလာပ်သစ်တွေ တိုးတက်၍ တည်နေသောအခါ ထိုရုပ်တို့ကို ဖောင်စီး၍
ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သော စိတ်၊ စေတသိက် နာမ်တရားတို့သည် ရှင်လန်း
မြူးထူးကာ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်၏။ ဒီရေကျလျော့၍ သွားသောအခါ
ထိုရေသတ္တဝါတို့သည် ပါကြလေကုန်သကဲ့သို့ အစာအိမ်မှာ အစာထမင်း
လျော့ပါး၍ ထိုရုပ်တို့ ချုပ်ပျောက်ကြပြန်သောအခါ စိတ်၊ စေတသိက်
တို့သည် ချုပ်ပျောက်ရာသို့ အကုန်ပါကြလေကုန်၏။

[ဤကား ရုပ်နှင့်အတူ တွဲဖက်၍ ဖြစ်ကြကုန်သော နာမ်တရား တို့၏
သန္တတိဇာတိ၊ သန္တတိဇရာ၊ သန္တတိမရဏ ဖြစ်ပုံတည်း။ ဤကား တနေ့
တနေ့လျှင် နှစ်ကြိမ်နှစ်ကြိမ်မျှအပ်သော အာဟာရမှန်စပ်၍ ဤကိုယ်
အတွင်းမှာ နေ့ညမစဲ သန္တတိဇာတိ၊ သန္တတိဇရာ၊ သန္တတိမရဏတို့၏
ဖြစ်ပုံတည်း။]

ထိုင်မှု၊ ထမှု၊ သွားမှု၊ လာမှု၊ ကွေးမှု၊ ဆန့်မှု စသည်နှင့်စပ်၍၎င်း၊
ပူမှု၊ ဆေးမှု၊ အိုက်မှု၊ ချမ်းမှု စသည်နှင့်စပ်၍၎င်း၊ ထိုထို သုခ၊ ဒုက္ခ
ဖြစ်မှုနှင့် စပ်၍၎င်း သန္တတိဇာတိ၊ သန္တတိဇရာတို့ကို သိကြကုန်ရာ၏။
ထိုင်မှု၌ ထိုင်စအခါ၌ သာယာရှင်လန်းသော ရုပ်တို့နှင့်ထိုင်၏။ အထိုင်
ကြာခဲ့လျှင် ထိုသာယာရှင်လန်းသော ရုပ်တို့သည် ညှိုးနွမ်း ဆုတ်ယုတ်
ကုန်၏။ ပူပန်၊ ညောင်းညာသော ရုပ်တို့သည် တထောင်းထောင်း
ပေါ်ပေါက်ပွားများ၍လာကုန်၏။ ဤ၌ထိုင်စမှာ သာယာရှင်လန်းသော
ရုပ်တို့၏ ပေါ်မှု၊ ပွားများမှုသည် သန္တတိဇာတိတည်း။ တဖန် ပူပန်၊
ညောင်းညာမှု ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ ထိုသာယာသော ရုပ်တို့၏
ဖြစ်ပေါ်မှုသည် သန္တတိဇာတိတည်း။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဆိုလေ။

နာမ်တရားတို့၌လည်း ဒေါသတရား ဖြစ်ပွား၍ နေသည်ကား
ဒေါသ၏ သန္တတိဇာတိတည်း။ ပွားများမှု ယုတ်လျော့၍ သွားသည်
ကား- ဒေါသ၏ သန္တတိဇရာ တည်း။ ပျောက်ငြိမ်း၍ သွားသည်ကား
ဒေါသ၏ မရဏတည်း။ လောဘမှု၊ မာနမှု၊ ဣဿာမှု၊ မစ္ဆရိယမှုတို့၌၎င်း၊
သဒ္ဓါမှု၊ ပညာမှုတို့၌၎င်း ဤနည်းတူ ဆိုလေ။

(ဤကား-သန္တတိဇရာကို အမြင်မျှဆိုလိုက်သော အခန်းတည်း။)

၃။ ခဏိကဇရာကိုကား-ခဏိကဇာတိကို ပြဆိုခဲ့သောမီးကို စေ့စေ့-
စိစိကြည့်ရှုသော စကားပြင်ပင်ပြရာ၏။ မီးတောက်ကို ဖြစ်စေ၊ ရဲရဲငြိစွဲ၍
နေသော မီးခဲကိုဖြစ်စေ စေ့စေ့ကြည့်၊ လှုပ်လှုပ်လှုပ်လှုပ် ရှုရှုရှုရှုနေသည်
ကို မြင်၏။ လှုပ်မှုရှုမှုမည်သည် အတက်နှင့်အကျ၊ အတိုးနှင့် အဆုတ်၊
အပေါ်နှင့် အငုပ်၊ အဖြစ်နှင့်အပျက်၊ ပြောင်းလဲချက်၊ ပြောင်းလဲမှု
ပေတည်း။ အကျ၊ အဆုတ်၊ အငုပ်၊ အပျက်ကား- ခဏိကဇရာမှု၊
ခဏိကမရဏမှု ပေတည်း။ ရှုရှုပေါ်၍ ထသမျှသော အတက်၊ အတိုး၊
အပေါ် ဖြစ်မှုကား- ခဏိက ဇာတိမှုပေတည်း။ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော
ဓမ္မပဒဂါထာအရ ရေပွက်၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ပျက်မှု၊ တံလှုပ်၏ဖြစ်ပေါ်မှု၊
ကွယ်ပျောက်မှုတို့နှင့်လည်း ပြဆိုရာ၏။

သန္တတိဇာတိရှိမှု သန္တတိဇရာ၊ သန္တတိမရဏ ရှိနိုင်သည်။ သန္တတိ
ဇာတိ ရှိခဲ့လျှင် သန္တတိဇရာ ကေန္တရှိတော့သည်။ သန္တတိမရဏ ကေန္တ
ရှိတော့သည်။ သန္တတိဇာတိကို ခြားခြားနားနား မြင်နိုင်မှု သန္တတိဇာ
သန္တတိ မရဏတို့ကိုလည်း ခြားခြားနားနား မြင်နိုင်သည်။ ခဏိကဇာတိ
ရှိမှု ခဏိကဇရာ၊ ခဏိကမရဏ ရှိနိုင်သည်။ ခဏိကဇာတိရှိလျှင် ခဏိက
ဇရာ၊ ခဏိကမရဏ ကေန္တရှိတော့သည်။ ဖြစ်ပေါ်သော တရားမည်သည်
ကောင်းသောတရားပင်ဖြစ်စေ၊ မကောင်းသောတရားပင်ဖြစ်စေ၊ ဆုတ်
ယုတ်လျော့ပေါ့မှုသို့ မရောက်ပဲ အမြဲတည်နေသည်ဟူ၍မရှိ။ မြန်မြန်ဆုတ်
ယုတ်မှု၊ ဖြည်းဖြည်းဆုတ်ယုတ်မှု၊ အလျင်အနှေးသာရှိကြသည်။ ထို့အတူ
ပျက်ဆုံးခြင်းသို့ မရောက်ပဲ အမြဲတည်နေသည်ဟူ၍မရှိ။ အလျင်၊ အနှေး
သာ ရှိကြသည်။ ပျက်ဆုံးမှုဟူသမျှသည်လည်း ဆုတ်ယုတ်ခြင်း ရှေးရှိမြဲ
ကေန်တည်း။ ဆုတ်ယုတ်ခြင်း ဟူသမျှသည်လည်း ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ရှေးရှိမြဲ
ကေန်တည်း။

[ဤကား-ဇရာ၏အကြောင်းအရာတည်း။]

မရဏသုံးပါး

မရဏသည်လည်း ဘဝဆုံးမရဏ၊ သန္တတိမရဏ၊ ခဏိကမရဏ ဟူ၍ သုံးပါးအပြားရှိ၏။

၁။ အာယုက္ခယ- အသက်တမ်းကုန်၍ သေခြင်းတပါး၊ ကမ္မက္ခယ- ကံအစွမ်းကုန်၍ သေခြင်းတပါး၊ ဥဘယက္ခယ- အသက်တမ်းလည်း ကုန်၊ ကံအစွမ်းလည်းကုန် နှစ်ပါးဆုံ၍ သေခြင်းတပါး၊ ဥပစ္ဆေဒက- အကုသိုလ် ကံဘပါး၊ အတင်းဖြတ်၍ သေခြင်းတပါး ဤ ၄-ပါးသော သေခြင်းသည် ဘဝဆုံးမရဏ မည်၏။

၂။ သန္တတိမရဏသည် နာမ်သန္တတိမရဏ၊ ရုပ်သန္တတိမရဏ ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။ နာမ်သန္တတိ မရဏဆိုသည်ကား-ဆိုက်တိုက်သော အခွင့်အားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သော နာမ်ဓာတ်တို့၏ ကွယ်ပျောက်ပျက်ဆုံးခြင်းတည်း။ ထိုနာမ်သန္တတိမရဏသည် မျက်စိ၌ အမြင်ဓာတ်စု၏ သေဆုံးခြင်း၊ နား၌ အကြားဓာတ်စု၏ သေဆုံးခြင်း၊ နှာခေါင်း၌ အနံ့ဓာတ်စု၏ သေဆုံးခြင်း၊ လျှာ၌အရသာကိုသိသော ဓာတ်စု၏ သေဆုံးခြင်း၊ တကိုယ်လုံး၌ အတွေ့အထိကို သိသောဓာတ်စု၏ သေဆုံးခြင်း၊ နှလုံးအိမ်တွင်း၌ အကြံအဖန်ဓာတ်စု၏ သေဆုံးခြင်း ဟူ၍ ခြောက်ပါး အပြား ရှိ၏။ ဖဿခြောက်ပါး၏ သေခြင်း၊ ဝေဒနာခြောက်ပါး၏ သေခြင်း၊ သညာခြောက်ပါး၏ သေခြင်း၊ စေတနာခြောက်ပါး၏ သေခြင်း၊ ဝိတက် ခြောက်ပါး၏ သေခြင်း၊ ဝိစာရခြောက်ပါး၏ သေခြင်း၊ ဝိရိယ၏ သေခြင်း၊ ပီတိ၏ သေခြင်း၊ ဆန္ဒ၏ သေခြင်း၊ လောဘ၏ သေခြင်း၊ ဒေါသ၏ သေခြင်း၊ မောဟ၏ သေခြင်း၊ မာန၏ သေခြင်း၊ ဒိဋ္ဌိ၏ သေခြင်း၊ ဣဿာ၏ သေခြင်း၊ မစ္ဆေရ၏ သေခြင်း၊ သဒ္ဓါ၏ သေခြင်း၊ သတိ၏ သေခြင်း၊ ဟိရိ-ဩတ္တပ္ပ၏ သေခြင်း၊ အလောဘ၏ သေခြင်း၊ အဒေါသ၏ သေခြင်း၊ အမောဟ-ခေါ်သော ပညာ၏ သေခြင်း၊ ကရုဏာ၏ သေခြင်း၊ မုဒိတာ၏ သေခြင်း၊ ဒါနကုသိုလ်စိတ်၏ သေခြင်း၊ သီလကုသိုလ်စိတ်၏ သေခြင်း၊ ဘာဝနာ ကုသိုလ်စိတ်၏ သေခြင်း၊ ကာယကံ၏ သေခြင်း၊ ဝစီကံ၏ သေခြင်း၊ မနောကံ၏ သေခြင်း အစရှိသည်ဖြင့် နာမ်သေခြင်းသည် များသောအပြား ရှိ၏။

သေခြင်းဆိုသည်ကား-မီးပြင်းထိုး၍ တစုံတခုကို ကျိုချက်သော အခါ ရေပွက်တို့သည် မီး၏အဟုန်ကြောင့် ဆူဆူတက်၍ ထကုန်၏။ မီးကို ငြိမ်း၍ထားသောအခါ ထိုရေပွက်တို့သည် ကွယ်ပျက်ပျောက်ဆုံး၍ ကုန်၏။ ရေပကဘိအတိုင်း ရှိ၏။ တဖန် မီးထိုးပြန်လျှင် ဆူပွက်မြဲ ဆူပွက်ပြန်၏။ မီးငြိမ်းပြန်လျှင် အပွက်အကုန် သေမြဲသေပြန်၏။ မီးတောက်ပြန်လျှင် ပွက်မြဲပွက်ပြန်၏။ မီးမရှိပြန်လျှင် အပွက်သေမြဲသေပြန်၏။ ဤ ဥပမာ၌ အပွက်သေသည် ဟူသကဲ့သို့ ထိုထိုဓာတ်၏ သေခြင်းတည်း။ လောဘအာရုံ၌ တွေ့ကြုံသောအခါ နှလုံးထဲမှာ လောဘဓာတ် ပွက်ပွက်ဆူ ဖြစ်ပေါ်၍ လာ၏။ ထိုအာရုံနှင့် လွဲပြန်လျှင် ထိုလောဘဓာတ် သေပြန်၏။ အကုန်လုံး ကွယ်ပျက် ပျောက်ဆုံးပြန်၏။ တဖန် ထိုအာရုံ၌ တွေ့ဆုံပြန်လျှင် လောဘဓာတ် ပွက်ပွက်ဆူ ဖြစ်ပေါ်ပြန်၏။ အာရုံနှင့်လွဲပြန်လျှင် သေပျောက်မြဲ သေပျောက်ပြန်၏။ ဤသို့ ဓာတ်သေသည်ကို မရဏ-ဟု ဆိုသတည်း။

မျက်စိနှင့် ထိုထို အဆင်းသဏ္ဌာန် တွေ့ထိ၍ နေဆဲအခါ၌ စက္ခုအကြည်ပေါ်မှာ စက္ခုဝိညာဏ်နှင့်တကွ နာမ်အမြင်ဓာတ်စု ပွက်ပွက်ဆူ ဖြစ်ပေါ်၍ နေ၏။ ဤကား-နာမ်သန္တတိ ဇာတိ ဓမ္မတည်း။ ထိုအဆင်းသဏ္ဌာန်နှင့် မျက်နှာလွဲပြန်လျှင် ဝိညာဏ်နှင့်တကွ ထိုနာမ်ဓာတ်စု အကုန်သေ၏။ ပျောက်ပျက်ကွယ်ဆုံး၏။ ဤကား-နာမ်၏ သန္တတိ မရဏ ဓမ္မကြီးတည်း။ ရေကို ကျိုချက်ရာ၌ ရေနှင့်စက္ခု အကြည်သည် တူ၏။ မီးတောက်နှင့် ထိုထိုအဆင်းသဏ္ဌာန်စုသည် တူ၏။ မီးတောက်၏ အဟုန်ကြောင့် ရေအပြင်မှာ ရေပွက်ငယ်တွေ ဆူဆူတက် ပွက်ပေါ်သည်နှင့် ထိုထိုအဆင်းသဏ္ဌာန် အရိပ်စိုက်မှု၊ ထင်မှုကြောင့် စက္ခုအကြည်ပေါ်မှာ စက္ခုဝိညာဏ်စသော နာမ်ဓာတ်စု ဆူဆူတက် ဖြစ်ပေါ်မှု တူ၏။ မီးငြိမ်းလျှင် ရေပွက်ငယ်တွေ အကုန်ပျောက်ဆုံးသည်နှင့် ထိုထိုအဆင်းသဏ္ဌာန် အရိပ်စိုက်မှု၊ ထင်မှုမရှိပြန်လျှင် စက္ခု ဝိညာဏ်နှင့် တကွသော ထိုနာမ်စု သေဆုံးကွယ်ပျောက်မှုသည် တူ၏။

မှန်ရိပ်ဥပမာ။ ။ ရွှေဥပြဆိုခဲ့ပြီးသော မှန်ရိပ်ဥပမာနှင့်လည်း ပြဆိုရာ၌ မှန်မျက်နှာ ထိုထိုဝတ္ထု တိုက်ဆိုင်မိသော အခါ၌ မှန်အပြင်မှာ အရိပ်ပေါ်၏။ မျက်နှာလွဲပြန်လျှင် ထိုအရိပ်ကွယ်ပျောက်၏။ တဖန်

တိုက်ဆိုင်ပြန်လျှင် အရိပ်ပေါ်မြဲ ပေါ်ပြန်၏။ မျက်နှာလွဲပြန်လျှင် အရိပ်
ပျောက်မြဲ ပျောက်ပြန်၏။ မှန်အပြင်နှင့် စက္ခုအကြည်တူ၏။ အရိပ်နှင့်
စက္ခုအကြည်မှာ ဖြစ်ပေါ်ကြသော နာမ်ဓာတ်တူ၏။ ဖြစ်ပေါ်မှုကား
နာမ်ဓာတ်တူ၏ ဇာတိဓမ္မတည်း။ ချုပ်ပျောက်မှုကား နာမ်ဓာတ်တူ၏ မရဏ
ဓမ္မကြီးပေတည်း။ ရေအကြည်စသည်တို့၌ ပေါ်သော အရိပ်တို့နှင့်လည်း
တူပါ၏။ နေရောင်၊ မီးရောင်တို့၌ပေါ်သော လူရိပ်၊ သစ်ရိပ်တို့နှင့်လည်း
တူပါ၏။ သစ်ပင်ရိပ်မှာ သစ်ပင်နှင့် အဆင်းသဏ္ဌာန် တူ၏။ မြေအပြင်
နှင့် စက္ခုအကြည်တူ၏။ နေနှင့် ရှေးကံခဟောင်း တူ၏။ အရိပ်နှင့် စက္ခု
အကြည်မှာ ပေါ်သော နာမ်ဓာတ်တူ၏။

မှန်ဘီလူးကြီး ဥပမာ။ ။ အန္ဓပုထုဇဉ် ခတ္တဝါတို့သည် ရေ၊
မြေ၊ တော၊ တောင်၊ အိမ်ရာ၊ ကျောင်း၊ ကန်၊ နွား၊ ကျွဲ၊ ဆင်၊ မြင်း၊
လူ၊ ရှင်၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ ဦးခေါင်း၊ ခြေ၊ လက် အစရှိသော ထိုထို
အဆင်းသဏ္ဌာန်ကို မြင်ကြသောအခါ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအတိုင်း ဘယ်ဟာကို
ငါမြင်သည်၊ ငါကြည့်သည်၊ ငါရှုသည် -ဟု ဖြစ်ကြကုန်၏။ အမြင်နာမ်
ဓာတ်တူ ဖြစ်ပေါ်မှု ဟူ၍ မသိကြကုန်။ ထိုဓာတ်တူတို့၏ မြင်မှု၊ ကြည့်မှု-
ဟူ၍ မသိကြကုန်။ တဖန်ကွယ်၍ သွားပြန်လျှင် ငါမမြင်ပြန်ပြီ-ဟု
သိကြကုန်၏။ ထိုနာမ်ဓာတ်တူတို့၏ သေဆုံးမှု၊ ပျောက်ကွယ်မှု၊ အနိစ္စ
ဇရာဖြစ်ကြသော အမှု-ဟု မသိကုန်။ အနာအိ၊ အနာဟောင်းကြီးရှိရာ၌
ပကတိ မျက်စိနှင့် မမြင်ကောင်း၊ မှန်ဘီလူးကြီးတပ်၍ ကြည့်မှမြင်ကောင်း
သော သံသေဒဇ ပိုးငယ်တို့သည် အနာနှင့် အပြည့်ကျရောက် ဖြစ်ပေါ်
လာရာ၌ ထိုပိုးတို့၏ ကိုက်မှု၊ စားမှုကြောင့် အနာသည် ယားယံ၍ လင်း၏။
အရည်စက်လည်း ယိုထွက်၍ လာ၏။

အနာရှင် မူကား-မှန်ဘီလူး မရှိသည်ဖြစ်၍ ပိုးငယ်တွေကိုပင်
ကိုယ်သွေး၊ ကိုယ်သား မှတ်၏။ ပိုးကိုက်၍ ယားယံသည်ကိုပင် အနာ
ပျောက်လို၍ ယားယံသည်ဟု ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာရှိ၏။ ပိုးတို့ကြောင့်
ဖြစ်သော အရည်အစက် ယိုထွက်သည်ကိုလည်း အနာပျောက်လို၍
မန်းရည်ယိုသည်-ဟု ဝမ်းမြောက်၏။ ထိုအကြောင်းကို သိသော
ဆေးသမား ဆရာက ထိုသူ၏ မျက်စိ၌ မှန်ဘီလူးကြီးတပ်၍ ပြသော

အခါ၌ အနာထေမ္မာ နဂါးတွေ က၍ နေသကဲ့သို့ လောက်လက်ဆူကြ
တရုရု နေကြသော ပိုးငယ်တွေကို မြင်လေ၏။ ထိုအခါမှ ကြက်သီးကြီး
ထ၏။ ကြောက်လှ၏။ ယခုပင် အတွင်းသို့ အခေါင်းပေါက်အောင်
စား၍ ငစ်ကြလိမ့်မည်ထင်၏။ မအိပ်ဝံ့၊ မနေဝံ့၊ အနာရိပ်၊ ပိုးရိပ်ကိုသာ
တကြည့်တည်း ကြည့်၏။ ဆေးဆရာကံ တွယ်တာ၏။ သုတ်လိမ်းရန်ပေး
သော ဆေးကို နည်းလှသည်ထင်၏။ နှစ်ကြိမ်၊ သုံးကြိမ် သုတ်လိမ်းရန်
ပေးသော ဆေးကို တကြိမ်တည်း အကုန်လိမ်း၏။ ဆေးဆရာကံ ဣရိယာ
ပထ မျှတရန် အိပ်ပါဟု ဆိုသော် မအိပ်နိုင်၊ မအိပ်ဝံ့ရှိ၏။ အနာကို
ကြည့်၍ ဆေးသုတ်လိမ်း-၌သာ မနေမနား အားထုတ်၏။

ဥပမာ၊ ဥပမေယျ စပ်ဟပ်ပြချက်

- ၁။ အန္ဓပုထုဇဉ်အဖြစ်နှင့် နေကြသော သတ္တဝါအစုသည် အနာ
သည်၊ ရောဂါသည်ကြီးနှင့် တူ၏။
- ၂။ အနမဘဂ္ဂ သံသရာ၌ အစဉ်ဖြစ်၍လာခဲ့သော မျက်လုံးနှစ်ခုသည်
အနာဟောင်းကြီးနှင့် တူ၏။
- ၃။ ထိုထို အဆင်းသဏ္ဌာန်နှင့် တွေ့ကြုံမိတိုင်း စက္ခု အကြည်မှာ
ဖြစ်ပေါ်လာသော စက္ခုဝိညာဏ်အမှူးရှိသော နာမ်ဓာတ်သည်
ထိုအနာဟောင်းကြီးမှာ ဖြစ်ပေါ်လာသော အလွန်သိမ်မွေ့စွာ
သော သံသေဒဇပိုးငယ်စုနှင့် တူ၏။
- ၄။ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်မျက်စိ မရှိဘူးသေးသည်ဖြစ်၍ ထိုနာမ်
ဓာတ်စုကို ဓာတ်အသီးအခြား၊ ဓမ္မအသီးအခြား၊ အာဂန္တု
တရားစု၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားစုဟူ၍ သက်သက် မသိ မမြင်သည့်
အတွက် ထိုဓာတ်တို့ကို ငါပြု၍ ငါမြင်သည်-ဟု ဖြစ်၍ နေကြ
သော အန္ဓပုထုဇဉ်စု၏အမှုသည် အာဂန္တုက သံသေဒဇပိုးကောင်
တွေကို ကိုယ်သွေး၊ ကိုယ်သား-ဟု ဖြစ်သော အနာသည်နှင့်တူ၏။
- ၅။ ထိုစက္ခုမှာ ဖြစ်ပေါ်ကြသော နာမ်တရားစုတွင်လည်း စက္ခု
အတွေ့-ဟု ဆိုအပ်သော စက္ခုသမ္မာသမ္မာသည် ထိုအနာဟောင်း၌
ကျသော ပိုးတို့၏ ကိုက်မှုနှင့် တူ၏။

- ၆။ စက္ခုအတွေ့ကြောင့် ဖြစ်လာသော စက္ခုအရသာ-ဟု ဆိုအပ်သော စက္ခုသမ္မဿဇာ ဝေဒနာမူသည် တိုအနာဟောင်းမှာ ပိုးတို့၏ ကိုက်မှုကြောင့်ဖြစ်သော ယားယံမှုနှင့် တူ၏။
- ၇။ စက္ခုအရသာကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရူပတဏှာသည် ထိုအနာဟောင်းမှာ ပိုးလောက်တို့၏ စားမှုကြောင့် ဖြစ်လာသော သွေးပုပ်ရည်၊ ပြည်ပုပ်ရည်နှင့် တူ၏။
- ၈။ ကောင်းသော အာရုံကို မြင်ရ၍ တက်ကြွမှု၊ ဝမ်းမြောက်မှု၊ တဏှာဖြင့် ခံစားစံစားရ၍ တက်ကြွမှု၊ ဝမ်းမြောက်မှုများသည် အနာကြီး ယားယံ၍ ဝမ်းမြောက်မှု၊ အရည်ယို၍ ဝမ်းမြောက်မှုတူ၏။
- ၉။ မြတ်စွာဘုရားသည် အနာကု ဆေးသမား ဆရာကြီးနှင့် တူ၏။
- ၁၀။ အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယာ သင်္ခါရာ-အစရှိသော ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာ အတိုင်း ကိုယ်ခန္ဓာ၌ ကောင်းစွာ သိမြင်သော ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်မျက်စိသည် ဆေးဆရာကြီး၏ အလွန် လင်းလှစွာသော မှန်ဘီလူးကြီးနှင့် တူ၏။
- ၁၁။ ဤ ဒေသနာအရ အဇ္ဈတ္တဓာတ်တို့၏ အသီးသီးသော သဘောအစုံဖြစ်မှု၊ ပျက်မှု၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှု အာဂန္တုအချက်ကို ကောင်းစွာ အောင်မြင်သောအခါ အန္ဓပုထုဇဉ် အဖြစ်မှ ကျွတ်လွတ်၍ ပညာမျက်စိ အမြင်ရှိသော ကံလျာဏ ပုထုဇဉ်၊ စူဠ-သောတာပန် အဖြစ်သို့ ရောက်သောသူသည် မှန်ဘီလူးလက်ကိုင်ရ၍ သံသေဒဇ ပိုးဝယ်တွေကို အကောင်အထည်နှင့် တကွ နဂါးတွေ ကသကဲ့သို့ တရွရွ နေသည်ကို မြင်ရသည်နှင့် တူ၏။
- ၁၂။ မိမိကိုယ်ခန္ဓာ တခုလုံး၏ ဖြစ်ချည်၊ ပျက်ချည် အတည်မကျ အာဂန္တုဓမ္မ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောကို မြင်သောအခါ ငါ၊ ငါ့ဟူ၍ စွဲလမ်းသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိကလည်း မကျေ ကျန်တည့်သေး ရှိနေသည်နှင့် သေမှုကိုလည်း အစိုးမရ၊ ယခု ထွက်သက်မှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တန်းလန်းနှင့် သေခဲ့လျှင် နောက်ဝင်သက် အခန်းမှာ အပါယ်ဘဝသို့၎င်း၊ သာသနာမရှိရာ ဘဝသို့၎င်း ကျရောက်

၍ သွားမည့် အရေးကို တွေးမိတိုင်း အကြောက် ပွားသဖြင့် တပါးသောကိစ္စနှင့် မေ့မေ့လျော့လျော့ မနေဝံ့မူ၍ ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကိုသာ မနေမနား ကြိုးငေးအားထုတ်သော သူသည် ထိုအနာမူ ကျရောက်သော ပိုးတို့အတွက် ကြက်သီးလည်းထ ကြောက်ရွံ့လှ၍ ဆေးအမှုကိုသာ မနေမနား အားထုတ်သည်နှင့် တူ၏။

ဤဥပမာဖြင့်ကား အနာရှိ၍ ကျလာသော သံသေဒဇပိုးငယ်စု ကဲ့သို့ အဆင်းသဏ္ဌာန်နှင့် စက္ခုအကြည်ဝယ် ပြိုင်တွေ့ဆုံမိသောအခါမှ အမြင်ဓာတ်စု အာဂန္တုတို့စက္ခုအကြည်ပေါ်မှာ တဖွားဖွား ဖြစ်ပေါ် လာကြကုန်သည်။ မျက်စိထဲမှာ အမြဲရှိနေကြသော ဓာတ်စုမဟုတ်- ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ပြလိုရင်းတည်း။ တနာရီအတွင်း၊ တထိုင်အတွင်း မှာပင် ထိုကဲ့သို့ အာဂန္တုက ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဓာတ်သီး ဓာတ်ခြားအနေ နှင့် မြင်နိုင်ပါမှ မျက်စိအကြည်ပေါ်မှာ အခါခါဖြစ်ပေါ်မှု၊ အခါခါ သေမှု၊ အခါခါ ဓာတ်သင်းချိုင်း ကျမှုကဲ့သို့ မြင်နိုင်မည်။ မရဏကို ပြဆိုသော အရာဖြစ်၍ ဓာတ်သင်းချိုင်းကျမှုကို သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်မျက်စိ ပေါက်အောင် ပြလိုရင်းပေတည်း။

နာမ်တရားတို့မည်သည် ရုပ်တရားတို့ကဲ့သို့ သဏ္ဌာန်ရှိကြကုန်သည် မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် မျက်စိမှနာမ်ဓာတ်ဖြစ်ပေါ်မှု၊ နာမ်ဓာတ်သေမှု၊ ဓာတ်သင်းချိုင်းကျမှုကို ဉာဏ်ဖြင့် ရှာကြံသောသူသည် သဏ္ဌာန်အနေ နှင့် ရှာကြံ၍ မရအပ်။ မြင်မှုနှင့် ရှာကြံမှု ရအပ်သည်။ မြင်မှုသည်ပင် ထိုဓာတ်စု အမှန်ဖြစ်သည်။ မြင်မှုပျောက်ကွယ်ချယ်သည်ပင်လျှင် ဓာတ် သေမှု၊ ဓာတ်သင်းချိုင်းကျမှု အမှန်ဖြစ်သည်။ ဘယ်ဟာကို ယခုငါမြင်၏- ဟု သိကြ၏။ ဘယ်ဟာကို ယခုငါမမြင်ပြီ-ဟု သိကြ၏။ စိတ်ထဲမှာ ယခု ငါ၌ ဒေါသဖြစ်၍ နေ၏-ဟု သိကြ၏။ ယခု ဒေါသပြေငြိမ်းပြီ-ဟု သိကြ၏။ ထိုထက်ပင် မြင်မှု ဖြစ်ချက် မြင်မှုပျက်ချက် ထင်ရှား၏။ စိတ်အစဉ်ကို လက်ကိုင်ပြု၍ ကြည့်ရမည်။

စိတ်အစဉ် မည်သည်ကား-မြေကိုမြင်၍ သိပုံတမျိုး၊ ရေကိုမြင်၍ သိပုံတမျိုး၊ တောက်ကိုမြင်၍ သိပုံတမျိုး၊ တောင်ကိုမြင်၍ သိပုံတမျိုး၊ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် မြင်သောအထည် ဝတ္ထုကဲ့လျှင် သိပုံအမျိုးမျိုး ကဲ့ပြား

သည်။ သိမ္မအခြင်းအရာ သည်ပင်လျှင် စိတ်တရား ကိုယ်ရင်း ဖြစ်သည်။
 မြေကိုမြင်၍ သိသည်မှ ရေကို မြင်ပြန်၍ ရေကိုသိသောအခါ မြေကိုသိမ္မ
 မရှိပြီ၊ ချုပ်ကွယ်ပြီ။ ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့် ဓာတ်သေပုံ ဓာတ်သင်းချိုင်း
 ကျပုံကိုသိလေ။ မြေကိုလည်း သည်စိတ်နှင့်ပင် မြင်သည်၊ သိသည်။ ရေကို
 လည်း သည်စိတ်နှင့်ပင် မြင်သည်၊ သိသည်-ဟု ထင်စွဲရင်း ရှိကြသည်။
 ထိုသို့ကားမဟုတ်၊ မြေကိုမြင်ပုံ၊ သိပုံ ကွယ်ပျောက်ပြီးမှ ရေကိုမြင်ပုံ၊
 သိပုံ တမျိုးဖြစ်သည်။ သိပုံကား ခြားပါ၏။ စိတ်ကား တခြားမဟုတ်ပါ
 ဆိုငြားအံ့၊ သိပုံနှင့်စိတ် တခြားစီလော၊ တခုတည်းလော-မေး၊ တခြားစီ
 ဆိုပါလျှင် သိပုံကား ဘယ်ဓာတ်နည်း-ဟု မေး၊ စိတ်မှတစ်ပါး သိပုံမရှိ၊
 သိပုံမှတစ်ပါး စိတ်မရှိ၊ သိပုံကွယ်ပျောက်မှုသည်ပင်လျှင်စိတ်ကွယ်ပျောက်
 မှတည်း။

ဥပမာကား-အလွန်ကောင်းသော ယမ်းကို အဖြူ၊ အနီ၊ အဝါ
 စသည်ဖြင့် အဆင်း အမျိုးမျိုးဆိုး၍ မုန်ညင်းစေ့ခန့် အလုံးငယ်တွေ ပြု၍
 အစေ့ချင်းထိစပ်အောင် စီစဉ်၍ထားပြီးလျှင်အစအလုံးမှာ မီးပေး၊ အစဉ်
 အတိုင်း မီးတောက်ဖြူ၊ မီးတောက်နီ စသည် တဆက်တည်း တောက်၍
 သွားလိမ့်မည်။ ထိုသို့သွားရာ၌ အဖြူတောက်ကုန်မှ၊ အနီတောက်ကုန်မှ
 စသည် ခြားနားစွာ မြင်လိမ့်မည်။ ထို့အတူ အမိဝမ်းဓာတ် ဖွားမြင်သည်မှ
 စ၍ ယနေ့ထက်တိုင် မြင်မှုအမျိုးမျိုး၊ ကြားမှုအမျိုးမျိုး စသည် တစဉ်
 တည်း ဆက်လက်၍ လာခဲ့သော စိတ်အစဉ်၌ ရှေးရှေး မြင်မှု၊ ကြားမှု
 စသည် အစဉ်အတိုင်း ကုန်၍၊ ကုန်၍ ပျောက်ကွယ်ပျက်ဆုံး၍ လာခဲ့
 သည်ကို သိလေ။

[ဤကား စက္ခုအကြည်မှာ အဆင်းသဏ္ဌာန်ဟူသော ရူပါရုံနှင့် ဆုံမိတိုင်း
 ဆုံမိတိုင်း အသစ်၊ အသစ် ဖြစ်ပေါ်၍ ခုတင် ခဲ့ပျက်ဆုံး သေပျောက်
 ကြကုန်သော အမြင်နာမ် ဓာတ်တို့၏ သန္တတိ မရဏကို ပြဆိုသော
 အခန်းတည်း။]

ဤနည်းတူ အသံကြားတိုင်း၊ ကြားတိုင်းသောတအကြည်ပေါ်မှာ
 ဖြစ်ပေါ် လာကြကုန်သော သောတဝိညာဏ် အမှူးရှိသော အသံကြား
 နာမ်ဓာတ်တို့မှာလည်း ကြား၍နေဆဲအခါ သန္တတိ ဇာတိဖြစ်မှု၊
 အသံတိတ်၍ မကြားဘူးဟု ဖြစ်သောအခါ သန္တတိမရဏဆိုက်မှုကို
 သိအပ်၏။ အနာဟောင်းကြီး ဥပမာ၌လည်း သောတအကြည်သည်

အနာနှင့် တူ၏။ ဗဟိဒ္ဓမ္မအသံအမျိုးမျိုးခိုက်ဆဲ၊ တိုက်ဆဲအခါ၌ သောတ အကြည်ပေါ်မှာ ပွက်ပွက်ဆူ ဖြစ်ပေါ်ကြသော အသံကြားနာမိခတ် တို့သည် အနာ၌ဖြစ်ပေါ်ကြသောသံသေဒဇပိုးငယ်တို့နှင့်တူသည်။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဆိုလေ။ အသံတို့မည်သည် အသည် ဝတ္ထုရှိသော ဓာတ်မျိုး မဟုတ်သောကြောင့် ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ချုပ်ပျောက်မှု အလွန်ထင်ရှား၏။ ဗဟိဒ္ဓ၌ အသံချုပ်ပျောက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် နားထဲမှာကြားမှု ချုပ် ပျောက်၏။ ကြားမှု ဆိုသည်ကား သောတဝိညာဏ် အမှူးရှိသော ဖဿ၊ ဝေဒနာ အစရှိသော နာမ်ဓာတ်စုပင်တည်း။ ကြားသည်-ဟူ၍ကား သိကြ၏။ ဓာတ်အသီးအခြား ပေါ်မှု ဟူ၍ကား မသိကြသေးကြောင့် ဝါကြားသည်၊ ဘယ်သူကြားသည်ဟု သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်၍ နေကြ၏။ မှန်ရိပ်-နေရိပ် ဥပမာ၊ ယမ်းမီး ဥပမာစုကိုလည်း အပြင်ဓာတ်စုမှာ ကဲ့သို့ သိလေ။

အသံကြား နာမ်ဓာတ်စု၏ ဇာတိမှု၊ ဇရာမှု၊ မရဏမှု ပြီး၏။

နာခေါင်းမှာ အနံနံတိုင်း နံတိုင်း သာနာအကြည်ပေါ်မှာအနံယူ နာမ်ဓာတ်စုဖြစ်ပေါ်မှု၊ သေဆုံးမှု၊ လျှာပေါ်သို့ အချို၊ အချဉ်အစရှိသော ကောင်း၊ မကောင်းသောအရသာတို့ကို သုံးဆောင်တိုင်း သုံးဆောင်တိုင်း ဇီဝါအကြည်ပေါ်မှာ အရသာယူ နာမ်ဓာတ်စု၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ သေဆုံးမှု တို့၌လည်း ဥပမာစုနှင့်တကွ စက္ခုမှာ ဆိုခဲ့ပြီးသောအတိုင်းသိလေ။ ဤ၌ လည်း နံသည်၊ မွှေးသည်ဟု သိကြ၏။ ဓာတ်ပေါ်မှု၊ ဓာတ်သေမှု-ဟု မသိကြ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိသာ ဖြစ်၍နေကြ၏။ လျှာ၌ရောက်သော အရသာ တို့ကိုလည်း ချိုသည်၊ ချဉ်သည်ကို သိကြ၏။ ချိုမှု၊ ချဉ်မှု ပျောက်ပြယ် ကွယ်ဆုံးသည်ကိုလည်းသိကြ၏။ ဓာတ်ပေါ်မှုဟု မသိကြ၊ ကာယအကြည် မည်သည်အတွင်းအပြင် တကိုယ်လုံးအပြည့်ရှိ၏။ မြေဓာတ်၊ မီးဓာတ်၊ လေ ဓာတ်-ဟူသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ် ၃-ပါးသည်လည်း တကိုယ်လုံးမှာ ရှိသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗ ၃-ပါး၊ သူတပါးတို့၏ ကိုယ်အင်္ဂါကြီးငယ် အဝတ်ပုဆိုး အခင်း အရံစသော ဗဟိဒ္ဓမ္မာ ရှိသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗ ၃-ပါး၊ သွား၊ လှာ ထကြွ၍ ဦးခေါင်းတွင်း၊ ဦးနှောက်တွင်း၊ ရင်တွင်း၊ ဝမ်းတွင်း၊ အဆုတ်တွင်း၊ အသည်းတွင်း လှုပ်ရှားမှုနှင့် သိမှု၊ ခါးတွင်း၊ ပေါင်တွင်း၊ ခြေတွင်း လှုပ် ရှားမှုနှင့်သိမှုတို့၌ လှုပ်ကြွသော အတွင်းဝါယောထိခိုက်မှုကြောင့် ထိခိုက်

သမ္ပု နေရာ၌ ကာယဝိညာဏ် အမှူးရှိသော နာမ်ဓာတ်စုသည် ပွက်ပွက်ဆူ
ဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုနာမ်ဓာတ် ပေါ်ရာတိုင်း၌ လှုပ်တိုင်း လှုပ်တိုင်း သိ၏။
အလှုပ် ပျော်စက်တိုင်း ပျောက်တိုင်း သိ၏။

မိုးဦးကျအခါ၌ တိမ်တိုက်တွင်းမှာ တဝင်းဝင်း တလက်လက်
လျှပ်စစ်ပြက်သကဲ့သို့ တကိုယ်လုံးအတွင်း၌ တဝင်းဝင်း တလက်လက်
နာမ်ဓာတ်တွေ ပေါ်မှု၊ နာမ်ဓာတ်တွေ သေမှုကို သိရ၏။ ထို့အတူ
ကိုယ်တွင်း၊ ဦးခေါင်းတွင်း၊ ရင်တွင်း၊ ဝမ်းတွင်း၊ ခါးတွင်း၊ ပေါင်တွင်း၊
ခြေသလုံး၊ ခြေဖဝါးတွင်းတို့၌ ပူလျှင် ပူမှန်းသိမှု၊ နွေးလျှင် နွေးမှန်း
သိမှု၊ အေးလျှင် အေးမှန်းသိမှု၊ ညောင်းမှန်းသိမှု၊ ညာမှန်းသိမှု၊ နာမှန်း
သိမှု၊ ကျင်မှန်းသိမှု စသည်တို့၌လည်း ကာယနာမ်ဓာတ်စု ဖြစ်ပေါ်မှု၊
သေဆုံးမှု ဓာတ်သင်းချိုင်းကျမှုကို သိလေ။ ဗဟိဒ္ဓမ္မ အဝတ်အရုံ စသည်
နှင့် ထိခိုက်ရာ၌၎င်း၊ သူတပါး၏ ကိုယ်အင်္ဂါနှင့် မိမိကိုယ်အင်္ဂါ ထိပါးရာ
၌၎င်း၊ ရေပူ-ရေအေး လေပူ-လေအေး ထိပါးရာ၌၎င်း၊ မီးရှိန်မီးပူ
ထိပါးရာ၌၎င်း၊ နေပူရှိန် ထိပါးရာ၌၎င်း၊ ဆောင်းအေးရှိန် ထိပါးရာ၌
၎င်း၊ တုံးတိုင်၊ ခလုတ် ဆူးငြောင့် စသည်တို့နှင့် ခိုက်မိ တိုက်မိရာ စူးရှရာ
နာရာ ကျင်ရာတို့၌၎င်း၊ ကာယနာမ်ဓာတ်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ပျက်ကွယ်မှု
ကို သိလေ။ နာမ်ဓာတ်တို့၏ ပေါ်မှု ပျက်မှုကို မသိကြ ကုန်သော
အန္ဓပုထုဇဉ်တို့မှာ ငါပူသည်၊ ငါအိုက်သည်၊ ငါအေးသည်၊ ငါချမ်း
သည်၊ ငါနာသည်၊ ငါကျင်သည် ဤသို့ စသည်ဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိချည်းပင်
ဖြစ်လေ၏။

[ဤကား-ကာယပသာဒရုပ် အကြည်မှာ ပေါ်ကြကုန်သော အာဂန္တုက
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နာမ်ဓာတ်တို့၏ မပြတ်မစဲဖြစ်ပေါ်မှု၊ မပြတ်မစဲ သေဆုံး
ကွယ်ပျောက်မှုကို အမြက်မျှဆိုလိုက်သော အခန်းတည်း။]

နှလုံးအိမ်တွင်း၌ ဟဒယဝတ္ထု-ခေါ်သော ရုပ်တခုသည် တည်ရှိ
၏။ စမ်းရေအိုင်၊ စမ်းရေတွင်း၊ စိမ့်ရေအိုင်၊ စိမ့်ရေတွင်း၊ စမ်းရေပွက်
တို့မှ တစိမ့်စိမ့် တသွင်သွင် စမ်းရေယဉ်၊ စမ်းရေပွက် ပေါ်ထွက်၍ နေဘိ
သကဲ့သို့ ထိုဟဒယရုပ်မှ ဘဝင်ဟု ဆိုအပ်သော မနော အကြည်သည်
မပြတ်မစဲအမြဲအစဉ် ပေါ်ထွက်၍နေ၏။ အာရုံခြောက်ပါးတွင် တပါးပါး
ထိခိုက်လာသောအခါ အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စ၊ ဇောကိစ္စတို့ဖြင့် ကာယကံမှု၊

ဖဝါးမှ ငယ်ထိပ်ပေါက်အောင် ထိတ်ခနဲ ထိတ်ခနဲ ရုပ်ကြွမှု၊ ရုပ်ထမှု တင်ရှားရာ၌ မချမီ တကိုယ်လုံးသည် ခအာက်သို့ တွဲ၍ နေ၏။ ခြေချ သည်နှင့် တပြိုင်နက် အထက်သို့ရိုက်သော ဝါယောဟုန် ဖြစ်ပေါ်၏။ အထက်သို့ ရိုက်မှန်းသိကြ၏။ ထိတ်ခနဲ ဖြစ်သွားမှန်းသိကြ၏။ ထိုဝါယော မပေါ်မီရှိသော ရုပ်ကိုယ်ကြီးသည် ထိုဝါယောပေါ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် မီးတောက်ကြီး သေပျောက်သကဲ့သို့ သေပျောက်လေ၏။ အနိစ္စရောက် လေ၏။ သေမင်းနိုင်ငံသို့ ပါလေ၏။ မြင်နိုင်ခဲ့စွ၊ တိဟိတ်ဉာဏ်မျိုးမှ မြင်နိုင်ရာသည်။

အထက်သို့ တပြိုင်နက် ရိုက်ချက်ကား အသစ် ဖြစ်ပေါ်သော ဝါယော၏ ဇာတိမှုတည်း။ ယမ်းပုံကြီးသို့ မီးကျ၍ မီးတောက်ထသကဲ့သို့ မြန်၏။ ထိုတကိုယ်လုံး အကုန်အထက်သို့ ရိုက်မှု၊ ခဏချင်းရုပ်၍ ပျောက် ၍ သွေးပြန်မှုလည်း ထင်ရှားသိကြ၏။ ထိုထိတ်ခနဲ ထင်လိုက်မှု ပျောက် ကွယ်ချက်ကိုလည်း သိကြ၏။ ရိုက်သော ဝါယော မီးတောက်ကြီး သေမှုပေတည်း။ ဝါယော ဓာတ်ချုပ်မှု၊ အနိစ္စ ရောက်မှုတည်း။ ထို ဝါယောတွေ ချုပ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် တချက်တည်း မြေဓာတ်၊ လေဓာတ် လွန်ကဲသော၊ ရုပ်စု၊ ရုပ်ခဲ ဖြစ်မြဲဖြစ်၏။ တဖန် ခြေချပြန်လျှင် မီးတောက်ကြီး ရုတ်တရက် သေသကဲ့သို့ ထိုရုပ်ခဲစု သေပျောက်ပြန်၏။ ဤ ခြေလှမ်းချက်၌ ဓာတ်သစ် ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဓာတ် သစ်သမှု၊ ရုပ်သေမှု၊ ခဏမစဲ ကိုယ်လုံးကျွတ် ရုပ်သစ်၊ ရုပ်ဟောင်း ပြောင်းလဲမှုကို ဉာဏ် မျက်စိပေါက်အောင် မြင်နိုင်လျှင်ပင် တိဟိတ်ဉာဏ် မှန်ပေ၍ အရာတိုင်း မှာ မြင်နိုင်ကြလတ္တံ့။

အလွန်သိမ်မွေ့စွာ အချက်ရှာတတ်မှု မြင်ကြမည်။ ထိုမှတပါး မိမိကိုယ်မှာ ထိုထိုနေရာ၌ ပူ၍လာသည်ကိုလည်း သိကြ၏။ အပူပျောက် သည်ကိုလည်း သိကြ၏။ အေးသည်ကိုလည်း သိကြ၏။ အအေးပျောက် သည်ကိုလည်း သိကြ၏။ ညောင်းညာ၍ လာသည်ကိုလည်း သိကြ၏။ ပျောက်သည်ကိုလည်း သိကြ၏။ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ရုပ်မရဏ- ဓာတ်မရဏ၊ ရုပ်သေမှု ဓာတ်သေမှု၊ ရုပ်အနိစ္စ-ဓာတ်အနိစ္စ၊ ရုပ် သင်းချိုင်းကျမှု၊ ဓာတ်ချိုင်းကျမှုတို့ကို သိကြလေကုန်။

[ဆန္တတိမရဏ ပြီး၏။]

၃။ ခဏိကမရဏသညလည်း နာမ်ဓာတ်၏ခဏိကမရဏ၊ ရုပ်
 ဓာတ်၏ ခဏိကမရဏ-ဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ နာမ်ဓာတ်၏ မရဏ
 သညလည်း ၁-စက္ခုဝိညာဏ် အမှူးရှိသော အမြင်နာမ်စု၏ ခရဏ၊
 ၂-သောတဝိညာဏ် အမှူးရှိသော အကြားနာမ်စု၏ မရဏ၊ ၃-ဃာန
 ဝိညာဏ် အမှူးရှိသော အနံ့ခံနာမ်စု၏ မရဏ၊ ၄-ဇိဋ္ဌိဝိညာဏ် အမှူး
 ရှိသော အရသာခံ နာမ်စု၏ မရဏ၊ ၅-ကာယ ဝိညာဏ် အမှူး
 ရှိသော အထိ အသိ နာမ်စု၏ မရဏ၊ ၆-မနောဝိညာဏ် အမှူးရှိသော
 အကြံအဖန် နာမ်စု၏ မရဏ-ဟူ၍ ခြောက်ဂိုဏ်းရှိ၏။ ဖဿ၏ မရဏ၊
 ဝေဒနာ၏ မရဏ၊ လောဘ၏ မရဏ၊ ဒေါသ၏ မရဏ၊ သဒ္ဓါ၏မရဏ၊
 ပညာ၏ မရဏ စသည်ဖြင့် များစွာရှိ၏။ သန္တတိ မရဏကို ပြဆိုသော
 အခန်း၌ ဇော-တသုတ်ထ၍ ကျပျောက်မှုကို မရဏတခုဟု ဆိုခဲ့သည်
 ကား သန္တတိ မရဏတည်း။

ခဏိက မရဏမှစ၍စာစား ထိုဇောကသုတ် အတွင်း၌ပင်လျှင် ပဌမ
 ဇော၏ သေမှုတခြား၊ ဒုတိယဇော၏ သေမှုတခြား၊ တတိယဇော၏သေမှု
 တခြား စသည်ဖြင့် မရဏတရားများပြားလေ၏။ အနှစ်အဆီ ပြည့်သော
 သစ်စေးနှစ်ကို မီးရဲရဲစွဲလေခင်၍ နေသည်ကို စေ့စေ့ကြည့်လျှင် မီး ရှုရှုရှုရှု
 နေသည်ကိုမြင်လတ္တံ့။ ရှုရှုရှုရှု ဖြစ်မှု မည်သည်ကား ပျက်မှုနှင့်ဖြစ်ပေါ်မှု
 ထွေးယှက်ချက်ပေတည်း။ ဤဥပမာလည်း ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီ။ မုန်ညှင်းစေ့
 ပမာဏရှိသောယမ်းမီးဥပမာလည်းပြဆိုခဲ့ပြီ။ ပဋိသန္ဓေတည်နေသည်မှ စ၍
 တဘဝလုံး စက္ခုစသော အကြည်ဒွါရ ခြောက်ဌာနတွင် အလှည့်အလည်
 အားဖြင့် ခဏမစဲ တလစ်လစ် တလက်လက် အတွင်ဖြစ်၊ အတွင်ပျက်
 မျက်တောင်တခတ်ခန့်ကာလမှစ နာမ်၏မရဏ အကြိမ်ပေါင်း တထောင်
 မက လျင်မြန်လှ၏။

လျင်မြန်ပုံကို ယုတ္တိနှင့်ဆိုပေအံ့။ ဝိညာဏ်နှင့်အတူတကွ ဖြစ်ပေါ်
 ကြသော နာမ်အစု၊ နာမ်အခဲမည်သည် ခန္ဓာကိုယ်မှာ နှစ်ခုပိုင်၍ ဖြစ်ရိုး
 မရှိ၊ စက္ခုမှာဖြစ်ကြခိုက် စက္ခုမှာသာရှိ၏၊ တကိုယ်လုံးမှာမရှိ။ သောတ
 မှာဖြစ်ကြခိုက် သောတမှာသာရှိ၏၊ တကိုယ်လုံးမှာမရှိ။ ဃာနမှာဖြစ်ကြ
 ခိုက်၊ ဃာနမှာသာ ရှိ၏။ တကိုယ်လုံးမှာ မရှိ၊ ဇိဋ္ဌိမှာ ဖြစ်ကြခိုက်၊
 ဇိဋ္ဌိမှာသာရှိ၏၊ တကိုယ်လုံးမှာမရှိ။ ဟဒယဝတ္ထုမှာဖြစ်ကြခိုက်၊ ဟဒယ

ဝတ္ထုမှာသာ ရှိ၏။ တကိုယ်လုံးမှာ မရှိ။ ကာယမှာလည်း ခြေဖဝါးမှာ ဖြစ်ကြခိုက် ခြေဖဝါးမှာသာ ရှိ၏။ တကိုယ်လုံးမှာ မရှိ။ လက်ညှိုး၊ လက်ဖျားမှာ ဖြစ်ကြခိုက် လက်ညှိုး၊ လက်ဖျားမှာသာ ရှိ၏။ တကိုယ်လုံးမှာမရှိ။ ဤနည်းအတိုင်း တကိုယ်လုံး နှ့်အောင်သိလေ။ ထိုသို့ ဖြစ်သော်လည်း အတုမရှိ မြန်လှသည့်အတွက်ကြောင့် - မြင်မှု၊ ကြားမှု၊ နှံ့မှု၊ လျက်မှု၊ ပူမှု၊ ချမ်းမှု၊ ကြံဖန်မှုတို့သည် တပြိုင်နက်ပြိုင်၍ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ထင်ရကုန်၏။

ဥပမာကား-မြန်မှုတွင် အတိတ်ရဖြစ်သော ဘုရားအလောင်းတော် - ဇဝနဟင်္သာမင်းကြီးသည် မိတ်ဆွဖြစ်သော ဗာရာဏသီမင်းကြီးထံ လာရာ အစွမ်းကို ပြခြင်းငှါ ဗာရာဏသီပြည် ပေါ်မှာ ဝဲလေ၏။ ဗာရာဏသီပြည်ပေါ်မှာ ကြည့်လေရာရာ ဟင်္သာချည်းဖြစ်နေ၏။ ဤအတူ အေးစွာသော ရေကိုချိုးလောင်းရာ တကိုယ်လုံး အေးမှုကို တပြိုင်နက်တည်း သိ၍ နေသကဲ့သို့ ထင်ရ၏။ မြင်မှု၊ ကြားမှု၊ ကြံဖန်မှု တပြိုင်နက် ဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ထင်ရ၏။ ထိုသို့ ပြိုင်၍ နှစ်ဌာနမျှဖြစ်သည်ဟုမရှိ။ အာရုံထိခိုက်မှု အားရှိရာ၊ မနသိကာရ အားကြီးရာတို့၌ အစဉ်အားဖြင့်သာ ပေါ်၍သွား၏။ ခြေဖျား၌ အာရုံထိခိုက်မှု အားကြီးခဲ့လျှင် ခြေဖျားမှာ ဖြစ်ပေါ်၏။ လက်ဖျားမှာ အာရုံထိခိုက်မှုအားကြီးလျှင် လက်ဖျားမှာ ဖြစ်ပေါ်၏။ တကိုယ်လုံးမှာ ဤနည်းတူ သိလေ။ အတွင်း၊ အပြင် တကိုယ်လုံးမှာ အပ်ဖျားနှင့်ထိုး၍စမ်း၊ နာကောင်းသမျှ နေရာစုသည် စိတ်ပေါ်ထွက်နိုင်သော နေရာချည်းတည်း။

တကိုယ်လုံးမှာ ဖြစ်နိုင်၏၊ နှ့်၏ ဟူသော်လည်း နှလုံးအိမ် ထဲမှာ စမ်းရေ၊ စိမ့်ရေကဲ့သို့အမြဲဖြစ်၍နေသည်။ တခြားတပါးသောနေရာဌာနမှာ ဖြစ်ပေါ်ခိုက်၌သာ နှလုံးအိမ်မှာ စိတ်ပြတ်သည်။ အာရုံထိခိုက်ရာဌာနမှာ စိတ်ဖြစ်ပေါ်သည် ဟူသော စကား၌ ခြေသန်းဖျားကို ထိခိုက်လျှင် ထိမှု ဒဏ်ချက်ကြောင့် ထိုသောနေရာမှာ မီးပွင့်သကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်၍ ထိုနေရာ မှာပင်မီးပွင့်ငယ်သေပျောက်သကဲ့သို့ပျောက်ဆုံး၏။ ထိုနေရာမှာပေါ်မည် ရှိလျှင် နှလုံးအိမ်မှာချုပ်ကွယ်၏။ မချုပ်မကွယ်၊ မသေမဆုံးပဲနှင့် တနေရာ မှတနေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့သည် ဟူ၍ကား မရှိ။ ဓမ္မတာသည်ဃစတည်း။ ထို့ကြောင့် ပြင်ပ အပေါ်ရေနှင့်တကွ ဦးနှောက်တွင်း၊ အဆုတ်တွင်း၊ အသည်းတွင်းစသောအတွင်း၊ အပ တကိုယ်လုံးမှာတနေအတွင်း၊ တရက်

အတွင်း စိတ်နှင့်တကွသော နှစ်ဓာတ်စုဖြစ်မှု၊ ပျက်မှု လွတ်ကင်းရာ
နေရာကို ရှာသော် အဏုမြူမျှမရလတ္တံ့။ တနေ့အတွက် တကိုယ်လုံးမှာ
အဏုမြူမျှ မလပ်ပဲ အထပ်ထပ် အကုသုမက စိတ်သင်းချိုင်းကျမှု၊ သေ
သင်းချိုင်းကျမှု၊ ဝေဒနာသင်းချိုင်းကျမှုကို သိအပ်သတည်း။

[ဤကား နာမ်၏ ခဏိကမရဏကို ပြဆိုသော အခန်းတည်း။]

ရုပ်တရားတို့၏ ခဏိက မရဏ၌လည်း ခဏိမာမ္မ၊ နှုံးညံ့မှု-
ဟူသော မြေဓာတ်၏ မရဏ၊ ဖွဲ့စည်းကပ်တွယ်မှုဟူသော ရေဓာတ်၏
မရဏ၊ ပူမှု-နှေးမှု အေးမှု-ချမ်းမှုဟူသော မီးဓာတ်၏ မရဏ၊ လှုပ်ရှားမှု-
ကြွရွမှု-တောင့်တင်းမှု ဟူသော လေဓာတ်၏ မရဏ၊ ထိုဓာတ်ကြီး
လေးပါး၌ မှီသော စက္ခုအကြည်၏ မရဏ၊ သောတအကြည်၏ မရဏ-
စသည်ဖြင့် များသော အပြား ရှိ၏။ ခဏိကဇာတိ၊ ခဏိကဇရာတို့၌
ပြခဲ့ပြီးသော နည်းကိုမှီ၍ ဤခဏိက မရဏကိုလည်း သိလေ။ ပုဂ္ဂိုလ်၊
သတ္တဝါ၊ အင်္ဂါကြီးငယ် အစရှိသော သဏ္ဌာန်မျိုးကို ပယ်ဖျောက်၍
ကိုယ်တွင်းမှာ သက်သက်သော မာမ္မ၊ နှုံးညံ့မှု၊ သက်သက်သော ပူမှု၊
အေးမှု အစရှိသော ဓာတ်သဘော၊ ပရမတ် သဘောကို မိမိရရ မြင်နိုင်မှု
ထိုဓာတ်တို့၏ ခဏိက မရဏကို မြင်နိုင်ရာသည်။ ခဏိက ဇာတိ၊ ခဏိက
မရဏကို မြင်နိုင်ရန် အခွင့်သည် အလွန်ခဲယဉ်း၏။

သန္တတိဇာတိ၊ သန္တတိဇရာ၊ သန္တတိမရဏ တို့ကို မြင်နိုင်လျှင်
ပင် ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ကောင်းကောင်း ဖြစ်တော့သည်။ တာရှည်
လေးမြင့် စွဲစွဲမြဲမြဲ ပွားများနိုင်လျှင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီးကို သတ်ငြိမ်း
စေနိုင်တော့သည်။

လေငြိမ်ရာအရပ်၌ ထွန်း၍သားသော မီးတောက်မီးလျှံကို စေ့စေ့
ကြည့်၍နေလျှင် လူလူ-လူလူနေသည်ကို မြင်ရ၏။ လူလူတက်မှု ဟူသမျှ
သည် ခဏိကဇာတိတည်း။ အသစ်အသစ် ဖြစ်ပေါ်မှုတည်း။ ထိုအသစ်
အသစ် ဖြစ်ပေါ်မှု ဟူသမျှသည် အဟောင်းပျက်မှုကို အစားစိုက်မှု
ချည်းတည်း။ အဟောင်းပျက်မှုစုကား ပျောက်ကွယ်မှုဖြစ်၍ မျက်စိ
မမြင်ရာသို့ မြုပ်လေ၏။ အသစ်ဖြစ်မှုကား မျက်စိမြင်ရာသို့ ပေါ်၍
လာ၏။ ပျက်မှုသည် ဉာဏ်မျက်စိ၏ အရာတည်း။

မီးတောက်မီးလျှံ၌ ရောတည်ဖြစ်သော မြေဓာတ်သည် အလွန် အားနည်း၏။ ထိုမြေဓာတ်ကို မှီတွယ်၍ လောက်သော မီးဓာတ်သည် အလွန် ထက်သန်၏။ မှီရာမြေဓာတ် ခဏချင်း ခဏချင်း ကုန်အောင် လောင်၏။ စား၏။ မြေဓာတ်၏ ခဏ ခဏ ကုန်မှုကို ဉာဏ်နှင့်ကြည့်မှ ခဏ ခဏ မီးပျက်မှု ထင်ရှား၏။ သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာသည်လည်း ဓာတ်မီးခဲကြီးအတိ ဖြစ်၏။ ဓာတ်မီးတုံးကြီးအတိ ဖြစ်၏။ မီးဟူသမျှ သည် တလူလူနေသည်ချည်း။ ကိုယ်ခန္ဓာကြီးသည် ထို မီးတောက်မီးလျှံ အလားပင်တည်း။ ဘယ်နေရာကိုမဆို လက်နှင့်စိစိစမ်း၍ ဉာဏ်နှင့်စေ့စေ့ ကြည့်မှ အေးလျှင်လည်း အေးရှိန်တလူလူ တွေ၏။ ပူလျှင်လည်း ပူရှိန် တလူလူ တွေ၏။ တလူလူနေသမျှ ဖြစ်မှုပျက်မှုချည်း။ ‘ယထာ ပုပ္ဖုဠကံ ပဿေ’ ဟူသော ပုဒ်မှာ ပြခဲ့သော ရေပွက် ဥပမာအတိုင်း ထင်မြင် အောင် ကြည့်လေ။

ဆောဒသမပျို့လင်္ကာ-အဖြေ ပြီး၏။

ဒွါဒသမပျို့လင်္ကာ-အဖြေ

သန္ဓေဇာတိ၊ ခန္ဓာရှိစ၊ ဉာတိဘေဒ၊ စသည်သင်းပင်း၊ ကွေကွင်း ခြင်းနှင့်၊ မကင်းစသာ၊ ကြုံကြိုက်လှာသော်၊ ပူဆာ သောက၊ ယူဘဋ်ကြွေး၊ သက်မွေးဝန်ထမ်း၊ ပူ-ချမ်းဒုက္ခ၊ အနိဋ္ဌကြေစင်၊ စိတ်ကမကြည်၊ မဆည်ငင်ရှိက်၊ အလိုက်အလှဲ၊ ဆင်းရဲငါးပါး၊ အကျဉ်းအားတည့်၊ ကျယ်ပွား အနန္တ၊ တွေ့ကြုံရသည်။ ။
မူလဇာတိ-အနှုန်းတည်း။

ဟူသော လင်္ကာပိုဒ်၌ ဇာတိရှိသည့် အတွက်ကြောင့် သေးကဖြစ် ရသည်၊ ပရိဒေဝဖြစ်ရသည်၊ ဒုက္ခဖြစ်ရသည်၊ ဒေါမနသဖြစ်ရသည် ဥပါယာသဖြစ်ရသည် ဟုဆိုလိုသည်။ ငရဲဇာတိ ရှိခြင်းကြောင့် ငရဲ၌ရှိသော ဆင်းရဲငါးပါးဖြစ်ရသည်၊ ပြိတ္တဇာတိရှိခြင်းကြောင့် ပြိတ္တဘုံ၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲငါးပါးဖြစ်ရသည်၊ အသုရကာယဇာတိရှိခြင်းကြောင့် အသုရကာယ ဘုံ၌ ဖြစ်သော ဆင်းရဲငါးပါးဖြစ်ရသည်၊ တိရစ္ဆာန်ဇာတိ ရှိခြင်းကြောင့်

တိရစ္ဆာန်ဘုံ၌ ဆင်းရဲငါးပါးတွေ့ရသည်။ ငရဲဇာတိရှိခြင်းကြောင့်အဘယ်
 သို့ ဆင်းရဲငါးပါးတွေ့ကြုံရသည်ဟူမူကား ငရဲဘဝမည်သည် ကျရောက်
 သောအခါမှစ၍နှစ်ပေါင်းတသိန်းကာလပတ်လုံး၊ တသိန်းကာလပတ်လုံး၊
 တကုဋေကာလပတ်လုံး မီးငရဲမှာဖြစ်မှု မီးလောင်ခံ၍ နေရတော့သည်။
 ဓားဝရဲ၊ လှံငရဲမှာဖြစ်မှု ဓားခုတ်လှံထိုးခံ၍ နေရတော့သည်။ မလွတ်သမျှ
 သည် မျက်တောင်တခတ်မျှ သက်သာကွက်မရပြီ။ မမြင်ဝံ့၊ မရှုဝံ့ ထွန်ထွန်
 လူး ဖြတ်ဖြတ်လူးဆင်းရဲပင်ပန်းသောဒုက္ခငါးပါးထို့သည် ခဏစဉ်အတိုင်း
 ပွားများကုန်၏။

ဤသို့ငရဲဇာတိရှိသည့်အတွက်ငရဲဘုံ၌ ဆင်းရဲငါးပါးအစဉ်ပွား၏။
 ထိုငရဲဇာတိသည်လည်း သက္ကယဒိဋ္ဌိရှိနေကုန်သော သူတို့အားစိတ်နှလုံး
 ထဲမှာအမြဲမကွာ ထက်ကြပ်ပါရှိနေ၏။ အဘယ်သို့ပါရှိ၍ နေသနည်း
 ဟူမူကား-သံသရာဘဝ၌ကျင်လည်၍ လာခဲ့ကြသော သတ္တဝါတို့၏အဖြစ်
 သည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဘဝနှင့် ဒုစရိုက်ဘဝသည်သာ များပြား၏။ တနေ့တနေ့
 မှာဖြစ်သော အကုသိုလ်သည် အပါယ်၌ ဘဝတရာ၊ ဘဝတထောင်ကျ
 လောက်ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ယခုရှိကြသော မြင်မြင်သမျှ သတ္တဝါတို့
 သည် တယောက်တယောက်သော သတ္တဝါ၏ စိတ်နှလုံးထဲမှာ အပါယ်
 ကျရန် အပရာပရိယ အကုသိုလ်ကံပေါင်း အကုဋေမကပါရှိလျက်နေကြ
 ကုန်၏။ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ် နတ်မှာလည်း ပါရှိလျက်ပင်၊ သုဒ္ဓါဝါသမ္မ
 တပါးသော ရူပ၊ အရူပ ပုထုဇဉ်ဗြဟ္မာမှာလည်း ပါရှိလျက်ပင်၊ သက္ကာယ
 ဒိဋ္ဌိသည် ထိုကံတို့၏ ပင်မကြီးဖြစ်၏။ ထိုကံစုသည် ပင်မကြီးမှာ ပေါက်
 ရောက်ကြသော အကိုင်း၊ အခက်စု ဖြစ်၏။

ဥပမာကား-သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် မီးတောက်ကြီးနှင့်တူ၏။ ထိုကံစု
 သည် မီးတောက်ကြီးမှ ထွက်သော မီးရောင်တွေနှင့်တူ၏။ မီးတောက်
 ပင်မကြီး အားကောင်းခဲ့လျှင် ထိုမီးရောင်တွေလည်း အားကောင်း၏။
 မီးတောက်ကြီးမှိန်လျှင် မီးရောင်တွေလည်း မှိန်၏။ မီးတောက်ကြီးမသေ
 သမျှသည် ထိုမီးရောင်တွေကို သေအောင်ပြုခြင်းငှာအခွင့်မရှိ၊ မီးတောက်
 ကြီးသေလျှင်လည်းမီးရောင်တွေအကုန်ကွယ်ပျောက်၏။ စက္ခုကိုငါ-ဟူ၍
 ထင်မြင်မှု၊ စက္ခုဗေဒါမှာဖြစ်ပေါ်လာသော နာမ်ခတ်စုမြင်မှုကို ငါမြင်

သည် ဟု ထင်မြင်မှုရှိနေသမျှ ကာလပတ်လုံး ထိုထင်မြင်မှုဆဲမှာ အပါယ် မျိုးစေ့ဖြစ်သော အကုဋေမကံသော အပရာပရိယ အကုသိုလ်ကံပေါင်း တလုံးတစုတည်း တုပ်နှောင်လျက် ပါရှိ၏။ ထိုကံစု တုပ်နှောင်လျက် ပါရှိလျှင်လည်း ငရဲဇာတိပေါင်း အကုဋေမကံ တုပ်နှောင်လျက် ပါ တော့သည်။ မီးခြစ်ထုပ်ပါလျှင် မီးပါသည်ဆိုရသကဲ့သို့တည်း။

ထို့ကြောင့် ပုထုဇဉ်အဖြစ်နှင့်နေသောသူသည် လူဖြစ်သော်လည်း လူအေးမဟုတ်၊ လူပူလူလောင်သာတည်း၊ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်မှာ နတ် ဖြစ်သော်လည်း နတ်အေးမဟုတ်၊ နတ်ပူ နတ်လောင်သာတည်း၊ ဗြဟ္မာ ဖြစ်သော်လည်း ဗြဟ္မာအေးမဟုတ်၊ ဗြဟ္မာပူ ဗြဟ္မာလောင်သာတည်း၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ ရင်ထဲ၊ နှလုံးထဲ၌ငရဲမီးထုပ်ပေါင်း အကုဋေမကံ ပါရှိလျက်နေသောကြောင့်တည်း၊ ဤနည်းအတိုင်း ပြိတ္တာဇာတိနှင့်ပြိတ္တာ ဘုံမှာဖြစ်သော ဆင်းရဲတရားငါးပါး၊ အသုရကာယ်ဇာတိနှင့် အသုရ ကာယ်ဘုံမှာ ဖြစ်သောဆင်းရဲတရားငါးပါး၊ တိရစ္ဆာန်ဇာတိနှင့်တိရစ္ဆာန် ဘုံမှာရှိသော ဆင်းရဲတရားငါးပါး၊ လူဇာတိနှင့် လူ့ဘုံမှာရှိသော ဆင်းရဲ တရားငါးပါးတို့ကိုလည်း သိလေ၊ အထက်ဖြစ်သော နတ်ဇာတိ၊ ဗြဟ္မာ့ ဇာတိအတွက် ထိုအထက်ဘုံစုံမှာဖြစ်ခိုက် ဆင်းရဲတရားငါးပါး သက်သာ ခွင့်ရှိ၏။

ဒွါဒသမပျို့ လင်္ကာအဖြေ ပြီး၏။

တေရသမပျို့ လင်္ကာ-အဖြေ

ဝဋ်သံသရာ၊ ရှည်မင်းစွာ၌၊ သူငါကစ၊ ဖြစ်သမျှကား၊ သတ္တ မဟုတ်၊ ဓာတ်မှန်ထုတ်သော်၊ နာမ်ရုပ်နှစ်သင်း၊ အမြင်လင်းလော့၊ အရင်းဝိဇ္ဇာ၊ ထိုမှဖြာ၍၊ ဇရာမရဏ၊ အဆုံးကျသည်၊ ဓမ္မအပြား၊ ဆယ့်နှစ်ပါးကို၊ ဤကားလူပင်၊ ဤလျှင်နတ်ပဲ၊ အထင်လွဲလျက်၊ တဝဲလည်လည်၊ ဝဋ်နှယ်စည်၏၊ ရှည်လေသမျှ၊ အနန္တကား၊ သုခ-ဟူသည်၊ မြူမျှမကွက်၊ အဆက်ဆက်လျှင်၊ သက်သက်ဒုက္ခ၊ ဓာတ်မှန်ရသည်...ဘဝ ဤကိုယ် ဖြစ်ထုံးတည်း။

ဟူသော လင်္ကာပုဒ်၌ အနုမတဂ္ဂရှည်မင်းလှစွာသော သံသရာဘဝ အဆက်ဆက်တို့၌ ဖြစ်လာခဲ့ကြသော ယခုငုတ်တုတ်ရှိကြသော ဣတ္ထိ၊ ပုရိသ၊ ခန္ဓာစသည်သည် စင်စစ်အားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်၊ သတ္တဝါမဟုတ်၊ ငါမဟုတ်၊ သူမဟုတ်၊ မိန်းမ မဟုတ်၊ ယောကျ်ားမဟုတ်၊ ယထာဘူတ ဉာဏ်ဖြင့် ဓာတ်သဘာဝ အဟုတ်၊ အမွန်ကို သေတ္တု ထုတ်ယူသည်ရှိသော် နာမ်တရား၊ ရုပ်တရား နှစ်ပါးသည်သာ အမွန်ဖြစ်၏။ ထုတ်ယူပုံကား- မြေ၊ ရေ၊ လေ၊ မီး ဓာတ်ကြီးလေးခုတွင် ခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှု-ဟူသော မြေဓာတ်သည် ပုဂ္ဂိုလ်လော၊ သတ္တဝါလော ဟု စစ်တမ်းထုတ်ရာ၏။ ထိုအမှုသည် ပုဂ္ဂိုလ်ဟုတ်၏၊ သတ္တဝါဟုတ်၏ ဆိုခဲ့သော် တယောက်သော သူ၏ ကိုယ်မှာ ကေသာ၊ လောမာ စသည်ဖြင့် မြေအစုပေါင်း နှစ်ဆယ် ရှိ၏။ ထိုနှစ်ဆယ်တွင် ဆံပင်သည် မွေးညှင်းမဟုတ်၊ မွေးညှင်းသည် ဆံပင်မဟုတ်၊ ဆံပင်ကား တခြား၊ မွေးညှင်းကား တခြား၊ ဤနည်းအတူ ခြေသည်း၊ လက်သည်း၊ သွား စသည်တို့လည်း တခြားစီသာ ဖြစ်ကုန်၏။

ဤကိုယ်မှာ မြေဓာတ် အစု နှစ်ဆယ် ရှိသည်ဖြစ်၍ ဤကိုယ်မှာ ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဆယ် ရှိရာ၏။ ထိုနှစ်ဆယ်တွင်လည်း ဆံပင်သည် တယောက် သော သူ၏ ဦးခေါင်းမှာ နှစ်ကုဋေငါးသန်း အရေအတွက် ရှိသည်ဖြစ်၍ ခေါင်းမှာပင် ပုဂ္ဂိုလ်ပေါင်း နှစ်ကုဋေငါးသန်း ရှိရာ၏။ ထို့အတူ မွေးညှင်းပေါင်း ကိုးသောင်း ကိုးထောင် အတွက် ပုဂ္ဂိုလ်ပေါင်း ကိုးသောင်း ကိုးထောင် ရှိရာ၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် စစ်တမ်းထုတ်ရာ၏။ ထိုအားလုံးကို ခြုံ၍ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ တယောက်သာ ဖြစ်ပါသည် ဆိုခဲ့ သော် ထိုအသီးသီး တခြားစီ၊ တမျိုးစီတွေကို တခုတည်းပါ၊ တမျိုး တည်းပါဆိုလျှင် တခုတည်း ဖြစ်နိုင်မည်လော၊ တခုတည်း မဖြစ်နိုင် သည်ကား မျက်မြင်ဒိဋ္ဌတည်း။

ထို့ကြောင့် ထိုအားလုံးကို ခြုံ၍ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ တယောက်သာ ဖြစ်သည်ဟူသော စကားသည် စိတ်ထင်နှင့် ပါးစပ်ပြောသာ ရှိတော့ သည်။ ဤနည်းအတူ ကြွင်းသော ကောဋ္ဌာသတို့ကိုလည်း စစ်တမ်း ထုတ်လေ၊ ဤသို့ ကောဋ္ဌာသတို့နှင့် စစ်တမ်းထုတ်မှုသည် ပရမတ်အစစ် မဟုတ်သေး၊ လောက၌ မသိသည်၊ မိုက်မဲသည် ဟူသော စကားအတူတူ၊ မိုက်မဲသည်ကား ပုဂ္ဂိုလ်လော၊ သတ္တဝါလော-မေး၊ မိုက်သည်ကား

သတ္တဝါ ဟုတ်၏။ သတ္တဝါပင် မိုက်သည် ဆိုငြားအံ့။ ထိုသတ္တဝါမှာ ရုပ်လည်း ရှိသည်။ နာမ်လည်း ရှိသည်။ ရုပ်တွင်လည်း ဆံပင်၊ မွေးညှင်း စသည် ပထဝီဓာတ် နှစ်ဆယ်၊ အာပေါဓာတ် တဆယ့်နှစ်ပါး၊ တေဇောဓာတ် လေးပါး၊ ဝါယောဓာတ် ခြောက်ပါး၊ ပေါင်းစောဌာသ လေးဆယ့်နှစ်ပါး ရှိသည်။ ထိုလေးဆယ့်နှစ်ပါးတွင် ဆံပင်သည် မိုက်တတ်သလော၊ မွေးညှင်းသည် မိုက်တတ်သလော စသည်ဖြင့်-မေး၊ စိတ်စေတနာရှိသော တရားစု မဟုတ်သောကြောင့် ထိုလေးဆယ့်နှစ်ပါးသော ရုပ်ကောဌာသ အစုသည် မမိုက်တတ်၊ စိတ်သည်သာ မိုက်သည်ဟု ဖြေရာ၏။

စိတ်သည် သတ္တဝါလော-မေး၊ ရုပ်၊ စိတ်အားလုံးကိုခြုံ၍ သတ္တဝါ တယောက် ခေါ်သည်ဟု ဖြေရာ၏။ စိတ်နှင့် ရုပ်သည် တခုတည်းမဟုတ်၊ တခြားစီဟူသော သိသာ ထင်ရှားသောကြောင့် တခြားစီကို သတ္တဝါ တယောက်ထီးဟု ခေါ်ခြင်းသည် စိတ်ထင်နှင့် ပါးစပ် ခေါ်သာ ရှိတော့သည်။ တနည်းကား-ဤကိုယ်ခန္ဓာမှာ ဟဒယ ရုပ်ဝတ္ထုကို ချန်လှပ်၍ ကြွင်းကျန်သမျှသော တကိုယ်လုံးသည် အာရုံထိခိုက်လာလျှင် စိတ်မပေါ်သော နေရာဟူ၍ အဏုမြူမျှ မရှိ၊ အာရုံထိလျှင် ထိုသည့် နေရာတိုင်းက စိတ်ထွက်၏၊ စိတ်ပေါ်၏၊ ကျောရေတပြင်လုံးမှာ ထိလျှင် ကျောရေတပြင်လုံးမှာ လျှပ်စစ်ပြက်သကဲ့သို့ စိတ်ထွက်ပေါ်၏၊ လျှပ်စစ် ကွယ်ပျောက်သကဲ့သို့ ပျောက်ကွယ်၏။ စိတ်ပေါ်သော နေရာမှာ ပူသည်၊ အေးသည်ဟု သိရ၏။ ထိုသည်၊ ခိုက်သည်ဟု သိရ၏။ တကိုယ်လုံး မှာ ဤနည်းတူ၊ ဤသို့ ထိုထို ကိုယ်အင်္ဂါမှာ စိတ်ပေါ်သော အခိုက်ကို လည်း သိရ၏။ စိတ်ကွယ်ပျောက် ချုပ်ဆုံး၍ သွားသည်ကိုလည်း သိရ၏။ ထိုထို ကိုယ်အင်္ဂါမှာ ဖြစ်ပေါ်သောစိတ် ပျောက်ဆုံးမှ ဟဒယ ဝတ္ထု၌ ပေါ်၏။

ဤသို့ စိတ်မည်သည် တခဏ အတွင်းမှာပင် ဦးခေါင်းမှာ တဖွားဖွား ပေါ်တဲ၏။ ဦးခေါင်းမှာ ချုပ်ပျောက် ကုန်ဆုံး၍ ခြေဖဝါး အပြင်မှာ တဖွားဖွား ပေါ်ပြန်၏။ ထိုမှာ ချုပ်ပျောက် ကုန်ဆုံး၍ လက်ဖဝါးအပြင်မှာ တဖွားဖွား ပေါ်ပြန်၏။ ထိုမှာ ချုပ်ပျောက် ကုန်ဆုံး၍ ကျောပြင်မှာ ပေါ်ပြန်၏။ ထိုမှာ ချုပ်ပျောက်၍ အသည်း တွင်းမှာ၊ အဆုတ်တွင်းမှာ၊ ညာဘက် လက်ဖဝါး လက်ဖျားမှာ၊ ထိုမှာ

ပျောက်ဆုံး၍ ဗယ်ဘက် လက်ဖဝါးမှာ အစရှိသည်ဖြင့် သိလောက်
အောင် အာရုံထိစုတိုင်းမှာ တဖွားဖွား ပေါ်ချည်၊ ချုပ်ပျောက်ချည်
နေရသော တရားဖြစ်၍ တခဏ အတွင်းမှာပင် အပိုင်းပိုင်း ပြတ်၍၊
အခါခါသေဆုံး၍၊ အခါခါသင်းချိုင်းကျ၍ နေသော တရားပေတည်း။
ဤသို့နေမှုကို အလွန်ထင်မြင်ဖွယ်ကောင်းလှ၏။ ဤသို့ နေမှုကို မသိသည့်
အတွက်ကြောင့် မိမိစိတ်ကို နိစ္စဟု သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်၏။ ကျောပြင်မှာ
စိတ်တဖွားဖွား ပေါ်ခိုက်ဖြစ်၍ ကျောမှာ ဖူသည်ဟု သိပါသည်ကို
ကျောပြင်ဖြစ်၍ နေသော အသားရုပ်ကိုပင်လျှင် ပူမွန်းသိဘတ်သည်ဟု
ထင်၍နေ၏။ ထိုရုပ်ကိုပင်လျှင် သတ္တဝါဟု ထင်နေ၏။

စိတ်ပေါ်မှ စိတ်ပျောက်မှုကို ထင်မြင်နိုင်လျှင် ရုပ်မှာစွဲလမ်းသော
သက္ကာယဒိဋ္ဌိလည်း ကင်းရှင်းနိုင်၏။ တကိုယ်လုံးမှာ တခဏအတွင်း အနွှံ
ပေါ်၍၊ အနွှံကုန်ဆုံး၍နေသည်ကို ထင်မြင်နိုင်ပါလျှင် စိတ်မှာစွဲလမ်း
သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိလည်း ကင်းရှင်းနိုင်ရာ၏။ မသိသည်၊ မမြင်သည်၊
မထင်သည်၊ မိုက်မဲသည်ဟူသော အမှုသည် အဝိဇ္ဇာဓာတ်၏ အမှုပေ
တည်း။ အဝိဇ္ဇာသည် စိတ်မှာအမြဲကိန်းဝပ်၏။ စိတ်ချုပ်လျှင် ချုပ်၏။
စိတ်ပေါ်လျှင် ပေါ်၏။ အဝိဇ္ဇာသည် ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်၊ သတ္တဝါမဟုတ်၊
ငါမဟုတ်၊ သူမဟုတ်၊ လူမဟုတ်၊ နတ်မဟုတ်၊ မိန်းမမဟုတ်၊ ယောက်ျား
မဟုတ်၊ စိတ်၌ အညစ်အကြေးဖြစ်သော အာဂန္တုကဓာတ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
တရားသာလျှင်တည်း။ ထို့ကြောင့် မိုက်မဲကြသောသူကိုမြင်လျှင် ငါမိုက်
သည်၊ သူမိုက်သည်၊ မည်သူမိုက်သည်ဟု ဆိုမှုသည် အဝိဇ္ဇာကို ငါ-ဟု၊
သူ-ဟု၊ မည်သူ-ဟု စွဲလမ်းသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိပေတည်း။ မိုက်သောသူကို
မြင်လျှင် ထိုသူစိတ်မှာ ပူးကပ်၍ပေါ်သော အဝိဇ္ဇာဓာတ်ကို မြင်နိုင်၊
ထင်နိုင်မှုကား သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ပေတည်း။ ငါမိုက်သည်၊ သူမိုက်
သည်ဟု မြင်သည်ကား အပါယ်လမ်းတည်း။ အဝိဇ္ဇာဓာတ်ကို မြင်သည်
ကား- နိဗ္ဗာန်လမ်းတည်း။

ဥပမာကား- ရူး၍နေသော သူကိုမြင်ကြရာ၌ လူအများတို့အား
မည်သူသည် ရူး၍နေရှာသည်ဟူ၍သာသိကြ၏။ ကိုယ်တိုင်းမှာဘယ်ဓာတ်
ပျက်၍ ရူးရှာသည်ဟု ဓာတ်ရင်းကိုပေါက်အောင် မမြင်နိုင် မသိနိုင်ကြ၊
ထိုသူတို့၏ သိမှုသည် အရူးနာပျောက်ငြိမ်းရန် လမ်းမဟုတ်၊ ပြင်ပကိုသာ
မြင်၏။ အရူးအမှုသည် အမှန်ကိုမြင်နိုင်သော ဉာဏ်မျက်စိကား ပိတ်ပိတ်

ကံနီးဖြစ်၏။ ပယောဂရူး ဖြစ်ပြန်လျှင်လည်း ထိုသူမှသာ ကပ်၍နေသော ပယောဂကောင်ကြီး ဆိုးဆိုးဝါးဝါးကိုပင် မမြင်နိုင်ကြ။ ပညာမရဘဲ ရှိသောဆရာသည်ကား ထိုသူရူးကိုမြင်လျှင် အမှုသည်ကိုရှာ၏။ သွေးအမှု သည်လော၊ လေအမှုသည်လော၊ သည်းခြေအမှုသည်လော၊ ပယောဂ အမှုသည်လောဟု ကြည့်၏။ အမှုသည်ရင်း အမှန်ကို မြင်၏။ ထိုဆရာ၏ မြင်ခြင်းသည်သာလျှင် အရူးနာပျောက်ငြိမ်းရန် လမ်းဖြစ်၏။

ထို့အတူ မိုက်မဲ့မှုမှသာလည်း သူမိုက်သည်၊ ငါမိုက်သည်ဟု သိသည် ကား- မိုက်မှုအဝိဇ္ဇာပေတိ မှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဆင့်ပြန်၏။ သွေးရူး၊ သည်းခြေ ရူးပေတိ မှာ ပယောဂအမျိုးမျိုး ကပ်ပြန်သည်နှင့်တူ၏။ မိုက်သောသူဟူ၍ မရှိ၊ ငါ-ဟူ၍မရှိ၊ အဝိဇ္ဇာဓာတ်ဖြစ်သည်၊ အဝိဇ္ဇာဓာတ်ပူးကပ်လို့ ဆော် ထကြွသောင်းကျန်းမှုဖြစ်သည်ဟု သိမှ အမှန်ကျသည်။ ယခုဘဝ၌ တခဏ မျှဖြစ်သော ရောဂါဥပါဒ်မျိုးမှာပင် အမှုသည်ရင်းကိုသိမှ ဆေးရှိသည်။ အမှုသည်ရင်းကိုမသိက ဆေးမရှိ၊ မိုက်မှုဟူသော သံသရာရောဂါဥပါဒ်မှာ ဆိုဖွယ်မရှိ။ အနုမတဂ္ဂသံသရာ အမှုသည်ရင်းကို မသိမူ၍ သူမိုက်သည်၊ ငါမိုက်သည်နှင့်သာ လာမဲ့ကြ၍ ယနေ့ထက်တိုင် ဆေးမတွေ့၊ အမိုက်နာ မပျောက်ကြရသည်။ ခန္ဓာကိုယ်တွင်း၌ မိုက်မဲ့မှုဟူသော အာဂန္တုအမှု သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အဝိဇ္ဇာဓာတ်ကို အတတ်သိမြင်သော သမ္မာဒိဋ္ဌဉာဏ် တခုသည်သာ အဝိဇ္ဇာနှင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့ကို ပျောက်ငြိမ်းစေနိုင်သော ဆေးဖြစ်သည်။ ဤသမ္မာဒိဋ္ဌဉာဏ်မှတစ်ပါး အဝိဇ္ဇာ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့ကို ပျောက်ငြိမ်းစေနိုင်သော ဆေးမရှိပြီ။

[ဤကား-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ၁၂-ပါးတို့တွင် ခေါင်းတည်သော အဝိဇ္ဇာ ကို ဓာတ်မှန်ထုတ်၍ သိပုံနည်းအမြွက်တည်း။]

သင်္ခါရဟုဆိုအပ်သော ကာယကံမ္မ၊ ဝစီကံမ္မ၊ မနောကံမ္မတို့၌ လည်း ဘယ်အမှုကို သူပြုသည်၊ ငါပြုသည်၊ သူပြောဆိုသည်၊ ငါပြောဆို သည်၊ သူကြံစည်သည်၊ ငါကြံစည်သည် အစရှိသည်ဖြင့် ထင်မြင်၍နေ သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိကိုပယ်ရှား၍ အမှုသည်ရင်း အတွင်းဓာတ်စု အာဂန္တု တို့ကို အတတ်သိမြင်အောင် တရားအားထုတ်ရ၏။ ကြွင်းသောဝိညာဏ်

အစရှိသော နောက်နောက်သောအင်္ဂါတို့၌လည်း အသီးသီး ဓာတ်ရင်း၊ ဓာတ်မွန်ကို မြင်အောင်ပြုရာ၏။ ရှေးရှေးပုဒ်တို့၏ အဖြေတို့မှာလည်း ဓာတ်ထုတ်နည်း၊ ဓာတ်ဖော်နည်းတို့ကို အထွေထွေ အရာရာ ဥပမာ၊ ဥပမေယျတို့နှင့်တကွ ပြဆိုခဲ့လှပြီဖြစ်၍ ဤနေရာ၌ ဓာတ်မွန်ထုတ်နည်းကို အကျယ်မဆိုပြီ။

ရှည်လေသမျှ၊ အနန္တကား၊ သုခ-ဟူသည်၊ မြူမျှမဖက်၊ အဆက် ဆက်လျှင်၊ သက်သက်ဒုက္ခ၊ ဓာတ်မွန်ရသည်....

ဟူသောစကား၌ သုခ-ဟူသည် မြူမျှမဖက်ဟုဆို၏။ လူ့ချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာချမ်းသာသည် သုခ-မဟုတ်ပါလော၊ ယခုမျက်မြင် ဒိဋ္ဌ လူ့ဘဝမှာလည်း ဓနဥစ္စာကြွယ်ဝစွာနှင့် ချမ်းသာစွာ ကုံလုံ၍ နေကြ သောသူ၊ ဣဿရိယဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံစိုးမိုး၍ နေကြသော သူများသည် ချမ်းသာသုခမဟုတ်ပါလော မေးရန်ရှိသည်။ အဖြေကား အသက်အသင်္ချေ ရှည်ကြာသောအခါ လေးကျွန်းလုံးကို အစိုးရသော စကြာမန္တာတ်မင်း ချမ်းသာသည် လူ့ချမ်းသာတွင် ဇာတ်ကုန်၏။

ထိုစကြာမန္တာတ်မင်းချမ်းသာသည်ပင်လျှင် သုခဟူသည်မြူမျှမဖက် သက်သက်ဒုက္ခသာဖြစ်၏။ အဘယ်သို့ဖြစ်သနည်းဟူမူ ထိုစကြာမန္တာတ်မင်း သဏ္ဌာန် ခန္ဓာကိုယ်ကြီးမှာ ဇရာမီး၊ မရဏမီး အမြဲ လောင်စွဲလျက်နေ၏။ စိတ်နှလုံးထဲမှာလည်း သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲမီး တောက်လောင်လျက် နေ၏။ ဇရာမီး၊ မရဏမီး၊ အမြဲတောက်လောင်စွဲ၍ ပါနသည့်အတွက် ထိုစကြာ မင်းခန္ဓာကြီးသည် အနိစ္စမရဏဟု ဆိုအပ်သော သေမင်းကြီး၏ ဓား အောက်လည်ခံဖြစ်၍နေ၏။ သေဘေးမူကြီးတန်းလန်းနှင့် သေမင်း၏ ဓားအောက်လည်ခံ ဖြစ်၍နေသောသူကို လူ့ချမ်းသာဟု ဆိုခွင့်မရှိ။

ဥပမာကား—တခုသော နေရာဌာနမှ သိကြားမင်း၏ ဝေဇယန္တာ ပြာသာဒ်ကြီးနှင့်တူသော ကြီးစွာသော နန်းပြာသာဒ်ကြီးကို ဖန်ဆင်း၍ ထိုပြာသာဒ်တွင် သိကြားမင်းစည်စိမ်းနှင့်တူစွာသော စည်စိမ်းချမ်းသာ တွေကို အလိုရှိတိုင်း ခံစား စံစားရန် အပြုံးထား၏။ တဖန် ထိုပြာသာဒ် တွင်းမှာ လူတို့မျက်စိနှင့် မမြင်ရသော အလွန် ထက်လှစွာသော ဓား သန်လျက်တို့ကို အထက်ကမိုးလျက် ပြာသာဒ်နှင့်အပြည့်ထား၏။ ထိုစည်

စိမ်ကိုမင်၍ ပြာသာဒ်မှာရှိသော ထိုစည်းစိမ်ကို ခံစား၊ စံစားသော သူတို့သည်ကား ထိုဓားသန်လျက်တို့၏ အစာဖြစ်ကြကုန်၏။ ယနေ့ ဖြစ်မည်၊ နက်ဖြန်ဖြစ်မည်၊ သည်လ ဖြစ်မည်၊ ဟိုလ ဖြစ်မည်၊ သည်-နှစ် ဖြစ်မည်၊ ဟိုနှစ်ဖြစ်မည်ကိုကား မသိကြရကုန်။ ဦးခေါင်း၌ ဓားသန်လျက် မကျမီ အတွင်း သိကြားကဲ့သို့ ခံစား၊ စံစား၍နေကြကုန်၏။ ထိုသူတို့ကိုလူ့ချမ်းသာတွေ ဆိုသင့်မည်လော၊ ထိုသူတို့၏အဖြစ်ကို တောင့်တထိုက်ပါမည်လော၊ ဓားဘေးကြီးတန်းလန်းနှင့် ဓားအောက်မှာ ဓားစာအနေနှင့် နေကြသော သူတို့သည် လူ့ချမ်းသာမဟုတ်၊ လူ့ဒုက္ခိတတို့သာတည်း။ ထိုသူတို့ ရရှိခံစားသော စည်းစိမ်သည်လည်း ဓားဘေးမိအောင်ထောင်၍ ထားသော စည်းစိမ်သာတည်း။ ငါးမျှားချိတ်နှင့် ဖက်တဲ့၍ထားသော သားတစ်နှင့်အတူတူတည်း။ ထို့ကြောင့်ထိုစည်းစိမ်ကိုလည်း သုခ-မဆိုရ၊ ဒုက္ခ၏ အပင်းအသင်းသာတည်း။ လာလာသမျှ လူအပေါင်းကိုဓားဘေးသင့်အောင်၊ ဓားစာဖြစ်အောင် ထောင်မျှားသော စည်းစိမ်သာတည်း။ ဤဥပမာ အတိုင်း စကြာမန္တတ်မင်း အဖြစ်ကိုလည်း သိလေ။

ယခုအခါ ရရှိကြသော လူ့စည်းစိမ်၊ နတ်စည်းစိမ်စု သည်လည်း ထိုပြာသာဒ်မှာရှိသော စည်းစိမ်နှင့်တူ၏။ အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ ရှိနေကြသော လူ့ဘဝ-လူ့စည်းစိမ်၊ နတ်ဘဝ-နတ်စည်းစိမ်၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝ-ဗြဟ္မာ့စည်းစိမ်ဟူသမျှသည်တည်း အနုမတဂ္ဂ သံသရာမှာ ထာဝရထောင်မျှား၍ ထားသောထိုပြာသာဒ်ကြီးနှင့်တူလှ၏။ အနုမတဂ္ဂသံသရာမှာ ငါးသံလုံးမျှမက ပွင့်တော်မူကြကုန်သော ဘုရားတို့၏ သာသနာနှင့်အခါခါတွေ့ကြုံကြပါလျက် ထိုစည်းစိမ်သုံးပါး ထောင်မျှားရာသို့သာ လိုက်ပါ၍နေကြကုန်သည့်အတွက်ကြောင့် ယနေ့ထက်တိုင် သေဘေးတန်းလန်း၊ အပါယ်ဘေးတန်းလန်း၊ အဝီစိငရဲဘေးတန်းလန်းတွေနှင့် နေကြရကုန်၏။

မီးတဆယ့်တပါး

ရာဂမီး၊ ဒေါသမီး၊ မောဟမီး၊ ဇာတိမီး၊ ဇရာမီး၊ မရဏမီး၊ သောကမီး၊ ပရိဒေဝမီး၊ ဒုက္ခမီး၊ ဒေါမနဿမီး၊ ဥပါယာသ မီး-ဟူ၍ မီးတဆယ့်တပါး ရှိ၏။

၁။ ရာဂမီး။ ။ရာဂမီးသည်ကား-အလောဘ တရားကို၎င်း၊
 အလောဘနှင့်စပ်သော ချမ်းသာ သုခကို၎င်း ပြောင်စင်အောင်
 လောင်နိုင်၏။ အလောဘ ဆိုသည်ကား စကြာမင်း၏ ပတ္တမြားရတနာနှင့်
 တူသော အလွန် စင်ကြယ် သန့်ရှင်းသော ဓာတ်တပါးပေတည်း။
 ပတ္တမြား ရတနာ မည်သည် မစင်တိုင်း၊ ဘင်တိုင်းမှစ ချ၍၊ နှစ်၍
 ထားသော်လည်း အဇ္ဈ အသက်မျှ လိမ်းကပ်ခြင်း မရှိ၊ ရွှံ့တိုင်း၊ ညှန်တိုင်း၊
 မှာ ချ၍၊ နှစ်၍ ထားသော်လည်း အဇ္ဈ အသက်မျှ လိမ်းကပ်ခြင်း မရှိ၊
 ထိုအတူ ထိုအလောဘဓာတ်သည်လည်း လူ့စည်းစိမ်တိုင်း၊ နတ်စည်းစိမ်
 တိုင်း၊ ဗြဟ္မာ့ စည်းစိမ်တိုင်းတို့မှာ ကြုံကြိုက်၍ နေသော်လည်း ထိုစည်းစိမ်
 တို့နှင့် အဇ္ဈအသက်မျှ လိမ်းကပ်ခြင်း မရှိ၊ ဥပုသ်သီတင်းသုံးမှု၊ ရသေ့-
 ရဟန်း လုပ်မှုသည် အလောဘ ဥယျာဉ်ကို ပြုစုပျိုးထောင်မှုပေတည်း။
 ထိုအလောဘ ဥယျာဉ်သည် အစဉ်အတိုင်း ကြီးပွား စည်ကား၍ သွားရ
 ကား မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန် တည်းဟူသော အပွင့်၊ အသီးကို ဆောင်ပေ၏။

ယခု ရှိကြသော လူသတ္တဝါ စုတို့မှာ မူကား-အနုမတဂ္ဂ သံသရာ
 ကာလ၌ ပြုစု ပျိုးထောင် ခဲ့သမျှသော အလောဘ ဥယျာဉ်စုသည်
 ပွင့်အောင် သီးအောင် မကြီးပွားရပဲ ရာဂမီး လောင်၍ လောင်၍ချည်း
 ပြောင်စင် ဆုံးပါး၍ လာခဲ့ကြ၏။ ယခုနေ့ ဥပုသ်သီတင်းနှင့် အလောဘ
 ဥယျာဉ်ပျိုးသမား လုပ်၏။ နက်ဖြန်ခါ လောဘ အာရုံသို့ ဝင်၍
 ထိုဥယျာဉ်ကို မီးရှို့၏။ ယခုဘဝ ရသေ့-ရဟန်း အဖြစ်နှင့် အလောဘ
 ဥယျာဉ်မှူး လုပ်၍ နေ၏။ နောက်ဘဝ လူ့စည်းစိမ်၊ နတ်စည်းစိမ်မှာ
 နှစ်၍ ထိုဥယျာဉ်ကို မီးရှို့၏။ ယခု ဘဝတွင် ရသေ့-ရဟန်းပြု၍၊ ယခု
 ဘဝတွင် လူဖြစ်၍နေသော သူတို့မှာ ဆိုဖွယ်မရှိ၊ ရသေ့၊ ရဟန်း ဖြစ်ပါ
 လျက် လောဘ အလိုသို့ လိုက်၍ အလူးလူး အလဲလဲ နေသော သူတို့မှာ
 လည်း ဆိုဖွယ်ရာမရှိ၊ ဤသို့လျှင် အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ပြုစုခဲ့သမျှသော
 အလောဘ ဥယျာဉ်စု၏ ပွင့်ခွင့်၊ လီးခွင့်သို့ မရောက်ပဲ ရာဂမီးလောင်
 သဖြင့် တပြောင်ထဲ ပြောင်၍ လာခဲ့ကြပုံတည်း။ အလောဘနှင့်စပ်သော
 ချမ်းသာသုခ ဆိုသည်ကား အလောဘ ဥယျာဉ် ပင်စည် ခက်ကိုင်း
 စည်ကားပါမှုကား ပြိတ္တာဘေး-အသူရကာယ် ဘေးတို့မှ၎င်း၊ လူ့
 အသက်မွေးမှု ဆင်းရဲ ငြိုငြင်သော ဘေးတို့မှ၎င်း လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာ၏။

ထိုထက် အလောဘဥယျာဉ် စည်ကားပါမူ အသက်တို့သော လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ကာမဘုံဒုက္ခမှ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာ၏။ ထိုထက် အလောဘဥယျာဉ် စည်ကားပါမူကား ရူပရာဂဘေး၊ အရူပရာဂဘေး တို့မှ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာ၏။ အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ပြုစုခဲ့သမျှသော အလောဘဥယျာဉ်စုသည် ရာဂမီးနှင့်ချည်း ပျက်စီး ဆုံးပါး၍ လာခဲ့ကြသည့်အတွက် ယနေ့ထက်တိုင် ပြိတ္တာဘေး တန်းလန်း၊ အသူရကာယ်ဘေး တန်းလန်း ရှိနေကြရ၏။ ယခု ဘဝ၌၎င်း၊ နောက်ဘဝ၌၎င်း အသက်မွေးမှု ဒုက္ခနှင့် ကြောင့်ကြမစောင်း ရှိနေကြ၏။ ဤကဲ့သို့ သံသရာ တာရှည်၍ တွက်ခြေမရ ခြောက်ဒွါရမ္မာ ရာဂမီး တဟုန်းဟုန်း တောက်၍ နေကြသော လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝစုသည် သုခဟူ၍ မြူမျှမဖက် သက်သက်ဒုက္ခ မဟုတ်လော။

[ရာဂမီး ပြီး၏။]

၂။ ဒေါသမီး။ ။ဒေါသမီးသည်ကား-အဒေါသ တရားကို ၎င်း၊ အဒေါသနှင့် စပ်သော ချမ်းသာ သုခကို၎င်း ပြောင်စင်အောင် လေခင်နိုင်၏။ အဒေါသ ဆိုသည်ကား-နတ်၊ သိကြားတို့၏ အသုံး အဆောင် ဖြစ်သော အလွန် အေးချမ်းသော ဂေါသီတ စန္ဒကူး နံသာ တုံးနှင့် တူသော အလွန် အေးချမ်းသော အဒေါသစိတ် တပါးပေတည်း။ ထိုကဲ့သို့သော စန္ဒကူး နံသာတုံးမည်သည် ပွက်ပွက်ဆူသော ရေပူ၊ ဆီပူ မှာချ၍၊ နှစ်၍ ထားသည်ရှိသော် ထိုရေပူ၊ ဆီပူသည် သီတာရေကဲ့သို့ ခဏချင်း အေးချမ်းရ၏။ ထို့အတူ အဒေါသ တရားမည်သည် ရန်သူ တို့၏ အလယ်မှာ နေသော်လည်း ရန်စိတ်၊ ရန်ပေါက် ပြေပျောက် ငြိမ်းချမ်း၍ ကုန်ကြရ၏။ ဥပုသ်သီတင်းသုံးမှု၊ ရသေ့-ရဟန်း ပြုလုပ်မှု များသည် ထိုအဒေါသ ဥယျာဉ်ကို ပြုစုပျိုးထောင်မှု ပေတည်း။ ထို အဒေါသ ဥယျာဉ်သည် အစဉ်အတိုင်း ကြီးပွား စည်ကား၍ သွားရ မှုကား မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော အသီးအပွင့်ကို ဆောင်ပေ၏။

ယခု ရှိကြသော သတ္တဝါတို့မှာမူကား-အနုမတဂ္ဂ သံသရာ ကလ၌ ပြုစု ပျိုးထောင် ခဲ့သမျှသော အဒေါသ ဥယျာဉ်စုသည် ပွင့်ပေါင်း၊ သီးပေါင်း မကြီးပွားရပဲ ဒေါသမီးလောင်၍ လောင်၍ချည်း

ပြောင်စင်ကာ လာခဲ့ကြရ၏။ ယခုပင် သဗ္ဗေသတ္တာ အဝေရာ ဟောန္တ။
ယခုပင် သူတပါးကို ငြူစူစောင်းမြောင်း မကောင်းဖြစ်တင် နှလုံးချဉ်
ပေါက် ငေါက်လိုငေါက် ငမ်းလိုငမ်း အကြမ်းအရဲ့ ကပ်ဖဲ့၊ ကပ်ကိုး
အခိုးထောင်းထောင်း လာ၏။ ရသေ့၊ ရဟန်းပြု၍ ယခုဘဝ ဗြဟ္မစိုရ်
ထရားစုကို ပွားများ၍ အခြားမဲ့ဘဝမှာ ဗြဟ္မာမင်းကြီး ဖြစ်ပြီးသည်မှ
နောက်ဘဝမှာ ဒမြ၊ သူခိုး၊ မုဆိုး၊ တံငါ ဤသို့လျှင် အနမတဂ္ဂ
သံသရာ၌ ပြုစုပျိုးထောင် ခဲ့သမျှသော အဒေါသ ဥယျာဉ်၏ ဒေါသ
မီးနှင့်ချည်း ပျက်စီးဆုံးပါး၍ လာခဲ့ကြသည်ကို သိအပ်၏။

အဒေါသနှင့် စပ်သော ချင်းသာသုခ ဆိုသည်ကား-အဒေါသ
ဥယျာဉ် ကြီးပွား စည်ကားသော သူတို့အား ငရဲဘေးမှ လွတ်ငြိမ်း၏။
လူ၌လည်း အနာရောဂါဘေး ရန်သူဘေးတို့မှ လွတ်ငြိမ်း၏။ အသက်
တို့သော ကာမဘုံမှသော်လည်း လွတ်ငြိမ်း၏။ အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ပြုစု
ခဲ့သမျှသော အဒေါသ ဥယျာဉ်စုသည် ဒေါသမီးနှင့်ချည်း ပျက်စီး ဆုံး
ပါးခဲ့သည့်အတွက်ကြောင့် ယနေ့ထက်တိုင် ငရဲဘေးတန်းလန်း၊ ရောဂါ
ဘေး-အနာဘေး တန်းလန်း၊ ရန်သူဘေး တန်းလန်းရှိနေကြ၏။ ဤကဲ့သို့
သံသရာရှည်၍ တွက်ခြေမလှ ခြောက်ဒွါရမှ အဒေါသမီး တဟုန်းဟုန်း
တောက်လောင်၍ နေကြရသော လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝစုသည်
သုခ-ဟူ၍ မြူမျှမဖက် သက်သက် ဒုက္ခမဟုတ်လော။

[ဒေါသမီး ပြီး၏။]

၃။ မောဟမီး။ ။မောဟမီးသည်ကား-အမောဟ တရားကို၎င်း၊
အမောဟနှင့် စပ်သော ချမ်းသာသုခကို၎င်း ပြောင်စင်အောင် လောင်
နိုင်၏။ အမောဟတရား ဆိုသည်ကား - အသိအလိမ်မာ ဉာဏ်ပညာ
တည်း။ အရပ်ရှစ်မျက်နှာ၌ တယူဇနာအတွင်း နေ့၊ ညဉ့်မခြား တထိန်
ထိန် ထွန်းလင်း၍နေသော စကြာမင်း၏ ပတ္တမြားရတနာနှင့် တူလှစွာ
သော အသိအလိမ်မာ ဉာဏ်ပညာ ဓာတ်တပါးတည်း။ လောကီ
ပညာမျိုးကို တတ်သိလိမ်မာအောင် သင်ကြား အားထုတ်ကြသောအမှု၊
တရားဓမ္မတို့ကို နာခံမှတ်သား သင်ကြား အားထုတ်ကြသော အမှုစု
သည် အမောဟ ဥယျာဉ်ကို ပြုစုပျိုးထောင်မှုပေတည်း။ ထို အမောဟ

ဥယျာဉ်သည် အစဉ်အတိုင်း ကြီးပွားစည်ကား၍ သွားပါမကစား-
သာဝကဗောဓိဉာဏ်၊ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုဗောဓိဉာဏ်တို့နှင့် နိဗ္ဗာန်
တည်းဟူသော အပွင့်၊ အသီး အကြီးအကျယ်တို့ကို ဆောင်နိုင်၏။

ယခုရှိကြတော့ သတ္တဝါတို့မှာမူကား-အနမတဂ္ဂသံသရာကာလ၌
ပြုစု ပျိုးထောင်ခဲ့ကြသမျှသော အမောဟပညာ အလိမ်မာဥယျာဉ်
တို့သည် အပင်၊ အညွှောက်ပေါက်ခါ၊ ပေါ်ခါ၌ အမှိုက်မီးလောင်မှု
နှင့်ချည်း ပြောင်စင်၍ လာခဲ့ကြ၏။ မှိုက်မှုမှာ ခဏတထောင်၊ တရာ၊
အလိမ်မာမှုမှာ တခဏ၊ ယခုဘဝ၌ လောစာအလိမ်မာ၊ ဓမ္မအလိမ်မာ၊
စာပေပိဋကတ် ကျမ်းတတ်အကျော် ဆရာတော်၊ သမားတော်၊ နောက်
နောက်ဘဝ၌ ဗာလ၊ မူဠ၊ ဥမ္မတ္တက၊ သုနခ၊ သန်း၊ ကြမ်းပိုး၊ ဤသို့
လျှင် အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ပြုစုခဲ့သမျှသော အမောဟဉာဏ် ပညာ
အလိမ်မာ ဥယျာဉ်၏ အမှိုက်ဗာလ မောဟမီးလောင်၍ချည်း၊ ပြောင်
စင်ကာ လာခဲ့ကြပုံကို သိအပ်၏။ အမောဟနှင့် စပ်သော ချမ်းသာသုခ
ဆိုသည်ကား - အမောဟဉာဏ်ပညာ အလိမ်မာ ဥယျာဉ် ကြီးပွားစည်
ကားသော သူတို့အား တိရစ္ဆာန်ဘဝဒုက္ခမှ လွတ်ငြိမ်း၏။ လူ၌လည်း
ဘုန်းကျက်သရေ မရှိသော အရိုင်းအစိုင်း၊ အမှိုက်အမဲ ဖြစ်ရခြင်း ဒုက္ခမှ
လွတ်ငြိမ်း၏။ သုဝကဗောဓိဉာဏ်၊ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုဗောဓိ
ဉာဏ်ကို ရနိုင်၏။

ယခုရှိကြသော ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့မှာမူကား-အနမတဂ္ဂ သံသရာ
ကာလ၌ ပြုစု၍ ထားခဲ့ကြသော အလိမ်မာ ဥယျာဉ်သည် အပင်၊
အညွှောက်ပေါက်ကာမတ္တ၌ အမှိုက်မီး လောင်၍ချည်းလာခဲ့သည်အတွက်
ယခုထက်တိုင် ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက်ဖြစ်မှု တန်းလန်းရှိနေကြ၏။ ယခု
ဘုရားသာသနာနှင့် ကြုံကြိုက်ကြပါကုန်လျက် အလိမ်မာ ပညာအထုံ
မဲ့ကြလှကုန်သောကြောင့် ဘုရားသွားရာနိဗ္ဗာန်ကို ကျောပေး၍ အပါယ်
လေးတန် သံသရာ လမ်းခရီးသို့သာ လိုက်ပါစုန်မျော၍ နေကြကုန်၏။
ဤကဲ့သို့ သံသရာရှည်၍ တွက်ခြေမလှ ခြောက်ဒွါရမှာ မောဟမီး
တဟုန်းဟုန်း တောက်လောင်၍ နေကြသော လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊
ဗြဟ္မာ့ ဘဝစုသည် သုခ-ဟူ၍ မြူမျှမဖက် သက်သက် ဒုက္ခ မဟုတ်
လော။

[မောဟမီး ပြီး၏။]

၄။ ဇာတိမီး။ ။ဇာတိမီးဆိုသည်ကား-သက္ကာယဒိဋ္ဌိတန်းလန်း ရှိကြကုန်သော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့မှာ ဖြစ်ရာဘဝ စုတေကြ သောအခါ ဘယ်ဘုံသို့သွားမည်၊ ဘယ်ဘုံမှာဖြစ်မည်-ဟု ဖြစ်နိုင်ကြကုန် သည် မဟုတ်၊ တပေါင်း၊ တန်ခူး လေ့တိုက်ရာ ကြွေ၍ပါကုန်သော သစ်ရွက်ခြောက်တို့ကဲ့သို့ ပေါက်လွှတ် လျှောက်လျား ဗလမ်း တခြား လွင့်စင် ဖြစ်ချင်တတ်တိုင်း ဖြစ်ကြကုန်၏။ ယခုနေ့တွင် လေးကျန်းဘုရင် စကြာရှင်၊ နက်ဖြန်အဝီစိ၊ ယခုနေ့မှာ သိကြား၊ ဗြဟ္မာ၊ နတ်ဒေဝါ၊ နက်ဖြန်ခါတွင် ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက်၊ ဤသို့သော ဇာတိမူတန်းလန်း ရှိနေကြကုန်သော သူတို့အား အကြီးအကျယ် ပူဖွယ်ဒုက္ခ အမြဲထစေရ ကပ်ရောက်၍နေ၏။ ရှေးရှေးဘဝတို့၌ ပြုခဲ့ဘူးသော မကောင်းမှု ဒုစရိုက် ဟောင်းတွေအတွက် အကြီးအကျယ် ပူဖွယ်ကြီး တဌာန၊ ယခုဘဝတွင် ငယ်စဉ်အခါ၌ မိုက်မှားခဲ့သော မကောင်းမှု ဒုစရိုက်အတွက် အကြီး အကျယ် ပူဖွယ်ကြီးတဌာန၊ နောက်နောက်ဘဝတို့၌ မိုက်ခွင့်တန်းလန်း တွေရှိနေသည့်အတွက် အကြီးအကျယ် ပူဖွယ်ကြီးတဌာန။

[ဤသည်ကား-ဘဝသစ်ဇာတိမီး၏ အကြီးအကျယ် ပူလောင်၍နေကြပုံ တည်း။]

မသိကြ၍စိတ်ဏပင် မပူကြသော်လည်း အမှုကိုယ်မှာ အပူမှုချည်း စင်စစ်သာတည်း။ ဤကဲ့သို့သောအပူမှုကြီး တန်းလန်းရှိနေသော လူ၊ ဘဝ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာဘဝစုသည် သုခ-ဟူသည် ခြုံမျှမဖက် သက်သက်ဒုက္ခကြီး ဖြစ်သတည်း။ ယခုမျက်မြင်ဒိဋ္ဌိမှာလည်း အမျိုးမျိုးသော ကိုယ်တိုင်း ရောဂါ၊ ကိုယ်တိုင်းအနာ၊ ကိုယ်တိုင်းဥပဒ် ဖြစ်ပေါ် လာသော သန္တတိဇာတိမီး၊ ရာသီဥတုသို့ လိုက်၍ ပူမှု၊ အိုက်မှု၊ ချမ်းမှု၊ ဆေးမှု တို့၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း သန္တတိဇာတိမီး၊ ဣရိယာပုထ်သို့လိုက်၍ ညောင်းမှု၊ ညာမှု၊ ထုံမှု၊ ကျင်မှုစသည် ဖြစ်ပေါ်လာသော သန္တတိဇာတိမီး၊ အဖျား ရောဂါ၊ အနာရောဂါ၊ ကျောက်၊ ဝက်သက်ရောဂါ၊ ဓာလရောဂါ၊ ကာလနာတို့၏ သူတပါးတို့၌ ဖြစ်သည်ကဲ့ပြင်၍၊ ကြား၍၊ မိမိအိမ်မှာ ဖြစ်လာမည်ကို၎င်း၊ မိမိကိုယ်မှာဖြစ်လာမည်ကို၎င်း ကြောက်ကြရသော သန္တတိဇာတိမီး၊ ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့် လောက၌ လူအများ၊ ကြောက် လန့် ကြရသော ဖြစ်မှုစုသည် ဇာတိမီးအမှုချည်းသာတည်း။ အမိဝမ်း တွင်း၌ နေရသော ဇာတိမီးကား ထင်ရှားပြီ။

နာမ်တရားတို့၏ ဇာတိမီး၌ ရာဂ၏ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဖြစ်ပွားမှု၊ ဒေါသ
၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဖြစ်ပွားမှု၊ မောဟ၏ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဖြစ်ပွားမှု၊ ဣဿာ၏
ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဖြစ်ပွားမှု၊ မစ္ဆရိယ၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဖြစ်ပွားမှု၊ ကုက္ကုစ္စ၏
ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဖြစ်ပွားမှု၊ ကာယဒုစရိုက်၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဖြစ်ပွားမှု၊ ဝစီ
ဒုစရိုက်၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဖြစ်ပွားမှု၊ မနောဒုစရိုက်၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဖြစ်ပွားမှု
စသည်ဖြင့် ဖြစ်လုံးနှင့် ပြောဆိုသမျှသည် ဇာတိမီးတောက်မှုချည်းမူတ်၊
ထိုရာဂစသည်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ဖြစ်ပွားမှုစသည်ကို ပူလောင်မှု-ဟူ၍
မသိကြသော်လည်း အမှုကိုယ်မှာ အပူမှုချည်းစင်စစ်သာတည်း။ ရာဂ၏
အလိုသို့လိုက်၍ သားမယားယူ၏၊ သားမယားနှင့် နေသည့်အတွက်စား
မယားမွေးမှု၊ မင်းရေးစိုးမှု၊ ရပ်ရွာမှုစသည် မီးခိုင်း၍နေ၏။ ထိုမီး
အလုံးစုံသည်လည်း ရာဂ၏ဇာတိမီးမှ ဖြစ်ပွား၏။ ဒေါသ၏ ဇာတိမီးမှ
ဖြစ်ပွားမှုတို့ကို သိလေ။

[ဇာတိမီး ပြီး၏။]

၅-၆။ ဇရာ၊မရဏမီး ၂-ရပ်။ ဇရာမီး၊ မရဏမီးတို့မှစ ဇရာ၊
မရဏ အခန်း၌ ပြဆိုခဲ့ပြီ။ အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ ကမ္ဘာပေါင်းလည်း
အနန္တ၊ ဘဝပေါင်းလည်း အနန္တ ရှိခဲ့ကြပြီ။ ယခုဘဝကို လွှတ်၍ ရှေး၌
ကွယ်လွန်လေပြီးသော ဘဝပေါင်း အနုမတဂ္ဂ အနန္တရှိခဲ့ပြီ။ ဤသို့ ဘဝ
ပေါင်း အနုမတဂ္ဂ အနန္တ-ဟူ၍ များပြားမှုသည် ဇရာ၊ မရဏအတွက်
သက်သက်သာတည်း။ အဇာယ်၍ ဇရာ၊မရဏ-ဟူ၍ မရှိခဲ့သည်ဖြစ်အံ့။
အနုမတဂ္ဂ သံသရာတခုလုံးသည် တကမ္ဘာတည်းဖြစ်၍ အမြဲတည်ရာ၏။
သတ္တဝါတို့လည်း တဘဝတည်းသာဖြစ်၍ အမြဲတည်ကုန်ရာ၏။ ဇရာ၊
မရဏအတွက်ကြောင့် ကမ္ဘာအနန္တ၊ ဘဝအနန္တဖြစ်ကြရသည်။ ဤကမ္ဘာ
ကို ချန်လှပ်၍ လွန်လေပြီးသော ကမ္ဘာအနန္တစု အဏုမြူမျှ ရှာကြံမရ၊
ကွယ်ပျောက်လေသည်လည်း ဇရာ၊ မရဏမီးအမှုသာတည်း။ ဤဘဝကို
ချန်လှပ်၍ လွန်လေပြီးသော ဘဝအနန္တစု အဏုမြူမျှ ရှာကြံမရ ကွယ်
ပျောက် လေသည်လည်း ဇရာ၊ မရဏမီးအမှုသာတည်း။

နောက်နောက်လာလတ္တံ့သော ကမ္ဘာအနန္တ ဘဝအနန္တတို့သည်
လည်း အဏုမြူမျှရှာကြံမရအောင် ကွယ်ပျောက်ကုန်လတ္တံ့။ ဇရာ၊မရဏ
မီး၏ အစွမ်းသည် ကြီးကျယ်စွာ အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ ပြုခဲ့သောဒါနိကုသိုလ်

ပေါင်းလည်း အနန္တရှိခဲ့ပြီ၊ ထိုဒါနကုသိုလ်ကြောင့်ရရှိသော လူ့ဘဝ
ပေါင်းလည်း အနန္တရှိခဲ့ပြီ၊ နတ်ဘဝပေါင်းလည်း အနန္တရှိခဲ့ပြီ၊ထိုအနန္တ
စုလည်း ယခု အဏုမြူမျှမရှိ၊ ကုန်ဆုံးလေပြီ။ ထိုကဲ့သို့ ကုန်ဆုံးလေသော
အမှုမျိုးကို အကောင်းအမြတ်ထင်မှတ်၍ လိုက်စား အားထုတ်ကြကုန်
သော သူတို့အား ဒါနပြုမှု ဟူသောသင်္ခါရဒုက္ခသည် အဘယ်အခါမှ
အပြီးတိုင် ရောက်လိမ့်မည်ဟု အဆုံးမရှိ၊ မဆုံးနိုင်၊ မပြီးနိုင်၊ မငြိမ်း
နိုင်သော အနန္တဒုက္ခမျှချည်းသာတည်း။

ထို့အတူငါးပါးသီလမှုသည်လည်းအနန္တဒုက္ခမျှချည်းသာတည်း။
ရှစ်ပါးသီလမှုသည်လည်း အနန္တဒုက္ခမျှချည်းသာတည်း။ဆယ်ပါး သီလမှု
သည်လည်း အနန္တဒုက္ခမျှချည်း သာတည်း။ ရသေ့ပြုမှု၊ ရဟန်းပြုမှုသည်
လည်း အနန္တဒုက္ခမျှချည်း သာတည်း။ ဈာန်သမာပတ်ကို ပွားများအား
ထုတ်မှုသည်လည်း အနန္တဒုက္ခမျှချည်းသာတည်း။ ဇရာ၊ မရဏမီးကို
ဇာလအရှည် မသေ၊ မပျောက်တောက်လောင်၍ နေနိုင်ပါစေခြင်းငှါ
မီးစာ၊ ထင်း၊ အမှိုက်တို့ကို စုဆောင်း ဆည်းပူး အားစိုက်ကြသော
အနန္တဒုက္ခမျှချည်းတို့ သာတည်း။ လူ့ချမ်းသာကို ခံစား စံစားမှု၊ နတ်
ချမ်းသာကို ခံစားစံစားမှုတို့သည်လည်း ရာဂမီးကို အစားပေးမှုတို့သာ
တည်း။ အသက်မွေးမှု၊ ဝတ်မှု၊ စားမှုတို့သည် ဇရာမီးစာ၊ မရဏမီးစာ
ဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို ထိန်းကျောင်းမွေးမြူမှုသာတည်း။

ဥပမာ ဆိုသည်ရှိသော်ကား-တယောက်သောသူသည် ယခုနေ့မှ
သုံးလတိုင်တိုင်ရောက်လျှင် ကြိုးဒဏ် ပေးစေ အမိန့်ချ၍ ထောင်မှာနေရ
လေ၏။ ထိုသူမှာ အိမ်တလိမ်၊ ဇော်ဂနီ၊ နတ်စွဲထပ်လျက်ရှိ၏။ ညအခါ
တိုင်ရောက်လျှင် မစင်တွင်းသို့ချဉ်းစပ်၍ မစင်ကိုစားရ၏။ နေ့အခါ၌
ထေခင်မွေး၏ဥယျာဉ်၌ မြေတူးခြင်း၊ မြေသယ်ခြင်း၊ သစ်ပင်ကို ရေလောင်း
ခြင်း အစရှိသော ထောင်မွေး၏ခိုင်းစေမှုကို အပင်အပန်းလုပ်ရ၏။ မလုပ်
နေလျှင် ထွေထွေရာရာ မှပေါက်ရှာကြံ၍ ပြင်းထန်စွာရိုက်နှက်၏။ ဤအမှု
သည်မှာ လူကပင်အိပ်၍ နေသော်လည်း အမှုကမအိပ်ပြီ၊ အသက်ဇာမအိပ်
ရုံပြီ၊ မျက်တောင်တခတ်မရပ်မနားသေချိန်သို့ဆိုက်အောင် တဟုန်းတည်း
ပြေး၏။ အနုမတဂ္ဂသံသရာမှာပင် အသက်မည်သည် မျက်တောင်တခတ်

မျှ ရပ်နားသည် ဟူ၍ မရှိ၊ အသက်၏အလားအားဖြင့် ထိုသူသည် စက်တိုင်သို့ တက်ရန် ပြေးသွား၍ နေရသောသူတည်း။ ထိုသို့ စက်တိုင် သို့တက်ရန် မရပ်မနား ပြေးသွား၍ နေရသောသူဖြစ်ပါလျက် စက်တိုင် သို့မရောက်မီအကြား မိမိ၌ ပါရှိနေသော စုန်းပယောဂပူးကပ်လာလျှင် လူစိတ်ပျောက်၏။ မစင်ကို နတ်ဩဇာထင်၏။ မစင်တွင်းသို့ချဉ်းကပ်၍ စားရ၏။ နေ့အခါတိုင်ရောက် ပြန်လျှင် ထောင်မှူး၏အမှုကို ထမ်းရ ပြန်၏။

ဥပမာ-ဥပမေယျစပ်ဟပ်ပြချက်

- ၁။ ယခုရှိကြသောပုထုဇဉ် သတ္တဝါစုံတို့သည် ထိုအမှုသည်နှင့် တူ၏။
- ၂။ အရွယ်သုံးပါးသည် ထောင်သုံးလနှင့် တူ၏။
- ၃။ လူ့ကာမဂုဏ်၊ နတ်ကာမဂုဏ်သည် မစင်ဘင်စုနှင့် တူ၏။
- ၄။ ရာဂသည် စုန်းပယောဂနှင့် တူ၏။
- ၅။ အဝိဇ္ဇာသည် ထောင်မှူးနှင့် တူ၏။
- ၆။ သံသရာသည် ထောင်ကြီးနှင့် တူ၏။
- ၇။ အသက်မွေးမှု၊ မင်းရေးစို့မှု၊ ရပ်ခရီးရှာမှု၊ အိမ်ရေးအိမ်မှု စုသည် ထောင်မှူး၏ စီးပွားမှုနှင့် တူ၏။

ဘဝကိုရည်သန်၍ ပြုကြသော ဒါနမှု၊ သီလမှု၊ ဘာဝနာမှုစုသည် လည်း ရာဂ၏အစီးအပွား၊ အဝိဇ္ဇာ၏ အစီးအပွား၊ ဇရာ၊ မရဏ၏ အစီး အပွားချည်းသာတည်း။ ဤသို့လျှင် အနမတဂ္ဂသံသရာ၌ အဝိဇ္ဇာမီး၊ ရာဂမီး၊ ဇရာမီး၊ မရဏမီးတို့၏ အစီးအပွားနှင့်သာနေကုန်၍၊ ရက်ကုန် ၍၊ လကုန်၍၊ ဘဝကုန်၍၊ ကမ္ဘာအနန္တကုန်၍ နေကြရသော လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝစုသည် သုခမဖက် သက်သက် ဒုက္ခချည်းသာ တည်း။

[ဇရာမီး-မရဏမီး ပြီး၏။]

၇။ သောကမီး။ ။သောကမီး ဆိုသည်ကား-သား၊ သမီး၊ ညီအစ်ကို၊ နှမ၊ အစ်မ အစရှိသော ဆွေမျိုးတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကို အစွဲပြု၍ လူတို့၌ ရှင်လန်း ချမ်းသာမှု မည်သည် ရှိကြ၏။ ထို ရှင်လန်းချမ်းသာမှုကို ပြောင်စင်အောင် လောင်နိုင်သော သောကမီးတမျိုး၊ ဥစ္စာဓနတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို အစွဲပြု၍ လူတို့၌ ရှင်လန်း ချမ်းသာမှု မည်သည် ရှိကြ၏။ ထိုရှင်လန်းချမ်းသာမှုကို ပြောင်စင်အောင် လောင်နိုင်သော သောကမီး တမျိုး၊ အနာရောဂါ ကင်းရှင်းမှုကို အစွဲပြု၍ လူတို့၌ ရှင်လန်း ချမ်းသာမှု မည်သည် ရှိကြ၏။ ထို ရှင်လန်း ချမ်းသာမှုကို ပြောင်စင်အောင် လောင်နိုင်သော သောကမီးတမျိုး၊ အကျင့်သီလ ကောင်းမှုကို အစွဲပြု၍ လူတို့၌ ရှင်လန်း ချမ်းသာမှု မည်သည် ရှိကြ၏။ ထို ရှင်လန်း ချမ်းသာမှု ကို ပြောင်စင်အောင် လောင်နိုင်သော သောကမီးတမျိုး၊ သမ္မာအယူ ဖြစ်စင် ကောင်းမြတ်လှ၍ လူတို့၌ ရှင်လန်း ချမ်းသာမှု မည်သည် ရှိကြ၏။ ထို ရှင်လန်းချမ်းသာမှုကို ပြောင်စင်အောင် လောင်နိုင်သော သောကမီး တမျိုး၊ ထိုမှ တပါး အမျိုးမျိုးသော ရှင်လန်း ချမ်းသာမှုတို့သည် ရှိကြ ကုန်၏။ ထိုရှင်လန်းချမ်းသာမှုတို့ကို ပြောင်စင်အောင် လောင်နိုင်သော သောကမီးတမျိုး ဟူ၍ သောကမီး ဝါးပါးရှိ၏။

ဉာတိဝိပတ္တိကာ-ကမ္ဘာမီးတည်း၊ ဉာတိသမ္ပတ္တိကား ထင်းမီးစာ တည်း၊ ဉာတိဝိပတ္တိ သောကသည် ကမ္ဘာမီးတည်း၊ ဉာတိသမ္ပတ္တိကို အစွဲ ပြု၍ ရှင်လန်း ချမ်းသာမှုသည် ထင်းမီးစာတည်း၊ ဉာတိဝိပတ္တိ သောက သည် ထို ရှင်လန်း ချမ်းသာမှုတို့၏ ဦးခေါင်းကျရာ သင်းချိုင်းတည်း၊ အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ သားကောင်း၊ သမီးကောင်း၊ ဆွေစောင်း၊ မျိုးကောင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းတည်း ဟူသော ဉာတိသမ္ပတ္တိ အနန္တတို့သည် ဉာတိဝိပတ္တိ သင်းချိုင်းမှစချည်း ဦးခေါင်းချကြရကုန်၏။ ဉာတိဝိပတ္တိ မီးလောင်၍ ပြောင်စင်ကုန်၏။ နောက်မီးလေးမျိုးတို့၌လည်း ဓနဘောဂ သမ္ပတ္တိ၏ ဦးခေါင်းချရာ သင်းချိုင်းကား-ဘောဂဝိပတ္တိတည်း၊ အနာ ရောဂါ ကင်းရှင်းခြင်းတည်း ဟူသော အာရောဂျသမ္ပတ္တိ၏ ဦးခေါင်း ချရာ သင်းချိုင်းကား-ရောဂဝိပတ္တိတည်း၊ သီလသမ္ပတ္တိ၏ ဦးခေါင်းချရာ သင်းချိုင်းကား-သီလဝိပတ္တိတည်း၊ လောကီ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ ဦးခေါင်းချရာ သင်းချိုင်းကား-ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိတည်း၊ ထိုထို ပြည့်စုံမှု ရှင်လန်းမှုတို့၏ ဦးခေါင်းချရာ သင်းချိုင်းကား-ထိုထို ဝိပတ္တိ ဒုက္ခတည်း။

ထို့ကြောင့် သားကောင်း၊ သမီးကောင်း၊ ဆွေတောင်း၊ မျိုးကောင်း ဟူသော ဉာတိသမ္ပတ္တိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော သူတို့သည် ဉာတိ ဝိပတ္တိ မီးကို ဦးခေါင်း၌ ရွက်ချီ၍ နေရသော သူတို့ မည်ကုန်၏။ ဓနဘောဂ သမ္ပတ္တိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော သူတို့သည် ဘောဂဝိပတ္တိ မီးကို ဦးခေါင်း၌ ရွက်ချီ၍ နေရသော သူတို့ မည်ကုန်၏။ အာရောဂျ သမ္ပတ္တိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော သူတို့သည် အာရောဂျ ဝိပတ္တိမီးကို ဦးခေါင်း၌ ရွက်ချီ၍ နေရသော သူတို့ မည်ကုန်၏။ လောကီသီလ သမ္ပတ္တိဂုဏ်၊ သီလ ဝိပတ္တိမီး၊ လောကီသမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္ပတ္တိဂုဏ်၊ ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိမီး၊ နာနာဝတ္ထုဂုဏ် သမ္ပတ္တိဂုဏ်၊ နာနာဝတ္ထု ဂုဏ်ဝိပတ္တိ မီးတို့၌လည်း ထို့အတူ သိလေ၊ ဤသို့လျှင် ဦးခေါင်းပေါ်၌ ဝိပတ္တိသေခကမီး အသီးသီးနှင့် နေကြသော လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝစုသည် သုခမဖက် သက်သက် ဒုက္ခသာတည်း။

[သောကမီး ပြီး၏။]

၈-၉-၁၀-၁၁။ ကြွင်း ၄-ပါး။ ။ ပရိဒေဝမီး၊ ဒုက္ခမီး၊ ဒေဝါမနဿမီး၊ ဥပါယာသမီး တို့၌လည်း သောကမီးအတိုင်း အကျယ်ချဲ့၍ သိလေ၊ မြင်လေ၊ လိုရင်းအချုပ်အနုမတဂ္ဂ သံသရာကာလ၌ ရယ်ရှင်မှု ဟူသမျှတို့သည် ပရိဒေဝ သင်းချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရကုန်၏။ ကာယိက သုခ ဟူသမျှတို့သည် ကာယိကဒုက္ခ သင်းချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရကုန်၏။ ဝမ်းမြောက်ခြင်း ဝမ်းသာခြင်း ဟူသော သောမနဿ ဟူသမျှတို့သည် ဒေဝါမနဿ သင်းချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရကုန်၏။ အလွန် နှစ်သက်ခြင်း ဟူသော ပီတိတို့သည် ဥပါယာသ သင်းချိုင်းမှာ ဦးခေါင်း ချရကုန်၏။ ထို့အတူ အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ အလောဘ ပြဋ္ဌာန်းသော ဒါနကုသိုလ်၊ သီလကုသိုလ်၊ ဘာဝနာ ဈာန်သမာပတ် ကုသိုလ်တို့သည် တဏှာရာဂ သင်းချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရကုန်၏။ အဒေါသ ပြဋ္ဌာန်းသော ဒါနကုသိုလ်၊ သီလကုသိုလ်၊ ဘာဝနာ ဈာန်သမာပတ် ကုသိုလ်တို့သည် ဒေါသ သင်းချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရကုန်၏။ အမောဟ ပြဋ္ဌာန်းသော ဒါနကုသိုလ်၊ သီလကုသိုလ်၊ ဘာဝနာ ဈာန်သမာပတ် ကုသိုလ်တို့သည် အဝိဇ္ဇာမောဟ သင်းချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရကုန်၏။

ထိုထိုဘုံဘဝတို့၌ အရွယ်၏ ကောင်းခြင်းဟူသော ဝယသမ္ပတ္တိဂုဏ်
တို့သည် ဝယောဟာနိဟူသော ဇရာသင်းချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရကုန်၏။
အဆင်းအရောင် ရုပ်ရည်သဏ္ဌာန်၏ ကောင်းခြင်းဟူသော ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိဂုဏ်
တို့သည် ဝဏ္ဏဟာနိ ဟူသော ဇရာသင်းချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရကုန်၏။
အားခွန်ဗလနှင့် ပြည့်စုံခြင်းတည်းဟူသော ဗလသမ္ပတ္တိဂုဏ်တို့သည် ဗလ
ဟာနိ ဟူသော ဇရာသင်းချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရကုန်၏။ လူ့ပြည်၊ နတ်
ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့၌ လူ့အသက်၊ နတ်အသက်၊ ဗြဟ္မာ့အသက် ဟူသမျှ
တို့သည် မရဏသင်းချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရကုန်၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တန်း
လန်း ရှိနေကြကုန်သော လူ-လူ ရှင်-ရှင်၊ နတ်၊ သိကြား၊ ဗြဟ္မာတို့၏
ပျော်မှု၊ ရှင်မှုတို့သည် ပုထုဇဉ်သဘာဝ ပရမ်းပတာကျမြဲဖြစ်သော ဘဝ
သစ်ဇာတိ သင်းချိုင်းမှာ ဦးခေါင်းချရကုန်၏။ ပရမ်းပတာကျမြဲဖြစ်
သော ဘဝသစ်ဇာတိအလားကို မြော်မြင်မိသည်ရှိသော် ပျော်မှု၊ ရှင်မှု
ကွယ်ပျောက်၍ ကြောက်မှု၊ လန့်ထိတ်မှုမှာ တည်လေ၏ ဟူလိုသည်။
ထိုမှတစ်ပါး အလောဘဇာတိသည် ရာဂဇာတိ သင်းချိုင်းမှာ ဦးခေါင်း
ချရ၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် ဆိုလေဦး။

ဤသို့လျှင် တဆယ့်တပါးသောမီးတို့၏ မပြတ်မစဲ အမြဲတောက်
လောင်၍နေရာ မီးစာထင်းမှုက်စု ဖြစ်၍ နေကြသည့်အတွက် အနုမတဂ္ဂ
သံသရာကာလ၌ ပြုပြုသမျှသော ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ ကုသိုလ်စု၊ ထို
ကုသိုလ်စုကြောင့် ရခဲ့သမျှသော လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝစသည်
ယခုအဏုမြူမျှ စမ်းထားရှာဖွေမရ ကွယ်ပပျောက်ဆုံးကုန်ခဲ့ပြီ၊ ယခု
မျက်မြင် ဒိဋ္ဌရှိနေကြသော လူ့ဘဝ-လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ဘဝ-နတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာ့
ဘဝ-ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာစု၊ နောင်အနုမတဂ္ဂ သံသရာမှာ လာလစသမျှသော
လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝစုလည်း အဏုမြူမျှ စမ်းထားရှာဖွေ
မရအောင် ကွယ်ပ ပျောက်ဆုံးဖို့ချည်း ဖြစ်၏။ အနုမတဂ္ဂသံသရာနှင့်
ထောက်မျှော်သည်ရှိသော် ယခုဘဝသည် မျက်တောင်တခတ် လျှပ်
တပြက်စာမျက်ကဲ့သို့ ရှိ၏။ ဇရာမီး အလွန်အားကြီးလာ၏။ အထန်အပြင်း
အတင်းဖိစီး၍ လောင်၏။ အနှစ်ရှစ်ဆယ်၊ ကိုးဆယ်မျှနှင့် ပြာကျအောင်
လောင်၏။ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝတို့လည်း အနုမတဂ္ဂသံသရာနှင့် ထောက်
စာသော် မျက်တောင်တခတ် လျှပ်တပြက်စာမျက်ကဲ့သို့ ရှိကြကုန်၏။ ဇရာမီး

သည်လည်း ထိုထိုအသက်တမ်းအတိုင်း ပြာကျအောင် လောင်၏။ ဤသို့
သော လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝစုသည် သုခမဖက် သက်သက်
ဒုက္ခစုသာတည်း။ သည်ကိုရည်၍....

သုခ-ဟူသည်၊ မြူမျှမဖက်၊ အဆက်ဆက်လျှင်၊ သက်သက်ဒုက္ခ၊
ဓာတ်မှန်ရသည်၊ ဘဝဉ္စကိုယ် ဖြစ်ထုံးတည်း။

တေရသမဗျူလင်္ကာအဖြေ ပြီး၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်လင်္ကာ ၁၃-ပုဒ်အဖြေ ဤတွင်ပြီး၏။

ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပါဠိနိဿယ

ယခုအခါ “အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသ ဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရ-
နိရောဓော” အစရှိသော ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပါဠိတော်နှင့် အနက်
အဓိပ္ပာယ်ကို ပြဆိုပေအံ့။

အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရ နိရောဓော၊
သင်္ခါရနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော၊ ဝိညာဏနိရောဓာ နာမရူပ
နိရောဓော၊ နာမရူပနိရောဓာ သဠာယတန နိရောဓော၊
သဠာယတနနိရောဓာ ဖဿ နိရောဓော၊ ဖဿနိရောဓာ ဝေဒနာ
နိရောဓော၊ ဝေဒနာနိရောဓာ တဏှာနိရောဓော၊ တဏှာနိရောဓာ
ဥပါဒါန နိရောဓော၊ ဥပါဒါန နိရောဓာ ဘဝနိရောဓော၊ ဘဝ
နိရောဓာ ဇာတိနိရောဓော၊ ဇာတိနိရောဓာ ဇရာ မရဏံ သောက
ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ဝေမေတဿ
ဇောဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ။

[ဥဒါန်းပါဠိစတီ]

အနက်။ ။ အဝိဇ္ဇာယတွေဝ၊ အဝိဇ္ဇာ၏သာလျှင်။ အသေသ
ဝိရာဂနိရောဓာ၊ ဝိရာဂမည်သော ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့် အကြွင်းအကျန် မရှိ
ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။ သင်္ခါရနိရောဓော၊ အကုသိုလ်ကံ၊ ကုသိုလ်ကံ-ဟု
ဆိုအပ်သော သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သင်္ခါ
ရနိရောဓာ၊ အကုသိုလ်ကံ၊ ကုသိုလ်ကံ-ဟူသော သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ငြိမ်း
ခြင်းကြောင့်။ ဝိညာဏနိရောဓော၊ ဘဝသစ်ဝိညာဏ်၏ မပေါ်အလျှင်း
ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝိညာဏနိရောဓာ၊ ဝိညာဏ်၏
ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။ နာမရူပနိရောဓော၊ နာမ်၊ ရုပ်၏ချုပ်ငြိမ်းခြင်း
သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ နာမရူပနိရောဓော၊ နာမ်၊ ရုပ်၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း
ကြောင့်။ သဠာယတနနိရောဓော၊ သဠာယတန၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။
ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သဠာယတန နိရောဓော၊ သဠာယတန၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း
ကြောင့်။ ဖဿနိရောဓော၊ ဖဿ-ပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊

ဖြစ်၏။ ဖဿနိရောဓော၊ ဖဿ ၆-ပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။ တဏှာ
 နိရောဓော၊ တဏှာ ၆-ပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တဏှာ
 နိရောဓော၊ တဏှာ ၆-ပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။ ဥပါဒါနိရောဓော၊
 ဥပါဒါနိဂ-ပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဥပါဒါနိရော
 ဓော၊ ဥပါဒါနိဂ-ပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။ ဘဝနိရောဓော၊ ကမ္မဘဝ၊
 ဥပပတ္တိဘဝ တို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဘဝနိရောဓော၊
 ဘဝနုဗ္ဗိပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။ ဇာတိနိရောဓော၊ ဇာတိ၏
 ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဇာတိနိရောဓော၊ ဇာတိ၏ ချုပ်
 ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။ ဇရာမရဏံ၊ ဒုခါခြင်း၊ သေခြင်းသည်၎င်း။ သေခဏံ
 ပရိဒေဝ ဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသာ၊ စိုးရိမ်ခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ဆင်းရဲ
 ခြင်း၊ နှလုံးမသာခြင်း၊ သက်ကြီး ရှက်ငင် ပင်ပန်းခြင်းတို့သည်၎င်း။
 နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ငြိမ်းကုန်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ကေဝလဿ၊ အလုံးစုံသော။
 တေဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ၊ ထိုဆင်းရဲအစု၏။ နိရောဓော၊ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။
 ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

[ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပါဠိတော်နှင့် နိဿယ ပြီး၏။]

ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အဓိပ္ပါယ်

အဝိဇ္ဇာကင်းပြတ်၍ ဝိဇ္ဇာအာဇာနည်ဖြစ်ပုံ

ဤဒေသနာတော်၌ အဝိဇ္ဇာအကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းမှု တခုသည်သာ လိုရင်းတည်း။ သင်္ခါရ၏ ချုပ်ငြိမ်းမှု၊ ဝိညာဏ်၏ ချုပ်ငြိမ်းမှုအစရှိသော ချုပ်ငြိမ်းမှုတခုသည် အဝိဇ္ဇာချုပ်ငြိမ်းမှုမှ တလုံးတည်းပါလေ၏။ အနုလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကား ဖြစ်ပေါ်မှုဖြစ်၍ တရားလည်း အသီးသီး ရ၏။ ဖြစ်ပေါ်မှုလည်း အသီးသီးရ၏။ ဤ ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ကား ဖြစ်ပေါ်မှုမဟုတ်၊ ချုပ်ငြိမ်းမှု၊ ရုပ်သိမ်းမှု ဖြစ်လေသောကြောင့် တရားလည်း အသီးသီး မပေါ်ပြီ၊ ချုပ်မှုလည်း အသီးသီး မဟုတ်ပြီ။

ဥပမာကား။ ။ညောင်မျိုးစေ့ရှိ၍ ညောင်မျိုးစေ့မှ ညောင်ညှောက်ဖြစ်သည်။ ညောင်ညှောက်မှ ညောင်ပင်ဖြစ်သည်။ ညောင်ပင်မှ ညောင်ကိုင်းဖြစ်သည်။ ညောင်ကိုင်းမှ ညောင်ခက်ဖြစ်သည်။ ညောင်ခက်မှ ညောင်သီးဖြစ်သည်။ ညောင်သီးမှ ညောင်စေ့ဖြစ်သည်။ ညောင်စေ့မှ ညောင်ညှောက်ဖြစ်သည် အစရှိသည်ဖြင့် မဆုံးနိုင်အောင်သွား၏။ ထိုသို့သွားရာ၌ ဖြစ်ပေါ် ပေါက်ပွားသွားမှု ဖြစ်သောကြောင့် အစေ့တခြား၊ အညှောက်တခြား၊ အပင်တခြား၊ အကိုင်းတခြား စသည်ဖြင့် အသီးသီးရသည်။ ညောင်စေ့ကွယ်ဆုံး၍ ညောင်ညှောက်ကွယ်ဆုံးသည်။ ညောင်ညှောက် ကွယ်ဆုံး၍ ညောင်ပင်ကွယ်ဆုံးသည် အစရှိသည်ဖြင့် ဤကဲ့သို့ အစဉ်အဆက်နှင့် ဆိုကား ဆိုရ၏။ ဆိုသော်လည်း အမှုမှန်မှာ မျိုးစေ့ကွယ်ဆုံးလျှင် အညှောက်ပင်ပေါက်ခွင့်မရှိပြီ၊ အပင်စသည်မှာဝေးစွာ မျိုးစေ့ကွယ်ဆုံးသည်ဟူသောစကားမှလည်း အညှောက်မပေါက်မီ၊ မြေသို့မရောက်မီ မီးမှာ အကျွမ်းဖုတ်၍ကွယ်ဆုံးသည်ကိုဆိုလိုရင်းတည်း။ ဤဥပမာအတိုင်း သိလေ။

ဤပဋိလောမဒေသနာ၌ အဝိဇ္ဇာချုပ်ငြိမ်းမှုဆိုသည်ကား နိဗ္ဗာန်ပင်တည်း။ ထိုအဝိဇ္ဇာချုပ်ငြိမ်းစေနိုင်သော တရားကား- ဝိဇ္ဇာတည်း။ ထိုဝိဇ္ဇာသည် “ဒုက္ခေညဏံ ဒုက္ခသမုဒယေညဏံ ဒုက္ခနိရောဓေညဏံ ဒုက္ခနိရောဓမ္မနိပဋိပဒါယ ဉာဏံ”ဟူသော ပါဠိတော်နှင့်အညီ ၄-ပါးရှိ၏။

ဒုက္ခသစ္စာကို ဖွင့်ပြသော ဝိဇ္ဇာတပါး၊ သမုဒယသစ္စာကို ဖွင့်ပြသော ဝိဇ္ဇာတပါး၊ နိရောဓသစ္စာကို ဖွင့်ပြသော ဝိဇ္ဇာတပါး၊ မဂ္ဂသစ္စာကို ဖွင့်ပြသော ဝိဇ္ဇာတပါး၊ ဧညာဉ်ပင်ဥပမာ၌ ဧညာဉ်ပင်အစဉ်အဆက်ကို မျိုးပြတ်စေလိုသည်ရှိသော် ဧညာဉ်စေ့ကို ဖျက်ဆီးမှု အလုပ်တခုသာ ရှိ၏။ ဧညာဉ်စေ့ကို မီးမှှာအကျွမ်းဖုတ်၍ ပစ်ခွဲလျှင် ထိုအစေ့မှ အဆက် ဆက် ဖြစ်ပွား၍ သွားလတ္တံ့သော အရာစုသည် အစေ့ပျက်ရာတွင် တချက်တည်း၊ တလုံးတည်း ပါကြလေကုန်၏။

ထို့အတူ အနုလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စက်ရဟတ် တည်းဟူသော သံသရာဝဋ်မှ ကျွတ်လွတ်ထွက်မြောက်လိုသော သူမ္မာလည်း အဝိဇ္ဇာ ဓာတ်ကို သတ်မှု အလုပ်တခုသာ ရှိ၏။ အဝိဇ္ဇာ ဓာတ်တလုံးသေလျှင် အနုမတဂ္ဂ သံသရာ စက်ရဟတ် ပြတ်လေတော့သည်။

အဝိဇ္ဇာဓာတ်ကိုလည်း ဝိဇ္ဇာဓာတ်မှ သတ်နိုင်သည်။ ဒါနမှ လည်း မသတ်နိုင်၊ သီလမှလည်း မသတ်နိုင်၊ ဝိဇ္ဇာဘာဝနာမှတပါး တခြားသော ဘာဝနာမှတစ်လည်း မသတ်နိုင်၊ ဝိဇ္ဇာဘာဝနာမှ တခု သည်သာ အဝိဇ္ဇာကို သတ်နိုင်သည်။ ဒါန၊ သီလ၊ တပါးတခြားသော ဘာဝနာမှ သည်ကား ထို ဝိဇ္ဇာ ဘာဝနာ၏ အခြေခံတို့ သာတည်း။ လင်္ကာပဌမပိုဒ် အဖြေမှာ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အဝိဇ္ဇာလေးပါးတွင် ဒုက္ခ သစ္စာ၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာမွှောင်တိုက် အမှိုက်အမဲကို ဒုက္ခသစ္စာ၌ အလင်းဖွင့်ပြသော ဝိဇ္ဇာဆီမီးရောင်၊ ဝိဇ္ဇာနေရောင်မှ ပယ်ဖျက်နိုင် သည်။ နောက်သစ္စာသုံးပါး၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာမွှောင်ဓာတ် သုံးပါး နှင့် ဝိဇ္ဇာအရောင်ဓာတ် သုံးပါးတို့၌လည်း ဤနည်းတူ သိလေ။

ထို လေးပါးစုံသော အဝိဇ္ဇာ-မွှောင်ဓာတ်၊ ဝိဇ္ဇာ-အရောင်ဓာတ် တို့တွင်လည်း ဒုက္ခသစ္စာမှာ ဖုံးလွှမ်းသော မွှောင်ဓာတ်ကို သတ်မှု တခု သာ လိုရင်းတည်း။ ထိုမွှောင်ဓာတ်ကို သတ်လိုက်လျှင် ကြွင်းသော မွှောင်ဓာတ် သုံးပါးလည်း ပါလေတော့သည်။ ဒုက္ခသစ္စာမှာ ဖုံးလွှမ်း သော မွှောင်ဓာတ်ကို သတ်မှုဆိုသည်ကား ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့၌ အဝိဇ္ဇာ ဉာဏ်ပေါ်အောင် အားထုတ်မှုတည်း။ ထိုဝိဇ္ဇာဉာဏ်သည် အနိစ္စဝိဇ္ဇာ၊ ဒုက္ခ

ဝိဇ္ဇာ, အနတ္တဝိဇ္ဇာဟူ၍ လက္ခဏာဝိဇ္ဇာသုံးပါး၊ လောကုတ္တရာမဂ်ဉာဏ် ဝိဇ္ဇာ လေးပါး၊ အဝိဇ္ဇာတို့၏ အစီအရင် နည်းလမ်းမူကိုကား လက္ခဏဒီပနီ၊ ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂဒီပနီခေါ်သော စာအုပ်များမှာ ကြည့်၍ယူလေ၊ သစ္စာလေး ပါး၏ အနက်၊ အဓိပ္ပာယ် အကျယ်ကိုလည်း သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၏ အဖွင့် ငါတို့စီရင်သော ပရမတ္ထဒီပနီ အမည်ရှိသော သင်္ဂြိုဟ်ဋီကာသစ်ကျမ်း သမုစ္စည်းပိုင်းအဖွင့်မှာ ယူလေ၊ နိဗ္ဗာန်၏ အဓိပ္ပာယ် အကျယ်ကိုလည်း ၎င်းသင်္ဂြိုဟ်ဋီကာကျမ်း၌၎င်း၊ ငါတို့ စီရင်သော နိဗ္ဗာနဒီပနီစာအုပ်၌၎င်း ယူလေ၊ ဤစာအုပ်၌ကား သစ္စာလေးပါး အဓိပ္ပာယ်၊ လက္ခဏာရေး သုံးပါးအဓိပ္ပာယ်၊ နိဗ္ဗာန်အဓိပ္ပာယ်များကို အကျဉ်းသင်္ချေပမူ ပြဆို ပေအံ့၊ သစ္စာလေးပါး ဆိုသည်ကား-အမှန်လေးချက် ဆိုလိုသည်။ ဒုက္ခ အမှန်ကို သိရမည်၊ သုခအမှန်ကို သိရမည်၊ ထို လေးပါးတွင် ခပ်သိမ်း သော သတ္တဝါတို့သည် သုခကိုသာ အလိုရှိကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် သုခအမှန်ကို ရှေးဦးစွာ စစ်တမ်းထုတ်၍ ပြဆိုအံ့။

မဖောက်မပြန်-အမှန်သစ္စာ။ ။သစ္စာ-သဒ္ဒါသည် အမှန်ကို ဟော ၏။ အမှန်ဆိုသည်ကား-အဘယ်အခါမှာမူ ဖောက်ပြန်ခြင်းမရှိ၊ ရွှေရှား ခြင်းမရှိ၊ ပျက်ပြားခြင်းမရှိ၊ ကုန်ဆုံးခြင်းမရှိသော သုခကို သုခအမှန် ဆိုသည်။ တခါထူထောင်၍ ရပြန်ယင်း ဖောက်ပြန်ပျက်ပြုန်း ကုန်ဆုံး ပြန်ယင်း ဖြစ်၍နေသော သုခမျိုးသည်မူကား သုခအမှန်၊ သုခကြောင့်မဟုတ်၊ သုခကောက်၊ သုခလိမ်သာလျှင်တည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဆိုသော် အခါခါ အတန်တန် ပြုစုပျိုးထောင်မှု ဒုက္ခအနန္တတို့ကို ပေးတတ်သော သုခဆိုး၊ သုခညစ် ဖြစ်လေသောကြောင့်တည်း။ ဇရာမီး၊ မရဏမီးတို့မှ မလွတ်သော သုခ-ဟူသမျှသည် ဖောက်ပြန်ပျက်ဆုံးမှု ကော်ရုံရှိနေသော ကြောင့် ခဏခဏ ငှားရမ်း၍ရသော ဝတ္ထုနှင့်တူ၏။ ထိုဝတ္ထုကို သူ့ ဥစ္စာရှင်ပြန်ယူ၍ သွားသည်ရှိသော် မိမိမှာ ကိုယ်အချည်းစည်း ကျန် ရှိ၏။ ထိုဝတ္ထုသည် ထိုသူမှာ သုခမဟုတ်၊ တဒင်္ဂသုခမျှသာတည်း။ သုခကောက်၊ သုခလိမ်၊ သုခဆိုး၊ သုခညစ်သာတည်း။

မျက်လှည့်ပညာဖြင့်ပြုလုပ်၍ပေးသောရွှေတုံး၊ ရွှေခဲနှင့်လည်းတူ၏။ မျက်လှည့်အဘတ် မပြယ်မီအတွင်း ရွှေအနေနှင့် ဝမ်းမြောက်လိုက်ရ၏။ မျက်လှည့်အဘတ်ပြယ်သောအခါ မြေစိုင်ခဲဖြစ်လေ၏။ ဇရာ၊ မရဏတို့၏

မီးစာဖြစ်သော သုခမျိုးသည် သိကြားမင်း သုခမျိုးပင် ဖြစ်သော်လည်း ထိုမျက်လှည့်ရွှေလိမ်တို့ရသော သုခနှင့် တူ၏။ ယခုနေ့ သိကြား၊ နက်ဖြန် ခါ ဖား၊ ငါး၊ ယခုနေ့ နတ်မင်း၊ နက်ဖြန်ခါ နွား၊ မြင်း၊ ယခုနေ့ ဗြဟ္မာ၊ နက်ဖြန်ခါ မုဆိုး၊ တံငါ၊ ဤသို့ ဇရာ၊ မရဏတို့၏ မီးစာဖြစ်သော သုခမျိုး၏ ငှားရမ်းသော သုခ၊ မျက်လှည့်အဘတ်နှင့်ရသော သုခနှင့် တူပုံကို သိအပ်၏။ ထိုဇရာ၊ မရဏနှင့် ယှဉ်သော သုခမျိုးသည် ရှေး၌ပြခဲ့သော ပြာသာဒ်လိမ်ကြီး ဥပမာကဲ့သို့ သတ္တဝါတို့ကို သံသရာဝဋ်မှ မလွတ်ရအောင်၊ အပါယ်ဘေးမှ မလွတ်ရအောင် ထောင်မျှားတုပ်ချည်၍ထားသော သုခလိမ်၊ သုခဆိုး၊ သုခညစ်သာ ဖြစ်၏။

အနုမတဂ္ဂ သံသရာမှာ သိကြားမင်းကြီး ဖြစ်ခဲ့ကြသည်ကား တယောက်၊ တယောက်မှာပင် အနန္တ ရှိကြတော့သည်။ မျက်လှည့်ရွှေသည် မြေကြီးခဲ ဖြစ်သကဲ့သို့ ယခုဘဝ ဖြစ်၍ နေကြ၏။ ဤသို့ မမြဲသော သုခ၊ အခါခါ အဖန်ဖန်ထူထောင်မှု ဆုံးခန်းမရှိသော သုခမျိုးကို သုခသစ္စာ မဆိုအပ်၊ သုခမှန် မဆိုအပ်၊ ဇရာ၊ မရဏ မီးတို့မှ လွတ်ကင်းသော သုခကိုသာ သုခမှန် ဆိုအပ်၏။ ထိုကဲ့သို့သော သုခသည်မူကား တကြိမ်အပန်းခံ၍ ထူထောင်မိသည့်နောက် အစဉ်ထာဝရမြဲ၍ သွားတော့သည်။ သိကြားသုခ၊ ဗြဟ္မာသုခများကဲ့သို့ အခါခါ ထူထောင်မှု ဒုက္ခမလာပြီ၊ မမြဲသည့်အတွက် အခါခါ ထူထောင်မှု ဒုက္ခကို ပေးတတ်သော သုခမျိုးဟူသမျှသည် သင်္ခါရ ဒုက္ခမျိုး အမှန်ဖြစ်၏။ ဝိပရိဏာမဒုက္ခမျိုး အမှန်ဖြစ်၏။ ဤသို့သော သုခမှန်၊ ဒုက္ခမှန်ကို သိအပ်၏။ သုခလမ်းမှန်၊ ဒုက္ခလမ်းမှန် စစ်နည်းကား ယခုလောက၌ လူ-လူ၊ ရှင်-ရှင်၊ မြင်မြင်သမျှ ပုပ္ဖုရုရ နေနေ့၊ ညည ပြုလုပ်၍ နေကြသော အမှုခပ်သိမ်းကို ဉာဏ်နှင့် စစ်၍ကြည့်၊ ဇရာ၊ မရဏမီးတို့မှ လွတ်လမ်းအဖြောင့် ဟုတ်၏လော၊ မဟုတ်၏လော-ဟု စစ်၍ကြည့်။

ဇရာ၊ မရဏ မီးတို့မှ လွတ်လမ်းအဖြောင့်ဟုတ်သော အလုပ်မှန် မည်သည်ကား ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ကို တနေ့တခြား တိုးပွားအောင် ထူထောင်၍ အဝိဇ္ဇာမောင်ကို တနု တခြား ပါးရှား ဆုတ်ယုတ် အကုန်ချုပ်အောင် အားထုတ်မှုသည်သာလျှင် လမ်းဖြောင့် အလုပ်မည်၏။ ထိုသို့သော အလုပ်ကို လုပ်သော သူသည် သာလျှင် သုပ္ပဋိပန္န၊ ဥပ္ပဋိပန္န၊

ဤယပ္ပုဋ္ဌိပန္န၊ သာမိဓိပ္ပုဋ္ဌိပန္န အရာရောက်၏။ ထိုအလုပ်၏ အခြေအနေကား- အားခွန်ဗလ မလျော့ရအောင် ခန္ဓာကိုယ်ကို မွေးမြူမှု၊ သီလစင်ကြယ်မှု၊ အပိုအမို ပလံပောဓ ကင်းရှင်းမှု စုပေတည်း။ ထိုကဲ့သို့ ဥဇ္ဇပ္ပုဋ္ဌိပန္နအလုပ် လက်ရှိနှင့် အားထုတ် နေထိုင်သော သူတို့အား အဝိဇ္ဇာမှောင်သည် တနေ့ တခြား၊ တလ တခြား၊ တနှစ် တခြား ပါးရှား ဆုတ်ယုတ်၍ ယခုဘဝ၌ သော်၎င်း၊ နောက်ဘဝ နတ်ဘုံသို့ ရောက်သောအခါ၌ သော်၎င်း အဝိဇ္ဇာ မှောင်ဓာတ်သည် ချုပ်ငြိမ်းလတ္တံ့ဟု ဟောတော်မူသော ဒေသနာ ရှိသည်။

တဿ တတ္ထ သုခိနာ ဓမ္မပဒါနိ ပလဝန္တိ၊ ဒန္ဓော ဘိက္ခဝေ သတုပ္ပါဒေါ အထခေါ သော သတ္တော ခိပ္ပမေဝ ဝိသေသဘာဂီ ဟောတိ။

[ဆဂုံတ္တိရ်ပါဠိတော်]

အနက်ကား။ ။ တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား။ တတ္ထ၊ ထိုနတ်ဘဝ၌ ၊ သုခိနာ၊ ကြောင့်ကြဖွယ် ခပ်သိမ်း လွတ်ငြိမ်း ချမ်းသာသည်ဖြစ်၍။ ဓမ္မပဒါနိ၊ လူ့ဘဝက လေ့ကျက်၍ ထားကုန်သော တရားစုတို့သည်။ ပလဝန္တိ၊ တဖွားဖွား ပေါ်ကုန်၏။ ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ တဿ၊ ချမ်းသာသော နတ်ဘဝသို့ ရောက်သော ထိုသူအား။ သတုပ္ပါဒေါ၊ တရားကို အမှတ်ရသော သတိဖြစ်ခြင်းသည်။ ဒန္ဓော၊ နှေးသေး၏။ အထခေါ၊ စင်စစ်သော်ကား။ သော သတ္တော၊ ထိုနတ်ဘဝသို့ ရောက်လေ သော သတ္တဝါသည်။ ခိပ္ပမေဝ၊ လျင်မြန်စွာသာလျှင်။ ဝိသေသဘာဂီ၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ နိဗ္ဗာန် ပြန့်ပွား တရားထူးကို ရဖို့ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

အသိနှင့်ထောက်-သတိနောက်။ ။ ‘ဒန္ဓော ဘိက္ခဝေ သတုပ္ပါ ဒေါ’ ဆိုသည်ကား အသိဉာဏ် လျင်မြန်ခွင့်နှင့် ထောက်စာသော် သတိ ဖြစ်မှုက နှေးရာသေး၏။ ရှေးလူဖြစ်စဉ်၊ ရဟန်းဖြစ်စဉ်က လေ့ကျက်ခဲ့ သော တရားစုကို အမှတ်ရသည်နှင့် တပြိုင်နက် အဝိဇ္ဇာကိုသတ်သော ဝိဇ္ဇာဓာတ် ပေါ်နိုင်၏ ဟုလိုသော်၊ ဤဒေသနာတော်ဖြင့် ယခုဘဝ၌ လူ့အဖြစ်၊ ရဟန်းအဖြစ်ကိုရ၍ အဝိဇ္ဇာကိုသတ်ခြင်းငှါ အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အကြောင်းမစုံလင်၍ ယခုဘဝ၌ မသတ်နိုင်ကြကုန်သည်

ရှိသော် နတ်ပြည်သို့ ရောက်ကြသောအခါ ဉာဏ်ပညာ ရဲရဲတောက်
ကြကုန်သဖြင့် အလွယ်တကူ အလုပ်အမြန် သတ်နိုင် ကြကုန်လတ္တံ့ဟု
ပြတော်မူသည်။ အဝိဇ္ဇာမောင်ဓာတ် ချုပ်ငြိမ်းလျှင်လည်း ‘အဝိဇ္ဇာယ
တွေဝ အသေသ ဝိရာဂ နိရောဓာ သင်္ခါရ နိရောဓော’ အစရှိသော
ဒေသနာတော်အတိုင်း သံသရာဘဝ ဝဋ်ဒုက္ခမှ ကျွတ်လမ်း၊ လွတ်လမ်း
ဖြောင့်တန်းတော့သည်။ ဤကား ဇရာ၊ မရဏမီးတို့မှ လွတ်လမ်း
အဖြောင့်ကို ပြဆိုချက်တည်း။

အဝိဇ္ဇာမောင်ကို တနေ့တခြား၊ တလတခြား၊ တနှစ်တခြား
ပါးရှားချုပ်ငြိမ်းအောင် အားထုတ်သောအလုပ်ကို ချန်လှပ်၍ ထိုအလုပ်
မှ တပါးသော၊ ခပ်သိမ်းသော ကာယကံအလုပ်၊ ဝစီကံအလုပ်၊ မနော
ကံအလုပ်စုသည် ဇရာ၊ မရဏမီးတို့မှ လွတ်လမ်း၊ ကျွတ်လမ်း မဟုတ်
ကုန်။ အဝိဇ္ဇာ အစီးအပွား၊ ဇရာမရဏမီးတို့၏ အစီးအပွားအားကြီး
သော အလုပ်တို့သာတည်း။ အဝိဇ္ဇာအစီးအပွားအားကြီးသဖြင့်လည်း
‘အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ’ အစရှိသော အနု
လောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်မြတ်အတိုင်း ဇရာမီး၊ မရဏမီး
ပွားစီးလမ်း ဖြစ်ချေ၏။ ဒုက္ခလမ်းမှန် ဖြစ်ချေ၏။

[ဤကား - ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်နှစ်ရပ်အရနှင့် သုခလမ်းမှန်နှင့်
ဒုက္ခလမ်းမှန်ကို ပြဆိုသော စကားရပ်စုတည်း။]

သုခအမှန်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။ အဝိဇ္ဇာ၏
ကျွတ်လမ်း၊ လွတ်လမ်း အဖြောင့်ဖြစ်သော ဝိပဿနာဝိဇ္ဇာမှ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး
တရားစုသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ မိမိတို့၏ သန္တာန်မှာရှိသော အဝိဇ္ဇာ၊
သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်-ရုပ် အစရှိသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားစုသည်
ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ အဝိဇ္ဇာ၏ ကျွတ်လမ်း၊ လွတ်လမ်း၊ ဖြစ်သော အလုပ်
ကို မလုပ်နိုင်၊ မလုပ်ဖြစ်အောင် တားမြစ် ဖွဲ့နှောင်၍နေသော တဏှာ
သည် ဒုက္ခလမ်းမှန် ဖြစ်သော သမုဒယသစ္စာ မည်၏။ ဤတဏှာကို
ပယ်နိုင်လျှင် သုခလမ်းမှန် အလုပ်ကို တောင်းကောင်း လုပ်နိုင်၏။
အဝိဇ္ဇာဟူသော သံသရာဝဋ်မြစ် ကျွတ်ခွင့်သို့ ဆိုက်၏။ ခပ်သိမ်းသော
ဒုက္ခမှ လွတ်၏။ ဤတဏှာကို မပယ်နိုင်လျှင် သုခလမ်းမှန် အလုပ်ကို
မလုပ်နိုင်ကြ။ အဝိဇ္ဇာဟူသော သံသရာဝဋ်မြစ် စည်ကားရန် အခွင့်၌

တည်ကြ၏။ ခပ်သိမ်းသော ဒုက္ခစုပ်လျက် နေကြ၏။ ထို့ကြောင့် တဏှာ သည်သာလျှင် ခပ်သိမ်းသော ဒုက္ခတို့သို့ ရောက်ကြောင်း၊ တွေ့ကြောင်း ဒုက္ခလမ်းမှန်ကြီး ဖြစ်၏ဟု သိအပ်၏။ အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ သဗ္ဗညု ဘုရားသာသနာ ကြံခဲ့လှကြပြီ။

အဝိဇ္ဇာ ကျွတ်လမ်း၊ လွတ်လမ်း အလုပ်နှင့်လည်း တွေ့ကြုံကြ လှပြီ။ တွေ့ကြုံတိုင်း၊ တွေ့ကြုံတိုင်း ထိုအလုပ်ကို မလုပ်ဖြစ်အောင် တားမြစ် ချည်နှောင်သမားကြီးကား တဏှာပင်တည်း။ ယခုအခါ၌လည်း မဟာ ကမ္ဘာအသင်္ချေ ကြာသော်လည်း တခါအရံမျှ ကြုံကြိုက်ခဲ့လှစွာသော သဗ္ဗညုတ သာသနာ ကြုံကြိုက်ကြပါကုန်လျက် အဝိဇ္ဇာ ကျွတ်လမ်း၊ လွတ်လမ်း ဒေသနာတော်တွေကိုတွေ့ကြုံကြပါကုန်လျက် တဏှာတားမြစ် ချည်နှောင်ချက်နှင့် ကြောင်တောင် ငုတ်တုတ် မြုပ်မြဲမြုပ်၊ မျောမြဲ မျော ဖြစ်နေကြ ကုန်၏။ ဤသို့သော အကြောင်းကြောင့် တဏှာ သည်သာလျှင် ဒုက္ခပွားကြောင်း စင်စစ်ဖြစ်သည်ဟု သိအပ်၏။ ထိုသစ္စာ လေးပါးတို့တွင် ဒုက္ခသစ္စာ အရကား ၁-အဝိဇ္ဇာ၊ ၂-သင်္ခါရ၊ ၃-ဝိညာဏ်၊ ၄-နာမ်၊ ရုပ်၊ ၅-သဠာယတန၊ ၆-ဖဿ၊ ၇-ဝေဒနာ၊ ၈-တဏှာ၊ ၉-ဥပါဒါန်၊ ၁၀-ဘဝ၊ ၁၁-ဇာတိ၊ ၁၂-ဇရာ၊မရဏ။

ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါ တဆယ့်နှစ်ပါးတို့တွင် တဏှာကို ချန်လှပ်၍ ကြွင်းအင်္ဂါ ၁၁-ပါးသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ အဝိဇ္ဇာမှောင် ဓာတ်ကြီးသည် ထို ၁၁-ပါးကို အသီးသီး ဖုံးလွှမ်း ပိတ်ဆို့၍ နေ၏။ ဝိဇ္ဇာ အလင်းဓာတ်ကြီးသည် ထို ၁၁-ပါး၌ ဖုံးလွှမ်း ပိတ်ဆို့၍ နေသော အဝိဇ္ဇာ မှောင်ဓာတ်ကြီးကို မှုတ်လှင့်ပယ်ရှား၍ အလင်းဖွင့် နိုင်၏။ အဘယ်သို့ ဖုံးလွှမ်းသနည်း၊ အဘယ်သို့ အလင်းဖွင့် ပြသနည်း ဟူမူကား-ပကတိ ကြည်လင်လှစွာသော ရေမှာ မည်းညစ်လှစွာသော ရွှံ့ပုပ်ရွှံ့နှစ်ကိုထည့်၍ ရွှံ့ရေဖြစ်အောင် မွေ့၍ ထားသည်ရှိသော် ကောင်း ကင်၌ရှိသော နေဝန်း၊ လဝန်းတို့၏ နေဝန်းအသွင်၊ လဝန်းအသွင်တို့ သည် ထိုရေ၌ မထင်နိုင်ကုန်။ ရွှံ့နှစ်တို့သည် နေဝန်း၊ လဝန်းတို့ကို မိမိရှိရာရေ၌ အရိပ်မထင်အောင် ဖုံးလွှမ်း ပိတ်ဆို့ ကုန်၏။ စိတ်နှင့် ပကတိ ရေကြည်တူ၏။ ရွှံ့နှစ်နှင့် အဝိဇ္ဇာ တူ၏။ နေဝန်း၊ လဝန်းနှင့် ဒုက္ခသစ္စာတရားတူ၏။ စကြာမင်း၏ ပတ္တမြား ရတနာကို ထိုရေ၌

ထည့်လိုက်သည်ရှိသော် ထိုရှုံနှစ်တို့သည် အကုန်အောက်သို့ စုလေ၏။
 ရေသည်မြင်ရကဲ့သို့ လျှမ်းလျှမ်းတောက် ကြည်၍လာ၏။ ကောင်းကင်မှ
 နေဝန်း၊ လဝန်းတို့သည် ထိုရေ၌ အရိပ်အသွင် ဝင်းဝင်းတောက်ထင်
 ကုန်၏။ စကြာမင်း၏ ပတ္တမြားနှင့် ဝိဇ္ဇာဉာဏ် တူ၏။ • အကြွင်းမှာ
 ရှေးဥပမာအတိုင်း။

လူ့အမှု လူ့အရေးအရာ၊ လူ့ကာမဂုဏ်တို့သည် အဝိဇ္ဇာဟူသော
 ရှုံပုပ်၊ ရှုံညှန်ကို အလွန်ပွားစီးစေနိုင်၏။ စိတ်သည်အလွန်မည်းညစ်မှုန်မှူး
 ၍ နေ၏။ ကောင်းကင်ပြင်မှာ ကြယ်တွေကဲ့သို့ မိမိတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ
 အာဂန္တုဓာတ်တွေပေါ်ချည်၊ ပျောက်ချည် အလှည့်အလည် တည်ထောင်
 ပေါက်ပွား၍ နေကြကုန်သော အသီးသီးသော ပရမတ္ထ သဘာဝ ဝတ္ထု
 တွေကို အသီးအသီးခွဲခြမ်း၍ မမြင်နိုင်၊ မသိနိုင်။ လောက၌ မိုက်မဲမှုသည်
 အလွန်ထင်ရှားသော အမှုကြီးတည်း။ သူ့အသက်သတ်မှုနှင့် ထင်ရှား၏။
 သူ့ဥစ္စာခိုးမှုနှင့် ထင်ရှား၏။ ကြွင်းသော ဒုစရိုက်မှုတို့နှင့်လည်း အသီး
 အသီး ထင်ရှား၏။ သူမိုက်မဲသည်ဟု ပြောဆို၍နေကြ၏။ အမိုက်အမှု
 သည်ရင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာအာဂန္တုဓာတ်ရင်းကို မူကား ကွက်ခြား၍
 မမြင်တတ်ကြ၊ မသိတတ်ကြ၊ ရှေးဦးပြဆိုခဲ့ပြီးသော အနာဟောင်းကြီးမှာ
 ကျရောက် ဖြစ်ပေါ်လာသော သံသေဒဇ ပိုးငယ်တို့ကို ပါဒရက်မျက်စိနှင့်
 အနာရှင်ကြည့်၍ မမြင်သကဲ့သို့တည်း။

အာဂန္တုက၊ အာဂါသိက အဝိဇ္ဇာ ၂-မျိုး။ ။ သတ္တဝါတို့၏
 စိတ်အစဉ်မည်သည် အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ အဝိဇ္ဇာမှောင် ဓာတ်ပုပ်၊ ဓာတ်
 ညစ်နှင့် ထွေးလုံး ရောယှက်၍နေသည် များလှသောကြောင့် စိတ်ညစ်၊
 စိတ်မွှေး၊ စိတ်ကန်းဖြစ်၍နေ၏။ ဒါနု၊ သီသ၊ ဘာဝနာ စိတ်မှပင် ညစ်မှု၊
 မွှေးမှု၊ ပါရှိ၍နေ၏။ အဝိဇ္ဇာသည်မူကား အကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်သော
 အခါမှ ဖြစ်ပေါ်၏။ ကုသိုလ်စိတ်၊ အပျာကတစိတ် ဖြစ်သောအခါ
 ချုပ်ကွာ၍နေ၏။ ချုပ်ကွာ၍နေသည့်အတွက် အဝိဇ္ဇာပင် မပါသော်
 လည်း ထိုကုသိုလ်စိတ်၊ အပျာကတစိတ်များမှာ အဝိဇ္ဇာ၏ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်
 ဖြစ်သော မှန်မွှေးမှု၊ ကန်းမှု၊ ကန်းနာကား အမြဲပါရှိ၍နေ၏။ ထိုမှန်မှု၊
 မွှေးမှု၊ ကန်းမှု၊ ကန်းနာဟုဆိုအပ်သော ဒဏ်နာကိုလည်း အဝိဇ္ဇာဟူ၍ပင်
 တင်စား၍ ဆိုအပ်၏။ ဤသို့လျှင် အဝိဇ္ဇာသည် စိတ်အစဉ်မှာ မိုက်စိတ်
 ဝင်မှု ပေါ်လာသော အာဂန္တုအဝိဇ္ဇာတမျိုး၊ ကောင်းသောကုသိုလ်စိတ်

အစဉ်မှာပင် မှန်နာ၊ မွေးနာ၊ ကန်းနာ ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်အနေနှင့် အမြဲ အစွဲပါရှိ၍ နေသော အဝိဇ္ဇာတမျိုးဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။ ကျောက်ကြီး ပေါက်သောသူမှာ ကျောက်ရောဂါပျောက်ငြိမ်းပြီးနောက် ကျောက် ပေါက်မှာ တသက်လုံး ပါ၍ နေသကဲ့သို့တည်း။

ကိုယ်ခန္ဓာ၌ ဓာတ်သဘာဝတို့ကို ကြည့်မှ၊ ရှုမှ၊ ကြံဖန်မှုသည်ကား ဝိဇ္ဇာမှုတည်း။ ဤဝိဇ္ဇာမှုတပါး ထိုအဝိဇ္ဇာဒဏ်နာကို ပျောက်စေနိုင်သော ဆေးမရှိ၊ ထိုဒဏ်နာ မပျောက်သမျှကံလပတ်လုံး အန္တပုထုဇဉ်ခေါ်သော ပုထုဇဉ်ကန်း ဘဝမှမလွတ်၊ လောဘဓာတ်-လောဘဒဏ်နာ၊ ဒေါသ ဓာတ်-ဒေါသဒဏ်နာ စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းတူ သိလေ၊ ဒဏ်နာဆို သည်လည်း မျိုးစေ့ပင်တည်း။ အဝိဇ္ဇာဒဏ်နာသည် အဝိဇ္ဇာမျိုးစေ့ ပင်တည်း။ ထိုဒဏ်နာမျိုးစေ့မှ အဝိဇ္ဇာပင်-အဝိဇ္ဇာတော၊ မောဟပင်- မောဟတော ပေါက်ပွား စည်ကား၍နေကြ၏။ အပေါက်အပွား များ လေလေ ဒဏ်နာကန်းချက် နက်လေလေ၊ ဒဏ်နာကန်းချက် နက်လေလေ၊ အဝိဇ္ဇာတော၊ အမှိုက်တော စည်ကားလေလေ ဖြစ်၍နေကြ၏။ လောဘ ဒဏ်နာ စသည်မှာလည်း သူ့မျိုးစေ့နှင့် သူ့တော သိလေ၊ အလွန်နက်နဲ သော အချက်တည်း။ သဘောစူးအောင် ကြံကြလေ။

ဤအရာ၌ ဒဏ်နာကို တမျိုးသိရမည်၊ အကုသိုလ်မှ၊ အမှိုက်မှဝင် စားသောအခါမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အာဂန္တုအဝိဇ္ဇာကို တမျိုးသိရမည်၊ ထိုအဝိဇ္ဇာ အာဂန္တုဓာတ် ကပ်ဝင်ဖြစ်ပွားလာသောအခါ သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်းအစရှိသော အမှိုက်မှုတို့ကို ပြုရ၏။ အမှိုက်စကား ထွက်ရ၏။ အမှိုက်စိတ်ဝင်စား၏။ အဝိဇ္ဇာ အာဂန္တုဓာတ် ချုပ်ကွယ်ပျောက်ငြိမ်းပြန် လျှင် အမှိုက်မှုကင်းပြန်၏။ အာဂန္တုဓာတ်ရင်းကို ဉာဏ်နှင့်မြင်အောင် ကြည့်၊ သူမှိုက်သည်၊ ဝါမှိုက်သည်၊ မည်သူမှိုက်သည်၊ မည်ဝါမှိုက်သည်- ဟု မဟုတ်သော၊ မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါကိုသာ မြင်၍မနေစေနှင့်၊ အာဂန္တု ဓာတ်ရင်းကို ကွက်ကွက်ခြားခြားမြင်နိုင်ပါလျှင် ဓမ္မဝဝတ္ထနာ- ဝိဇ္ဇာဉာဏ် တခု ရ၏။

၎င်းနောက် ထိုအာဂန္တု အဝိဇ္ဇာကို စိတ်သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်
အောင် လောကမှာ ဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဘယ်အခွင့်များက ဖန်
ဆင်း၍ ပေးနိုင်မလဲ၊ ဘယ်လိုအကြောင်းမျိုး ဘယ်လို အခွင့်မျိုးနှင့်
ပေါင်းဖော်မိသော စိတ်သန္တာန်မှာ ထို အာဂန္တု အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ပေါ်
လာသလဲ၊ ဘယ်လိုအခွင့်၊ ဘယ်လိုအကြောင်းများနှင့် ပေါင်းဖော်မိ
သော် ထိုအဝိဇ္ဇာ အာဂန္တုဓာတ် ကွယ်ပျောက် ချုပ်ကင်းတတ်သလဲ-
ဟု ဖြစ်ကြောင်းကို မြင်အောင်ကြည့်။

အပေါင်းကြောင့် ဂုဏ်တက်၊ ဂုဏ်ပျက်သလို။ ။ လောကမှာ
ဘယ်လိုဟာနှင့် ပေါင်းဆုံလျှင် မိုက်တတ်သည်၊ ဘယ်လိုဟာနှင့် ပေါင်း
မိလျှင် မိုက်စိတ် ပျောက်တတ်သည်-ဟု ထင်ရှား၏။ ဥပမာကား-နေပူသို့
ထွက်၍ သွားလိုက်လျှင် တကိုယ်လုံးမှာ ဝိညာဏ်ပူတွေ၊ ဖဿပူတွေ၊
ဝေဒနာပူတွေ ချက်ချင်းပေါ်၍ ပူးလခြင်း ဖြစ်ရ၏။ အရိပ်ထဲသို့ ဝင်
လိုက်လျှင် ထိုဝိညာဏ်ပူတွေ၊ ဖဿပူတွေ၊ ဝေဒနာပူတွေ ကွယ်ပျောက်
၍ တကိုယ်လုံးမှာ ဝိညာဏ်အေးတွေ၊ ဖဿအေးတွေ၊ ဝေဒနာအေး
တွေ ပေါ်ပေါက်၍ အေးပေပြီ ဖြစ်ရ၏။ ဝိညာဏ်ပူ၊ ဖဿပူ၊ ဝေဒနာ
ပူစသော နေပူ၏ သား၊ မြေးစုတည်း။ ငါ-ဟူ၍ မမှတ်သင့်၊ နေပူ
ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမှု အထင်အရှား ဖြစ်သည်။ ရေရှိရာမှာ ငါး
စသော ရေသတ္တဝါ ဖြစ်ပေါ်မြဲတည်း။ ဤခန္ဓာကိုယ်မှာ ရေနှင့်
အလားတူသော ကာယအကြည်ဓာတ် လက်ခံရှိ၍ ရေသတ္တဝါမျိုးနှင့်
တူသော ဝိညာဏ် အာဂန္တု၊ ဖဿ အာဂန္တု၊ ဝေဒနာ အာဂန္တုစု
ဖြစ်ပေါ်လာသည်။

အနာမှာ ပိုးကျလာသည်နှင့်လည်း တူပါ၏။ အရိပ်ဥတုနှင့်
တွေ့၍ အေးသောဝိညာဏ်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာစု ဖြစ်ပေါ်လာရာ၌လည်း
ထို့အတူတည်း။ ထင်လည်း ထင်ရှား၏။ နက်လည်း နက်နဲလှ၏။
အနာဥပမာ၌ ပိုးမည်သည် အသည်းမှာ အနာရှိလျှင် အသည်းတွင်းမှာ
ကျ၏။ အဆုတ်မှာ အနာရှိလျှင် အဆုတ်မှာ ကျ၏။ ကိုယ်မှာ ပိုးမျိုး
ရှစ်ဆယ် ရှိကြ၏။ တကိုယ်လုံးမှာ အကျိ၊ အခွဲရှိရာ၌ မိမိ ကံချရာ
သံသေဒဇဖြစ်ပေါ် ပေါက်ပွား၍ နေကြ၏။ ထိုအနာပိုးတို့ကို ငါဆို
လျှင် ဟုတ်မည်လော၊ ထိုမှတစ်ပါး နွေရာသီဆိုက်လျှင် တကိုယ်လုံးမှာ
နွေးဓာတ် မီးပေါ်လာရ၏။ မိုးရာသီဆိုက်လျှင် တကိုယ်လုံးမှာ မိုးဓာတ်

မီးပေါ်လာရ၏။ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ ပေါ်သော်လည်း ပြုလုပ်သူ ဆိုင်ရာကို လိုက်သည်ရှိသော် နေဗိမာန် ဖြစ်သော နွေဥတု၏ သား၊ မြေးသာ အမှန် ဖြစ်၏။ ဆောင်းတိုဉ်လည်း ထိုနည်းတူ၊ ဝါဆိုသည်ကား တသက် လုံး မှာမှ တ၊ ဝါသာတည်း။ နှစ်၊ ဝါမရှိ။

နေပူ၊ နေရိပ်သို့ လိုက်၍ ဥတုသုံးပါးသို့ လိုက်၍ ဖြစ်ပေါ်ကြ၊ ပျောက်ကွယ်ကြသော ဝိညာဏ်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာဓာတ်မီးတို့ကား အပိုင်း အပိုင်း ပြတ်ခြား၏။ အသီးအသီး ထင်ရှား၏။ အပိုင်းအပိုင်း ပြတ်ခြား မှုကို မြင်အောင်ကြည့်၊ ဝါ-မဟုတ်ကြောင်း ထင်ရှားလတ္တံ့။ ဤ ဥပမာ များအတိုင်း တနေ့တနေ့တွင် မိုက်ခွင့်မိုက်ကြောင်းနှင့် ဆယ်ခါပေါင်း ဆုံ၍ ဆယ်ကြိမ်မိုက်ရာ၌ ထိုသူ၏စိတ်အစဉ်မှာ အလယ်အသယ်၌ ကုသိုလ် စိတ်ကောင်းခြားလျက် အဝိဇ္ဇာအာဂန္တုဓာတ် အကြိမ်ပေါင်း ဆယ်ခါ ပေါ်၍ ဆယ်ခါပျောက်ဆုံး၏။ အပိုင်းအပိုင်းပြတ်၏။ ပေါင်းဆုံမိသော အခွင့်အကြောင်းတို့ကြောင့် မျက်နှာနှင့်မူန် ဆုံမိရာ၌ မူန်မှာ အရိပ် ပေါ်သကဲ့သို့ ထိုသူ၏ စိတ်အစဉ်မှာ အဝိဇ္ဇာ အာဂန္တုဓာတ် ပေါ်၍ မျက်နှာနှင့်လွဲခဲ့လျှင် မူန်ထဲမှာ အရိပ်ကွယ်ပျောက်သကဲ့သို့ ထိုအာဂန္တု ဓာတ် ကွယ်ပျောက်လေ၏။ မူန်ထဲမှာ ဖြစ်ပေါ်သော်လည်း ထိုအရိပ်ကို မူန်သား ဟူ၍ မဆိုအပ်။ မျက်နှာရိပ် ဟူ၍သာ ဆိုအပ်၏။

သား၊ သမီးမည်သည် အမိ၊ အဘနှစ်ပါး စပ်၍ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အမိဝမ်းမှာ ဖြစ်သော်လည်း မိဘနှစ်ပါး၏ သားဟူ၍ ဆိုအပ်သကဲ့သို့ ထိုမိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်အစဉ်၊ အပက အကြောင်း-နှစ်ပါးပေါင်း၍ ဖြစ်သောကြောင့် ထိုအဝိဇ္ဇာသည် မိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ငါလည်း ဟုတ် ပါ၏ ဆိုငြားအံ့။ ငါဟုတ်၏ ယူခဲ့သော် ထိုအဝိဇ္ဇာသည် ဆယ်ခါဖြစ် ပေါ်၍ ဆယ်ခါပျောက်ဆုံးသည်။ ထိုသတ္တဝါ၊ ထိုငါလည်း ထိုတနေ့ မှာ ဆယ်ခါဖြစ်ပေါ်၍ ဆယ်ခါပျောက်ဆုံးသည်ဟု ယူနိုင်ပါ၏လော- မေး၊ အဝိဇ္ဇာလည်းပျောက်ဆုံးသည် မဟုတ်ပါ။ ထိုသူ့ စိတ်မှာ ပြေငြိမ်း ၍သာ နေပါသည် ဆိုငြားအံ့။ ပြေငြိမ်းမှုနှင့် ပျောက်ဆုံးမှု ထူးကြ သလော-မေး၊ ပြေငြိမ်းမှုဆိုသည်ကား - ကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်ပေါ်၍ လစ သည်ကို ပြေငြိမ်းမှု ဆိုရသည်။ ဖြစ်ပေါ်သော အဝိဇ္ဇာမိုက်ဓာတ်နှင့် ကုသိုလ်စိတ်မည်သည် မီးနှင့်ရေ မရောနှိုင်းသကဲ့သို့ မရောနှိုင်းကြ။

ပျောက်ငြိမ်းမှု ဆိုသည်ကား - မီးထဲ၌ကျသော ဆီးနှင်းပေါက် ပျောက်ကွယ်သကဲ့သို့ ပျောက်ကွယ်မှု ပေတည်း။ ဤသို့ ဖြစ်ပေါ်သော အဝိဇ္ဇာကို သတ္တဝါမဟုတ်၊ ငါမဟုတ်၊ သူ့ဆိုင်ရာ အကြောင်းကို စွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်သော အာဂန္တုဓာတ် သက်သက်သတည်း-ဟု မြင်နိုင်သော ဉာဏ်သည် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ ဝိဇ္ဇာဉာဏ် မည်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဝိဇ္ဇာဉာဏ် လည်း မည်၏။ ၎င်းနောက် ထိုအဝိဇ္ဇာ၏ ဖြစ်ပေါ်ချည်၊ ကွယ်ပျောက် ချည် နေသော အာဂန္တုသဘော၊ ဥဒယဗ္ဗယသဘောကို ကောင်း ကောင်းကြီး ထင်မြင်အောင် စွဲစွဲမြဲမြဲ ရှုရာ၏။ အနိစ္စသဘော၊ ဒုက္ခ သဘော၊ အနတ္တသဘောကို ကောင်းစေခင်းကြီး ထင်မြင်အောင် ရှုရာ၏။ အနိစ္စသဘောကို ထင်မြင်နိုင်ပါလျှင် ဒုက္ခသဘော၊ အနတ္တ သဘောလည်း ထင်မြင်တော့သည်။

ရေမြှုပ်စိုင့်ကြီး-ဖောင်စီးပမာ။ ။ ဥပမာဏာ-လမ်းလည်း မမြင် သော အလွန်ဘေးကြီး၊ အန္တရာယ်ကြီးလည်း ထူပြောများပြားလှသော မဟာ သမုဒ္ဒရာ အလယ်မှာ ရေမြှုပ်စိုင့်ကြီးကို ဖောင်စီး၍ နေရသော ယောက်ျားသည် ရေမြှုပ်စိုင့်ကြီး၏ မခိုင်မမြဲသော အနိစ္စအခြင်းအရာကို မြင်လေရာ၏။ အမြှုပ်ထကြွ၍ နေသော သမုဒ္ဒရာလေ၊ သမုဒ္ဒရာလှိုင်း၊ ရက္ခိုသ် ခေါ်သော ရေဘီလူး၊ ငါးမန်း၊ ငါးဆင် အစရှိသော သမုဒ္ဒရာ ဘေးအန္တရာယ်တို့ကိုလည်း မြင်လေရာ၏။ ကမ်းမမြင်သော သမုဒ္ဒရာ အလယ်၌ ရေမြှုပ်စိုင့်ကြီးနှင့် လှိုင်းစီး၍ နေရသော ထိုယောက်ျားသည် ကြောက်မှု၊ ထိတ်လန့်မှုအတွက်ကြောင့် အသက်တခါမျှ ဖြောင့်မတ်စွာ ရှုနိုင်တော့မည်မဟုတ်။ အခါခပ်သိမ်း ဘဝင်မှာ ဖိုလှိုက် ဆို့မြို့လျက် ပင့်သက်သာ ရှုနိုင်တော့မည်။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ သမုဒ္ဒရာကြီး၏ ကြောက်မက်ဖွယ် အနန္တတွေကို မြင်လေလေ ရေမြှုပ်စိုင့်၏ ပျက်မှုကို ကြောက်လေလေ ဖြစ်၏။ ရေမြှုပ်စိုင့်ကြီးကို ခုချက်ချင်း စွန့်ပယ်၍ သောင်ကြီး၊ သင်္ဘောကြီးပေါ် ရောက်ချင်စိတ် အမြဲတည်၏။ ရေမြှုပ် စိုင့်၏ အနိစ္စသဘောကို မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ရေမြှုပ်စိုင့် မခိုင်မှုကြောင့် များစွာသော ဒုက္ခအခွင့်၊ ကြီးစွာသော ဒုက္ခအခွင့်တွေကို မြင်ရလတ္တံ့။

အနည်းငယ်သောလေ၊ အနည်းငယ်သော ရေဂယက်ကို မြင်လျှင် ပင် ကြောက်ရမှု၊ ထိတ်ရမှု၊ ပူရမှုဒုက္ခ ဖြစ်ရသည်လည်း ရေမြုပ်စိုင်း မခိုင်သည့်အတွက်-ဟု သိနိုင်လတ္တံ့။ ကြီးစွာသောလေ၊ ကြီးစွာသော ရေလှိုင်းမှာ ဆိုဖွယ်မရှိ၊ ထိုစကားမှန်၏။ အကယ်၍ ထိုယောက်ျား သည် သိကြားမင်း ဖန်ဆင်းသော မဟာပစ္စရိတ် ဖောင်ကြီးပေါ်မှာ စီး၍နေရသည် ဖြစ်ခဲ့အံ့၊ ထိုကြောက်မက်ဖွယ် အနန္တတွေသည် ကြောက် မက်ဖွယ် မဟုတ်၊ ကြည်ချင်ဖွယ်၊ ရှုချင်ဖွယ်၊ ပျော်ချင်ဖွယ် အနန္တတွေ သာ ဖြစ်လတ္တံ့။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ ထိုအနန္တတွေကြောင့် ဖောက်ပြန် ပျက်ပြားမှု ဘေးမထိနိုင်အောင် ခိုင်မြဲသော ဖောင်ကြီး ဖြစ်ပေသောကြောင့်တည်း။ ထိုရေမြုပ်စိုင်းကြီးနှင့်အတူ ဤ ကိုယ်ခန္ဓာ သည်လည်း သန်း၊ ကြမ်းပိုး၊ ခြင်၊ မှက်၊ ပရွက်၊ ပိုးလောင်း စသော အလွန်သေးငယ်လှသော သတ္တဝါတို့၏ ကိုက်မှု၊ နာမှု၊ ထိပါးမှုနှင့်ပင် ဖောက်ပြန်ပျက်ပြား၏။

သန်းကိုက်လျှင် ကိုက်သော နေရာမှာ ဣဋ္ဌဖြစ်သော ဓာတ်ကြီး လေးပါးချုပ်၏။ သေဆုံး၏။ အနိဋ္ဌဖြစ်သော ဓာတ်ကြီးလေးပါး ဖြစ် ပေါ်၏။ အနိဋ္ဌဖြစ်သော ကာယဝိညာဏ်၊ ကာယသမ္မဿ၊ ကုဒယသမ္မဿဇာ ဝေဒနာတို့ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ မခံသာသော ဒုက္ခဖြစ်၏။ ကိုယ် ခန္ဓာ အလုံးမှာ သန်းငယ်ကလေး၏ ကိုက်မှုနှင့်ပင် ပကတိအတိုင်းမနေ အနိစ္စရောက်သော နေရာချည်းတည်း။ ဒုက္ခဖြစ်သော နေရာချည်းတည်း။ ထို့ကြောင့်သန်းကိုက်ပင် ကြောက်ရ၏။ ဤသို့ သန်းကိုက်သော နေရာမှာ သန်းပယောဂကြောင့် ဣဋ္ဌဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး ပျက်ဆုံးမှု၊ အနိဋ္ဌ ဒုက္ခဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး ဖြစ်ပေါ်မှုကို မြင်သဖြင့် ထိုထက် ကြီးသော ကြမ်းပိုး၊ ခြင်၊ မှက်၊ ပရွက်၊ ပိုးလောင်းတို့၏ ကိုက်မှု၊ ထိပါးမှုတို့ ကြောင့် ကိုက်သောနေရာ၊ ထိပါးသော နေရာတို့၌ ဣဋ္ဌခန္ဓာငါးပါး ချုပ်ဆုံးမှု၊ အနိဋ္ဌ ခန္ဓာငါးပါး ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ကြောက်ရမှု၊ ဒုက္ခဖြစ်မှု တို့ကား ထင်ရှားပြီ။ ထိုထက်ကြီးမားသော သက်ရှိ၊ သက်မဲ့အန္တရာယ် တို့၏ ကိုက်မှု၊ ခဲမှု၊ ထိပါးတိုက်ခိုက်မှုတို့မှာ ဆိုဖွယ်မရှိပြီ။

အနည်းငယ်လေပူတိုက်လျှင်တိုက်သောနေရာမှာ ဣဋ္ဌခန္ဓာငါးပါး ပျက်ဆုံး၏။ အနိဋ္ဌ ခန္ဓာငါးပါး ဖြစ်ပေါ်၏။ တာရှည် လေတိုက်ခဲ့လျှင် တကိုယ်လုံး ပြောင်းလဲ၍သွား၏။ အကိုယ်လုံး ပူဆီးပူဆာမခံသာသော

ခန္ဓာငါးပါးချည်းဖြစ်ကုန်၏။ ကိုယ်တွေ့ ဒိဋ္ဌမူချည်းဖြစ်ကြ၍ ထင်လည်း ထင်ရှား၏။ နက်လည်းနက်နဲ၊ ခက်လည်းခက်ခဲလှ၏။ ဤလောသလျှပ်ရုံမျှ နှင့်ပင် တစတစ ဓာတ်မီးထ၍ လာသဖြင့် တကိုယ်လုံး ရုပ်ပြောင်းမှု၊ ဓာတ်ပြောင်းမှု၊ ခန္ဓာပြောင်းမှု နေမကောင်း ထိုင်မသာ ဖြစ်၍ လာမှု စုသည် ကိုယ်မတူ အမှုချည်းတည်း။ ဤသို့ ဣဋ္ဌဖြစ်သော ဤခန္ဓာ ကိုယ်ကြီးသည် လောသလျှပ်ရုံမျှနှင့်ပင် ပျက်စီးခြင်း အနိစ္စသဘော ရှိသည့် အတွက်ကြောင့် လေကိုလည်း ကြောက်ရ၏။ စိန်တုံး၊ ပတ္တမြားတုံးကြီး ကဲ့သို့ ခိုင်မြဲခဲ့သည်ဖြစ်ငြားအံ့။ ထိုထို့ကြောက်ရသော ဘေးအန္တရာယ် စုသည် ဘေးအန္တရာယ် ကြောက်ဖွယ်စု မဟုတ်၊ ခံစံ၍ ကောင်းသော ချမ်းသာဖွယ်ကြီး ဖြစ်၍ ကုန်လတ္တံ့။

ကမ်းမမြင်သော မဟာသမုဒ္ဒရာကြီးနှင့် ဤလောက သံသရာကြီး တူ၏။ သမုဒ္ဒရာမှာ ရှိသော ဘေးအန္တရာယ် အနန္တစုနှင့် ဤလောကမှာ ရှိသော ဘေးအန္တရာယ်စု တူ၏။ ရေမြုပ်ခဲကြီးနှင့် ဤ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ ခန္ဓာကောင်ကြီး တူ၏။ သမုဒ္ဒရာကြီး အလယ်မှာ ရေမြုပ်ခဲဖောင်ကြီး စီး၍နေသော ယောက်ျားနှင့် အနိစ္စဖြစ်သော ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့ကို ဦးခေါင်းအင်္ဂါလုပ်၍၊ ကိုယ်အင်္ဂါလုပ်၍၊ ခြေ-လက် အင်္ဂါလုပ်၍၊ နားအင်္ဂါ-မျက်စိအင်္ဂါလုပ်၍၊ ဦးနှောက်လုပ်၍၊ အသည်းခဲ၊ အဆုတ်ခဲ၊ နှလုံးခဲလုပ်၍၊ ငါလုပ်နေသော သတ္တဝါစု တူ၏။ ။ ဤမျှသာ စကားရပ်တို့ဖြင့် အနိစ္စကြောင့် ဒုက္ခဖြစ်ပုံ၊ အနတ္တဖြစ်ပုံကို အရိပ်အမြက်မျှ ပြလိုက်သည်။ ထိုထက် သိသာ ထင်ရှားသော အကျယ်ကိုမူကား သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းအဖွင့် ပရမတ္ထဒီပနီဋီကာသစ်ကျမ်း၊ လက္ခဏာဒီပနီစာအုပ်၊ ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂ ဒီပနီစာအုပ်၊ သတ္တဌာနကောသလ္လ ဒီပနီ စာအုပ်များမှာ ယူကြလေ။

ဤအရာ၌ကား-လောက၌ မိုက်မဲမှု ခေါ်ကြသော အဝိဇ္ဇာဓာတ် ရင်းကို ရေမြုပ်ခဲငယ်၊ ရေပွက်ခဲငယ်၊ နှင်းပေါက်ငယ်များနှင့် အလား တူပြု၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ အခြင်းအရာကို မြင်လေ။ ထိုမြင်သော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို အနိစ္စဝိဇ္ဇာ၊ ဒုက္ခဝိဇ္ဇာ၊ အနတ္တဝိဇ္ဇာ ဆိုသတည်း။ နာမ်တရား အများရှိသည်တွင် တခုခုသော နာမ်တရားကို ဓာတ်ပေါက် အောင် မြင်နိုင်လျှင် ကြွင်းသော နာမ်တရားတို့ကိုလည်း ဓာတ်ပေါက်

အောင် မြင်နိုင်တော့သည်။ အဝိဇ္ဇာ-ဟူသော မိုက်မဲမှု တခုကို ဓာတ်ပေါက်လျှင် ထိုအဝိဇ္ဇာနှင့် ဖြစ်စာတူ၊ ပျက်စာတူ၊ အကုသိုလ် ဟူသမျှ ကို ဓာတ်ပေါက်အောင် မြင်နိုင်တော့သည်။ အကုသိုလ်စုံကို မြင်နိုင်လျှင် လည်း ကုသိုလ်စုံကို မြင်နိုင်လတ္တံ့။ ။ တခုပေါက်လျှင် တစတစ အကုန် ပေါက်မြဲ။ ။ ရုပ်တရားစုမှာလည်း ပထဝီခေါ်သော ခက်မာမှု မြေဓာတ် တခုကို ဓာတ်ပေါက်အောင် မြင်နိုင်လျှင် ကြွင်းသော ရုပ်စုံကိုလည်း မြင်နိုင်လတ္တံ့။ ။

ထို့ကြောင့် နာမ်ဓာတ်တို့ တွင်လည်း တခုခုသော နာမ်ဓာတ်ကို ဓာတ်ပေါက်အောင် အားထုတ်ရာ၏။ ရုပ်ဓာတ် တွင်လည်း တခုခုသော ရုပ်ဓာတ်ကို ဓာတ်ပေါက်အောင် အားထုတ်ရာ၏။ တခုခုက ပေါက်လျှင် တစတစ အကုန်ပေါက်လတ္တံ့။ ။ အနုမတဂ္ဂ သံသရာမှာ အဝိဇ္ဇာဓာတ် ပေါက်လမ်းသို့ မလိုက်မူ၍ အဝိဇ္ဇာပွား လမ်းမျှားသို့သစ တစွပ်တည်း လိုက်မှား၍ ယနေ့ထက်တိုင် အကန်းဘဝ အန္တပုထုဇဉ်ဝရဲမျိုး၊ ပြိတ္တာမျိုး၊ ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက်၊ တိရစ္ဆာန်မျိုးဖြစ်၍ နေကြရလေသတည်း။

[ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ ၁၁-ပါးတွင် အဝိဇ္ဇာ ဟူသော ပဌမအင်္ဂါ ဒုက္ခသစ္စာ၌ ဖုံးဝှက် ကွယ်ကာ၍ နေသော အဝိဇ္ဇာ ဒဏ်နာ ဒဏ်ချက်မျှကို သတ်နည်း၊ ဝိဇ္ဇာဉာဏ် အလင်းဖွင့်နည်းများကို ရိပ်မိရုံမျှ အမြှောက်ပြခန်း ပြီး၏။]

သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ် စသော နောက်နောင်သော ဒုက္ခသစ္စာ အင်္ဂါ ဆယ်ပါးတို့၌လည်း အဝိဇ္ဇာအင်္ဂါမှာ အကျယ် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အစီအစဉ် အတိုင်း အသီးအသီး အကျယ်၍ သိလေ။ အကျဉ်းမျှ ဆိုတော့အံ့။

သင်္ခါရမှု။ ။ သင်္ခါရ-ဆိုသည်ကား လောက၌ ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှုကို ဆိုသည်။ အလိမ်မာမှု မလိမ်မာမှုကို ဆိုသည်။ ဓာတ်မှန်၊ ဓာတ်ရင်းကား ကုသိုလ်စေတနာနှင့် အကုသိုလ်စေတနာပေတည်း။ ထိုတွင် ကုသိုလ်စေတနာသည် ဒါနကိစ္စနှင့် ဖြစ်ပေါ်သော အလွဲ၊ ဘာဝနာကိစ္စနှင့် ဖြစ်ပေါ်သော အလွဲ၊ ထိုထို ကောင်းကျင့်၊ ကောင်းကြံ ကိစ္စမျိုးတို့နှင့် ဖြစ်ပေါ်သော အလွဲ-ဟူ၍ အမျှားရှိ၏။ ဒါနဖြစ်ရန် အခွင့် စုံညီသော အခါဒါနကိစ္စနှင့် တဖွားဖွား ဖြစ်ပေါ်၍ ဒါနအခွင့်ပြီးပြန်လျှင် အကုန် ချုပ်ပျောက် သေဆုံး၍ စေတနာသင်္ခါရတမျိုး ပေါ်၍ သွားပြန်၏။

အာဂန္တုမူ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဓာတ်သဘာဝမျှကို အခဲအခဲ၊ အပိုင်း အပိုင်း ပြတ်ခြားအောင်ကြည့်၊ မည်သူ လူဒါနိန်းသည်-ပေးကမ်းသည်၊ ငါလူဒါနိန်း သည်-ပေးကမ်းသည်-ဟု မဟုတ်မမှန် အပေါ်ရံ ပြင်ပ သက္ကာယဒိဋ္ဌိနယ် တွင် မြင်၍ မနေနှင့်၊ စေတနာ အာဂန္တုသည်သာ ဒါနအမှုသည် အမှန် ဖြစ်သတည်း။ ထို တရားသည်လည်း မျက်နှာနှင့် ဆုံမိသောအခါ မှန်အပြင်မှာ မျက်နှာရိပ် ပေါ်သကဲ့သို့ ဒါနဖြစ်ရန် အကြောင်း အခွင့် စုနှင့် ဆုံမိသောအခါ မနောအကြည်မှာ ဖြစ်ပေါ်သော အာဂန္တု အမှု သာတည်း။ ချုပ်ကွယ် ပျောက်ဆုံးပုံကိုလည်း သိလေ။

အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ မူကိုလည်း ရေမြုပ်ဖောင် ဥပမာအတိုင်း သိလေ။ သီလကုသိုလ်၊ ဥပေါသထကုသိုလ်၊ ရသေ့ပြုမှု၊ ရဟန်းပြုမှု ကုသိုလ်၊ ဝိဇ္ဇာ ဘာဝနာ အဆောက်အဦမှတစ်ပါး ဝဋ္ဋနိဿိတ ဖြစ်သော ကံသိုဏ်းဘာဝနာ၊ ဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာ၊ ရူပစျာန်၊ အရူပစျာန် ကုသိုလ် စုကိုလည်း ထိုဒါနကုသိုလ် သင်္ခါရအတိုင်း သိလေ။ အကုသိုလ် စေတနာ သည်လည်း ပါဏာတိပါတကိစ္စနှင့် ဖြစ်ပေါ်သော အလွဲ၊ အဒိန္နဒါန ကိစ္စနှင့် ဖြစ်ပေါ်သော အလွဲ စသည်ဖြင့် မကောင်းကျင့်၊ မကောင်းကြံ ကိစ္စမျိုးတို့နှင့် ဖြစ်ပေါ်မှု အလွန် များပြား၏။ အဝိဇ္ဇာမိုက်ခွင့်မှာ ပြဆို ခဲ့ပြီးသောအတိုင်း အကျယ် သိလေ။ အဝိဇ္ဇာစား-တိုက်တုန်းသော ဓာတ်တည်း။ စေတနာကား-အားထုတ်သော ဓာတ်တည်း။ အစိုးရမင်း တို့၏ သူခိုး၊ ဒဗြသတ်ရာ၌ အဝိဇ္ဇာသည် အာဏာပေး အစိုးရမင်းတို့နှင့် တူ၏။ စေတနာသည် လက်သည် ထောင်မှူးနှင့် တူ၏။ ဤသို့ ခပ်သိမ်း သော အကုသိုလ်တို့၌ အဝိဇ္ဇာနှင့် စေတနာ သင်္ခါရ ခွဲလေ။

ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ဝီရိယ စသော တရားစု၊ ဒေါသ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ အစရှိသော တရားစု၊ သဒ္ဓါ၊ ပညာ အစရှိသော တရားစုံတို့သည်ကား- စေတနာ၌ ပါဝင်ကြလေကုန်၏။ ဤစေတနာ ဟူသော အာဂန္တုက သင်္ခါရဓာတ် အမှုသည် လောက၌ အရေးအခွင့် အလွန် ကြီးကျယ်လှ၏။ အပါယ်လေးဘုံ၊ လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့၌ ကာယကံမူ၊ ဝစီကံမူ၊ မနောကံမူတို့နှင့် ပြုလုပ် ပြောဆို ကြံဖန် ရှင်မြူး မြည်တမ်းမှု ခပ်သိမ်းသည် စေတနာ သင်္ခါရ အမှုချည်းတည်း။ မည်သူ ဘယ်ဟာကို လုပ်သည်၊ မည်သူ ဘယ်ဟာကို ပြောဆိုသည်၊ မည်သူ ဘယ်ဟာကို

ကြံစည်သည်၊ မည်သူ အလှူပေးသည်၊ မည်သူ ဥပုသ်စောင့်သည်၊ မည်သူ ကြက်သတ်သည်၊ မည်သူ ဝက်သတ်သည်၊ မည်သူ သွားသည်၊ မည်သူ လာသည် အစရှိသည်ဖြင့် စေတနာ သင်္ခါရ၌ စွဲလမ်းချက် သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ ပေါင်း အနန္တ များလှ၏။ အဝိဇ္ဇာအချက် အနန္တ များလှ၏။ ကာယကံမူ၊ ဝစီကံမူ၊ မနောကံမူ ဆိုလျှင် ထို အနန္တ အကုန် ပါဝင်၏။

စေတနာကို အာဂန္တုဓာတ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အနေနှင့် တချက် ချက်က ဓာတ်ကဲ့အောင် မြင်နိုင်ပါလျှင် အလုံးစုံကိုပင် မြင်နိုင်လတ္တံ့။ ဤ သင်္ခါရ အင်္ဂါသည် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ-ဟု ထင်မြင်သော အဝိဇ္ဇာ မှောင်ကြီး အလွန် ထူထပ် ကြီးလှသော အင်္ဂါပေတည်း။ အာဂန္တုဓာတ် ထင်မြင်ရန် အမှု၊ ဒါနကို ဒုက္ခ ထင်မြင်ရန် အမှု၊ သီလကို ဒုက္ခထင်မြင် ရန် အမှု၊ ဘာဝနာကို ဒုက္ခထင်မြင်ရန်အမှုသည် အလွန်ခက်ခဲလှ၏။ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ အစရှိသော ကုသိုလ်တို့၏ ဒုက္ခအချက်ကို ဇရာ၊ မရဏတို့မှ လွတ်လမ်း အဖြောင့် ဟုတ်-မဟုတ် အဝိဇ္ဇာကို တနေ့ တခြား၊ တလ တခြား၊ တနှစ် တခြား ပါးရှား ကုန်ခန်း စေနိုင်သော လမ်းအဖြောင့် ဟုတ်-မဟုတ်ကို ခွဲခြမ်း၍ ရှေး၌လည်း ပြခဲ့ပြီ။

ဥပမာဖြင့် ပြဆိုဦးအံ့။ လောဏ၌ တောင်သူ လယ်ယာလုပ်မှုကို အပင်ပန်းခံ၍ လုပ်ကြသည်ကား-အလိုမရှိအပ်သော ဒုက္ခမှ လွတ်ငြိမ်း ခြင်းငှါ၊ အလိုရှိအပ်သော သုခကို ရခြင်းငှါ လုပ်မှုပေတည်း။ အလိုမရှိ အပ်သော ဒုက္ခဆိုသည်ကား-စပါး၊ ဆန်၊ ပစ္စည်း၊ ဥစ္စာ မရှိခဲ့လျှင် တွေ့ကြုံရလတ္တံ့သော ဒုက္ခစုတည်း။ အလိုရှိအပ်သော သုခဆိုသည်ကား- စပါး၊ ဆန်၊ ပစ္စည်း၊ ဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံသည့်အတွက် ရလတ္တံ့သော သုခ စုတည်း။ စပါး၊ ဆန် မည်သည် အနိစ္စ ဓမ္မ ဖြစ်ချေသောကြောင့် တမိုး ခါလုံး အပင်ပန်းခံ၍ လုပ်နိုင်မှ တနှစ်စာမျှ အခွင့်ရ၏။ အလိုမရှိသော ဒုက္ခမှ တနှစ်စာမျှ လွတ်ငြိမ်းခွင့်ရ၏။ အလိုရှိအပ်သော သုခကို တနှစ် စာမျှ ရစေနိုင်၏။ နောက်နှစ်တိုင်လျှင် လုပ်မြဲ လုပ်ရပြန်၏။ ဤနည်း အတိုင်း သေသည့်တိုင်အောင် လုပ်ရလေ၏။ နောက်ဘဝတောင်သူမျိုး ဖြစ်ပြန်လျှင် နောက်ဘဝ၌လည်း နှစ်စဉ်အတိုင်း သေသည့်တိုင်အောင်ပင် လုပ်ရလတ္တံ့။ နောက်ကိုလည်း ထိုအလုပ်နှင့်သာ သွားမည်ဆိုလျှင် ဘဝ အသင်္ချေ၊ ကမ္ဘာအသင်္ချေ၊ အနုမတဂ္ဂ သံသရာနှင့် တခုသွားသော်လည်း တောင်သူအလုပ် ဒုက္ခဆုံးလမ်း စခန်းမရှိ။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ၊ ထို တောင်သူအလုပ်မှဖြစ်လော စပါး ဆန်သည် နိစ္စဝတ္ထုမျိုးမဟုတ်၊ တနှစ်အတွင်းမှာ သုံးဆောင်မှုနှင့် နေ့စဉ် အတိုင်း လျော့ပေါ့ပျက်စီးကုန်ဆုံး၍ နေသော အနိစ္စ ဝတ္ထုမျိုး ဖြစ်လေသော ကြောင့်တည်း။ လွန်ခဲ့ပြီးသော အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌လည်း ထိုတောင်သူ အလုပ်ကို လုပ်ခဲ့ရသည်။ အနုမတဂ္ဂရှိပြီ၊ ယခုလည်း လုပ်ရလျက်ရှိ၏။ နောင်လည်း ထိုအလုပ်ကိုလုပ်၍ သွားလျှင် ဘဝပေါင်းမည်မျှ၊ ကမ္ဘာ ပေါင်းမည်မျှ ကြာရှိသည်ကားလဲ နိစ္စစပါးမျိုးဖြစ်လာလတ္တံ့။ ဘဝများ စွာ ကမ္ဘာအဆက်ဆက် ပင်စင်စား၍ နေရလတ္တံ့ဟု မရှိ။ တဘဝတွင် တခါလုပ်လျှင် ဆယ်နှစ်၊ ကိုးနှစ်မျှ နေခွင့်မရ၊ တောင်သူ အလုပ်ကို နှစ်ပေါင်းမည်မျှ၊ ဘဝပေါင်းမည်မျှ၊ ကမ္ဘာပေါင်းမည်မျှစွဲမြဲ၍ လုပ် နိုင်လျှင် ထိုအလုပ်မှ နိစ္စ စခန်းပေါ်လာ၏။ တောင်သူအလုပ်ဒုက္ခမှ အပြီးလွတ်ငြိမ်း ထာဝရအငြိမ်းစားနေသော စခန်းသို့ဆိုက်၏ ဟု သက် သက်မရှိ။

အနုမတဂ္ဂသံသရာမှ တနပ်စာအလုပ် သက်သက်သာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် တနှစ်အဖို့ စပါးသိန်း၊ သန်းပင်ရဲသော်လည်း အနိစ္စဝတ္ထုမျိုး ကိုသာ အကျိုးပေးသော အလုပ်ဖြစ်၍ ဒုက္ခအလုပ်ကြီး သက်သက်သာ တည်း။ လောကအလုပ် ဟူသမျှကို ဤနည်းချည်းမြင်လေ။ ပြဆိုခဲ့ပြီး သော ဒါနအလုပ်၊ သီလအလုပ်၊ ဘာဝနာအလုပ်၊ ဈာန်သမာပတ် အလုပ်စသည်လည်း ထို တောင်သူအလုပ်နှင့် ထပ်တူ လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝတည်းဟူသော အနိစ္စဝတ္ထုမျိုးကို အကျိုးပေးသောအလုပ်စု ဖြစ်၍ ထိုအလုပ်ပေးမှုသင်္ခါရ ဒုက္ခမှ လွတ်ငြိမ်းရန်စခန်းကွာလှမ်း၏။ သီလ စောင့်ထိန်းမှု သင်္ခါရဒုက္ခ၊ ဥပုသ်စောင့်ထိန်းမှု သင်္ခါရဒုက္ခ၊ ဘာဝနာ ပွားများမှု သင်္ခါရဒုက္ခမှ လွတ်ငြိမ်းရန် စခန်းကွာလှမ်း၏။ ဤစကား၌ သီလဘာဝနာဆိုသော်လည်း ယခုဘဝတွင် သာသနာတော် ထင်ရှား သည့်အတွင်း တနေ့တခြား၊ တလှတခြား၊ တနှစ်တခြား အဝိဇ္ဇာကို ပယ်ရှားရန်၊ ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ပွားများရန် အလုပ်၏ အခြေအနေဖြစ်သော သီလဘာဝနာမှုတို့ကို ချန်လှပ်၍ ယူဒါနမူလည်း အားထုတ်ဆဲဖြစ်သော ဘာဝနာအလုပ်၏ အခြံအရံ စာဂါနုဿတိ ဘာဝနာအကျိုးငှါ ပေးလှူ သောဒါနမှုများကို ချန်၍ယူ။

တနည်း။ တဘဝတွင်ကွက်၍ ဥပမာဆိုအံ့။ တနေ့အပင်ပန်းခံ၍ လုပ်လျှင် တရက်စာမျှ စားသောက် သုံးစွဲလောက်အောင် ရသောအလုပ် တခု၊ ထိုထက် တနေ့လွန်စွာ အပင်ပန်းခံ၍ လုပ်လျှင် သုံးနှစ်စာမျှ စားသောက်သုံးစွဲလောက်အောင် ရသော အလုပ်တခု၊ ထိုထက် တနေ့ လွန်စွာ အပင်ပန်းခံ၍လုပ်လျှင် ရွှေတသိန်းရ၍ တဘဝလုံး ထိုအလုပ်မှ တသက်လုံးလွတ်ငြိမ်း၍ သဌေးကြီးဖြစ်သော အလုပ်တခု၊ ထိုအလုပ် သုံးခုတို့တွင် တရက်စာမျှရသော အလုပ်သည် နေ့စဉ်အလုပ်ခွင်က မလွတ် ရသော ဒုက္ခကြီးမည်၏။ သုံးနှစ်စာရသော အလုပ်သည် သုံးနှစ်တိုင်ပြန် လျှင် အလုပ်ခွင်သို့ ဝင်ပြန်ရသော ဒုက္ခအလုပ်ပင် ဖြစ်၏။ တတိယ အလုပ်သည်သာလျှင် တနေ့ အပင်ပန်းခံ၍ လုပ်လိုက်လျှင် ထိုကဲ့သို့သော အလုပ်ဒုက္ခမျိုးမှ တသက်လုံး ကျွတ်လွတ်၍ သွားသော အလုပ်မျိုးဖြစ်ပေ သည်။ ထိုနေ့မှာ ဘယ်လိုပင်ပန်းသော်လည်း ချမ်းသာလုပ်ကြီး မည်၏။ လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝဟူသော အနိစ္စဝတ္ထုမျိုးကို အကျိုးပေးသောဒါနမူ၊ သီလမူ၊ ဘာဝနာမူသည် တရက်စာ၊ တနပ်စာရသော အလုပ်နှင့် တူ၏။ ဗြဟ္မာ့ဘဝကို ပေးသော ဘာဝနာမူသည် သုံးနှစ်စာရသော အလုပ်နှင့် တူပြီ။ တနေ့တခြား အဝိဇ္ဇာတရား ပါးရှားချုပ်ငြိမ်းရန် လုပ်သော ဘာဝနာမူသည် နောင် ထိုအလုပ်ဒုက္ခမျိုးကို လွတ်ငြိမ်းစေ နိုင်သော အမှုဖြစ်ပေ၍ တတိယအလုပ်နှင့်တူ၏။

လိုရင်းအဓိပ္ပာယ်ကား။ ။ဒါနမူ၊ သီလမူ၊ ဘာဝနာမူ၊ ရသေ့လုပ် မူ၊ ရဟန်းလုပ်မူ-ဟူသမျှသည် ဒုက္ခမူချည်းဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် တနေ့၊ တလ၊ တနှစ်၊ တဘဝ တခါအပင်ပန်းခံ၍ လုပ်လျှင် ထိုအလုပ်မျိုးကွင်းကျွတ်၍ ကျ၏။ တခါလုပ်မူနှင့်ငြိမ်း၏။ ဤသို့လုပ်သော အမှုသည်ကား- တဘဝ သာ ပင်ပန်း၍ နောင်ဘဝ အနန္တ ထိုအလုပ်ဒုက္ခမူ၎င်း၊ တပါးသော ဒုက္ခမူ၎င်း ကျွတ်လွတ်၍သွား၏။ ဤသို့ကုသိုလ်မူ စသည်ကား ချမ်းသာ သော ဘဝအနန္တနှင့် ထောက်စာသည်ရှိသော် ဆင်းရဲသော ဘဝသည် သူခကြီး ဖြစ်လေ၏။ ဤမျှသော စကားရပ်တို့ဖြင့် အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ ပြုသမျှသော တနပ်စာဒါန၊ တနပ်စာသီလ၊ တနပ်စာဘာဝနာမူတို့၏ အတိဒုက္ခမူ စင်စစ်ဖြစ်ကြောင်းကို ပြဆိုသတည်း။ ယခုဘဝပြုကြသော ဒါနမူ၊ သီလမူ၊ ဘာဝနာမူ၊ ရှေးရှေးဘဝတ ပြုခဲ့ကြပြီးသော ဒါနမူ၊ သီလမူ၊ ဘာဝနာမူ၊ နောက်နောက်ဘဝမှာ ပြုကြလတ္တံ့သော ဒါနမူ၊

သီလမူ၊ ဘာဝနာမူ တို့ကိုလည်း အဝိဇ္ဇာ အစီးအပွား၊ ဇရာ-မရဏ အစီးအပွားမျိုး ဖြစ်ခဲ့သည်ရှိသော် ဒုက္ခစင်စစ်သာ မှတ်ရာ၏။

ဤ အလုံးစုံကိုလည်း ယခု ဘဝ၌ပင် တနေ့ တခြား အဝိဇ္ဇာ ပါးရှားရန် ဘာဝနာမူ၊ မနသိကာရမူကို ပြုခြင်း၊ အားထုတ်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်လောက်သော အသိဉာဏ် ပညာအခံရှိကြသော သူတို့၏အကျိုးငှါ ပြဆိုပေသည်။ ထိုသို့သော အသိဉာဏ် အခံမဲ့သော သူတို့မှာမူကား ယခု ဘဝမှာ ဒါနကို အရင်းပြု၍၊ သီလကို အရင်းပြု၍ လှူချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ အဆက်ဆက်တို့မှ ဆက်လက်၍၎င်း၊ သံသရာဘဝ နောက်နောက် ဘုရားသာသနာ ကြုံကြိုက်ရာမှာ အဝိဇ္ဇာဓာတ်ကင်းပြတ် ရန် အခွင့်ကို မျှော်လင့် တောင့်တ၍ ဝိဝဇ္ဇနိဿိတ မြောက်လောက် သော ဒါနမူ၊ သီလမူ၊ တတ်အား သမျှသော ဘာဝနာမူ များကို ကြိုးစား အားထုတ်ကြကုန်ရာသည်။

[ဤကား အင်္ဂါ ၁၂-ပါးတို့တွင် သင်္ခါရ အင်္ဂါ ဒုက္ခသစ္စာ သဘောကို ပြဆိုသော အခန်းတည်း။]

ကြွင်းသော အင်္ဂါတို့မှာလည်း ထိုထို အင်္ဂါ၏ လက်ခံပိုဒ်၌ အဖြေ တို့မှာ ထင်ရှားစွာ ပြဆိုခဲ့ပြီ။ ဤသို့လျှင် လောက၌ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါဟု ဆင်ခြင်၍ နေကြသော ဒြပ်သဏ္ဌာန် တို့ကို၎င်း၊ ထိုဒြပ်သဏ္ဌာန် တို့၏ ကောင်း၊ မကောင်းသော အပြုအမူ အကြံအဖန် အမှုခပ်သိမ်းတို့ကို၎င်း၊ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့်အမှန်ပြု၍ သတ္တု ချသည်ရှိသော် အဝိဇ္ဇာ စသော ဓာတ်မှန်၊ ဓာတ်နု၊ ဓာတ်စစ်၊ ဓာတ်သား ၁၂-ပါးသာ ရ၏။ ဓာတ်သား ၁၂-ပါး ကို ပိုင်ပိုင် မြင်သည်ရှိသော် လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ-ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍ ဓာတ်သဘာဝအားဖြင့် မရှိကြောင်း ထင်ရှား၏။

သတ္တဝါမရှိ-ဓာတ်သာရှိ၏။ မြေဓာတ်သည် အသီးအခြား ဓာတ်သဘာဝအားဖြင့် ထင်ရှား ရှိ၏။ ရေဓာတ်သည် အသီးအခြား ဓာတ်သဘာဝအားဖြင့် ထင်ရှား ရှိ၏။ မီးဓာတ်သည် အသီး အခြား ဓာတ်သဘာဝအားဖြင့် ထင်ရှား ရှိ၏။ လေဓာတ်သည် အသီး အခြား ဓာတ်သဘာဝအားဖြင့် ထင်ရှား ရှိ၏။ စိတ်ဟူသော ဝိညာဏ်ဓာတ်လည်း အသီးအခြား ဓာတ်သဘာဝအားဖြင့် ထင်ရှား ရှိ၏။ ဤသို့ အစရှိသည် ဖြင့် ပရမတ္ထ ဓမ္မတို့မှာ ဓာတ်သဘာဝအားဖြင့် အသီးသီး ရှိကြကုန်၏။ ပုဂ္ဂိုလ်ဓာတ် ဟူ၍ကား အသီးအခြား မရှိ၊ သတ္တဝါဓာတ် ဟူ၍ မရှိ၊

လူဓာတ် ဟူ၍ မရှိ၊ နတ်ဓာတ် ဟူ၍ မရှိ၊ ဗြဟ္မာဓာတ် ဟူ၍ မရှိ၊ မိန်းမ ဓာတ် ဟူ၍ မရှိ၊ ယောက်ျားဓာတ် ဟူ၍ မရှိ၊ ငါးဓာတ် ဟူ၍ မရှိ၊ သူဓာတ် ဟူ၍ မရှိ၊ မိုက်မဲသော အဝိဇ္ဇာဓာတ်သာ ရှိသည်။ မိုက်မဲသော ပုဂ္ဂိုလ် ဓာတ်၊ သတ္တဝါဓာတ် ဟူ၍ မရှိ၊ မိုက်မဲသော လူဓာတ်၊ နတ်ဓာတ် ဟူ၍ မရှိ။

လူမှလည်း မည်သူ့၊ မည်ဝါဟူ၍ နာမအသီးအသီး မှည့်ခေါ် ကြကုန်၏။ တိဿ-ဟူ၍ ခေါ်ကြကုန်၏။ တိဿဓာတ်-ဟူ၍ မရှိ။ ဖုဿ-ဟူ၍ ခေါ်ကြကုန်၏။ ဖုဿဓာတ်-ဟူ၍ မရှိ။ ဦးခေါင်း-ဟူ၍ ခေါ်ကြကုန်၏။ ဦးခေါင်းဓာတ်-ဟူ၍ မရှိ။ ဆံပင်ဓာတ်-ဟူ၍ မရှိ။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် နှံ့အောင် သွားလေ။ ဓာတ်မှသာလျှင် ကော် ခေါ်မှုရှိ၏။ ဓာတ်မဟုတ်သမျှသည် ကော်ခေါ်မှုမဟုတ်။ စိတ်ဝိညာဏ် လှည့်ပတ်မှုကြောင့် မရှိသည်ကို အရှိထင်၍ နေကြရ၏။ မဟုတ်သည်ကို အဟုတ်ထင်၍ နေကြရ၏။ အဝိဇ္ဇာ ဖုံးလွှမ်းမှုကြောင့် အဟုတ်ရှိသော ဓာတ်မျိုးစုံကို မသိကြ၊ မမြင်ကြ။ အထည်သဏ္ဌာန် ဖြစ်နေမှု၊ ကြီးမှု၊ ပွားမှု၊ ထိုးမှု၊ ဆုတ်မှု၊ လှုပ်မှု၊ ရှားမှု၊ အေးမှု၊ ပူမှု အစရှိသော ခပ်သိမ်းသော အမှု-ဟူသမျှသည် ဓာတ်တို့၏ အမှုချည်းသာတည်း။ သူ့ဓာတ်နှင့် သူ့အမှုသာတည်း။ ပုဂ္ဂိုလ်အမှု ဟူ၍ တခုမျှမရှိ၊ သတ္တဝါ အမှုဟူ၍ တခုမျှမရှိ။

အလွန် သိထိုက်လှသော အချက်မျိုး ဖြစ်၍ အထပ်ထပ် ဆိုထိုက်သည်။ ဓာတုအမျိုးမျိုး အခြားခြားကို ခြားခြား နားနား မမြင်နိုင်သည် ရှိသော် ပုဂ္ဂိုလ် ရှိ၏။ သတ္တဝါရှိ၏-ဟူသော အထင်အမြင်သည်မပျောက်၊ ထို အထင်အမြင် မပျောက်သည် ရှိသော်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စကားကို ပြောဟော၍ နေသော်လည်း ထိုသူမှာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို မြင်သော ဉာဏ်မကပ်၊ အလီလီ အလာလာ အမျိုးမျိုး ရှိနေကြသော ဓာတ်အနုပုံ အဖွဲ့တွေကို ခွဲခွဲခြမ်းခြမ်း မြင်နိုင်မှု ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဉာဏ် ကပ်သတည်း။

[ဤကား-ဤဒေသနာတော်ဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ဟူ၍ မရှိကြောင်း၊ အနုမာဂ္ဂ သံသရာ စကြဝဠာ အနန္တ၊ ကမ္မာ အနန္တမှာ အဝိဇ္ဇာဓာတ်၊ သင်္ခါရဓာတ်၊ ဝိညာဏ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်၊ ရုပ်ဓာတ်၊ သဠာယထနဓာတ်- အစရှိသော ၁၂-မျိုးသော ဓာတ်စုသည်သာလျှင် သံသရာ ဖြစ်၍၊ လူ့ခန္ဓာ ဖြစ်၍၊ နတ်ခန္ဓာ ဖြစ်၍၊ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာ ဖြစ်၍ နေကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရား ပြတော်မူသည်-ဟု ပြဆိုချက်စေတည်း။]

ထိုသို့ ပြတော်မူသဖြင့် ဤသို့သော အမူသွားသည်ကို သိရ၏။ မိမိရှေ့၌ မရှိမသေ မတော်မလျော် ပြုသည်ကိုမြင်ရ၍ ဒေါသဖြစ်သော အခါ ဤသို့ ဆင်ခြင်အပ်၏။ ငါ၌ ဤဒေါသသည် ဘာကြောင့်ဖြစ်သလဲ၊ အမှုသည် ဘယ်သူလဲ-ဟု ဆင်ခြင်ရာ၏။ ဒေါသဓာတ်ကား အင်္ဂါ ၁၂-ပါးတွင် သင်္ခါရအင်္ဂါ အပါအဝင်ပေ ဟူသည်။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရ-ဟူ၍ ဟောတော်မူချေသည်။ ငါ၌ရှိသော အဝိဇ္ဇာကြောင့် ဖြစ်သည်အမှန်၊ အဝိဇ္ဇာသည် ငါ၌ဒေါသဖြစ်အောင် ပြုသောအမှုသည် အမှန်ဖြစ်၏-ဟု မြင်ရာ၏။ မည်သူကြောင့် ငါ၌ ဒေါသဖြစ်ရသည်-ဟု မသွားလင့်၊ အမှုသည် အစွဲမမှားစေလင့်၊ ဥပမာကား- အနာရှိ၏။ ညှော်နံ၏။ အနာမန်းထ၍ ဖျား၏။ ဤအဖျားဖြစ်ရသည်မှာ အမှုသည် မှန်ကား မိမိ၏ အနာသည်သာ အမှုသည်မှန်တည်း။ အနာကိုသစ ငြိုးရမည်။ ညှော်လုပ်သောသူသည် အမှုသည်ရင်းမဟုတ်၊ ညှော်လုပ် သောသူကို မငြိုးသင့်....။

ညှော်လုပ်သောသူကိုငြိုးမှုသည် အနာပျောက်ငြိမ်းလမ်းမဟုတ်၊ ရန်ပွားဖို့သာဖြစ်၏။ အနာငြိုးမှုသည်သာလျှင် အနာပျောက်ငြိမ်းလမ်း အမှန်ပင်ဖြစ်၏။ အနာကိုငြိုးလျှင် အနာပျောက်စေတတ်သော ဆေးဝါး ကိုမဲ့၍ စားလှေ့။ အနာမရှိခဲ့သော် ညှော်နံသော်လည်း ကိစ္စမရှိ၊ ထို့ကြောင့်လည်း ညှော်သည် အမှုသည်ရင်း မဟုတ်-ဟု သိအပ်၏။ အနာရှိခဲ့မှု ညှော်မနံသော်လည်း အနာအတွက် ဒုက္ခအထွေထွေ ဖြစ်ရန် ထိုသူငြိမ်းသည် မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့်လည်း ညှော်သည် အမှုသည်ရင်း မဟုတ်၊ အမှုသည်အမှန် မဟုတ်၊ ဤဥပမာကို အရာတိုင်းမှာ အနှံ့သိလေ။ ဤဥပမာအတိုင်း ငါ၌ရှိသော အဝိဇ္ဇာအနာကြောင့် ငါ၌ ဒေါသသင်္ခါရ အဖျားတက်၍လာသည်-ဟု အမှုသည်အမှန်ကို သိရ၏။ မနှစ်မြို့သော အသံစကားကို ကြား၍ ဒေါသဖြစ်ရာ၊ အနံ့ကိုနံ၍ ဒေါသဖြစ်ရာ၊ အရသာကိုစား၍ ဒေါသဖြစ်ရာ၊ ကိုယ်အင်္ဂါကို ထိပါး၍ ဒေါသဖြစ်ရာ၊ စိတ်မှာကြံဖန်မိ၍ ဒေါသဖြစ်ရာတို့၌လည်း ထိုနည်းတူ သိလေ။ မနှစ်မြို့ ဖွယ်ကို မြင်ရ၍ နှလုံးမသာ ဒေါမနဿဝေဒနာဖြစ်ရာ၌ မနှစ်မြို့ဖွယ်ပြု၍ ပြုသောသူကို အမှုသည်မစွဲလင့်၊ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ-ဟူ၍ ဟောတော် မူသည်။

မိမိ၌ရှိသော ဖဿသည်သာလျှင် အမှုသည်ရင်းအမှန်ဖြစ်သတည်း။ အသံစကားကို ကြားရ၍၊ အနံ့ကိုနံ၍၊ အရသာကိုစား၍၊ စိတ်ထဲမှာ ထိုထိုအခွင့် ကြံဖန်၍ နှလုံးမသာ ဒေါမနဿဝေဒနာ ဖြစ်ရာတို့၌၎င်း၊ ကိုယ်တွင်း၊ ကိုယ်ပ သန္တာန်မှာ မခံသစသော ဒုက္ခဝေဒနာ အမျိုးမျိုး ဖြစ်ရာတို့၌၎င်း မိမိသန္တာန်မှာရှိသော ဖဿကိုသာငြိုးမှု အမှန်ကျသည်။ ကြွင်းသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါတို့၌လည်း ဤနည်းတူ သိလေ။ ဤကား ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါတို့ကို ထုတ်ဖော် မဟောမူ၍ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ- အစရှိသည်ဖြင့် အဝိဇ္ဇာစသော စာတ်သက်ဆက်၊ ဓမ္မသက်သက်ကိုသာ ထုတ်ဖော်၍ ဟောတော်မူသော ဒေသနာတော်မြတ်၏ အဓိပ္ပာယ်လိုရင်း အကျဉ်းချုပ် စကားတည်း။

[ဤတွင် ရွှေကား-ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ တဆယ့် တပါးတို့ကို ဖုံးဝှက်ကွယ်ကာ၍နေသော အဝိဇ္ဇာမှောင်မောတ်ကို သတ်၍ ဒုက္ခသစ္စာ၌ ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ဖွင့်နည်းကို အကျဉ်းမျှ ပြဆိုလိုက်သော အခန်း တည်း။]

ဒုက္ခသစ္စာ၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာ တနေ့တခြား ပါးရှားသံည် ရှိသော် သမုဒယသစ္စာ၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာ၊ နိရောဓသစ္စာ၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာ၊ မဂ္ဂသစ္စာ၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာ၊ ဤအဝိဇ္ဇာ သုံးပါးလည်း တနေ့တခြား ပါးရှား၍ သွားတော့သည်။ ဤအဝိဇ္ဇာ သုံးပါးအတွက် အလုပ်တခြား မရှိပြီ။

ဥပမာဆိုအံ့။ ယောက်ျားတယောက်သည် အလွန် အဆင်းသဏ္ဌာန် ကောင်းသော၊ အလွန်အံ့ကျင့်ဆိုးဝါးသော မယားကိုယူလေ၏။ အလွန် စုံမက်၏။ မယားကား လင်ကိုကျွန်ကဲ့သို့ခိုင်းစေ၏။ ပစ္စည်းဥစ္စာကိုများစွာ ဖြန့်တီး၏။ သယောက်လင်မြှောင် အများထား၏။ ထိုယောက်ျားကို သတ်လိုသောအကြံအမြဲတည်၏။ ထိုသူသည် ထိုကဲ့သို့သောအကျင့်ဆိုးဝါး မှုကို အနည်းငယ်မျှ မရိပ်မိ။ အဆင်းသဏ္ဌာန်အတွက် ဖုံးလွှမ်းမှု အလွန် ကြီး၍နေ၏။ ရိပ်မိသူ၊ သိသူတို့က ပြောသော်လည်း အယုံမရှိ၊ မယား၏ စကားကိုသာယုံ၏။ ပစ္စည်းဥစ္စာ ရှာဖွေလုပ်ကိုင်မှု အလွန်ပင်ပန်း၍နေ၏။ မယားကမူကား-ပစ္စည်းဥစ္စာရှာဖွေရာမှာ ထိုသူ လဲ၍ဆောစေလို၏။ ကလ

ကြာမြင့်လတ်သော် သိသူ၊ မြင်သူတို့က ဒိဋ္ဌသက်သေနှင့်တကွ ပြ၍ ပြောသောအခါမှ မယား၏အကျင့်ကို တစ,တစ သိ၍ လာ၏။ ထိုအခါ မှစ၍ အထူးနှလုံးထားလတ်သော် ဆယ်စုတွင် တစုခန့်သိ၍ လာ၏။

နှစ်စုခန့်, သုံးစုခန့်, လေးစုခန့်, ထက်ဝက်ခန့်, ခြောက်စုခန့်, ခုနစ်စုခန့်, ရှစ်စုခန့်, ကိုးစုခန့်, ဆယ်စုခန့် အကုန်သိ၍လာ၏။ မိမိအသက်ကိုပင် ကြောင့်ကြ၍လာ၏။ အကျင့်ကို သိမှုနှင့် အချစ်ပြယ်မှုကား တပြိုင်တည်း ပါလာ၏။ ဤ မယားသည် ငါ၏ဒုက္ခတည်း၊ ဤ ယေားမှ ကျွတ်လွတ်မှုသည် ငါ၏သုခတည်း ဟု သိသော ဉာဏ်နှစ်ပါးလည်း အပြီး ပါ၍လာ၏။ ဤမယားကို စုံမက်ချစ်ခင်မှုကား ဒုက္ခလမ်းတည်း၊ အပြစ်မြင်မှု, စိတ်ကုန်မှုကား သုခလမ်းတည်းဟု သိသော ဉာဏ်လည်း အပြီး ပါ၍ လာ၏။ အနုမတဂ္ဂသံသရာ မိမိ၏ခန္ဓာဖြစ်၍ လာသော ပဋိစ္စသပ္ပာဒ် အင်္ဂါဖြစ်သော နာမ်, ရုပ်တရားနှစ်ပါးသည် ထိုမယားနှင့်တူ၏။ သဗ္ဗညုတုရား၏ ဒေသနာကို ကြားနာ၍ ထိုအင်္ဂါတို့တွင် တခုခုသောအင်္ဂါ၌ အာဂန္တုဓာတ်သဘော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘော, အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တသဘော ထင်မြင်မှုသည် ထိုမယား၌ အပြစ်တင်မှုနှင့် တူ၏။

ထိုထင်မြင်မှုကား-သမ္မာဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂင်တည်း။ ဤ ထင်မြင်မှုသည် သာလျှင် ဝဋ်ဒုက္ခမှ လွတ်လမ်းတည်း-ဟု သိသော ဉာဏ်လည်း ပေါ်၏။ ထိုအင်္ဂါတို့၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာ တစ,တစ ပြယ်လေ၏။ ထိုအင်္ဂါ၌ ငါ-ဟု စွဲလမ်းသော တဏှာသည်လည်း တစတစ ကွာ၍ ကျ၏။ ထို ငါ-ငါဟု စွဲလမ်းမှုသည် ကေန္တ ဒုက္ခလမ်းတည်းဟု သိသော ဝိဇ္ဇာဉာဏ်လည်း ပေါ်လာ၏။ သမုဒယသစ္စာ၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာပြယ်မှုတည်း။ ဤ ငါ-ငါဟု ထင်မြင်သော အဝိဇ္ဇာ, ငါ-ငါဟု ခင်မင် တွယ်တာသော တဏှာ, တစတစ ပြယ်မှုသည် နိရောဓသစ္စာ အဖို့တည်း။ ဤ ပြယ်မှုသည်သာ ဒုက္ခလွတ်မှုတည်းဟု သိသောဉာဏ်လည်း ပေါ်၍လာ၏။ နိရောဓသစ္စာ၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာပြယ်မှုတည်း။

ထိုနာမ်,ရုပ်တရားတို့၌ ထင်မြင်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်သည် သာလျှင် ထိုအဝိဇ္ဇာစသောဝဋ်ဒုက္ခတို့မှ လွတ်လမ်းအမှန်ဖြစ်၏ဟုသိသော ဉာဏ်လည်းပေါ်လာ၏။ မဂ္ဂသစ္စာကို ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာပြယ်ပျောက်

မူတည်း။ လိုရင်းအဓိပ္ပာယ်ကား - အဝိဇ္ဇာကို ဓာတ်ပေါက်အောင်မြင်သော ဉာဏ်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဓမ္မဟုတ် မြင်သောဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လျှင် အဝိဇ္ဇာကို ငါ-ငါ ဟု ထင်မြင်သော အဝိဇ္ဇာနှင့် ငါ-ငါ ဟု စွဲလွမ်းသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပြယ်လေ၏။ ထိုအဝိဇ္ဇာကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ရှုမြင်သော ဉာဏ်ဖြစ်သောအခါ ထိုအဝိဇ္ဇာကို ခင်တယ်သိမ်းပိုက်သော တဏှာ ပြယ်လေ၏။ ထိုပြယ်မှုစုသည် နိရောဓသစ္စာအဖို့ ဖြစ်၏။ မြင် သာဉာဏ်သည် မဂ္ဂသစ္စာအဖို့ ဖြစ်၏ ဟူလိုသည်။ သင်္ခါရဝိညာဏ် စသည်တို့၌လည်း တပါးပါးကို ဓာတ်ပေါက်အောင်မြင်ရာ၌ သစ္စာလေးချက်၊ လေးချက်စီ ပြီးစီးမှုကို သိလေ။

[ဤတွင်ရှေ့ကား - ဒုက္ခသစ္စာ၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာ မှောင်မတ်ကို သတ်လိုက်လျှင် နောက်သစ္စာသုံးရပ်၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာ သုံးရပ်ကို လည်း သတ်ခြင်းကိစ္စ ပြီးစီးကြောင်းကို ပြဆိုသော အခန်းတည်း။]

နိဗ္ဗာနဓာတ်။ ယခုအခါ ‘အဝိဇ္ဇာယဒေဝ အသေဝ ဝိရာဂ- နိရောဓာ သင်္ခါရ နိရောဓော’ အစရှိသော ဒေသနာတော်၏ အရသည် နိဗ္ဗာန်တခုတည်းသာ ဖြစ်သည်ဟူ၍ ဆိုခဲ့သော စကားကိုဆက်၍ ပြဆိုဦးအံ့။ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စိတ်အလိုတမျိုး၊ ထန်းရည်သမား၊ အရက်သမား၊ ဘိန်းစားသမားတို့၏ စိတ်အလိုတမျိုး၊ လူနှင့်မနီးသော မည်သည့်တောကြီး၊ တောင်ကြီးအရပ်သည် အလွန် ဆိတ်ငြိမ်လှ၏။ အရိပ်၊ ဓေ ချမ်းသာလှ၏ ဟူသော စကားကို ပြောဆိုကြားသိရသည်ရှိသော် အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စိတ်မှာ အလွန်သာယာ၏။ ယခုပင် သွားလို့ ရောက်လိ၏။ ရောက်ပြန်လျှင် အလွန်မွေ့လျော်၏။ ထိုအရပ်မှ မခွာလို ဖြစ်၏။ ထိုစကားကို ထန်းရည်သမား၊ အရက်သမား၊ ဘိန်းစားသမားတို့ ကြားသည်ရှိသော် ချမ်းသာမဟုတ်သည်ကို ချမ်းသာလုပ်၍ ပြောဘိ၏။ လူနှင့်မနီး တောမြိုင်ကြီးမှာ ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌ ဘယ်ဟာ အကောင်း ရှိသလဲ၊ ကြောက်ဖွယ်၊ ထိတ်ဖွယ်၊ ငြီးငွေ့ဖွယ်ပါကကား ဟု မောင်းမဲကြလေ၏။

ထိုမှတပါး မည်သည့်မြို့၊ မည်သည့်ရွာ၊ မည်သည့်နေရာမှာ နေ့ညမစဲ ပွဲကြီး၊ လမ်းကြီး၊ ဝတ်ဖွယ်၊ စားဖွယ်၊ ခံစား စံစားဖွယ် အလွန်ပေါ့မျှစလှ၏ ဟူသော စကားကိုပြောရာ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာတို့ကြားသိရသည်ရှိသော် ကြောက်ဖွယ်၊ ထိတ်ဖွယ်၊ ငြီးငွေ့ဖွယ် ဟူ၍သာ ထင်၏။

ထန်းရည်၊ အရက်၊ ဘိန်းသမားတို့ ကြွေးသည်ရှိသော် ယခုပင် ရောက်တဲ့ ချင်သည်ဟု စိတ်ဖြစ်လတ္တံ့။ အဘယ်ကြောင့် ဤကဲ့သို့ ကဲ့လဲကြသနည်း ဟူမူ အဘွင်းဓာတ်ခံသို့လိုက်၍ ကဲ့လဲကြသည်။ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာတို့၏ စိတ်မှာ နေက္ခမ္မဓာတ် အုပ်စိုးလျက်ရှိသည်။ နေက္ခမ္မဓာတ်၏သဘောကား- လောဘအာရုံကို အလွန်စက်ဆုပ်၏။ ထိုသို့တို့သည် ချမ်းသာဟူသော စကားကိုကြားလျှင် နေက္ခမ္မဓာတ်နှင့် နားထောင်ကြကုန်၏။ လောဘ အာရုံပါရှိလာလျှင် ထိုချမ်းသာစကားကို မကြားနိုင်အောင်ရှိကြကုန်၏။ လောဘအာရုံနှင့် ဝေးကွာသော စကားကိုကြားရမှ နားမှာချမ်းသာကို တွေ့ကြကုန်၏။ သေသောက်ကြူးတို့စိတ်မှာ တဏှာလောဘ အုပ်စိုး၏။ တဏှာ၏သဘောကား- ဆိတ်ငြိမ်မှုကို အလွန်စက်ဆုပ်၏။ အလွန်ငြီးငွေ့၏။

ထိုသေသောက်ကြူးတို့၏ အလယ်မှာ ချမ်းသာ ဟူသောစကားကို တဏှာနှင့် နားထောင်ကြ၏။ လောဘအာရုံ ရှမ်းရှမ်းစိုစိုပါမူ နား၊ နှလုံး မှာ တွေ့ကြကုန်၏။ ဆိတ်ငြိမ်မှုကို ချမ်းသာဆို၍ ပြောခဲ့လျှင် နားကြော နှင့်ကြကုန်၏။ နိဗ္ဗာန်မည်သည် အတုမရှိ ဆိတ်ငြိမ်လှသော သုညတ ဓာတ်ကြီးပေတည်း။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်စကားကို ကြားနာကြကုန်သော သူတို့မည်သည် နေက္ခမ္မဓာတ်နားနှင့်သာ နာအပ်၏။ တဏှာဓာတ်နားနှင့် မနာအပ်။ ထို့အတူ အကြင်သူတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါဟူသည် ကေနံ ရှိ၏ဟု ယုံကြည်၏။ မရှိဆိုသည်ကို မယုံကြည်။ ထိုသူတို့လည်း နိဗ္ဗာန်စကား ကို ကြားနား၍ မနှစ်ခြိုက်မြှိုက်၊ လူသမန်၊ နတ်သမန်တို့ကို မဆို ထားဘဲဦး၊ ဗက အမည်ရှိသော ဗြဟ္မာမင်းကြီးသည် မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသော နိဗ္ဗာန်စကားကို ကြားရသောအခါ “တုစ္ဆကညေဝ အဟောသိ၊ ရိတ္တကညေဝ အဟောသိ၊ နိရတ္တကညေဝ အဟောသိ” ဟု လျှောက်ဆိုလေ၏။

အနက်။ ။ တဝ၊ အရှင်ဂေါတမ၏။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သည်။ တုစ္ဆ က်ညေဝ၊ ဘာမုမဟုတ်ပြီ အချည်းနှီးသည်သာလျှင်။ အဟောသိ၊ ဖြစ်၏။ ရိတ္တကညေဝ၊ တခုတရာ ရှာကြံမရ အဘာဝသည်သာလျှင်။ အဟောသိ၊ ဖြစ်၏။ နိရတ္တကညေဝ၊ ကောင်းကျိုးသုခမြို့မျှမရှိ နိရတ္တကသည်သာလျှင်။ အဟောသိ၊ ဖြစ်၏။

ဟု လျှောက်ဆိုလေ၏။ ဤသို့ ဟောသူလည်း မြတ်စွာဘုရားကြီး၊ နာခံသူလည်း ဗြဟ္မာမင်းကြီး ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ ကေနိရို၏ဟု အယူရှိသည်အတွက် နိဗ္ဗာန်ကို တုစ္ဆ၊ အဘာဝ အချည်းနှီး အထင်ကပ်၍ မြတ်စွာဘုရားကိုပင် ခုခံ လျှောက်ထားလေ၏။ ယခုကာလ သူလို့၊ ငါလို့ ဆရာသာမန် ပုထုဇဉ်တို့ ပြောဟောမှု၌ ဆိုဖွယ်မရှိပြီ၊ အလွန်ဘုန်းတန်ခိုးကြီးလှသော ဗြဟ္မာမင်းကြီး ဉာဏ်မှီပင် အချည်းအနှီး၊ အဘာဝဘာမှ မဟုတ်ဟု ထင်ရ၏။ ယခုကာလ ကိလေသကျွန် လူသာမန်တို့ ဉာဏ်၌မူကား ဆိုဖွယ်မရှိပြီ၊ အချို့ဆရာတို့ကား ဟောရိုး၊ ပြောရိုး နိဗ္ဗာန်ကို ဗကံဗြဟ္မာကြီးကဲ့သို့ ဟုစ္ဆ၊ အဘာဝထင်၍ လက်သစ်နိဗ္ဗာန် ကြံဖန်၍ ဟောကြကုန်၏။ လူအချို့တို့သည်လည်း ဟုတ်နှိုးနှိုး ထင်ကြရကုန်၏။

ငါတို့ကား- 'အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသေ ဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရ နိရောဓော (လ) ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ၊ ဟူသော ဒေသနာတော်ရင်းအတိုင်း မကိုင်းမထောင့် အဖြောင့် အားဖြင့် ရေးသားပြောဆိုပေအံ့။ အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ဓာတ်သဘာဝ အားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ဗြဟ္မာ၊ နတ်၊ လူ၊ ငါ၊ သူတပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမဟူ၍ အဏုမြူမျှမရှိကြ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ အစရှိသော ဓာတ်သဘာဝ ဓမ္မအစုအခဲတွေ သက်သက်တာ ဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်သည်လည်း ဓာတ်သဘာဝ ဓမ္မအစစ် တပါးဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာ အစရှိသော သဘာဝ ဓာတ် မျိုးတည်း၊ 'ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ' ကို ရှုပါ။

တဖွားဖွား ဖြစ်ပေင် ပေါက်ပွား၍နေသော ဒုက္ခက္ခန္ဓဓာတ်မျိုး တို့၏ ချုပ်ဆုံးမှု၊ အဖြေငြိမ်းမှု၊ ဇာတ်သိမ်းမှု ဆိုလိုသည်။ 'အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယာ သင်္ခါရ အစရှိသော အနုလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော် ကား အဝိဇ္ဇာ အစရှိသော သံသရာအသက်ဆက်လည်မှုကို ပြဆိုသော ဒေသနာတည်း။ 'အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ' အစရှိသော ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်ကား အဝိဇ္ဇာ အစရှိသော သံသရာစက်ပြတ်မှု၊ ချုပ်ဆုံးမှုကို ပြဆိုသောဒေသနာတည်း။

မေး။ ဤသို့ သံသရာလည်းမပြတ်မနှုတ်လမ်းသးရှိသည်။ မပြတ်လျှင်လည်း၏။ မလည်လျှင် ပြတ်၏။ အလည်ကို ကြိုက်သလော၊ အပြတ်ကို ကြိုက်သလော။

ဖြေ။ အလည်ကိုလည်းမကြိုက်၊ ပြတ်ရုံမျှကိုလည်းမကြိုက်၊ ပြတ်ပြီး၍ မလည်ပဲ စိတ်နှင့်ကိုယ်နှင့် အမြဲချမ်းသာ၍နေရသည်ကိုကြိုက်ပါသည် ဆိုငြားအံ့။ စိတ်ဆိုသည်ကား- ဝိညာဏ်တည်း၊ ကိုယ်ဆိုသည်ကား- နာမ်၊ ရုပ်တည်း၊ လည်ခတ်မျိုးအမွန်ဖြစ်၏။ မလည်လိုသော်လည်း မနေရ၊ လည်ရမည် ကေနတည်း။

မေး။ ထိုသို့ဖြစ်ခဲ့သော် စိတ်မရှိပဲ၊ ကိုယ်မရှိပဲ အမြဲချမ်းသာသုခကို ခံစား၊ စံစား၍ နေလိုသည်ဆိုငြားအံ့။ စိတ်မရှိလျှင် ခံစားပေါက် စံစားပေါက် မရှိပြီ၊ ခံစားမှု၊ စံစားမှုဆိုသည်ကား- သုခ သောမနဿ ဝေဒနာသာတည်း။ ထို့ကြောင့် ခံစားမှု၊ စံစားမှုရှိပြန်လျှင် ဝေဒနာရှိပြန်၏။ လည်မှုကေန ဖြစ်ပြန်၏။ အဘယ်ကြောင့် ပြတ်ရုံမျှကို မကြိုက်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ပြတ်ရုံမျှဖြစ်ခဲ့လျှင် တုစ္ဆ၊ အဘာဝဖြစ်၍ နေ၏။ ထို့ကြောင့် မကြိုက်ပါသည်ဆိုပေရ၏။ ဗကဗြဟ္မာကြီး၏အယူမျိုးတည်း။

မေး။ သုညတနိဗ္ဗာန်-ဟု ကြားဘူး၏လော။

ဖြေ။ သုညံ-သုညတံ(အနက်အတူ) သုညံ၊ ဆိတ်၏။ သုညတံ၊ ဆိတ်၏။ သုညဓမ္မဖြစ်၍ တုစ္ဆ-ဟု ထင်ရသည်၊ အဘာဝ-ဟု ထင်ရသည်၊ တုစ္ဆ-အဘာဝကိုမကြိုက်လျှင် သုညတကိုလည်းမကြိုက်လတ္တံ့၊ တဖွားဖွား ဖြစ်ပေါ်၍ အကောင်အထည် ထင်မြင်ရသော သမုဒယမျိုးကိုသာ ကြိုက်လတ္တံ့၊ တုစ္ဆနှင့် သုညတ နှစ်ပါး အထူးကား- သမုဒယဓမ္မမျိုးတို့၏ ဆိတ်ကင်းမှုကို သုညတဆိုသည်၊ နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ်ပုဒ်ကြီးတခု ပေတည်း။ တစုံတခုသော အမွန်အမြတ်ဟူ၍ မရှိသည်ကို တုစ္ဆဆိုသည်၊ ထိုသံသရာစက်ပြတ်မှု၊ ချုပ်မှုသည်ကား- မွန်မြတ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးအနန္တ၏ တုစ္ဆမဟုတ်၊ အဝိဇ္ဇာစသော သမုဒယဓမ္မမျိုးတို့မှ ဆိတ်ကင်းသောကြောင့် သုညတ ဟုတ်၏၊ မွန်မြတ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူး အနန္တရှိပုံကို နောက်ပြဆိုအံ့။

အဘာဝဏာဝ-မရှိမတည်း၊ဘာဝကား-ရှိမတည်း၊ အဘာဝသည် လည်း အမှုမျှပင် လုံးလုံးမရှိသော ပညတ်သက်သက် ဖြစ်သော အဘာဝ လည်းရှိသည်။ စိတ်တရားသည် နိစ္စ တည်းဟု သဿတဒိဋ္ဌိတို့ယူ၏။ထိုနိစ္စ သည် သက်သက်မရှိသော အဘာဝမျိုးတည်း၊ စိတ်မဟုတ်မရှိဟူ၍အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ရှိဘူးသည်မဟုတ်၊ အရူပဘုံ ပုဂ္ဂိုလ်သည် နာမ် တရားအတွက် ဘာဝမည်၏။ ရုပ်တရားအတွက် အဘာဝမည်၏။ အသညသတ် ပုဂ္ဂိုလ် သည် ရုပ်တရားအတွက်ဘာဝမည်၏၊ နာမ်တရားအတွက်အဘာဝမည်၏။ ဤသို့သော အဘာဝမျိုးလည်းရှိသည်။ ‘အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော’ အစရှိသည်၌ အဝိဇ္ဇာချုပ်မှုကား-ကေန္တရှိသည်သာဖြစ်၏။သင်္ခါရ တို့၏ ချုပ်မှုလည်း ကေန္တ ရှိသည်သာဖြစ်၏။လောဘ၏ချုပ်မှု၊ ဒေါသ၏ ချုပ်မှု စသည်ဆိုလေ။

ထိုချုပ်မှုကား-ဘာဝကေန်မုန်၏။ အဘာဝမဟုတ်၊ ထိုချုပ်မှု မရှိခဲ့သော် အဝိဇ္ဇာကိုချုပ်အောင် ဘယ်လိုပင် ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ကို ပွားသော် လည်း အဝိဇ္ဇာချုပ်သည်ဟုမရှိရာ၊ ထိုသို့ မရှိသည်မဟုတ်၊ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ပွား များအားထုတ်၍ ထ-မြောက် အောင်မြင်သောအခါအဝိဇ္ဇာသည်ကေန္တ ချုပ်၏။ ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာနိရောဓာအရ အဝိဇ္ဇာချုပ်မှုသည် ကေန္တ ရှိသော ဘာဝမှုပင်ဟု သိအပ်၏။ အရူပပုဂ္ဂိုလ်သည် နာမ်ရှိသည့်အတွက် ဘာဝမုန်၏။ ရုပ်မရှိသည့်အတွက် အဘာဝဆို၏။ ထို့အတူ ထိုအဝိဇ္ဇာ ချုပ်မှုမှာလည်း ချုပ်မှုကေန္တရှိသည့်အတွက် ဘာဝမုန်၏၊ အဝိဇ္ဇာမရှိသည့် အတွက် အဘာဝမုန်၏၊ အဘာဝဖြစ်၍ မကြိုက်ပါသည် ဟူသောစကား ၌စား ထိုသံသရာစက်ပြတ်မှု၊ချုပ်ငြိမ်းမှုမှာ တစုံတခုသော ဝတ္ထုအထည် မျိုးမရှိသည့်အတွက်နှင့် အဘာဝဆိုသတည်း။

ချုပ်မှုရှိသည်ကားအမှန်ဖြစ်၏။ချုပ်မှုအမှန်ရှိသည့်အတွက်ကြောင့် အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ ဘုရားဟူ၍ ရှိကြသည်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဟူ၍ ရှိကြသည်၊ ရဟန္တာဟူ၍ရှိကြသည်၊ထိုအဝိဇ္ဇာချုပ်မှုသည်ကေန်ရှိသောဘာဝမှုမဟုတ် ဒိဋ္ဌိအယူမှာ စိတ်မြဲမှုကဲ့သို့ဝေ ဟာရမတ္တသာဖြစ်ခဲ့အံ့၊ ပါရမီတို့ကိုဘယ်မျှ လောက်ဖြည့်၍ ဘယ်လိုပင်ကျင့်သော်လည်းအဝိဇ္ဇာမချုပ်သည်သာဖြစ်၍ ဘုရားဟူ၍မရှိရာ၊ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဟူ၍မရှိရာ၊ရဟန္တာဟူ၍မရှိရာ၊အရိယာဟူ၍

မရှိရာ၊ ချုပ်မှု ရှိကြောင်း ထင်ရှားပြီ၊ ဘာဝဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပြီ၊ ဝေါဟာရမတ္တ မဟုတ်၊ ပရမတ္တ သဘာဝဓာတ်တပါး ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပြီ၊ ချုပ်မှုဆိုသည်ကား- ဝေမေတဿ စောဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ'ဟူသော ဒေသနာတော်မြတ်နှင့်အညီ ဒုက္ခတုံး၊ ဒုက္ခမီးတို့၏ အဘာဝပင်တည်း။

ဘဝချုပ်ငြိမ်းမှု ကိုးကွယ်ရာဌာန။ ။ ယခုအခါ ထိုဘဝဟု ဆိုအပ်သော ချုပ်ငြိမ်းမှု၏ အကြီးအကျယ် ကိုးကွယ်ရာ ဌာနကြီး ဖြစ်ကြောင်းကို ပြပေအံ့။ သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်မှစ၍ အဝိဇ္ဇာ အမှူးရှိ သော တထောင့် ငါးရာသော ကိလေသာဓမ္မ အကုသိုလ် အထုတို့သည် အသီးသီး ရှိကြကုန်၏။ ချုပ်မှု မည်သည် ဓာတ်သဘာဝ ပရမတ္တဓမ္မမျိုး မဟုတ်၊ ဝေါဟာရမတ္တ စကားမျှသာ ရှိသည်ဖြစ်ခဲ့အံ့။ သတ္တဝါအပေါင်း တို့အား ဘယ်လိုပင် အကျင့်ကောင်းသော်လည်း မိမိသန္တာန် ကိလေသာ ဓမ္မတို့၏ ချုပ်မှုဟူ၍ ကိုယ်သန္တာန်မှာ မျက်တောင် တခတ်မျှ မရှိသည်သာ ဖြစ်ရာ၏။ မြစ်ရေ အယဉ်ကဲ့သို့ အစဉ်ထာဝရဖြစ်၍ နေရာ၏။ ကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်ခွင့်ဟူ၍ မျက်တောင် တခတ်မျှ မရှိရာ၊ ထိုသို့ ဖြစ်ခဲ့သော် လူ-ဟူ၍၊ နတ်-ဟူ၍၊ ဗြဟ္မာ-ဟူ၍ တစုံတယောက်မျှ မရှိရာ၊ အပါယ်ဘုံသားချည်း ဖြစ်ရာ၏။ ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အရိယာဖြစ်ရန် အခွင့် ဝေးလှလေရာ။

ဤသို့ကား မဟုတ်၊ ကိလေသာ ချုပ်မှုဟူသည် ကေန္တ ရှိသော သဘောတရား ဖြစ်ပေသောကြောင့် တဒင်္ဂချုပ်မှုကို ခိုကိုး၍ လူဖြစ် ပေါက်၊ နတ်ဖြစ်ပေါက်ကို လုပ်ကြံ ကြရသည်။ ဝိက္ခမ္ဘနချုပ်မှုကို ခိုကိုး၍ ဗြဟ္မာဖြစ်ပေါက်ကို လုပ်ကြံ ကြရသည်။ ထိုတဒင်္ဂချုပ်မှု၊ ဝိက္ခမ္ဘနချုပ်မှု ကို ခိုကိုး၍ အရိယာ သာဝက ဖြစ်ပေါက်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဖြစ်ပေါက်၊ သဗ္ဗညုဘုရား ဖြစ်ပေါက်ကို လုပ်ကြံကြရသည်။ ထိုသို့သော ချုပ်မှု ပရမတ္တ အားဖြင့် ထင်ရှား ရှိပေသည့် အတွက်ကြောင့် လောက၌ လူ-ဟူ၍ ရှိကြ သည်၊ နတ်-ဟူ၍ ရှိကြသည်၊ ဗြဟ္မာဟူ၍ ရှိကြသည်၊ ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အရိယာ ဟူ၍ ရှိကြလေသည်။ ဤစကားရပ်ဖြင့် တထောင့် ငါးရာ ကိလေသာ အပြည့်နှင့်နေကြသော သတ္တဝါတို့မှာ ကိလေသာချုပ်မှုသည် အကြီးအကျယ် ကိုးကွယ်ရာကြီး ဖြစ်ကြောင်းကို ပြဆိုသော စကားတည်း။

ထို့အတူ လောက၌ မျက်စိရောဂါ မည်သည် ရှိ၏။ မျက်စိရောဂါ ချုပ်မှုလည်း ရှိ၏။ မျက်စိရောဂါ ဖြစ်နေသောသူမှာ မျက်စိရောဂါ ချုပ်မှုသည် ကိုးကွယ်ရာကြီး ဖြစ်၏။

ဆေးဝါး ကုစားမှု ဆိုသည်မှာ အနာချုပ်ငြိမ်းမှု ဟူ၍ အမှန် အားဖြင့် ထင်ရှား ရှိနေသောကြောင့်သာ အသုံးကျသည်။ အနာ ချုပ်ငြိမ်းမှု ဟူ၍ မရှိကု အသုံးမကျသည်သာ ဖြစ်၏။ ဆေးဝါး မကုစား ပဲနှင့် အနာချုပ်ပျောက်မှုကိုရလျှင် ဆေးဝါး ကုစားဖွယ်မရှိ၊ ထို့ကြောင့် မျက်စိနာ ဖြစ်သောသူမှာ မျက်စိနာ ချုပ်ငြိမ်းမှုသည်သာ ကိုးကွယ်ရာ အစစ် ဖြစ်သတည်း။ ဤနည်းအတိုင်း လောက၌ ကိုးဆယ် ခြောက်ပါး သော အနာပျောက်ငြိမ်းမှု အစရှိသည်ဖြင့် သိလေ။ ဤမျှသော အရိပ် အမြက် ပြဆိုချက်ဖြင့် တလောကလုံး၌ တယောက် တယောက်သော သတ္တဝါမှာ တထေခင့် ငါးရာ မျှသော ကိလေသာဘေး၊ ကိုးဆယ် ခြောက်ပါးသော အနာရောဂါဘေး အစရှိသည်တို့နှင့်တကွ ကျင်လည်၍ နေကြရသော အရာမှာ ချုပ်ငြိမ်းမှု အသီးသီးရှိကြပေ၍သာ ကိုးကွယ်ရာ ရှိကြတော့သည်။ ချုပ်ငြိမ်းမှုဟူ၍ မရှိက ကိုးကွယ်ရာ ရခွင့်မရှိပြီဟူသော အနက်ကို သိကြရသဖြင့် ထိုသို့သော နိရောဓမှု၊ အဘာဝမှုတို့မှာ အလွန် မှန်မြတ်သော ဂုဏ်သရေ အနန္တ ရှိကြောင်းများသည် ထင်ရှားသင့်လေပြီ။

နိရောဓ-အဘာဝမှုကြီး။ ။ ယခုအခါ အသိတ ဖြစ်သော နိရောဓမှုကြီး၊ အဘာဝမှုကြီးကို ကွက်ခြား၍ ပြဆိုပေအံ့။ အမြင့်ယူဇနာ တရာခန့် ရှိသော သံစက်ဘီးကြီး တခုသည် ရှိသတတ်၊ အောက်၌ ရဲရဲတောက်၊ လျှမ်းလျှမ်းတောက်သော သံပူခရတို့ဖြင့် ပြည့်သော သံမုဒ္ဒရာသည် ရှိ၏။ စက်ဘီးကြီးသည် ထိုသံမုဒ္ဒရာထဲ၌ ယူဇနာ ငါးဆယ် မြုပ်၏။ အနွစ် နှစ်ရာမှ တပတ် တပတ်ရရုံ အမြဲလည်၍နေ၏။ ထိုစက်ဘီး မှာ ကြိုးကိုယ်စီနှင့် ချည်ဖွဲ့ကာ စီး၍ ပါ၍ နေကြကုန်သော သတ္တဝါတို့ လည်း အနန္တ များပြား၏။ ဘီးလည်ရာ သံပူရေထဲသို့ မြုပ်သောအလွဲ၊ ပေါ်သောအလွဲ၊ အစဉ်အတိုင်း ပါကြရ၏။ မြုပ်လွဲ ကျသော သူတို့မှာ အနွစ်တရာတိုင်လျှင် ပေါ်ကြကုန်၏။ ပေါ်လွဲ ကျသူတို့မှာ အနွစ်တရာ တိုင်လျှင် မြုပ်လွဲ ဆိုက်ကြကုန်၏။ ပေါ်လွဲ ကျသူတို့မှာ အလွန်ပျော်မွေ့ စွာ ခံစား၊ စံစားကြရ၏။ မြုပ်လွဲကျသော သူတို့မှာ သံပူရေလောင်စွဲ၍ မီးခဲ၊ မီးတောက်အတိ ဖြစ်၍ နေကြကုန်၏။

ဤ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ-အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော သံသရာ စက်ကြီးသည်လည်း ထိုသံဘီးကြီးနှင့် တူလှ၏။ သုဂတိဘုံစုသည်သံသရာစက်မှအထက်ယူဇနာ ၁၆ဆယ်အဖို့နှင့် တူလှ၏။ အပါယ်လေးဘုံစုသည် အောက်ယူဇနာ ၁၆ဆယ်အဖို့နှင့်တူ၏။ ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့သည် ထိုစက်မှာ ပါရှိသော သတ္တဝါစုနှင့်တူ၏။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာနှင့်တကွသော ၁၂, ၁၂, ၁၂-ဟု ထင်မြင်စွဲလမ်းသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိကြီးသည် ထိုသူတို့မှာဖွဲ့ချည်၍နေသော ကြိုးလွန်နှင့်တူ၏။ ထိုစက်ကြီးမှာ ပေါ်လွှဲကျသော သူတို့မှာ တနေ့ထက်တနေ့ မြုပ်ခွင့်သို့ နီး၍သွား၏။ မြုပ်လွှဲကျသော သူတို့မှာ တနေ့ထက်တနေ့ ပေါ်ခွင့်သို့ နီး၍ သွား၏။ ထို့အတူ သံသရာစက်မှာလည်း လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာ အလွဲကျကုန်သော ပုထုဇဉ်သတ္တဝါ၊ ဗြဟ္မာ၊ နတ်၊ လူတို့မှာ အပါယ်ကျခန်းသို့ တနေ့ထက်တနေ့ နီး၍သွား၏။

ယခုဘဝ သူတော်စောင်းတရား အားကြီးလှ၍ ဘဝတရာ, ဘဝတထောင်ပင် သုဂတိဘုံမှာ ဆက်လက်ကာ နေခွင့်ရှိသော်လည်း အပါယ်ကျလွှဲသို့ နီးမှုရှိသည်သာလျှင်တည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ-ရင်ထဲမှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပါရှိလျက်နေသဖြင့် အပါယ်တံခါး ဟင်းလင်းနှင့် အပါယ်စာရင်း မပျက်ချေသောကြောင့်တည်း။ ထို့အတူ အပါယ်သို့ကျ၍ ဘဝတရာ, ဘဝတထောင်, ဘဝတသေခင်း အပါယ်ဘဝမှာချည်း ဆက်လက်ကာ နေခွင့်ရှိသော်လည်း သုဂတိသို့လားခွင့် နီးမှုရှိနေသည်သာတည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်း ဟူမူ-ကုသိုလ်ခွင့်လည်း ရှိပြန်သောကြောင့်တည်း။ သို့သော်လည်း သုဂတိဘုံမှာ ဘဝများစွာ ဆက်လက်သူကား အလွန်နည်းပါးလှ၏။ တထောင်, တသောင်းမှာ တယောက်ကျ မရှိလို၊ အပါယ်သို့ တခါကျမိလျှင် ၁၆အမျိုးမျိုး, ပြိတ္တာအမျိုးမျိုး, တိရစ္ဆာန်အမျိုးမျိုး ဘဝတွေ ဆက်လက်၍ နေသူသာ များလှချေ၏။

အဘယ်ကြောင့်နည်း ဟူမူ-ဘဝများစွာ ကမ္ဘာ အဆက်ဆက်၌ အမှိုက်မှိုက်, အမှားမှား ဒုစရိုက်တရားနှင့် လာခဲ့သော ဘဝတို့သာများကြသဖြင့် တယောက်ယောက်မှာ အပါယ်ကျရန် အပရာပရိယ ကံပေါင်း အသင်္ချေ, အနန္တ ပါရှိလျက် နေကြ၏။ ထို့ကြောင့် အနည်းငယ်သော အဘိဇ္ဈာမ, ဗျာပါဒမူ အစရှိသည်နှင့် အပါယ်သို့ကျလေရာ ထိုကံကုန်

သော်လည်း မလွတ်ရပဲ အပရာပရိယ ကံဟောင်းတွေ ဆက်လက်နေသည့် အတွက် ကမ္မဿယျာဏ်မူပင် လွတ်ကြ လတ္တံ့သော သတ္တဝါပေါင်း အသင်္ချေယျ အနန္တရှိသည် ဟု သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာတွင် လာသည်။

ဤပရုဏ်တို့နှင့် နှိုင်းစာက မပြောနိုင်။ ။ သုဂတိဘုံသို့ရောက်မှု မည်သည် သေခါနီးအခါ၌ ကုသိုလ်စိတ်ဝင်စား၍ သေမှုရောက်နိုင်သည် ဟု ဟောတော်မူသည်။ အပါယ်ဘုံသားတို့အား ကုသိုလ်စိတ် ဝင်စား နိုင်ရန် အခွင့် ဘယ်မျှလောက် နည်းပါးသည်-ဟု ဆင်ခြင်ပါကုန်၊ ထို့ ကြောင့် အပါယ်သို့ တခါကျရောက်၍ သွားခဲ့လျှင် သုဂတိသို့ ပြန်လာ ရန် အခွင့်သည် အလွန်ခဲယဉ်းလှလေသည်။ ယခုအခါ ဇမ္ဗူဒီပါ ထကျန်းလုံး၌ရှိသော လူတို့ကို အကုန်ရေတွက်သော်လည်း တခုသော တောအရပ်မှာရှိသော ခြသတ္တဝါ တမျိုးလောက်မျှ ရှိမည်မဟုတ်၊ ဤ စကြဝဠာရှိ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ် နတ်တို့ကို အကုန်ရေတွက်သော်လည်း တခုသော တောင်မှာရှိသော ခြသတ္တဝါတမျိုးလောက်မျှ ရှိမည်မဟုတ် ဤ စကြဝဠာပေါ်ရှိ ဗြဟ္မာ့ဘုံနှစ်ဆယ်မှာ ဗြဟ္မာတို့ကို အကုန်ရေတွက် သော်လည်း တခုသော တောင်မှာရှိသော ပရုဏ်ဆိတ် သတ္တဝါမျိုး လောက်မျှ ရှိမည်မဟုတ်၊ ဤ ပရုဏ်ဆိတ်တို့မှတစ်ပါး အမျိုးအားဖြင့်ပင် ကုန်းသတ္တဝါ အနန္တ ရှိသေး၏၊ ရေသတ္တဝါမှာ ဆိုဖွယ်မရှိ။

လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်၊ ဗြဟ္မာ့နှစ်ဆယ်ကို အကုန်စု သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပရုဏ်ဆိတ်သတ္တဝါတမျိုးကိုပင် မှီမည်မဟုတ်၊ ဤသို့ သုဂတိဘုံ သတ္တဝါနှင့် ဒုဂ္ဂတိဘုံသတ္တဝါတို့ အနည်းအများ ကွာ လှမ်းကြပုံကို ဆရမ်း၍ သိရ၏၊ မြတ်စွာဘုရားကား လက်သည်းတော် ပေါ်မှာ မြေမှုန့်ကို တင်ပြ၍ “ငါ၏ ချစ်သား ရဟန်းတို့....မဟာပထဝီ မြေကြီးနှင့် ဤ ငါ၏ လက်သည်းပေါ်မှာ တင်ထားသော မြေမှုန့်သည် အဘယ်က များသနည်း” ဟု မေးတော်မူ၍ “သေသမျှ သတ္တဝါစုတွင် သုဂတိသို့ ရောက်သော သတ္တဝါကား လက်သည်းပေါ်မှာ ရှိသော မြေမှုန့်ကဲ့သို့ အလွန်နည်းပါးလှ၏၊ ဒုဂ္ဂတိသို့ရောက်သော သတ္တဝါကား မဟာပထဝီမြေကြီးရှိ မြေမှုန့်အလားကဲ့သို့ အလွန်များပြားလှ၏” ဟု ဟောတော်မူသည်ကို ထောက်သဖြင့်လည်း လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ-ဟူသော

သုဂတိ ၂၇-ဘုံရှိ သတ္တဝါတို့ထက် အပါယ်လေးဘုံရှိ သတ္တဝါတို့က အဆအသင်္ချေ၊ အဆဆယ်သင်္ချေ၊ အဆသင်္ချေတရာ၊ သင်္ချေကထောင်၊ သင်္ချေတသောင်း၊ တသိန်းမက များပြားကြောင်းကို သိသင့်၏။

ဤသို့ သိရသဖြင့်လည်း အလောင်းတော်ကြီးများမှတစ်ပါး ပကတိသော ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့၏ ဘဝအလားသည် အပါယ်ဘုံမှာ ဘဝတရာ၊ တထောင်မှ လူ့ဘုံမှာ တဘဝ၊ အပါယ်ဘုံမှာ ဘဝတသောင်း၊ တသိန်းမှ နတ်ဘုံမှာ တဘဝ ရနိုင်သော သတ္တဝါပင် အလွန် နည်းလှရန် ရှိသည်။ ဤကား အပါယ်သို့ တခါတခေါက် ကျရောက်၍များ သွားခဲ့လျှင် သုဂတိဘဝသို့ ပြန်ရောက်ရန် စခန်း အလွန်ဝေးလှပုံကို ပြဆိုသော ယုတ္တိစုတည်း။ ငရဲကြီး ရှစ်ထပ်နှင့်တကွ အနန္တ ငရဲတွေအခန်း၊ အနန္တ ပြိတ္တာတွေ အခန်း၊ အသုရကာယ်တွေ အခန်းကို ကျမ်းဂန်တို့မှာ များစွာ လာ၏။ ကျယ်အံ့စိုး၍ မရေးလိုက်ပြီ။ ငရဲဘုံ၊ ပြိတ္တာဘုံ၊ အသုရကာယ်ဘုံတို့၌ ဒုက္ခကြီးကျယ်ပုံကို သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဖြင့် ကြည့်၍ တသက်ပတ်လုံး ဟောသော်လည်း ဆုံးနိုင်ရန် မရှိ-ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူ၏။ ဤသို့လျှင် သူ့သူ၊ ငါငါ ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့သည် ဤကမ္ဘာတွင်းမှာပင် လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ အနည်းငယ်နှင့် အပါယ်ဘဝသာ အသင်္ချေယျ၊ အနန္တ များပြား၍ နေကြပုံ၊ ကမ္ဘာတိုင်း ကမ္ဘာတိုင်း မှာလည်း ဤနည်းချည်း ဖြစ်၍ နေကြပုံကို သိကြကုန်ဆု၏။

အဝိဇ္ဇာချုပ်မှုသာ ပုန်းအောင်း ကိုးကွယ်ရာ။ ။ ဖုံးလွှမ်းခြင်း တရား နည်းပါးသဖြင့် ထိုကဲ့သို့သော သံသရာဘေးကြီး အနန္တကို သိမြင် ကြောက်လန့်ကုန်သော ပညာရှိ သူမြတ်တို့သည် ထိုဘေးကြီး အနန္တမှ လွတ်ကင်းရန် အခွင့်ကို ရှာကြကုန်သည်ရှိသော် မိမိတို့ သန္တာန်မှာရှိသော အဝိဇ္ဇာ ချုပ်မှုမှတစ်ပါး လွတ်ကင်းခွင့်မရှိ-ဟု သိကြလေကုန်၏။ အကယ်၍ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်မှုမည်သည် အဟုတ်ရှိသော ဓာတ်သဘာဝမျှ မဟုတ်၊ ပါးစပ်ပြောရုံ ဝေါဟာရ ပညတ်မျိုး ဖြစ်ခဲ့အံ့၊ အဝိဇ္ဇာကို ချုပ်အောင် အားထုတ်သော်လည်း အဟုတ်ချုပ်မှု မရှိလေရာ၊ ထိုသို့ အဟုတ်ချုပ်မှု မရှိခဲ့သည်ရှိသော် ထိုသံသရာဘေးကြီး အနန္တမှ လွတ်ခွင့်ဟူ၍ မရှိပြီ။ အဝိဇ္ဇာကို အဆုံးတိုင်ချုပ်အောင် အားထုတ်ခဲ့လျှင် အဝိဇ္ဇာချုပ်မှု ကေနိ

ရှိပေ၍သာလျှင် ထိုဘေးကြီးမှ လွတ်ခွင့်ရနိုင်ကြကုန်သတည်း။ ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာချုပ်မှ တခုတည်းသာလျှင် အနာမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ပညာရှိ အနန္တ တို့၏ ကိုးကွယ်ရာကြီး အမှန်ဖြစ်၏။

ထို သံသရာဘေးကြီး အနန္တကို ကြောက်လှ၍ ကိုးကွယ်ရာကို ရှာသော် ထိုအဝိဇ္ဇာချုပ်မှ တခုသာရှိ၏။ ထို သံသရာဘေးကြီး အနန္တမှ လွတ်ကင်းခြင်းငှာ ပုန်းအောင်းရာကိုရှာသော် ထိုအဝိဇ္ဇာချုပ်မှ တခုသာ ပုန်းအောင်းရာ ရှိ၏။ ငရဲဘေး စသည်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြ စောင်းရှင်းစွာ လည်းလျောင်းရာကို ရှာသော် ထို အဝိဇ္ဇာချုပ်မှ တခုသာ လည်းလျောင်းရာ ရှိ၏။ လူ့ချမ်းသာ၌ လေးကျွန်းလုံးကို အစိုးရသော စကြာမန္တာတ်မင်း စည်းစိမ်ချမ်းသာသည် အလွန်ဆုံးဖြစ်၏။ ထိုစကြာ မန္တာတ်မင်း ချမ်းသာသည် အနိစ္စဓမ္မဖြစ်၍ အဆုံးမှာ ငရဲဘေး အနန္တ ဆက်လျက် ရှိ၏။ ပြိတ္တာဘေး အနန္တ ဆက်လျက် ရှိ၏။ အသ္မရကာယ်ဘေး အနန္တ ဆက်လျက် ရှိ၏။ တိရစ္ဆာန်ဘေး အနန္တ ဆက်လျက်ရှိ၏။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်မှသည် ငရဲဘေး အနန္တကို အကုန် ငြိမ်းစေနိုင်၏။ ပြိတ္တာဘေး အနန္တကို အကုန် ငြိမ်းစေနိုင်၏။ အသ္မရကာယ်ဘေး အနန္တကို အကုန် ငြိမ်းစေနိုင်၏။ တိရစ္ဆာန်ဘေး အနန္တကို အကုန် ငြိမ်းစေနိုင်၏။

ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာချုပ်ငြိမ်းမှု သုခသည် စကြာမန္တာတ် သုခ ထက် အဆအသင်္ချေလွန်မြတ်၏။ ထို့ အတူ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ် နတ်မင်း၊ သိကြားမင်း စည်းစိမ်ချမ်းသာသည်လည်း အဆုံးမှာ ငရဲဘေး အနန္တ ဆက်လျက် ရှိ၏။ ပြိတ္တာဘေး အနန္တ ဆက်လျက် ရှိ၏။ အသ္မရကာယ်ဘေး အနန္တ ဆက်လျက် ရှိ၏။ တိရစ္ဆာန်ဘေး အနန္တ ဆက်လျက်ရှိ၏။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်မှသည် ထို အနန္တဘေးတွေကို အကုန် ငြိမ်းစေ၏။ ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာချုပ်မှ သုခသည် နတ်ပြည် ခြောက်ထပ် နတ်မင်း၊ သိကြားမင်း သုခထက် အဆအသင်္ချေ လွန်မြတ်၏။ စကြာဝဠာ တထောင်ကို ကိုယ်ရောင်ဖြင့် ထွန်းလင်းစေနိုင်သော ဗြဟ္မာမင်းချမ်းသာ၊ စကြာဝဠာ တသောင်းကို ကိုယ်ရောင်ဖြင့် ထွန်းလင်း စေနိုင်သော ဗြဟ္မာမင်း ချမ်းသာ၊ စကြာဝဠာ တသိန်းကို ကိုယ်ရောင်ဖြင့် ထွန်းလင်းစေနိုင် သော ဗြဟ္မာမင်း ချမ်းသာတို့သည်လည်း အဆုံးမှာ ငရဲ၊ ပြိတ္တာ၊ အသ္မ ရဏာယ်၊ တိရစ္ဆာန် ဘေးတွေ ဆက်လျက် ရှိကုန်၏။

ထို့ကြောင့် ဗြဟ္မာသုခတို့ထက် အဝိဇ္ဇာချုပ်မှု သုခသည် အဆ
အသင်္ချေလွန်မြတ်၏။ စကြာမန္တာတ်မင်းသုခ၊ နတ်မင်း၊ သိကြားမင်းသုခ
သည် ကာလပရိစ္ဆေဒရှိ၏။ နှစ်ကာလပရိစ္ဆေဒစေ့သည့်အခါ ခန္ဓာနှင့်တကွ
ပျက်ဆုံး၍ ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက်၊ သန်း၊ ကြမ်းပိုး စသည်ဖြစ်ရပြန်၏။
အဝိဇ္ဇာချုပ်မှုသည်လည်း ချုပ်သောအခါမှစ၍ နိစ္စဖြစ်၍တည်၏။ အနုမ
တဂ္ဂပင် ကြာသော်လည်း ပျက်သည်ဟူ၍ မရှိပြီ။ ချုပ်မှုကွယ်ပျောက်ပျက်
ဆုံး၍ အဝိဇ္ဇာတဖန် ပေါ်လာပြန်သည်။ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခမှပေါ်၍လာပြန်
သည်ဟု မရှိပြီ။ ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက်၊ သန်း၊ ကြမ်းပိုး စသည်ဖြစ်ရပြန်
သည်ဟူ၍မရှိပြီ။ ဝရဲ၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယသို့ရောက်ရပြန်သည်ဟူ၍မရှိပြီ။
ဤသို့စကြာမန္တာတ်မင်းသုခသည်အနိစ္စဘေး အုပ်စိုးလျက်ရှိသောကြောင့်
အမြဲလျှင် အနိစ္စလက်နက်နှင့် ပျက်ပြုန်းဆုံးပါးရသော ဒုက္ခမျိုး ဖြစ်၏။
အဝိဇ္ဇာချုပ်မှုသည်ကား ထိုအနိစ္စဘေးကို သတ်နိုင်သော သုခမျိုးအစစ်
ဖြစ်၏။ နတ်မင်း၊ သိကြားမင်း၊ ဗြဟ္မာမင်းချမ်းသာတို့ကိုလည်း ထို့အတူ
ဆိုလေ။

စကြာမန္တာတ်မင်း ချမ်းသာ ဆိုရာမှာလည်း ရှေး၌ပြဆိုခဲ့ပြီးသော
သေသောက်ကြူး ဥပမာကဲ့သို့ ထိုချမ်းသာကိုသာယာတတ်သော တဏှာ
ရာဂဓာတ်ခံရှိသောသူတို့မှာချမ်းသာသုခထင်မှတ်ကြရသည်။ အနာဂါမ်၊
ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ဥပမာကဲ့သို့ နေက္ခမ္မ ဓာတ်ခံရှိသော သူတို့မှာ ရှံဖွယ်၊
စက်ဆုပ်ဖွယ်၊ ကြောက်ဖွတ်၊ လန့်ဖွယ် သာဖြစ်၏။ ခွေးသေပုပ်သည် အပုပ်
ကြိုက် ဓာတ်ခံရှိသော ဌင်းတတို့မှာ အလွန်နှစ်သက်ဖွယ်သော သုခကြီး
ဖြစ်၏။ စင်ကြယ်သော ဓာတ်ခံရှိသော ရွှေဟသံတို့မှာ အလွန်စက်ဆုပ်
ဖွယ်ကြီးဖြစ်၏။

လူကောင်ပုပ်သုသာန်သည် အပုပ်ကြိုက်ဓာတ်ခံရှိသော ခွေး၊ ကျီး၊
ဌင်းတတို့မှာ အလွန်နှစ်သက်ဖွယ်၊ ပျော်ဖွယ်ကြီးဖြစ်၏။ စင်ကြယ်သော
ဓာတ်ခံရှိသောသူတို့မှာအလွန်စက်ဆုပ်ဖွယ်ကြီးဖြစ်၏။ ဤဥပမာနှင့်လည်း
တူပါ၏။ စကြာမန္တာတ်မင်း စည်းစိမ်ချမ်းသာမည်သည် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-အစရှိသော တထောင့်ငါးရာ ကိလေသာမီးတို့၏ ပွားစီး
တောက်လောင်ရာ မီးစာထင်းမှုက်တို့သာဖြစ်ကုန်၏။ အဝိဇ္ဇာချုပ်မှုသည်
ခပ်သိမ်းသောကိလေသာမီးတို့ကိုသတ်နိုင်၏။ ငြိမ်းစေနိုင်၏။ စကြာမန္တာတ်

မင်း စည်းစိမ်မည်သည် တဏှာတည်းဟူသော အငတ်ရောဂါကို လွန်စွာ ပွားစီးစေတတ်၏။ အဝိဇ္ဇာချုပ်မှုသည် သဏှာတည်းဟူသော အငတ်နာ၊ အငတ်ရောဂါကို အပြီး ပျောက်စေနိုင်၏။

အငတ်ကြီးတွေမို့။ ။ ယခုရှိကြသောသတ္တဝါတို့သည် အနမတဂ္ဂ သံသရာမှာ တဏှာ တည်းဟူသော အငတ်နာကြီး၊ အငတ် ရောဂါကြီး စွဲကပ် လာကြသည့်အတွက်ကြောင့် ယခု ဘုရားသာသနာနှင့် တွေ့ကြုံကြ သောအခါမှာပင် ကာမဂုဏ်ဟူသော ငတ်စာ၊ မှတ်စာကို မလွန်နိုင်ရုံနေ ကြကုန်သည်။ ထိုအနာကြီး၏ အမြစ်များကား အဝိဇ္ဇာတည်း။ ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာချုပ်မှုသည် ထိုငတ်နာကြီးကို ပျောက်ငြိမ်းစေ နိုင်လေသတည်း။ နတ်၊ သိကြား၊ ဗြဟ္မာချမ်းသာတို့၌လည်း ထိုနည်းတူဆိုလေ။ ဤမျှသော စကားရပ်တို့ဖြင့် “အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသ ဝိရာဂ နိရောဓသ သင်္ခါရ နိရောဓော (လ) ဝေမေတဿ ဇောဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ”ဟူသော ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်မြတ်အလာ အဝိဇ္ဇာ နိရောဓ-ဟူသော နိရောဓတရား၏ အလွန်ထင်ရှားသော ပရမတ္ထ ဓမ္မကြီး အသီးအခြား ဖြစ်ကြောင်း၊ အတုခရှိလွန်မြတ်သော ဇောန္တသုခ ပရမသုခကြီးဖြစ်ကြောင်း၊ ချီးမွမ်းဖွယ်အနန္တ၊ အံ့ဩဖွယ်အနန္တ မှန်မြတ် လှသော ဂုဏ်ကျက်သရေတို့နှင့် ပြည့်စုံကြောင်း၊ သံသရာဘေးကိုမြင်နိုင် ကြကုန်သော ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့၏ ကိုးကွယ်ရာကြီး၊ ပုန်းအောင်း ရာကြီး၊ လည်းလျောင်းရာကြီး စင်စစ် ဖြစ်ကြောင်းကို ပြဆိုသော အခန်းတည်း။

ဂုဏ်ကျက်သရေ ဆိုသည်မှာလည်း သေသောက်ကြူး ဥပမာကဲ့သို့ တဏှာခတ်ခံရှိသော သူတို့မှာ တဏှာအကြိုက်ဖြစ်သော ဂုဏ်ကျက်သရေ မျိုးတို့ကိုသာ ဂုဏ်ကျက်သရေဟုထင်မြင်နိုင်ကုန်သည်။ တဏှာအကြိုက်ဖြစ် သော ဂုဏ်ကျက်သရေတို့ မည်သည် အိပ်မက်တွင်းမှာမြင်သော ရွှေဘုံ၊ ရွှေနန်း၊ ရွှေပြာသာဒ်၊ ရွှေတောင်ကြီးတွေနှင့် တူ၏။ အိပ်မက်စိတ် ရှိတုန်း အခါ၌ ပျော်မြူးလိုက်ရ၏။ အိပ်မက်စိတ် ချုပ်ကွယ်လျှင် ကွယ်ပျောက်၍ ကုန်၏။ ထို့အတူ ဂုဏ်ကျက်သရေတို့သည်လည်း မရဏမီးနှင့် မဆုံမီသာ ကြည်လင်စွာ ချီးမွမ်းပြောပကြကုန်၏။ ဘုန်းကြီးပျံ့မှာ အကြီးအကျယ် လုပ်ဆောင်ခင်းကျင်းကြသော လောင်တိုက်၊ တလား၊ ရထား၊ ပြာသာဒ်တို့

နှင့်လည်း တူကုန်၏။ မီးမရှိမီ မီးစာတွေကို ကြည်ညိုအံ့သြ ပြောဆို ချီးမွမ်းကြကုန်၏။ သံသရာဘေးကြီးကို မြင်နိုင်သော သူတို့မှာမူကား ကိလေသာ အညစ်အကြေးတို့မှ ကျွတ်မှု၊ လွတ်မှု၊ ဟုတ်၏လော၊ ကျွတ်လမ်း-လွတ်လမ်း ဟုတ်၏လော၊ ဇရာ မရဏမီးတို့မှ ကျွတ်မှု-လွတ်မှု ဟုတ်၏လော၊ ကျွတ်လမ်း-လွတ်လမ်း ဟုတ်၏လောဟု ရှုမျှော်ကြကုန်၍ ထိုအညစ်အကြေး ထိုမီးတို့မှ ကျွတ်မှု-လွတ်မှု ကျွတ်လမ်း-လွတ်လမ်း ဟုတ်မှန်မှသာလျှင် ဂုဏ်ကျက်သရေဟု ထင်မြင်ကြကုန်၏။

ထင်ရှားအောင် ဆိုဦးအံ့။ စကြာမန္တာတ်မင်းကြီးကို မြင်ရာ၌ တဏှာသမားတို့သည် အကြီးအကျယ် ချီးမွမ်းဖွယ်ကိုသာ မြင်ကြကုန်၏။ ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်လိုကြကုန်၏။ ပညာသမားတို့သည် ကိလေသာမီးတောက် မီးလျှံတွေကို၎င်း၊ ဇရာမရဏ မီးတောက် မီးလျှံတွေကို၎င်း၊ အပါယ်မီး နှင့် တစပ်တည်းဆက်၍ နေသည်ကို၎င်း မြင်ကြကုန်၏။ နတ်စည်းစိမ်၊ ဗြဟ္မာ့စည်းစိမ်တို့၌လည်း ထိုနည်းတူ သိလေ။ တဏှာသမားတို့သည် “ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ” ၏ အရဖြစ်သော ဒုက္ခပစ္စုပ္ပန်-ဟု ဆိုအပ်သော သမုဒယနယ်၌သာ ချီးမွမ်း ဖွယ်ကိုထင်မြင်နိုင်ကုန်၏။ ပညာသမားတို့သည်ကား “ဝေမေတဿ ကေဝ လဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ” ၏ အရဖြစ်သော ဒုက္ခချုပ်မှုဟု ဆိုအပ်သော နိရောဓနယ်၌သာ ချီးမွမ်းဖွယ်ကို ထင်မြင်ကုန်၏။ အဘယ်သို့ ထင်မြင်ကုန်သနည်း ဟူမူ-ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသောအတိုင်း တယောက်၊ တယောက်သော သတ္တဝါတို့မှာ ကိလေသာ တထောင် ငါးရာ ရှိ၏။ ထိုတထောင်ငါးရာတွင် တခု၊ တခုသော ကိလေသာသည် ပင်လျှင် ထိုသတ္တဝါကို ကုမ္ဘာ့အဆက်ဆက်၌ အပါယ်လေးပါးမှ သုဂတိဘဝသို့ မပေါ်လာရအောင် အပါယ်ဘုံမှာ တမြုပ်တည်း မြုပ်၍ နေအောင် တတ်နိုင်၏။

နိရောဓောတ်ကြီး တယောက်၊ တယောက်သော သတ္တဝါမှာ ထိုသို့
 ဂုဏ်ကျက် သရေ အသီးသီး တတ်နိုင်ကြသော ကိလေသာပေါင်း
 တထောင်ငါးရာ ရှိ၏။ တခု၊ တခုသော ကိလေ
 သာ အတွက်နှင့်ပင် အပါယ်က တက်ရခွင့်မရှိ၊ တထောင်ငါးရာအတွက်နှင့်
 မူကား အပါယ်မှာ မိမိနှင့်မလောက်၊ ကိုယ်စားလှယ် ကိုယ်ပွားတထောင်

လေးရာကိုးကျိပ် ကိုးယောက်ထား၍ ခံမှ အတော်ကျမည်ကဲ့သို့ ရှိနေ၏။ ထိုသို့လည်း ကိုယ်စားလှယ်ကိုမှ မထားနိုင်၍ တထောင့် ငါးရာဝန်ကို အလှည့်ကျ ဘဝအစဉ်ထား၍ တယောက်အားနှင့် ခံရခွင့်ရှိကြ၏။ ကမ္ဘာ အဆက်ဆက် အပါယ်မှ တက်ရခွင့်မရှိချေ။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် လူ့ပြည်- နတ်ပြည်၊ လူ့ချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာဟု ရှိပြန်ရသည်ကား တဒဂ် နိရောဓ ၏ ကျေးဇူးပေတည်း။ ဗြဟ္မာ့ပြည်နှစ်ဆယ်ဟု ရှိပြန်ရသည်ကား ဝိက္ခမ္ဘန နိရောဓ၏ ကျေးဇူးပေတည်း။ တဒဂ် နိရောဓဟု ဆိုအပ်သော ကိလေသာ ချုပ်မှုရှိပေသောကြောင့် ဒါနပြုခွင့်ရပေသည်။ သီလသီတင်းဆောက်တည် ခွင့်ရပေသည်။ ဝိက္ခမ္ဘန နိရောဓဟု ဆိုအပ်သော ကိလေသာချုပ်မှု ရှိပေ သောကြောင့် ဗြဟ္မာဖြစ်ရန် ဘာဝနာတရား ပွားခွင့်ရပေသည်။

ဘုရားပါရမီ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါပါရမီ၊ သာဝကပါရမီဖြစ်ခွင့်ရပေသည်။ သမုစ္ဆေဒနိရောဓ-ဟု ဆိုအပ်သော ကိလေသာချုပ်မှု ရှိပေသောကြောင့် ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ရဟန္တာဖြစ်ခွင့်ရပေသည်။ ထိုအလုံးစုံသော လူ့ချမ်း သာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာ၊ ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အရိယာ သာဝက ဖြစ်ကြမှုစုသည် ကိလေသာ ချုပ်ပေါက်က ထွက်၍ ဖြစ်ကြရလေသည်။ နိရောဓဟူသော ချုပ်ခတ်မရှိ၊ သမုဒယ-ဟူသော ဖြစ်ပွားခတ်သော ရှိခဲ ငြားအံ့။ ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အရိယာသာဝက အဖြစ်မှာ ဝေးလေစွ၊ လူဟူ၍၊ နတ်ဟူ၍၊ ဗြဟ္မာဟူ၍ တစုံတယောက်မျှ ပေါ်ပေါက်ခွင့်ရရန် မရှိပြီ။ ဤစကားရပ်တို့ဖြင့် လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်မှာ ရှိသမျှသော ဂုဏ် ကျက်သရေစုသည် တဒဂ်နိရောဓ၏ ဂုဏ်ကျက်သရေစုပေတည်း။

ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာ ရှိသမျှသော ဂုဏ်ကျက်သရေစုသည် ဝိက္ခမ္ဘန နိရောဓ၏ ဂုဏ်ကျက်သရေစုပေတည်း။ အလောင်းအလျာတို့၏ ဂုဏ်ကျက် သရေစုသည် ထိုနိရောဓနှစ်ပါး၏ ဂုဏ်ကျက်သရေစုပေတည်း။ ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အရိယာတို့၏ ဂုဏ်ကျက်သရေစုသည် သမုစ္ဆေဒနိရောဓ၏ ဂုဏ်ကျက်သရေစုပေတည်း။ အသင်္ခတနိရောဓကြီး၏ ဂုဏ်ကျက်သရေမှာ မူဇာဒး ယခုအခါ၌ပင် နိဗ္ဗာန်သာချမ်းသာသည်၊ နိဗ္ဗာန်သာ မြတ်သည် အစရှိသော စကားတို့ဖြင့်၎င်း၊ နိဗ္ဗာန်ကို ရရပါလိ၏၊ ရောက်ရပါလိ၏၊ မျက်မှောက်ပြုရပါလိ၏ အစရှိသော ဆုတောင်းပုတ္တနာပြုခြင်းတို့ဖြင့်၎င်း၊

လူ့ပြည်မှာ တအုန်းအုန်း၊ နတ်ပြည်မှာ တအုန်းအုန်း၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာ တအုန်းအုန်းနေကြသည်ကား ထင်ရှားပါ၏။ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ပြဆိုပေသည်။ နိရောဓ ဓာတ်မျိုး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဤသို့ မြင်ရ၏။ ညောင်ပင်ကြီးတွေ မြင်က ညောင်စေ့ငယ်၏ ကြီးကျယ်မှုကို သိသကဲ့သို့တည်း။

“ဝေမေတဿ ကောလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ” ဟူ၍ ဟောတော်မူသော အနုမတဂ္ဂ ကြီးကျယ်လှသော သမုဒယ ဓာတ်ကြီးကို “ဝေမေတဿ (လ) နိရောဓော ဟောတိ” ဟူ၍ ဟောတော်မူသော နိရောဓ ဓာတ်ကြီး တခုသည်သာ ငယ်နိုင်ဖြစ်၏။ အမှိုက်ကို မီးသဏ္ဌငယ်နိုင်ဖြစ်၏။ အမှိုက်ပုံ တောင်လောက်ပင် ကြီးသော်လည်း မီးတပွင့်ကျက ခဏမကြာ ပြာပုံဖြစ်ရ၏။ ဤဥပမာအတူ သမုဒယဓာတ်ကြီးမှာ နိရောဓဓာတ်သည်သာ ငယ်နိုင်စင်စစ် ဖြစ်သတည်း။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည်....

သမုဒယော သမုဒယောတိ ခေါ် ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနုနုဿုတေသု ဓမ္မေသု ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလောစဏော ဥဒပါဒိ။

နိရောဓော နိရောဓောတိ ခေါ် ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနုနုဿုတေသု ဓမ္မေသု ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလောစကော ဥဒပါဒိ။

ဟူ၍ ကျူးရင့်တော်မူသည်။

အနက်။ ။ ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့၊ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ အနုနုဿုတေသု၊ မကြာခဏအပ်ဘူးကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ သစ္စာလေးပါး တရားတို့၌။ သမုဒယော သမုဒယောတိ၊ သမုဒယ၊ သမုဒယ ဟူ၍။ ဉာဏံ၊ သိသော ဉာဏ်သည်။ မေ၊ ငါဘုရားအား။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှားပေါ်လာ၏။ ဝိဇ္ဇာ၊ လင်းသော ဉာဏ်သည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ အာလောစကော၊ ပညာဟူသော အရောင် အလင်းသည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှားပေါ်လာ၏။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့၊ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ အနုနုဿုတေသု၊ မကြာခဏအပ်ဘူးကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ သစ္စာလေးပါး တရားတို့၌။ နိရောဓော- နိရောဓောတိ၊ နိရောဓ၊ နိရောဓ ဟူ၍။ ဉာဏံ၊ သိသော ဉာဏ်သည်။

မေ၊ ငါဘုရားအား။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှားပေါ်လာ၏။ ဝိဇ္ဇာ၊ လင်းသော ဉာဏ်သည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှားပေါ်လာ၏။ အာလောစဏော၊ ပညာ- ဟူသော အရောင်အလင်းသည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှားပေါ်လာ၏။

အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ လူသတ္တဝါ၊ နတ်သတ္တဝါ၊ ဗြဟ္မာသတ္တဝါ ကမ္ဘာအဆက်ဆက် ဖြစ်မှုကိုမြင်သဖြင့် တဒင်္ဂနိရောဓ၊ ဝိက္ခမ္ဘနနိရောဓ ဓာတ် ကြီးကျယ်မှုကို သိလေ၊ အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ဘုရားအနန္တ၊ ပစ္စေက ဗုဒ္ဓ၊ အနန္တ၊ အရိယာသာဝက အနန္တတို့ ဖြစ်ကြသည်ကို မြင်သဖြင့် သမုစ္ဆေဒ နိရောဓ၊ နိဿရဏနိရောဓဓာတ် ကြီးကျယ်မှုကို သိလေ၊ အမှိုက်နှင့်မီး ဥပမာကဲ့သို့ သမုဒယဓာတ်ကို နိရောဓဓာတ်သည် ငယ်နိုင် ဖြစ်ခဲ့အံ့၊ သတ္တဝါတို့သည် သံသရာဝဋ်မှ ကျွတ်ခွင့်၊ လွတ်ခွင့် အလွန် လွယ်ကူန်ရာပါ၏။ အဘယ်ကြောင့် မကျွတ်နိုင်ကြပဲ အနုမတဂ္ဂရှည်ကြာ အောင် သံသရာ၌ မျောပါး၍ နေကြကုန်သနည်း ဆိုငြားအံ့၊ ဤသို့ သော ဥပမာဖြင့် ပြောဆိုရာ၏။

နန္ဒာစွဲသု ဥပမာ။ ။တကိုယ်လုံး နန္ဒာစွဲသော လူတယောက် သည် ရှိ၏။ နန္ဒာကို ထစေတတ်သော အစားအစာ၊ ညှော်သင်း အပြုအမူ များကို ကောင်းစွာရှောင်ကြဉ်၍ တနေ့တနေ့လျှင် တရွေးသား၊ တရွေး သား နေ့မှန် သုံးလစားလျှင် အကုန်ပျောက်၍ မိမိတိုင်း၊ ဘမ္မေတိုင်း ဖြစ်စေနိုင်သော ဓာတ်ဆေးလည်း ရှိ၏။ ထို ဆေးကား-အနုဓာတ်ခံရှိ သော သူ၏ လျှာမှာ အနုဓာတ်နှင့် မသင့်သည့်အတွက် ဆေးစားမှုကား ခါး၏။ ထိုသူမူကား-ခါးသည်ဟု ဆေးကိုလည်း နေ့မှန်မစား၊ ရှောင် အပ်သည်ကိုလည်း၊ ဆယ်ရက်ပြည့်အောင်မျှ မရှောင်၊ အသက်ထက်ဆုံး အနုဘဝမှ မလွတ်လေ၊ ဆေးအစွမ်း ကောင်းလှသည့်အတွက် ဆေးစား သော နေ့ရက်မှာ သက်သာခွင့်ရ၏။ ဆေးအတွက် သက်သာခွင့်ရပြန် လျှင် ဆေးကိုပစ်ထား၍ မသင့်သောအစား၊ မသင့်သော အပြုအမူကို လိုက်စားပြန်၏။ အနုဘဝနှင့်ပင် နေရလေ၏။ ဤ၌ ဆေးကို ဆိုဖွယ် မရှိ၊ ရက်ပေါင်းကိုးဆယ်၊ ရွေးပေါင်းကိုးဆယ်နှင့် တကိုယ်လုံး ပွက်ပွက် ဆူ အနုတုံး၊ အနုခဲကြီးကို မြူမှုမကျန် ပျောက်ငြိမ်းစေနိုင်သော အစွမ်း သည် ချီးမွမ်းဖွယ်သောရှိ၏။ ထိုသူကိုသာ ဆိုဖွယ်ရှိသတည်း။

အနမတဂ္ဂသံသရာမှာ သတ္တဝါတို့၏ ဗိတံသည် ရာဂနန္ဒာ အမြဲစွဲ၍ လာကြ၏။ စိတ်နှုန်းစင်စစ်တည်း။ လူဖြစ်ရုံ၊ နတ်ဖြစ်ရုံ၊ ဗြဟ္မာဖြစ်ရုံ နိရောဓဆေးကို တခါတရံမျှသာ မှီဝဲကြကုန်၏။ သမုစ္ဆေဒ ဆိုက်အောင် မမှီဝဲကြ၊ နန္ဒာငမ်းထမှုကြောင့် အပါယ်ဒုက္ခနှင့် နေရစဉ် အခါတို့၌လည်း ဆေးကို အမှတ်မရနိုင်။ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ ဖြစ်စဉ် အခါတို့၌လည်း ဆေးအခွင့်ကံ နည်းပါး၍ စိတ်နှုန်း ပွားများရန် အခွင့်ကိုသာ လိုက် စားကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အနမတဂ္ဂ သံသရာ ကာလသာ ရှည်ကြာ၍ စိတ်နှုန်းမပျောက်ပဲ ရှိရှိစွာ ပွက်ပွက်ဆူ၊ ငမ်းမန်းတွေ တလူလူနှင့်သာ နေကြရကုန်သတည်း။

နိရောဓ ဓာတ်ဆေးကို ဆိုဖွယ်မရှိ။ အနမတဂ္ဂ ကာလ ကြာမြင့်၍ လာခဲ့သော နန္ဒာကို အစားအစာ အပြုအမူ ရှောင်ဖွယ်၊ ရှားဖွယ်ကို စင်ကြယ်စွာ ရှောင်ရှား၍ ဘာဝနာတရားဖြင့် နိရောဓဆေးမြတ်ကို နေ့ မပြတ် ရက်မခြား စွဲမြဲ၍ စားနိုင်မှုဏား ယခုဘဝ၊ ယခု ဘုရား သာသနာ မှာပင် စိတ်နှုန်း ပျောက်ငြိမ်းခွင့် ရှိပါ၏။ ယခုပြုလိုပုံ၍ နေကြသည်မှာ ဏား-ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ အတုအပ တဒင်္ဂနိရောဓကိုမျှ အတုအပသာ ပြုကြကုန်သည်။ စိတ်နှုန်း တိုးပွားရန် သမုဒယကိစ္စနှင့်သာ နေကုန် ရက်မျော တသောသော နေကြကုန်သည်။

[ဤကား-နိရောဓ ဓာတ်သည် ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားရှိကြောင်း နိရောဓဓာတ် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိပေသည့် အတုအပကြောင့် သမုဒယဓာတ်ကို သတ်ဖြတ်၍ သံသရာစက်မှ ထွက်ပေါက်ပေါ်နိုင်ကြောင်း ကို ယုတ္တိအရပ်ရပ်နှင့် အထပ်ထပ်ပြဆိုသော အခန်းတည်း။]

အထပ်ထပ် ပြဆိုသည်မှာလည်း နိရောဓဟူသည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရားမဟုတ်၊ တုစ္ဆ၊ အဘာဝမျှသာတည်းဟု ဗမာဗြဟ္မာ မင်းကြီးကဲ့သို့ ထင်မြင် မှတ်ယူ ပြောဆိုသူ များလှ၍ ထင်ရှားအောင် ဆိုလိုက်ပါသတည်း။

[ဤတွင်ရှေ့ကား ‘အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသ ဝိရာဂ နိရောဓာ သင်္ခါရ နိရောဓော (လ) ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ’ ဟူသော ဒေသနာတော်မြတ်အရ ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နိရောဓဓာတ်ကြီး ပြဆိုခန်းပြီး၏။]

နိဂုံး

တ္ထေခဝဏေခဝ—

- (က) နဂရေ ဒီပရင်္ဂမ္ဘိ၊ ဂါမေ စိုဉ်ပြင်တိ နာမဏေ။
အဋ္ဌသုညဒ္ဓယေကမ္ဘိ၊ သာကေ ဇေတေန ယာ မယာ။
- (ခ) မုံရွာဂါမေ အရညမ္ဘိ၊ လယ်တီတိ ဝိဿုတာလယေ။
ဝသတာ မဟတေခ ဘိက္ခု၊ ဂဏဿ ဟိတကခရိနာ။
- (ဂ) အဉ္စဘိနာ နရဇိနာ၊ ကာရိတေ ဒီသစကံမေ။
ကျိုက်ထိုနဂရဝါသိဟိ၊ ဓမ္မကခမေဟိ ဝိညဘိ။
- (ဃ) ပုနပ္ပုနံ ယခစိတေန၊ ပါဠိယတ္ထသုဒဿိနာ။
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဿ၊ သင်္ခတခ အတ္ထဒီပနာ။
- (င) သုနိဋ္ဌိတာ အယံ ကံထာ၊ နိဗ္ဗယာ နိရုပဒ္ဒဝါ။
တိဆဒ္ဓယေဏသာဓကမ္ဘိ၊ ဝေသာခေ ဇုဏတေရသေ။
- (စ.) တထေဝ ဣမ လောကမ္ဘိ၊ ဇနာ သဗ္ဗေပိ နိဗ္ဗယာ။
ဣမမတ္တံ သိသံ ဉတုခ၊ ဟောန္တု ဝိဝဇ္ဇဘာဂိနောတိ။

(ဏ-ခ-ဂ) စ၊ နိဂုံးကမ္ပတ် အဆုံးသတ်စကားကိုဆိုပေအံ့။ တ္ထေခဝတာ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားအရပ်ရပ်ဖြင့်။ ဒီပရင်္ဂမ္ဘိ၊ ဒီပဲရင်း အမည်ရှိသော။ နဂရေ၊ မြို့ကြီး၌။ စိုဉ်ပြင်တိနာမဏေ၊ စိုဉ်ပြင် အမည်ရှိသော။ ဂါမေ၊ ရွာကြီး၌။ အဋ္ဌသုညဒ္ဓယေကမ္ဘိ၊ ၁၂၀၈-ခု မျှသော။ သာကေ၊ ကေခဇာသက္ကရာဇ်၌။ ဇေတေန၊ ဖွားမြင်ထသော။

မုံရွာဂါမေ၊ မုံရွာမြို့၌။ အရညမ္ဘိ၊ ကုလလေတာ ပြန်ငါးရာလျှင် အကုစထောက်သန်း၊ ငှက်မင်းနန်းဟု ရိပ်စမ်းကြည်လင် တောရပ်ခွင်၌။ လယ်တီတိ ဝိဿုတာလယေ၊ လယ်တီတောရံ အမည်ဖြင့် ရှင်စည်ပျံသင်း၊ ပင်လယ်ချဉ်းအောင် သတင်းဆူလှိုက် တောကျောင်းတိုက်၌။

နရဇီနာ၊ နိမိတ်ဇမ္ဗူ အတိတ်ယူသော် ဗိုလိလူအထု အုပ်နယ်စုဝယ် သူ့ဘုန်းတန်ခိုး အမျိုးမျိုးဖြင့် စိုးမိုးပိုင်နိုင် စွမ်းရည်လှိုင်သောကြောင့် မောင်လူနိုင် အမည်ရှိထသော။ အဉ္စဘိနာ၊ ရဟန်းပဉ္စင်း ရေတွင်း၊ ရေကန် စကြံဇရပ် ပိဋကတ်သုံးပုံ အလုံးစုံကို အကုန်ပြုစု ကိုးကွယ်မှုဖြင့် ဗဟုပညာ ဂုဏ်ဝါဏ္ဏဒ္ဓိ ဖိတ်ဖိတ်ငြိသော ပိဋကတ်တကာ အဉ္စဘက် သူရဲတောင်း ငွေဓားရမင်းသည်။ ကာရိတေ၊ ဦးတည်ကြပ်မတ် ဆောက် လုပ်အပ်သော။ ဒိဃစက်မေ၊ ကျွန်းမြတ်ဒီပ သိဟဋ္ဌဝယ် စေတီယခေါ် တောင်အမော်၌ ထေရ်ကျော်မဟိန် ထိန်တဘုန်းဝေ သုံးပစေဟု ဒေဝါနံပီယ ဒီပသေဌ်နှင်း ဆောက်လုပ်နှင်းသည့် စကြံအလင်း အလျား အတောင်ခြောက်ဆယ် စားစားဇာယ်သည့် ရှည်သွယ်ပြန့်ညောင်း စကြံ ကျောင်း၌။ ဝသတာ၊ နေဝါ၊ ညဝါ ပို့ချကလျှင် ဣရိယာပထ မျှတမှီတင်း သီတင်းသုံး နေထသော။ မဟတော ဘိက္ခုဂဏဿ၊ များ စွာသော ရဟန်းအပေါင်း၏။ ဟိတကာရိနာ၊ ပရိယတ်၊ ပဋိပတ် အမြတ် နှစ်စုံ စီးပွားမှုကို ပြုစုအားထုတ်ကာ နေလေ့ရှိသော။ မယာ၊ လယ်တီ တောကျောင်းဆရာ ငါသည်။ ဓမ္မကာမေဟိ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အမြတ် တရား သဘောသွားကို ခြားနားရှင်းလင်း ကွင်းကွင်းကွက်ကွက် အချက် ကျကျ သိလိုကြကုန်သော။ ကျိုက်ထို နဂရ ဝါသိဟိ၊ ကျိုက်ထိုမြို့ဝယ် လူတို့အလိုက် ကျင့်စရိုက်ဖြင့် အမြိုက်နိဗ္ဗူ ဆိပ်အင်္ဂုကို စိတ်တူသွင်းငဲ့ အသက်မဲ့လျက် တဇာယံဆန္ဒ အကြံလှသဖြင့် ဓမ္မဆော်ကြွေ သူတော် ဓလေ့နှင့် ပျော်မွေ့စွာ နေလေ့ရှိကြကုန်သော။ ဝိညုဘိ၊ လူပညားရှိ အပေါင်းတို့သည်။

(သံ) ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်ဖန် အခါခါ။ ယာစိတေန၊ စာလွှာထည့် လတ် တောင်းပန်အပ်သည် ဖြစ်၍။ ပါဠိယတ္တသုဒဿိနာ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပါဠိတော်များ၏ အတ္ထအချက် အနက်သဘောကို ကောင်းစွာ မြင်လေ့ ရှိသည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဿ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပါဠိတော် မြတ်၏။ အတ္ထ ဒီပနာ၊ အနက်သဘောကို ပြဆိုရာ ပြဆိုကြောင်းဖြစ် သော။ ယာ ကထာ၊ အကြင်စကားကို။ သင်္ခတာ၊ ကောင်းစွာပြုပြင် အပ်ပြီ။

(ဝ) အယံ ကထာ ဤ စကားသည်။ တိဆဒ္ဓယေကသာကမ္ပိ၊ သက္ကရာဇ် ၁၂၆၃-ခု၌။ ဝေသာခေ၊ ကဆုန်လ၌။ နုတ္တတေရသေ၊ လဆန်း ၁၃-ရက်၌။ နိဗ္ဗယဘေ၊ မရှိသည်ဖြစ်၍။ နိရုပဒ္ဓဝါ၊ ဥပဒ္ဓဝေ၊ မရှိသည်ဖြစ်၍။ သုနိဋ္ဌိတာ၊ ကောင်းစွာပြီးပြီ။

(စ) တထေဝ၊ ထို့အတူသာလျှင်။ ဣမ လောကမ္ပိ၊ ဤလောက၌။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်း။ ဖြစ်ကြကုန်သော။ ဇနံ၊ သတ္တဝါ အပေါင်းတို့သည်။ နိဗ္ဗယာ၊ ဘေးဘယခပ်သိမ်းမှ ကင်းငြိမ်းကြကုန်သည်။ ဟောန္တု၊ ဖြစ်ပါစေ ကုန်သတည်း။ ဣမံ အတ္ထံ၊ ဤပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောကို။ သိဿံ၊ လျင်မြန်စွာ။ ဥတု၊ သိကြကုန်၍။ ဝိဝဋ္ဌဘာဂီနော၊ သံသရာဝဋ်မှ ကျွတ်လွတ်ခြင်းအဖို့ ရှိကြကုန်သည်။ ဟောန္တု၊ ဖြစ်ကြပါစေကုန်သတည်း။ ဣတိ၊ ဤတိုင်ပြီး၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒီပနီကျမ်း ပြီး၏။

တန်ဖိုး

၂